

ISTORIA ȚĂRII
ROMINEȘTI

DE LA OCTOMBRIE 1688
PÎNĂ LA MARTIE 1717

EDIȚIE ÎNTOCMITĂ DE CONST. GRECESCU

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ

088 III-IV

1009

ISTORIA
ȚĂRII ROMÎNEȘTI

P R E F A Ț Ă

Vechile ediții de narațiuni istorico-cronicărești erau citite de un număr restrâns de specialiști, deoarece în trecut n-a existat o preocupare pentru lărgirea maselor de cititori în acest domeniu.

Astăzi, când în țara noastră știința a devenit un bun al întregului popor, asemenea materiale stau la îndemîna tuturor celor care vor să studieze mai îndeaproape trecutul patriei noastre.

Cronicile, însoțite de ample note explicative și de prefețe — care analizează condițiile istorice în care au fost scrise și cauzele care au determinat apariția lor — prind viață, iar lectura lor va interesa și chiar captiva cercuri tot mai largi de cititori.

Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717 pune la îndemîna cercetătorilor, cadrelor didactice și studenților un izvor foarte prețios de informații atît din domeniul istoriei patriei noastre cît și din domeniul istoriei universale, pe care, pînă la ediția de față, le puteam afla cu greutate, incomplete și deformate, numai din ediția chirilică, lacunară și cu greșeli de transcriere, din 1847. Cititorii vor fi cuceriiți de la primele pagini de farmecul povestirii, de dramatismul situațiilor înfățișate, de oglindirea literară plastică a unor realități social-politice, caracteristice feudalismului românesc, la începutul descompunerii lui. Crunta exploatare și abuzurile Porții Otomane dezlănțuite asupra poporului și țării nu găsesc o expunere mai sugestivă în literatura cronicărească a vremii ca în paginile cronicii de față.

De altă parte, tabloul vieții de huzur a aristocrației feudale, care sta numai de „plimbări și ospețe“, total indiferentă la suferințele poporului, oferă un contrast izbitor în raport cu mizeria țărănimii aservite.

În rîndurile care urmează vom încerca să dezvăluim cîteva aspecte din conținutul atît de interesant al cronicii.

**Situația internă a
Țării Românești
oglundită în cronică**

„Istoria...“ începe cu povestirea domniei lui Constantin Brîncoveanu, cu urcarea lui pe tron (oct. 1688), cînd boierii îl „luară de mîini și-l împingea de spate“, că el nu voia domnia și continuă cu o serie de amănunte vii și atrăgătoare din domnia lui Const. Brîncoveanu pînă pe la 1700. Evenimentele dintre 1700—1714, deși sînt povestite în grabă, totuși, narațiunea se des-

fășoară colorat și dinamic, ca de pildă, scena decapitării lui Const. Brîncoveanu, a celor patru feciori ai lui și a devotatului Ianache Văcărescu — aproape de foisorul Iali-Kișkin — și la care sultanul privește ca la un spectacol de distracție. Capetele ucișilor au fost înălțate în prăjini, spre vederea lumii adunate. De-a lungul narațiunii, cronicarul este favorabil domnitorului Const. Brîncoveanu.

Povestirea celei de a doua domnii, aceea a lui Ștefan Cantacuzino — 25 martie 1714 — 25 dec. 1715 — este un bun prilej pentru ca autorul anonim să-și reverse toată ura împotriva boierilor Cantacuzini, sau Șăitâneștilor cum îi mai numește el, adică în turcește „fiii dracului“. Tăierea capetelor, tot la Țarigrad, al domnitorului Ștefan Cantacuzino, al învățatului ban, bătrînul Constantin Stolnicul, tatăl domnitorului, și ale boierilor înrudiți cu el, Mihai Cantacuzino și Radu Dudescu, este povestită cu indiferență. Ultimele domnii, a lui Nicolae Mavrocordat (ian. — noiembrie 1716) și a fratelui său Ioan (1716— martie 1717) sînt scurte însăilări de fapte, din care reiese atitudinea autorului, foarte puțin favorabilă domniei lui Nicolae Mavrocordat (în timpul lui „țara neavînd cine să-i folosească“) și ceva mai binevoitoare domniei lui Ioan Mavrocordat, ca unul ce răscumpărase de la tătarii prădalnici sumedenie de „bărbați, femei, copii“ înrobiți și anulase din birurile multe și apăsătoare puse de Ștefan Cantacuzino.

În această perioadă, Țara Romînească și Moldova erau vasele Turciei. Poarta Otomană, devenită un puternic stat militar-feudal pe la jumătatea sec. al XVII-lea, își întinsese stăpînirea la nord pînă în centrul Europei (Viena), la vest pînă în Adriatica, iar în est pînă în Crimeea și gurile Donului. Din iulie 1683, cînd a început asediul Vienei, Turcia primește lovituri din ce în ce mai grele, din partea Austriei habsburgice, a Rusiei, Poloniei și Veneției. Multe din luptele turcilor asuprașor ai poporului nostru s-au dat chiar pe teritoriul țărilor romîne, iar desfășurarea lor este înfățișată de cronicar cu multe amănunte: repetate lupte la Timișoara și la Brașov cu nemții, la Stănilești cu rușii etc. Cronica mai menționează și alte lupte date în apropierea Țării Romînești la Belgrad și Niș, apoi în Moreea cu venețienii. Cronicarul semnalează în mod obiectiv unele succese militare și politice ale Turciei, lăsînd totuși să se întrevadă situația grea în care se găsea Imperiul Otoman. Pierderea posesiunilor din Ungaria și Transilvania în urma păcii de la Carlovitz este întîmpinată de cronicar cu vorbe retorice sub care se ascunde de fapt eșecul turcilor: „Leat 1699. După întunec vine și lumină, după întunec soare, adecă după multe tulburări ce au avut turcii cu nemții, în 18 ani, cu multe ostenele și cu multe pagube de oameni și de altele, iată și dorita pace“.

Imperiul Otoman, sărăcit prin pierderea unor posesiuni europene atât de bogate și slăbit de războaiele cu Rusia și Austria, căuta compensații materiale și de întărire a prestigiului său prin intensificarea tiraniei și exploatarii în țările romîne, lipsite, la acea vreme, de posibilitățile unei rezistențe sau apărări militare. Deși autorul

cronicii este un boier filoturc, totuși în cronică găsim relatate numeroase exemple de exploatare otomană: obligația ca românii să hrănească cu fîn caii armatei turcești staționate pe pământul țării; repararea podurilor și a drumurilor pe unde trecea oastea turcească; transporturi cu carele cu boi; enorme bacșișuri date conducătorilor turci de Brîncoveanu, pentru a-l scuti să meargă la Timișoara, Belgrad sau în alte puncte de luptă; diverse sume de bani pentru a împiedica trecerea armatei otomane sau tătare prin țară; procurarea de „pezmed“ pentru hrana ostașilor turci; urcarea haraciului de la 240 la 480 pungi prin amenințări la care a fost supus Brîncoveanu, timp de o lună, la Adrianopole; 50 pungi de bani date muftiului ca să-și însoare feciorul; „cheltuele... foarte mari... ca să-și dregă lucrul“, făcute cu dregătorii turci; „mulțime de bani“ dăruți de Cantacuzini celor care au îndemnat pe sultan să ordone decapitarea Brîncoveanului și altă mie de pungi dăruite de Nicolae Mavrocordat, ca să cadă sub securea călăului și capetele Cantacuzinilor ș.a., ș.a.

Chiar cînd asemenea înfîinite extorsiuni de bani se făceau de la clasa stăpînitoare (domn, boieri), tot țărănimea suferea povara exploatareii, deoarece cei extorțați își refăceau imediat sumele pierdute, mărind, la rîndul lor, birurile existente sau punînd pe umerii țăranilor altele noi. Cronicarul mărturisește că pădurile și munții erau plini de „haiduci“ și „hoți“, care atacau pe turci sau convoaiele lor cu provizii, încît, în regiunea Cerneșilor și Mehedințiului, Const. Brîncoveanu a trebuit să ia măsuri serioase pentru protejarea convoaielor turcești. Se știe că acești „haiduci“ și „hoți“ erau țăranii sărăciți și revoltați de povara asupririi feudale. Într-alt pasaj, povestind de ravagiile unei furtuni în munți, ne spune că multe vite ale țăranilor fugiți prin păduri au murit sub surparea copacilor. Se știe iar, că țăranii se adăposteau cu vitele în păduri pentru a se salva de jafurile pustiitoare ale armatelor de ocupație și ale cîrmuitorilor feudali.

În contrast cu acest tablou al mizeriei poporului de jos este redată viața zilnică a boierilor și îndeletnicirile lor. Contradicțiile din sinul clasei stăpînitoare au determinat fărîmițarea puterii feudale în fracțiuni ostile între ele. Feudalii culegeau avantajele situației lor de clasă dominantă în stat prin crunta exploatare a populației de bază, masele țărănimii. Domnia și dregătoriile le aduceau mari venituri: de aici lupta înverșunată dintre domnitor și boieri, care să cucerească mai întii situația dătătoare de cîștig.

Const. Brîncoveanu, la început, a primit greu domnia. Cronicarul expune cu înseși vorbele Brîncoveanului motivul: „Boeri dumnea-voastră, bine știți toți că eu am fost la casa mea ca un domn, trăit-am cum am vrut, nimic lipsindu-mi“. Însă o dată înscăunat, el face toate sacrificiile bănești să se mențină în domnie. După ce trecea pericolul provocat de turci, stîrnit tocmai pentru a-l mai stoarce de ceva bani; începea iar, după înseși spusele cronicarului, o perioadă de tihnă petrecere: „Și așa cu acestea (cu cele două hatișerifuri de prelungirea domniei lui C. Brîncoveanu, plătite scump de către țărănimea iobagă) să bucura în ospete și veselii, în nunte și ale

boierilor de pământ și ale lui nunte, măritându-și fetile, însurându-și feciorii cei de vîrstă, că atîta era fericit, cît mi se pare că toate darurile norocului erau asupra lui“. În realitate, Brîncoveanu nu era așa de fericit, cum scrie pîrtinitorul cronicar, pentru că avea numeroși dușmani: îl ura Constantin Cantemir, domnul Moldovei, îl ura Mihail Racoviță, mazilit la Țarigrad din domnia Moldovei. După moartea lui Const. Cantemir, Brîncoveanu reușește prin mari bacșișuri împărțite la Țarigrad, să așeze pe tronul Moldovei pe Const. Duca, ginerele lui, deși tronul era cerut, ca succesor ereditar, de Antioh Cantemir. Îl mai urau de moarte propriile lui rude, boierii Cantacuzini, dar ulterior și acestora le cad capetele — cum am văzut — la intervenția noului domnitor, Nicolae Mavrocordat.

Boierimea își măcina și ea puterea din cauza intereselor egoiste contradictorii. Vom exemplifica numai cu două cazuri din multele relatate de cronică. Clucerul Constantin Știrbei din Oltenia avea moșii și averi imense: „cam lung la unghii, din feliul Știrbeilor“, spune cronicarul, el pune la cale un nou furt prin jefuirea țăranilor birnici din Mehedinți, astfel că-și însușește banii ridicați pentru haraci, și chiar în număr mai mare decît trebuia. Prins de Brîncoveanu cu răvașe iscălite de primirea banilor ce-i tăgăduia, Știrbei este adus în fața divanului și judecat aspru de Brîncoveanu. Bătrînului clucer nu-i prea păsa de aceste certuri publice amenințătoare, că doar nu era la primul furtișag și fusese iertat de domnii precedenți, cum a fost iertat și acum de Const. Brîncoveanu. Iertarea lui Brîncoveanu nu l-a împiedicat pe clucer să urzească un complot împotriva lui Brîncoveanu, folosind la complotul demascat în cele din urmă și fețe bisericești, din neamul Știrbeilor. Chiar la condamnarea Brîncoveanului, clucerul vine la Țarigrad ca pîrîș al domnitorului. Dintr-un neam de boieri experimentați în jefuirea țărănimii, clucerul Știrbei a ocupat „atîtea boierii mari și slujbe“. Deosebit de interesante sînt paginile în care cronicarul expune întregul proces al clucerului, pentru că ele constituie un document veridic cu privire la rapacitatea nerușinată nu numai a Știrbeilor, dar și a multor alți boieri.

Un alt caz este cel al marelui latifundiar, spătarul Mihai Cantacuzino, unchiul domnitorului Ștefan Cantacuzino și unul dintre autorii morali ai decapitării lui Const. Brîncoveanu: „Mihai spătaru, carele cu atîta cinste și mile ce au avut (de la Const. Brîncoveanu), cît să răsfețe în avere ce avea, de trăea ca un domn și să zic și mai bine decît un domn, de vreme ce domnul totdeauna are grijile înpărășii și ale țării, iar ei (Cantacuzinii) numai această grijă avea, să mănînce și să bea, să se plimbe din loc în loc și să se veselească“.

.....
„Zic unii carii sînt vrednici de crezut că vrînd imbrihorul să porcează la Țarigrad să fie mers Constandin Stolnicul și Mihai spătariul la dînsul și afară din daruri ce i-au dat galbeni și altele, i-au zis să facă bine să stea cu nevoie către împăratul, ca să

omoare pe Constandin Vodă și pe feciorii lui, că au fost vicleni împăratului“. Dar în cele din urmă și capul lui Mihai Cantacuzino spătarul cade tăiat de securea călăului, din ordinul unor mai puternici feudali și a instigării sultanului prin pungile de bani ale lui Nicolae Mavrocordat.

Acesta este tabloul clasei dominante din Țara Românească, așa cum reiese din paginile „Istoriei...“, cu puțin înainte de instalarea domnilor fanarioți.

Fapte din domeniul istoriei universale

În secolul al XVIII-lea țările românești erau lipsite de posibilitatea apărării lor, datorită inexistenței unei puteri armate. Perioada eroică a boierimii și razeșimii militare trecuse de mult, iar faptele vitejești ale acestei perioade mai trăiau doar în paginile vechilor cronici, în amintirile, legendele și baladele poporului. Totuși Țara Românească în secolul al XVIII-lea are un rol însemnat în ansamblul istoriei popoarelor vecine. Cronica înregistrează cu mult interes aceste evenimente de politică externă, de asemenea și alte fapte din istoria unor țări și state mai depărtate, cum erau: Franța, Veneția, Turcia, imperiul habsburgic.

Chiar din primele pagini ale cronicii, facem cunoștință cu tendințele de expansiune teritorială ale Austriei habsburgice. Expansiunea se făcea în paguba fostului regat al Ungariei, care era însă în mare parte vasală Turciei. Austria intră direct în conflict militar cu Turcia, începând un război care a durat din 1683 pînă la 1699. Cronicarul ne înfățișează desfășurarea luptelor austro-turcești, la care a luat parte, ca aliat al turcilor, și Const. Brîncoveanu, pe cîmpia din apropierea Zărneștilor. Numele unor generali, ca: ducele de Baden, comandantul suprem al trupelor austriece staționate pe teritoriul nostru, Heissler și Vetirani, comandanți ai unor unități austriece, apar des în paginile cronicii, uneori însoțite chiar de scurte caracterizări care dezvăluie firea lor semeață. La prima întîlnire a oștilor austriece cu cele turcești, la Rușava (Orșova) pe Dunăre, nemții disprețuiau posibilitățile de luptă ale turcilor, „tinzînd mîinile în sus să prinză gloanțele, însă nădejdea lor au fost deșartă“, turcii ieșind victorioși. Sau, un alt exemplu a firii lor disprețuitoare, este momentul cînd generalul Heissler, luat prizonier de turci și dus în fața lui Brîncoveanu, îi spune, „și de sînt rob, astăzi am căzut în robie, iară tu ești rob de cînd te-au făcut tată-tău“. Privind în ansamblu pe austrieci, cronicarul îi consideră „un neam rău și tiran“. Autorul nu uită nici amănuntul că împăratul Leopold, în 1688, i-a umilit pe solii romîni; primindu-i „ca pe niște rumîni de Țara Românească, nu ca pre alții, dintr-alte neamuri și dintr-alte țări“. Totodată, cronicarul relatează că poporul a avut mult de suferit din cauza armatelor austriece, care, în multe rînduri au făcut jafuri „de pîine și de dobitoace (încît) nu poate om să spue“.

Pe unguri, cronicarul îi arată participanți, pe de o parte, la luptele împotriva jugului otoman, iar de altă parte la cele împotriva cotropitorilor habsburgici.

În pasajul: „Nemții dară care mergea împotriva ungarilor rebeliști...“, cronicarul nu face altceva decât relatează despre răscoala țărănilor iobagi unguri și români izbucnită în 1697 împotriva feodalilor unguri și habsburgici, răscoală care s-a continuat sub steagul lui Francisc Rákóczy al II-lea și s-a transformat într-un adevărat război de eliberare națională antihabsburgică (1703—1711). Războiul lui „Racoți Ferenti“ cu „toată ungarimea din Țara Ungurească de Sus și din Ardeal, de s-au rădicat toți cu sabia asupra nemților, vrăjmașilor lor...“ este urmărit pînă la trădarea lui Fr. Rákóczy de către feodalii unguri și pînă ce curajosul revoluționar „cu alți domni ai lui („Bercenii“) și au trecut în Țara Leșască“. Cronicarul ia atitudine și stă alături de poporul maghiar, care a suferit cumplit de pe urma atrocităților săvîrșite de sălbaticile trupe habsburgice. Nemții, știind că răsculații unguri au fugit și au lăsat orașele pline numai de femei și copii, „au intrat pen cetăți și pen tîrguri și pen sate ca cum ar intra niște haite de lupi într-o turmă de oi cu miei, carei tirănește, păgînește, fără nici o milă, ca niște cruzi sorbitori de sînge, muierile și copii lor îi omora ea, a căroră sînge va striga cătră dumnezeu pururea ca să facă răscumpărare“.

Vestita luptă împotriva turcilor, de la Zenta (1697) este înfățișată în cronică, dar fără să se numească localitatea. Cronicarul descrie această luptă, insistînd asupra unor elemente de ordin militar și tehnic, și sărbătorirea biruinței cu toate aspectele ei pitorești: ospăț cu ridicare de „pahară“, liturghie de mulțumire în corturi, rugăciuni în biserică la „Beciu“ (Viena) înălțate de însuși împăratul Leopold. Cu acest prilej este amintit „cel ce era mai mare ghegeneral, Evghenie“ (Eugeniu de Savoia), căruia i se datorește, de fapt, strălucita biruință.

Cronicarul pătrunde evenimentele externe contemporane în legăturile lor interdependente. Astfel, vorbind mereu de „nemți“ (austrieci), de luptele lor cu turcii și ungarii, adică de evenimente care privesc și istoria țărilor romîne, autorul anonim se oprește și la războiul de succesiune la tronul Spaniei, dintre Austria și Franța: „murind Craiul de la Spania, mare vrajbă s-au făcut între franțuzi și între nemți“. Într-adevăr, se știe că monarhia habsburgică a ridicat pretenții teritoriale — și a dobîndit teritoriile — în calitate de moștenitoare a ramurii habsburgice spaniole. Cronică vorbește despre moartea lui Carol al II-lea, regele habsburg al Spaniei (1700) și despre războiul pentru succesiunea la tron care a durat pînă la anul 1713, terminîndu-se prin pacea de la Utrecht și Rastatt, 1712—1714, în favoarea Austriei, care a cîștigat Belgia, Lombardia cu Milanul, Neapole și Sardinia. Cronicarul român limitează referințele sale istorice numai la ocuparea tronului Spaniei de către nepotul lui Ludovic al XIV-lea și la moartea „de bătrînețe“ a regelui Franței. Regele care a urmat la tronul Spaniei după moartea lui Carol al II-lea, a fost Filip al V-lea, dar cronică noastră nu-l numește, după cum nu numește nici pe „craiul franțozesc“.

Cronicarul român este bine informat asupra situației externe, mai ales asupra acelor din țările vecine cu noi, Polonia și Rusia. În perioada de care se ocupă cronicarul, Polonia și Rusia erau cointeresate în acțiunea de izgonire a suedezilor de pe teritoriile pe care aceștia le ocupaseră în mod samavolnic pe țărmul răsăritean al Mării Baltice. În Polonia stăpînea regele August al II-lea, iar în Rusia, Petru I. Întîmplările politice contemporane mai importante din aceste țări sînt expuse cu multe amănunte și într-o formă narativă plăcută. Narațiunea este la un moment dat ca de basm: „În părțile despre miazănoapte, între sfozi și între muscali, s-au scornit mare vrajbă și cu războaie unul asupra altuia să nevoia. Care turburări leașii le-au rădicat, ne iubind pe August (de) Saxoniea să le fie craiu“ . Frederic August, electorul Saxoniei, (în cronică: „Duca de Saxoniea“ zis și „nalcăran“, în turcește înseamnă „fărămă potcoavă“) ajunge rege al Poloniei (1697). Cronicarul povestește cu lux de amănunte ceremonia instalării lui pe tron, îmbrăcat, se zice, într-o haină care costa „1000 de pungi de bani“. Mai departe se vorbește și de întreruperea domniei lui August al II-lea (între 1704—1709), cînd suedezii pun rege pe „Stănilav Lișinschiu“ (Stanislaw Leszczyński). Cuvintele cronicarului, că August „s-au și lepădat de crăiea leșească înaintea sfeațului, zapis dînd la mîna craiului (Carol al XII-lea) că nu-i mai trebuie să fie craiu“, corespund întocmai cu prevederile păcii de la Altranstaedt dintre suedezi și poloni.

Evenimentele din Polonia sînt, în această „cronică anonimă“, strîns întrețesute cu cele din Rusia lui Petru I, prins pe atunci în așa-numitul „război nordic“ și în războiul cu turcii, pentru eliberarea popoarelor creștine.

Autorul cronicii, probabil un boier din apropierea lui Const. Brîncoveanu, adept al politicii de duplicitate a domnitorului și care manifesta simpatie pentru turci, înfățișează evenimentele din Rusia de pe poziții subiective, favorabile lui Brîncoveanu. Se știe că politica lui Brîncoveanu, dintru început șovăitoare față de Rusia, a fost una dintre cauzele principale ale insuccesului expediției lui Petru I la Prut (Stănilăești, 1711).¹

Mai întîi, cronicarul nu crede știrile negustorilor care veneau din Rusia: „că (rușii) au făcut mii de mii de vase“, care pot lua „atîtea sume de ostași și cite atîtea tunuri... ca să pornească pe mare, la Țarigrad“. Apoi înregistrează „vrăjbi și nevoi“ între țar și boieri, încît aceștia au uneltit un complot ca să-l omoare. Urmează o hazlie povestire, cum Petru I a păcălit pe boierii complotiști, aceștia omorînd un criminal condamnat, travestit în țar. Mai departe, cronica înfățișează războiul dintre suedezi și ruși, cu înfrîngerea acestora. Carol al XII-lea, regele Suediei, „fiind și tînăr, s-au innălțat, s-au semețit“ și, îndemnat de tătari, turci și de hatmanul Mazepe al cazacilor, pornește un nou război împotriva lui Petru I.

¹ *Istoria modernă*, vol. I, 1640—1789, Editura de Stat, București 1954, p. 459.

Lupta dată, după cronică, „la iunie 29 de zile“, de data aceasta biruind rușii, nu este alta decât zdrobitoarea înfrângere a suedezilor, la Poltava, în 1709. După chiar mărturisirile cronicarului, victoria a adus atîta încredere popoarelor subjugate de turci, încît rușii erau „chemați cu multe rugăciuni de domnii și de creștinii ce sînt supt mîna turcilor și cu acea nădejde ca să ia și Țarigradul de la turci“. Noua ciocnire dintre ruși și turci are loc în 1711, mai întîi la raiua Brăilei, apoi „mai jos la Huși, în niște locuri rele“ (Stă-nilești). Cauza înfrîngerii rușilor, care au luptat „ca niște viteji“, este, după părerea desigur simplistă a cronicarului, că „au sfîrșit pîta de nu avea ce mîncă“. Cronicarul accperă atitudinea șovăielnică a lui Brîncoveanu¹ și acuză în schimb pe Toma Cantacuzino că „s-au dus la moscali fără voea și știrea lui Constantin Vodă... ca un ficlean“, lăsîndu-l pe domnitor „întru mare necredință despre turci“. Acuzațiile aduse lui Toma Cantacuzino sînt nedrepte, dar ele pornesc dintr-o ură înverșunată a autorului împotriva întregului neam Cantacuzinesc, ură exprimată foarte des în paginile cronicii.

Dovezi care dezoăluie tendința filoturcă a cronicii sînt și știrile referitoare la „frînci“, pe care îi mai numește și „venețieni“, cu ocazia cuceririi Moreei. Descrierea victoriei turcilor este scoasă în relief, atît prin relatarea faptelor de arme ale vizirului Ali pașa, cît și prin ironiile usturătoare pe seama venețienilor care, pușin înainte de luptă, se lăudau „că au atîta și atîta galeoane, corăbii și altele pline de oști și Cavalerie de Malta...“, iar cînd s-a ivit prilejul să dea ajutor nenorociților greci din Moreea, de la care ridicaseră mari sume de bani, ei i-au lăsat în robie.

Unele știri de politică externă sînt împrumutate de cronicar din letopisețele lui Radu Greceanu și Radu Popescu (în ediție, sub aparatul critic al variantelor, C. Grecescu a arătat aceste împrumuturi). Altele însă — cele mai multe — sînt culese din diferite surse orale, de la martori și părtași ai evenimentelor, precum și din consemnarea autorului, scrisă paralel cu desfășurarea faptelor. Avem mărturiile cronicarului în acest sens: „Zic cei ce au fost în Țara Leșască“ despre încoronarea regelui August al II-lea; „Zic unii, carii nu este cuvînt de crezut“; „aducea vești unii, alții de acolo“, din Rusia lui Petru I; „neguțătorii ce venia de acolo (din Rusia) și cei ce să fac a fi viteji și umblă după aceste vești“.

Autorul este în general bine orientat asupra evenimentelor de politică externă contemporană lui și, în general, le consemnează organic, în interdependența lor reală. Astfel, de problema austriacă leagă situația din Ungaria și Transilvania; de problema rusă asociază contradicțiile dintre membrii clasei dominante din Polonia, precum și „războiul nordic“ cu suedezii; de problema succesiunii la

¹ Cînd Const. Brîncoveanu a avut aceeași atitudine de duplicitate față de austrieci, cronicarul găsește o justificare: „chivernisînd lucrul ca să nu vie primejdie pămîntului, arătîndu-se despre amîndouă părțile prieten“.

tronul Spaniei, la 1700, alături rolul pe care l-a jucat Ludovic al XIV-lea, regele Franței; de nepăsarea lăudăroșilor venețieni conexează căderea în robia otomană a grecilor din Moreea.

Prin mulțimea știrilor referitoare la evenimentele politice europene dintre 1688—1717, cronica editată în acest volum trezește un interes mult mai viu decât alte cronică românești, ea putând servi ca izvor de informare istoricilor și cercetătorilor străini care studiază această epocă.

**Valoarea
literar-artistică
a cronicii**

N. Cartoian, într-o lucrare ce s-a publicat după moartea lui, considera „Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717” drept cronică „cea mai frumoasă ca factură literară”¹. Într-adevăr, citind cronică, ai impresia că citești un roman istoric; înșirarea evenimentelor interesează nu numai prin conținutul lor faptic și documentar, dar și prin sentimentele și tendințele pe care le vădește autorul în legătură cu aceste evenimente, prin modul lui ales de exprimare. Autorul prezintă oamenii așa cum îi convine lui, iar atitudinea lui față de acești oameni este aceea a feudalului: scriind o cronică de simpatie pentru domnitorul Brîncoveanu, înfățișează ca personaje negative pe toți boierii dușmani Brîncoveanului. Folosirea epitetelor și zugrăvirea portretelor psihologice înfrumusețează stilul cronicii: „Bălăcenii totdeauna își întindea mintea după niște păreri nebunești”.

Cantacuzinii „din felul lor era neodihniți și nemulțămitori tuturor domnilor... că tuturor domnilor celor de mai demăi s-au arătat în ficleșug și cu răotate și domnului Constantin Vodă încă au început să-l ficlenească”. Autorul scoate în evidență politica de duplicitate a Cantacuzinilor, care „umbla de amesteca lucrurile cu nemții și cu moscalii și cu alte neamuri...”. Ambiția lor era nemărginită, urmărind „să fie ei în veac stăpînitor țării noastre și pămîntului nostru”. Cu bani, cumpărase — ne spune cronicarul — „cărți de conții, grofii, de la amîndoi monarhii creștini”. Cronicarul ni-i arată intriganți „răi și hicleani bătrîni, care scotea cu pîri înaintea imbrîhiorului mulțimea moșicilor... fără voea lor”.

Știrbeii din Oltenia, deși rude cu domnitorul, erau de asemenea dușmani ai Brîncoveanului. Citind paginile despre procesul clucerului Const. Știrbei te cutremuri de samavolniciile și arbitrarul prin care clasa stăpînitoare feudală împărțea membrilor ei, pe spinarea bietului popor, avantajele și privilegiile ierarhiei boierești. Domnitorul însuși demască în divan vechile și noile hoții ale neamului Știrbecilor și, în special, pe ale clucerului; portretul moral al acestuia se conturează nu descriptiv, ci din însăși gradația ascendentă a argumentelor acuzării: „Dar pînă cînd aceste jafuri să le faci, cliucere Constandine? Că, de nimică, eu te-am rădicat și te-am făcut slugeriu mare, comis mare și cliuceri mare, al 6 scaun al divanului și te-am

¹ N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, București, 1954, vol. III, p. 254.

miluit și te-am ținut credincios. Ai luat județul Dîmboviții, l-ai prădat de n-au rămas ca un sat; l-am luat acela și ți-am dat Teleormanul — și mai rău l-ai făcut. Cîte am găsit pe urmă-ți sume de lei jăfuite, pentru care te-am suduit într-o vreme și te-am urgisit, să nu te văz în ochi. Iar te-am ertat pentru rugăciunea altora. Acum, iar ai făcut jafuri și nedreptate“.

Numeroasele și sugestivele tablouri ale societății feudale, subliniază realismul cronicii. Autorul, deși boier, nu ascunde realitatea, ci dimpotrivă o dezvăluie în toată goliciunea ei, mai ales cînd aceste tablouri îi servesc pentru a cufunda și mai mult pe dușmanii Brîncoveanului. Un procedeu stilistic des folosit de autor este zugrăvirea antecedentelor și a păcatelor mai vechi, caracteristice clasei boierești. Astfel, Bălăcenii — scrie cronicarul — aveau slăbiciunea să se considere viteji. Imediat cronicarul povestește o întimplare reală, care zugrăvește plastic caracterul preținsei vitejii: „Badea vornicul Bălăceanul, în zilele lui Antonie Vodă, au ucis niște neguțatori moscovlii, împreună cu cari era și călugări merși pentru milă la Mosc. Pe toți omorîndu-i cu o soție (arhaism: țovarăș) a lui, ce-l chema Buta, averea le-au luat, de care, prinzînd domnul veste, au cercat pe Buta și l-au aflat și cu dreaptă judecată l-au înțepat în movila din marginea tîrgului, despre Dudești, iar pã Bălăceanu l-au lăsat. De acest feliu de viteji era Bălăcenii“. Știrbeii aveau alt păcat: erau hoși și jeșuitori ai poporului. Potrivit cu procedeele său de măiestrie literară, cronicarul arată că „neamul... cel rău“ al Știrbeilor a atras și mai înainte prin hoșiile lor blestemul domnilor Matei Basarab, Grigore Ghica, Duca Vodă și Șerban Cantacuzino asupra celor ce vor mai „milui“ pe Știrbei, cu slujbe și boierii; apoi, continuă domnitorul Brîncoveanu: „Și eu am intrat în blestemu acelor domni de țe-am dat atîtea boierii mari și slujbe, iară tu tot rău și jăcaș“.

Un alt mijloc de măiestrie literară este folosirea vorbirii directe în dialogurile dintre personaje. Din aceste dialoguri și vorbiri directe (oratio recta), narațiunea cîștigă în vioiciune, în culoare și ca varietate de exprimare. Citatele reproduse pînă acum oglindesc această particularitate a măiestriei literare din cronică, și un singur exemplu, va fi grăitor. Sintem în divan; în față stau în lanțuri Staico paharnicul, Preda Proroceanul și alții, prinși cu piri mincinoase la Țari-grad, unde ajunseseră prin uneltirile lui Constantin Cantemir, domnul Moldovei. „Începu Constantin Vodă să zică: «N-ași fi gîndit, Staico, să văz una ca aceasta, zău, n-ași fi gîndit în viața mea! Cela ce într-atîta vreme, printr-atîtea locuri și cu atîtea jefuiri de umblate, astăzi să te văz așa dinaintea mea într-acestaș chip, zău, n-ași fi gîndit!» Staico răspunde: «Greșit sînt mării tale, doamne!... Mila mării tale încă este mai mare decît greșala mea»“. Vorbirea continuă într-o limbă simplă, dar expresivă, într-un stil variat și întotdeauna, cum este și firesc, într-o armonie perfectă cu ideile conținutului.

Autorul are mult spirit de observație și folosește amănuntul în scenele descriptive. În zugrăvirea lor întrebunțează expresii și com-

parații populare, care dau un farmec deosebit narațiunii, dar și un sens mai adânc fondului. Astfel, în timp ce „stîrvul“ lui Șerban Cantacuzino mort „zăcea pã o masă“, trezind în amintire numai „tirăniile... ce făcuse boierilor și săracilor țării“, cronicarul observă că jalea nu era prea mare nici chiar între membrii familiei: „nici muerea lui, nici fetele lui nu șădea lîngă dînsul, că-și strîngea avuția și o ascundea, că-i era frică să nu-i ia avuția Constanăin Vodă“. Sau pe generalul Heissler l-au găsit „mănios ca pe un urs împușcat“ și, influențat de aga Const. Bălăceanu, „nici cum să apropiea de vorba“ solului trimis de Brîncoveanu. Atitudinea semețului general supăra adesea pe domnitor; încît acesta — scrie cronicarul — se hotărî „încă să-i pogoare nasul cel nalt al mîndrii lui“. Cu cîtă ironie înfățișează cronicarul alaiul pregătit boierilor trădători, aduși în divan: „mult norod de oameni să strînsase, cît toate ulițele era în-pănate din cãtro venie“. În fruntea alaiului mergea „gîlca în loc de postelnic mare, cu toeag de beldie și pe armașul cel mare înaintea, însemnînd și sfîrșitul lui (al lui Staico) în ce chip va să fie“ (spînzurarea).

Stilul autorului, de cele mai multe ori popular și natural, ne surprinde uneori prin sentințe cu caracter general. S-a văzut din exemplele reproduse mai sus, că cronicarul ura tirania și arbitrarul, metode politice atît de practicate în acea vreme. Altă dată, autorul reflectează asupra tendințelor de expansiune teritorială ale habsburgilor și scrie următoarea cugetare, care-l ridică deasupra mentalității medievale: „cel ce gîndește să-și răscumpere patria lui din robiea tirănească, întîi trebuie să caute folosul cel de obște“. Deci, binele social trebuie pus înaintea guvernării tiranice. Continuele hărțuiri dintre nemți, ruși și turci trezesc cronicarului cugetarea „unde este nădejde multă este și deșărtăciune“.

Glosarul întocmit de editor la sfîrșitul ediției ridică o altă interesantă problemă. aceea a limbii cronicarului: sensurile arhaice pe care le au unele cuvinte din cronică în raport cu sensurile lor actuale (silă = putere, nemulțămire = nerecunoștință, coștee = cetate și castel, cetate = oraș etc.); pătrunderea neologismelor tehnice în limba romînd: armadă, pesmed, parola, reghementuri, rebeliști, ghegenerali, organ = unealtă, ghegenerariusemuș (superlativul: „mai mare peste toți ghegeneralii“), practic (iscusit, dibaci) ș. a., ș. a.; legătura sintactică dintre cuvinte și topica lor în propozițiune, pentru a reda gîndul autorului în modul cel mai just și mai expresiv.

Pe baza acestui text editat științific se pot face numeroase alte considerații lingvistice. Așa, de exemplu, cercetînd aparatul critic, filologii vor găsi variantele fonetice și lexice ale aceluiași cuvînt, în transcrierea diferiților copiiști din secolul al XVIII-lea.

*

Am citit cu interes deosebit și cu multă plăcere această cronică de la începutul sec. al XVIII-lea, care apare acum pentru prima dată în forma ei completă și într-o ediție critică. Pe marginea lec-

turii am însemnat cele câteva idei expuse în rîndurile de mai sus, cu gîndul de a servi ca orientare acelor cititori care se apleacă mai rar asupra paginilor din cronici. Aceste însemnări duc la următoarele concluzii: „Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717“ este o cronică domnească, scrisă în favoarea lui Constantin Brîncoveanu, fără a fi însă o cronică oficială, comandată de domn, cum este, de pildă, cronica scrisă de logofătul Radu Greceanu, și care tratează aceeași perioadă din istoria Țării Românești. Autorul are meritul că, deși boier, folosește totuși o metodă realistă în zugrăvirea moravurilor putrede ale societății din vremea sa, chiar dacă personajele diferitelor tablouri, zugrăvite în cronică, sînt numai dintre boierii partidei dușmane lui Brîncoveanu. Noi, cititorii și cercetătorii putem — și sîntem datori — să întregim tabloul orînduirii feudale și cu alte date, culese din lectura și a altor izvoare, pentru a nu ne lăsa înșelați de pîrtinirea cu care au fost scrise unele din cronicile evului mediu.

Cronica aceasta ocupă un loc foarte important în dezvoltarea istoriografiei romîne medievale, pentru că are însușiri, am putea spune, unice, atît prin conținutul și tendințele ei ideologice, cît și prin cele mai potrivite mijloace literar-artistice care exprimă acest interesant conținut.

Ca orice operă istorică bogată în informații documentare și frumos scrisă, „Istoria...“ mai are și o însemnătate cultural-educativă: cititorii acestui scurt dar caracteristic episod din istoria țării noastre își vor da seama de lupta grea dusă de poporul nostru ca să „dezdăcineze din fața pămîntului țării“ — cum zice cronicarul — nu numai stăpînirea otomană, dar și stăpînirea ierarhiei aristocrate feudale, care a adus țării atîtea nenorociri.

DAN SIMONESCU

INTRODUCERE

1. **Privire istorică asupra chestiunii** S-a publicat pentru prima dată la 1847 în «Magazin istoric pentru Dacia» t. 5. p. 93—183 o cronică după un ms incomplet.

Cronica se ocupa pe larg de primul deceniu al domniei lui Constantin Brîncoveanu, încît această expunere constituia cinci șesimi din întinderea întregii lucrări, iar restul de la 1699 pînă în august 1714, unde se intrerupe întîmplător ms după care s-a editat cronica, numai o șesime.

Întreruperea ms în momentul sus-indicat e un accident, dar editorii cronicii n-au avut la îndemînă un alt ms al cărui text să fie complet.

De la tipărire, din 1847, se pierde urma ms folosit și dispărut este și după o sută de ani pentru istoria literaturii romînești; nici un alt ms n-a mai fost identificat în bibliotecile publice sau particulare.¹

Cronica fiind fără titlu, i s-a dat cel sub care a fost publicată prima dată: *Istoria Țării Romînești de la anul 1689 încoace, continuată de un anonim*, iar cercetătorii ulteriori de istorie și istorie literară îi spun, fie *cronica anonimă*, fie *Memoriile lui Radu Popescu*.

Sub toate aceste titluri e însă vorba de aceeași cronică.

Cu o ediție incompletă, cu un ms unic rătăcit, studiile ce s-au făcut asupra acestei cronică n-au putut stabili rostul ei. S-a susținut că ar fi un fragment redacțional din *Istoriile* lui Radu Popescu sau o lucrare care merge paralel cu destinul lui Constantin Brîncoveanu.

Cu toate că editorul, prin titlul pe care l-a dat acestei lucrări, a vorbit de *Istoria Țării Romînești, de la 1689 încoace, continuată*

¹ N. C a r t o j a n, *Istoria literaturii romîne vechi*, fasc. 3, 1946, p. 260, col. 1.

de un anonim și nu de *Istoriile* domnilor Țării Românești, unui cercetător, pentru că nu se cunoștea legătura dintre cele două fragmente ale *Istoriilor*, au văzut în *Istoria Țării Românești de la 1689 încoace* textul de legătură al celor două fragmente ale *Istoriilor* și au căutat să argumenteze în acest sens. De aici a urmat paternitatea lui Radu Popescu. Dar în momentul când au apărut mss *Istoriilor* cu cele două fragmente legate normal, o parte din cercetători au renunțat la paternitatea lui Radu Popescu, iar alții, care n-au renunțat, motivează că această *Istorie*, fiind puțin disproporționată, constituie mai degrabă *Memorii* ale lui Radu Popescu.

2. Apar date noi de fond Aflindu-se legătura normală a celor două fragmente ale *Istoriilor*, unui cercetător merg mai departe și, pe baza vechiului material cunoscut, dovedesc că autorul *Istoriilor* nu este și autor al *Istoriei Țării Românești de la 1689 încoace* pentru un motiv foarte serios: cunoștințele de limbă latină și de limbă turcă în *Istorie* și în *Istoria Țării Românești de la 1689 încoace* se folosesc în mod deosebit, ceea ce e imposibil dacă ar fi fost aceeași persoană. Pentru asemănare de terminologie și chiar reproducere de expresii, de propoziții, simpla utilizare poate explica aceste asemănări.

N. Iorga publică la 1906 o continuare a *Istoriei Țării Românești de la 1689 încoace*, de acolo de unde se întrerupe ediția din «Magazin istoric pentru Dacia» pînă la martie 1717¹, dar socotește că nu e o continuare veritabilă pentru că e contra lui Nicolae Mavrocordat, domnul Țării Românești, și Radu Popescu nu putea să scrie contra binefăcătorului său.

În sfîrșit autorul acestei note introductive cercetînd prin bibliotecii publice, a identificat în 1937 trei mss care cuprind *Istoria Țării Românești de la 1689 încoace*, iar în 1939 a identificat și ms folosit de N. Bălcescu la ediția din «Magazin istoric pentru Dacia».

Ulterior, cînd a luat ființă Muzeul Romîno-Rus, la numărul celor patru mss identificate s-a adăugat un al cincilea.

Ne-am gîndit să reluăm problema *Istoriei Țării Românești de la 1689 încoace*, în această situație nouă, să pregătăm o ediție științifică pe baza manuscrisurilor existente, trecînd în revistă, în introducere, cele ce s-au susținut în legătură cu rostul

¹ Iorga N., *Stud. și doc.*, III, 1906, p. 23—27.

acestei *Istoriei*, izvoarele ei, data redactării, poziția autorului, reținând din cele ce s-au afirmat ceea ce corespunde științificește.

Reluând problema *Istoriei Țării Românești de la 1689 încoace*, se cuvine să arătăm succint aportul oamenilor de știință înaintași, pentru a putea judeca mai ușor asupra a ceea ce rămâne bun cîștigat pentru știință. Totodată va trebui să ne fixăm asupra titlului ce va purta lucrarea, din cele trei, spre a evita orice confuzie.

Studiile ce s-au făcut — luînd în considerare textul cronicii așa cum și cît a fost publicat — au căutat să găsească un autor acestei cronică. Astfel I.G. Sbiera¹ atribuie această cronică lui Radu Popescu vornicul. Radu Popescu a scris o cronică a Țării Românești de la descălecatul așa-zisului Radu-Negru pînă la al zecelea an din a doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat, în care cronică, pe baza textului cunoscut pînă atunci, exista un hiatus între mai 1688 și octombrie 1699. Acestui hiatus îi corespunde cronologiceste și ca tendință în bună parte această *Istorie a Țării Românești de la 1689 încoace*. I.G. Sbiera a socotit că aceasta e opera lui Radu Popescu. Dat fiind spiritul de ostilitate față de Cantacuzini în care este scrisă această istorie, se poate întregi într-o parte cu opera cunoscută ca fiind a lui Radu Popescu de la 1699 înainte, așa cum se află în compunerea compilației mavrocordătești, iar în cealaltă parte, la început, se poate întruni cu *Istoriile domnilor Țării Românești*, cronică pe care I. G. S b i e r a o socotește tot opera lui Radu Popescu, spre deosebire de alții.

În sprijinul acestei concluzii I. G. Sbiera aducea și constatarea că încă din primul an al domniei lui Constantin Brîncoveanu „Radu logofătul, fiul Hrizii vistierul din Popești, fiind învățat și în limba latinească“, era introdus în scenă de această istorie, raportînd cuvintele rostite în fața generalului Heissler, ca trimis al domniei.

Altă persoană nu putea să știe și să reproducă cuvintele rostite de Radu Popescu în această împrejurare, deci el este autorul *Istoriei*.

¹ I. G. S b i e r a, *Mișcări literare și culturale la Romnii din stînga Dunării în răstimpul de la 1504 — 1714*, Cernăuți, 1897, p. 206.

N. I o r g a socotește de asemenea autor al cronicii pe Radu Popescu¹.

!Argumentarea lui N. Iorga, în rezumat, este aceasta: spiritul de ostilitate față de Cantacuzini, spirit în care este scrisă această cronică, felul cum se judecă și apreciază oamenii și evenimentele, prezentarea acțiunilor unui boier de mîna a doua cum era Radu Popescu, impun paternitatea lui.

Apoi autorul este un cunoscător al limbilor latină și greacă, al limbii turcești, un introducător de neologisme, constatări identice și pentru Radu Popescu care știe latinește, grecește, turcește și din opera lui necontestată se vede că este un introducător de neologisme.

O ultimă și hotărîtoare dovadă este că atît *Istoria Țării Romînești de la 1689 încoace* cît și Radu Popescu tratează epoca de la 1699 pînă la 1714, nu numai cu foarte multe asemănări, dar de cele mai multe ori cu aceleași cuvinte. Deci autorul este Radu Popescu.

Într-un ms al cărui început nu este identic cu cel al acestei cronice, N. Iorga descoperă continuarea a ceea ce a lipsit editorilor. «Magazinul istoric pentru Dacia», publică acea continuare², dar nu-i dă atenția cuvenită, pentru că această continuare este ostilă lui Nicolae Mavrocordat și Radu Popescu nu poate să scrie contra lui N. Mavrocordat. Din cauza disproporției și lipsei de plan N. Iorga numește această istorie, *Memoriile* lui Radu Popescu.

Const. Giurescu ocupîndu-se de această *Istorie*, ajunge la concluzia că Radu Popescu nu poate fi autorul acestei lucrări, cum susțineau I.G. Sbiera și N. Iorga³. Mai întii această istorie nu poate constitui legătura între cele două fragmente ale *Istoriilor* scrise de Radu Popescu, pentru că această legătură a fost descoperita și reprodusă chiar de Const. Giurescu după un manuscris.

Asemănarea de idei și expresii din perioada 1699—1714 între această lucrare și *Istoriile* lui Radu Popescu nu cere neapărat același autor, ci o simplă utilizare, un împrumut.

¹ N. I o r g a, *Cronici Muntene*, „Analele Academiei Romîne“, mem. sec. ist., seria 2, XXI, 1899, p. 368—377 și în *Istoria literaturii romînești*, ed. 2, vol. II, București, 1926, p. 203 și urm.

² N. I o r g a, *Studii și documente*, III, p. 23—27.

³ Const. G i u r e s c u, *Contribuțiuni la studiul cronicelor muntene*, București, 1906, p. 120 și urm.

Prezența neologismelor latine în această *Istorie* nu e ceva specific ei și lui Radu Popescu; neologisme latine se găsesc și în opera contemporanului Radu Greceanu și la cronicarii moldoveni de la sfârșitul sec. XVII și începutul celui de al XVIII-lea. Dar din felul cum se utilizează ziceri sau citate din autorii latini și greci, se precizează o diferențiere între opera lui Radu Popescu și *Istoria Țării Românești de la 1689 încoace*.

Statistic vorbind, *Istoria* aceasta are cu mult mai puține neologisme latine și grecești în comparație cu Radu Popescu și cu Radu Greceanu. Radu Popescu știe turcește și întrebuințează cuvinte turcești a căror relație gramaticală o conservă ca în limba originală; nu în traducere, astfel el zice „vezir-agasi“, în timp ce în *Istorie* se spune „agă al vizirului“.

Pe baza explicărilor și constatărilor de mai sus Const. Giurescu conchide că *Istoria Țării Românești de la 1689 încoace* nu are autor pe Radu Popescu, dar este o continuare a *Istoriilor*, deoarece e scrisă în ton dușmănos Cantacuzinilor și are unele trimiteri la fapte povestite în *Istoriile* lui Radu Popescu.

Continuarea reprodusă de N. Iorga fiind ostilă lui Nicolae Mavrocordat, exclude paternitatea lui Radu Popescu asupra acesteia.

Plecînd de la același material, dar adîncînd valabilitatea argumentelor, Const. Giurescu ajunge la concluzii contrare predecesorilor în privința autorului *Istoriei Țării Românești dela 1689 încoace*.

Voind să fixeze data redactării acestei *Istории*, după concordanța cronologică ce se poate face între anumite evenimente amintite în *Istorie*, Giurescu stabilește că partea pînă la 1699 a fost scrisă între 1709—1711, iar partea următoare a fost redactată între 1716 și 1719.

Ce rămîne bun cîștigat pentru știință din toată discuția ce s-a făcut în jurul acestei cronici?

Toți cercetătorii au văzut în ea un fragment ce lipsea *Istoriilor* lui Radu Popescu. Dar acest rost s-a anulat curînd, deoarece fragmentul de legătură ce lipsea *Istoriilor* a fost descoperit în cadrul lui normal. Pentru că era un fragment din *Istoriile* lui Radu Popescu, autor trebuia să fie Radu Popescu; dar cum *Istoria* nu făcea parte din acele *Istории*, nici Radu Popescu nu putea rămîne autor.

Cercetările s-au mai adâncit și s-a văzut că în *Istoriile* lui Radu Popescu se folosesc altfel decât în această *Istorie* cunoștințele, termenii din limbile latină, greacă și turcă, fapt ce denotă că sînt autori diferiți.

E adevărat că această *Istorie* e ostilă Cantacuzinilor, dar nu numai Cantacuzinii sînt vizați prin ea. Nici asemănarea de expresiuni și idei dintre două lucrări nu cere numai decît același autor.

Argumentele ce s-au mai invocat pentru paternitatea lui Radu Popescu asupra *Istoriei Țării Românești de la 1689 încoace* printre care aceea că din primul an al domniei lui Brîncoveanu, Radu Popescu e în scenă, raportîndu-se cuvintele ce 'a adresat lui Heissler, sau prezentarea acțiunilor unui boier de mină a doua ne obligă să-l admitem autor pe acest boier, care este Radu Popescu.

Înainte de a trece la descrierea manuscriptelor, să fixăm titlul ce propunem să rămînă lucrării, deoarece ea nu are un titlu general, ci numai la domnii și în toate manuscriptele se găsește în continuarea *Istoriei Țării Românești de redacție cantacuzinească*.

Primii editori i-au dat titlul de *Istorie a Țării Românești de la 1689 încoace, continuată de un anonim*. S-au referit, cum era și normal, la conținut. dar data «1689» din titlu nu corespunde uzului nostru calendaristic civil de a calcula, trebuie deci «1688». Toată lumea știe că Șerban Cantacuzino a murit în octombrie 1688 și Const. Brîncoveanu își începe imediat domnia după Șerban Vodă, deci tot în octombrie 1688.

Alți cercetători i-au spus acestei *Istории*: *Cronica anonimă*. Prin acest titlu ușurăm vorbirea, dar nu și înțelegerea.

N. Iorga, avînd în vedere că lucrarea e disproporționată și lipsită de plan, i-a dat un titlu nou: *Memoriile* lui Radu Popescu. Și într-adevăr, pentru primii zece ani ai domniei lui Const. Brîncoveanu, avem cinci șesimi din întinderea *Istoriei*, iar pentru o epocă de aproape douăzeci de ani avem abia o șesime din întinderea lucrării. Nu încap discuție că aceasta este situația, dar cum a putut ajunge Radu Popescu autor al „*Memoriilor*“ lui Brîncoveanu pentru primele 48 de capitole nu putem înțelege și nimeni n-a protestat împotriva acestei in juste atribuirii.

Lăsînd deci la o parte și titlul de *Cronică anonimă* și pe acel de *Memorii* și referindu-ne numai la conținut, propunem și vom folosi pentru această lucrare titlul de *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 la martie 1717*.

4. Descrierea și filiația manuscrisurilor
S-a discutat asupra *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 la martie 1717* pe baza tipăriturii din «Magazin istoric pentru Dacia» și s-au tras concluzii pornind de la situații închipuite. S-a susținut continuu că această istorie e un fragment din *Istoriile* lui Radu Popescu.

Editorii, în titlul pe care l-au dat acestei *Istории* au precizat că este o continuare a *Istoriei Țării Romînești de la 1689 încoace*, deci a unei cronici cantacuzinești.

Istoria aceasta nu are un titlu special, dar în toate manuscrisurile în care se găsește, ea continuă *Istoria Țării Romînești de cînd au descălecat pravoslavnicii creștini*, deci continuă cronica cantacuzinească. Acest fapt are în sine și el o explicație pe care o vom menționa la data redactării.

Începem descrierea manuscrisurilor cu ms. B. Acest ms se află acum în Biblioteca Filialei Academiei R.P.R. din Cluj, fond Blaj, sub nr. 53. E un manuscris format 20,5 cm x 29,5 cm, scris pe hîrtie albă subțire, de aceeași mină, pe la sfîrșitul sec. XVIII. Nu știm cine l-a copiat. Cuprinde foile cu numerotație 76—146. E deci un ms fără început, dar și fără sfîrșit normal. Pe ultima pagină f. 146^v, sub text, e semnătura Boleac. Deci ms a fost și în posesia lui Cesar Boliac.

Pagina 76^r, prima existentă, începe cu domnia lui Mihai Viteazul astfel: „tăind mulțime de turci îi ineară în Dunăre și sparseră și cetatea, fiind atîta peire în turci. Dă abia a scăpat Sinan pașa cu puțină oaste și cu multă rușine din țară fură scoși. Și scoaseră de la mîinile lor robi mulți fără de număr și să întoarseră de acolo veseli și cu multă dobîndă și toți creștinii dideră har lui d-zeu.

Atuncea Batăr Jacmon dacă văzu pre Mihai Vodă cu atîta vitejie și cu atîta înțelepciune, zlobozit-au Țara Rominească, cu tot venitul ei, ca să fie iar pre seama lui Mihai Vodă“. E povestea lui Mihai Viteazul în luptă cu turcii, în redacția Cantacuzinească¹, redacție care continuă pînă la moartea fiicei lui Șerban Cantacu-

¹ Magazin istoric pentru Dacia, IV, p. 284, r 2—r 13.

Cercetările s-au mai adâncit și s-a văzut că în *Istoriile* lui Radu Popescu se folosesc altfel decât în această *Istorie* cunoștințele, termenii din limbile latină, greacă și turcă, fapt ce denotă că sînt autori diferiți.

E adevărat că această *Istorie* e ostilă Cantacuzinilor, dar nu numai Cantacuzinii sînt vizați prin ea. Nici asemănarea de expresiuni și idei dintre două lucrări nu cere numai decît același autor.

Argumentele ce s-au mai invocat pentru paternitatea lui Radu Popescu asupra *Istoriei Țării Românești de la 1689 încoace* printre care aceea că din primul an al domniei lui Brîncoveanu, Radu Popescu e în scenă, raportîndu-se cuvintele ce 'a adresat lui Heissler, sau prezentarea acțiunilor unui boier de mină a doua ne obligă să-l admitem autor pe acest boier, care este Radu Popescu.

Înainte de a trece la descrierea manuscriptelor, să fixăm titlul ce propunem să rămînă lucrării, deoarece ea nu are un titlu general, ci numai la domnii și în toate manuscriptele se găsește în continuarea *Istoriei Țării Românești de redacție cantacuzinească*.

Primii editori i-au dat titlul de *Istorie a Țării Românești de la 1689 încoace, continuată de un anonim*. S-au referit, cum era și normal, la conținut. dar data «1689» din titlu nu corespunde uzului nostru calendaristic civil de a calcula, trebuie deci «1688». Toată lumea știe că Șerban Cantacuzino a murit în octombrie 1688 și Const. Brîncoveanu își începe imediat domnia după Șerban Vodă, deci tot în octombrie 1688.

Alți cercetători i-au spus acestei *Istории*: *Cronica anonimă*. Prin acest titlu ușurăm vorbirea, dar nu și înțelegerea.

N. Iorga, avînd în vedere că lucrarea e disproporționată și lipsită de plan, i-a dat un titlu nou: *Memoriile* lui Radu Popescu. Și într-adevăr, pentru primii zece ani ai domniei lui Const. Brîncoveanu, avem cinci șesimi din întinderea *Istoriei*, iar pentru o epocă de aproape douăzeci de ani avem abia o șesime din întinderea lucrării. Nu încap discuție că aceasta este situația, dar cum a putut ajunge Radu Popescu autor al „*Memoriilor*“ lui Brîncoveanu pentru primele 48 de capitole nu putem înțelege și nimeni n-a protestat împotriva acestei in juste atribuirii.

Lăsînd deci la o parte și titlul de *Cronică anonimă* și pe acel de *Memorii* și referindu-ne numai la conținut, propunem și vom folosi pentru această lucrare titlul de *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 la martie 1717*.

4. Descrierea și filiația manuscrisurilor

S-a discutat asupra *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 la martie 1717* pe baza tipăriturii din «Magazin istoric pentru Dacia» și s-au tras concluzii pornind de la situații închipuite. S-a susținut continuu că această istorie e un fragment din *Istoriile* lui Radu Popescu.

Editorii, în titlul pe care l-au dat acestei *Istории* au precizat că este o continuare a *Istoriei Țării Romînești de la 1689 încoace*, deci a unei cronici cantacuzinești.

Istoria aceasta nu are un titlu special, dar în toate manuscrisurile în care se găsește, ea continuă *Istoria Țării Romînești de cînd au descălecat pravoslavnicii creștini*, deci continuă cronica cantacuzinească. Acest fapt are în sine și el o explicație pe care o vom menționa la data redactării.

Începem descrierea manuscrisurilor cu ms. B. Acest ms se află acum în Biblioteca Filialei Academiei R.P.R. din Cluj, fond Blaj, sub nr. 53. E un manuscript format 20,5 cm x 29,5 cm, scris pe hîrtie albă subțire, de aceeași mină, pe la sfîrșitul sec. XVIII. Nu știm cine l-a copiat. Cuprinde foile cu numerotație 76—146. E deci un ms fără început, dar și fără sfîrșit normal. Pe ultima pagină f. 146^v, sub text, e semnătura Boleac. Deci ms a fost și în posesia lui Cesar Boliac.

[Pagina 76^r, prima existentă, începe cu domnia lui Mihai Viteazul astfel: „tăind mulțime de turci îi înceară în Dunăre și sparseră și cetatea, fiind atîta peire în turci. Dă abia a scăpat Sinan pașa cu puțină oaste și cu multă rușine din țară fură scoși. Și scoaseră de la mîinile lor robi mulți fără de număr și să întoarseră de acolo veseli și cu multă dobîndă și toți creștinii dideră har lui d-zeu.

Atuncea Batăr Jacmon dacă văzu pre Mihai Vodă cu atîta vitejie și cu atîta înțelepciune, zlobozit-au Țara Rominească, cu tot venitul ei, ca să fie iar pre seama lui Mihai Vodă“. E povestea lui Mihai Viteazul în luptă cu turcii, în redacția Cantacuzinească¹, redacție care continuă pînă la moartea fiicei lui Șerban Cantacu-

¹ Magazin istoric pentru Dacia, IV, p. 284, r 2—r 13.

zîno, Smaragda, cea căsătorită cu Grigore Băleanu, sfîrşind cu cuvintele „Şerban Vodă cu doamna sa Maria şi cu toţi fraţii şi surorile lui şi cu toată casa lui, împreună şi gineri-său Gligoraşco au rămas la mare jale şi cu multe lacrimi şi suspine de la inimă, după cum este toată lumea obişnuită. Şi cu acestea nime n-au folosit, că moartea n-are frăţie, ci la tot omul obşte tocmai“ (f. 113^v).

Nu se vede sfîrşitul domniei lui Şerban Cantacuzino şi totuşi imediat e începutul domniei lui Const. Brîncoveanu (f. 114^r), în forma „De vreme ce au murit Şărban Vodă, precum s-au zis mai sus“ ceea ce nu e exact în ms nostru, deoarece mai sus s-a vorbit de moartea fiicei lui Şărban Vodă nu de moartea lui. Domnia lui Constantin Brîncoveanu şi începutul aceleia a lui Ştefan Cantacuzino, cît se află în acest ms pînă la f. 146^v, reprezintă tocmai textul publicat de redactorii «Magazinului istoric pentru Dacia» în vol. V, pp. 93—183.

Manuscriptul acesta „unic“ socotit pierdut timp de un secol, a ajuns la un moment dat în Biblioteca Centrală din Blaj, unde s-a păstrat, iar acum se află în Biblioteca Filialei Academiei R.P.R. Cluj.

Cu toate că mss romîneşti de la Blaj au fost descrise o dată de Ştefan Manciuşea şi altă dată de N. Comşa, nici ei n-au făcut legătură între acest ms şi ediţia din «Magazin istoric pentru Dacia», cum nici istoricii literari n-au făcut această legătură.

Din ceea ce avem ne dăm seama că acel care a copiat acest ms era un talentat caligraf: scriere frumoasă şi multe litere iniţiale stilizate în frunze sau în ramuri cu frunze.

Ms **A** are la început 5 foi albe nenumotate urmate de 230 f. scrise şi de încă 21 f. albe nescrise şi nenumotate şi se găseşte la Biblioteca Academiei R.P.R., Secţia mss sub nr. 3441, venit de la Muzeul Naţional de Antichităţi din Bucureşti. Este scris în întregime de aceeaşi mînă, dar nici o indicaţie asupra copistului sau a vreunuia din posesorii precedenţi ai manuscrisului. S-a afirmat că ms e scris în întregime de aceeaşi mînă, cu excepţia paginii 1^v care e scrisă în sec. XIX, înlocuind conţinutul unei foi deteriorate.

Ms a primit la Biblioteca Academiei R.P.R., Secţia mss, o numerotare a foilor, dar a avut şi altă numerotare făcută atunci cînd a fost copiat. La numerotarea veche se observă cîteva greşeli: lipsesc foile 95, 171, 188, 197 şi 236, iar cu 222 sînt numerotate două foi. Toate acestea nu strică însă continuitatea textului.

Conținutul ms e miscelaneu, la f. 1^v *inc.* „era un frate al Vladului Vodă când în ziua de paști, fiind toți orășanii la ospăț și tinerii la horă, așa fără veste i-au cuprins. Deci cîți au fost oameni mari, bătrîne, pre toți i-au înțepat de au ocolit cu ei Tîrgoviștea, iar cîți au fost tineri cu nevestele lor și cu fete mari, așa cum au fost împodobiți în zio de paști i-au dus la Poenari de au tot lucrat la cetate pînă s-au spart toate hainele de pre ei și au <rămas> toți cu peile goale“.

E deci vorba de pedepsirea tîrgoviștenilor de către Vlad Țepeș după redacția *Istoriei Țării Romînești*¹.

La p. 149^v textul acestei cronici sfîrșește astfel domnia lui Șerban Cantacuzino: „Atunci și țara aceasta să fie închinată supt ascultarea împărăției sale, cum au fost și mai denainte vreme. Deci purcegînd acești 4 boieri, fiind încă călători, în urma lor s-au războlit Șarban Vodă și plinindu-să 2 săptămîni la oct. 29, leat 7197, luni dimineața la 2 ceasuri den zi, prestăvitu-s-au Șarban Vodă. Vecinoe pameat“.

Tot pe f. 149^v începe domnia lui Const. Brîncoveanu în redacția *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*, sfîrșind, la f. 230, cu cuvintele: „Și fiind Dumitrașco Hatmanul, fratele lui Mihai Vodă, pribeag în Ardeal, la Brașov, fiind ginere lui Mihai spătaru Cantacuzino, la dînsul au trimes de au făcut pecetile boerilor Țării Romînești și le-au...“

Ms L cu f. 215 format 30,5 cm x 21 cm, miscelaneu, copiat de la 10 ian. pînă la 24 febr. 1765 de către Lupu Batcu, se află la Biblioteca Academiei R.P.R., Secția mss sub nr. 3417.

Ăcefal, f. 1^v *inc.* „pînă în Olt. Atunce și Basarabeștii“ pînă pe f. 1^v e descălecatul Basarabeștilor în Oltenia și al așa-zisului Radu Negru în Țara Romînească, după cum se află în *Istoria Țării Romînești*.

De la f.3 — 135^v avem *Istoriile domnilor Țării Romînești* de la Radu Negru pînă la sfîrșitul domniei lui Gh. Duca.

Cu f. 135—149^v avem din nou redacție a *Istoriei Țării Romînești* pentru domnia lui Șerban Vodă și începutul domniei lui Constantin Brîncoveanu pînă la ian. 1690, la retragerea lui Heissler cu austrieii din Țara Romînească, la vestea sosirii tătarilor.

¹ Magazin istoric pentru Dacia, IV p. 233 r. 22—p. 234 r. 2.

Sfirșitul domniei lui Șerban Cantacuzino la f. 144^v e astfel „Deci purcegînd acești 4 boieri, fiind în călătorie, în urma lor s-au războlit Șerban Vodă și plinindu-se 2 săptămîni, la oct. în 29 zile, leat 7197, luni dimineața, la 2 ceasuri de zi răposat-au Șerban Vodă. Vecinica pomenire“. Cu f. 150^v reîncepe expunerea domniei lui Constantin Brîncoveanu în redacția *Istoriei Țării Romînești* de la oct. 1688 la martie 1717, redacție ce se întrerupe la f. 215^v, accidental, prin rupere, în domnia lui Nicolae Mavrocordat, cu cuvintele „iar el <Nicolae Mavrocordat> ca o fiară sălbatică îndată au tăiat pe Pătrașcu vel vornic Brezoianul acolo în drum și iar au început“, ceea ce corespunde fragmentului reprodus în *Studii și documente III* pînă la p. 26 r. 5—6.

Redacția cronicii de la f. 150^r—215^v din acest L se identifică cu redacția aceleiași cronici ca întindere. Lupu Batcu, copistul de la Chișinău din 1765, a dat o haină moldovenească manuscriptelor muntene pe care le-a copiat.

Ms S cu f. 357, în Biblioteca Academiei R.P.R., Secția mss, sub nr. 441, miscelaneu, terminat de copiat la 4 oct. 1792 de către Ioniță Șcimescu cuprinde 3 lucrări istorice: la început, f. 1—93^v, *Istoria Țării Romînești dintru început* pînă la Atila — istorie atribuită de toți cercetătorii lui Constantin stolnicul Cantacuzino, în urma cercetărilor lui N. Iorga; pe f. 94—257 *Istoria Țării Romînești* de la Radu Negru pînă la moartea lui Șerban Cantacuzino, sfîrșind cu cuvintele „pristavitu-s-au Șerban Voevod, dîndu-și fericitul suflet în mîna lui d-zeu. Vecinoea ego pameat“.

De la Radu cel Frumos la Radu cel Mare text omis, astfel că Radu cel Frumos discută cu patriarhul Nifon II.

Începînd cu domnia lui Constantin Brîncoveanu pînă la domnia lui Ion Mavrocordat, în martie 1717, de la f. 257—357, e redacție a *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*.

La începutul domniei lui Constantin Brîncoveanu redacția e rezumată în ms S, f. 257 la f. 258 r. 11 — pînă în momentul cînd Brîncoveanu, după sfințirea ca domn la mitropolie, întorcîndu-se cu alai, intră în biserica curții domnești și adresîndu-se boierilor le cere jurămînt de credință. Cu cuvintele „bine știți toți că eu am fost la casa mea ca un domn“ începe redacția *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*.

Pentru alte elemente de descriere a ms 441 e de văzut și I. Bianu și R. Caracaș, *Catalogul manuscriptelor românești* — vol. II, Buc. 1913, p. 147—148.

Ms (S¹) cu f. 18—351, achiziționat în 1949 de Muzeul Romîno-Rus din București unde se află sub nr. 718, a fost copiat la 1797 de Gheorghe Dascălușul. Acefal, miscelaneu, cuprinde trei lucrări:

De la f. 18—87^v *Istoria Țării Românești dintru început pînă la Atila*, de la f. 87^v — 254 *Istoria Țării Românești de cînd au descălecat pravoslavnicii creștini*, deci de la așa-zisul Radu Negru pînă la Șerban Cantacuzino.

La f. 91 Radu cel Frumos „învață pe toți din sfînta pravilă“ discută cu patriarhul Nifon II. E deci o omisiune de la Radu cel Frumos la Radu cel Mare, omisiune ce se constată și în alte manuscrise. După moartea lui Șerban Cantacuzino, se povestește fără vreun titlu alegerea de domn a lui Constantin Brîncoveanu, sfințirea, jurămîntul de credință al boierilor, confirmarea așa cum sînt și în ms S.

Mai departe ms S¹ duce povestirea pînă în martie 1717, cînd Ion Mavrocordat intră ca domn în București.

Între cele cinci manuscrise descrise, ne-a interesat mai ales *Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*. Credem că toate mss au tîns să ajungă acolo unde încheie mss S și S¹, celelalte trei fiind rupte.

Mss (S și S¹) mai prezintă o legătură între ele, legătură care constă într-o redacție rezumată de la început pînă ce Constantin Brîncoveanu, intrat în biserica curții domnești, cere boierilor jurămînt de credință că vor fi alături de el.

Astfel ms B publicat în «Magazin istoric pentru Dacia», se grupează de o parte, iar celelalte 4 mss ALSS¹ de altă parte.

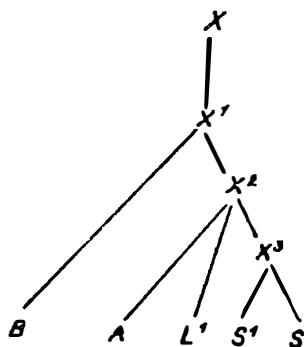
Ms (B), deși o copie mai nouă credem, dectt A și L, are un text cu mai puține greșeli, ceea ce denotă că a fost copiat cu grijă și n-a avut multe copii înainte.

La mss ALSS¹, care formează a doua grupă, ordinea alfabetică a lor indică și ordinea vechimii lor ca mss, dar nici unul din ele n-a fost original celorlalte, sau unuia ori două din grupă.

Ms S, avînd o limbă modernizată și cu dese omiteri, n-a putut fi original pentru S¹ și nici pentru A și L. L însuși, avînd o limbă

moldovenizată, a fost copiat la 1765, deci nu poate fi original pentru A, S și S¹. Comparând aceste mss, spre a stabili dacă A a fost ori-

ginal pentru L și S, aflăm o serie de omisiuni și lecturi, deosebite în A, care omisiuni și lecturi nu există în L și S, și nici în B.

Schema manuscriptelor

Neavînd ms autorului, autograful cum se numește, stabilim grafic raportul între manuscriptele *Istoriei Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*, așa cum reiese din compararea textului mss, și vom ajunge la schema de mai jos.

Cu X s-a notat ms autograf și cu X cu exponenți s-au notat manuscriptele intermediare ale acestei Istории, copii de asemenea necunoscute, iar cu ABLSS¹ s-au notat manuscriptele existente.

5. Izvoarele „Istoriei Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717”

Am văzut mai sus cele cinci manuscripte care păstrează *Istoria Țării Românești de la 1688—1717* și preocuparea cercetătorilor de a discuta mai ales partea finală a acestei

istorii, cea șesimă a operei, și a trage concluzii asupra întregii lucrări.

Intr-adevăr, cine compară *Istoriile* lui Radu Popescu cu această *Istorie* de la 1703 — 1717 e izbit de asemănarea dintre aceste două lucrări din punct de vedere al înlănțuirii faptelor, al povestirii și uneori și al identității expresiilor. E curios că prima parte a *Istoriei*, cele cinci șesimi, n-a provocat cercetătorilor o comparație cu *Istoriile* și nici cu altă lucrare cum e *Viața lui Constantin Vodă Brîncoveanu* de Radu Grecianu. Vom pune aici față în față începutul domniei lui Constantin Brîncoveanu după *Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* și după Radu Grecianu, *Viața lui Constantin Brîncoveanu*.

Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717

G r e c i a n u
Viața lui Brîncoveanu

„Multe și vrednice de auzit istorii sint de faptele ce s-au întîmplat în zilele domniei lui

„Multe și vrednice istorii fiind lucrările și întîmplările ce s-au întîmplat în zilele luminatului

Constantin Vodă Brîncoveanu¹...
ș.a.m.d.

și prea creștinului domn al
Țării Românești Io Costandin
Brîncoveanu Basarab Voevod²...
ș.a.m.d.

Redacțiile sînt aproape identice.

Motivarea alegerii lui Constantin Brîncoveanu se află și aici: „Constandin logofătul Brîncoveanu este neam de a lui Matei Vodă³.”

Mai departe Grecianu scrie că faptele lui Șerban Cantacuzino sînt scrise la istorii, iar el începe viața lui Brîncoveanu cum și în ce chip s-a ridicat și a luat domnia de vreme ce este strănepot bătrînului Matei Basarab⁴.

Urmază consfătuirea boierilor la Curte pentru alegerea de domn a lui Brîncoveanu, uneltirile doamnei lui Șerban Vodă ca să ridice domn pe fiul său Iordache, apoi adunarea la Mitropolie a tuturor boierilor și ostașilor, chemarea lui Brîncoveanu, lepădarea acestuia de domnie; îmbrăcarea lui cu caftan de către un capegiu și ungerea sa ca domn. Alaiul pînă la curtea domnească, intrarea în biserică [curții domnești și jurămîntul de credință cerut boierilor de Brîncoveanu; mergerea în divanul cel mare, așezarea în scaun și slobozirea tunurilor, muzica. După veselia instalării în scaun a lui Brîncoveanu se vorbește imediat de trimiterea boierilor la Poartă, la hanul tătarilor; confirmarea domniei de către Poartă, capegiul sosit cu caftan și instalarea oficială a lui Brîncoveanu în scaun.

După aceasta revine la înmor-

Mcartea lui Șerban Vodă survenită după ce a trimis solia la Viena pentru ocrotirea țării și reușita misiunii lui Brîncoveanu în A deal pentru a înlesni calea soliei. Adunarea boierilor la Mitropolie, chemarea lui Brîncoveanu acolo, lepădarea lui de domnie, apoi îmbrăcarea cu caftan de un capegiu și ungerea ca domn. Alaiul către curtea domnească, jurămîntul de credință cerut boierilor în biserică curții domnești, mergerea la divanul cel mare, așezarea în scaun, slobozirea tunurilor și veselia din tot orașul. Se amintește apoi înmormîntarea lui Șerban Vodă și trimiterea boierilor la Poartă, la hanul tătarilor etc., ca să obțină confirmarea domniei și să anunțe noua domnie. Acțiunea soliei la Poartă, obținerea confirmării domniei lui Brîncoveanu, sosirea capegiului cu caftan și instalarea oficială a lui Brîncove-

¹ Magazin istoric pentru Dacia, V, p. 93, r. 9—11.

² Grecianu p. 7 r. 12—14.

³ Mag. ist., V, p. 94 r. 18—20.

⁴ Grecianu, p. 8.

mintarea lui Șerban Vodă și
continuă cu înștiințarea trimisă
după solia ce mergea la Viena¹.

veanu. Înștiințarea trimisă după
solia ce mergea la Viena².

Numai din acest început de punere față în față a faptelor din *Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* cu *Viața lui Brîncoveanu* de Radu Grecianu se poate conchide că *Istoria urmează Viața lui Constantin Brîncoveanu*, nu numai ca înlănțuire de fapte, dar și ca mod de prezentare. Această constatare se poate generaliza de la octombrie 1688 pînă la 1699, adică pentru cele cinci șesimi. Partea aceasta dezvoltată sfîrșește cu un eveniment însemnat pe plan extern, cu încheierea păcii de la Carlovitz, între turci și nemți. Din partea turcilor au fost delegați Reis efendi și Alexandru Exaporitul, marele dragoman. Pe plan intern ultimul fapt amintit este de prin 1697, și anume sosirea în țară a lui Scarlat Mavrocordat ca să se căsătorească cu fata lui Constantin Brîncoveanu.

Comparația între *Istorie* și *Viața lui Constantin Brîncoveanu* se poate urmări pînă la capăt în ediția critică pe baza trimiterii la izvoare.

Dar paralel cu *Viața lui Constantin Brîncoveanu*, autorul *Istoriei Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* folosește pentru unele fapte și *Istoriile* lui Radu Popescu.

Astfel boierii care au mers la Poartă să obțină confirmarea domniei lui Brîncoveanu, spune Grecianu, n-au întîmpinat nici un obstacol, nici o opunere din partea turcilor.

Istoriile lui Radu Popescu scriu în legătură cu acest fapt: „Poarta foarte s-au mîniat auzind căci au făcut Rumîinii domn fără știrea stăpînilor și sta lucrul în cumpănă ca să nu-l lase pre el domn, ci să pue altul care vor vrea ei...”

Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717 prezintă în același mod chestiunea: „Era vizirul și alți meghistani îndoîți pentru această domnie și cam cu părere rea, căci întîi și-au ridicat romîinii domn, decii le-au făcut știre și zicea: dacă romîinii scot domnii și pun domnii, dar noi ce suntem aici și ce păzim aici? Așa lucru în cumpănă sta”... ș.a.m.d.

Ca atitudine, expunerea *Istoriei* corespunde *Istoriilor* lui Radu Popescu. Descoperim chiar și o expresie identică în ambele lucrări:

¹ Mag. ist., V p. 94—100.

² Grecianu p. 9—13.

„sta lucrul în cumpănă“. Sînt și alte împrumuturi de la Radu Popescu care se pot ușor afla cercetînd ediția critică.

Trecînd acum la cea șesime a *Istoriei* de la 1703 și mai departe, anticipăm că, după cum pînă la 1699 autorul s-a folosit de un îndreptar principal: *Viața lui Constantin Brîncoveanu* de Radu Grecianu, tot astfel de la 1703 înainte acest autor va folosi ca îndreptar principal *Istoriile* lui Radu Popescu.

După pacea de la Carlovitz, din 1699, urmează în *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* chemarea lui Brîncoveanu la Adrianopol din 1703.

Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717

„După aceasta n-au trecut multă vreme, ci au trimis împăratul, sultan Mustafa, pre imbrihorul cel mic al lui, la Constandin vodă Brîncoveanu, domnul Țării Romînești, să-l ridice, să-l ducă la Odriiu, unde era împăratul. Și pentru ce pricină nu știa nimeni. Căruia domnului mare întristăciune i-au venit, atît cît s-au îmbolnăvit. De abia s-au îndreptat în cităva vreme și au purces cu voie, fără de voie de s-au dus acolo“¹.

Expunerea *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*, ca fond, e identică aceleia din *Istoriile* lui Radu Popescu. Avem încă identic, în ambele cronici, textul: „să-l ridice, să-l ducă la Odriiu, unde era împăratul. Și pentru ce pricină nu știa nimeni“, care nu este ceva întîmplător.

„Mergînd o lună de zile, au șezut și nici un răspuns de nimitica nu lua, nici primia pe nimeni ca să meargă să se împreune, ci ședea ca un osîndit de nu știa la ce margine va să-iasă lucrul. Iar cheltuele, cum

R a d u P o p e s c u
Istoriile

„Cițiva ani dar trecînd cu această odihnă a lui Constantin Vodă, iată vine un imbrihor al împăratului cu poruncă să-l ridice, să-l ducă la Odriu, unde era împăratul. Și pricina pentru ce, nimeni nu știa. Deci el de multă inimă rea s-au bolnăvit, dar imbrihorul tot aici au șăzut pînă s-au mai îndreptat de boală. Decii l-au rădicat și l-au dus unde i-au fost porunca“².

„Mergînd la Odriiu au șăzut în 30 zile și nu i-au dat nimeni voie să se împreune cu cineva. Ș-avea mare întristare temindu-se că-l vor mazili. Pentru care umblînd capuchehaiielele și boierii pe la unii, pe la alții, făgă-

¹ Magazin istoric pentru Dacia, V, p. 168 r. 23—31.

² Magazin istoric pentru Dacia, IV, p. 21 r. 20—26.

spunea cei ce au fost acolo, au făcut foarte mari, pre la unii, pre la alții, ca să-și dreagă lucrul să se întoarcă iar la scaunul său și nici într-un chip n-au putut pînă s-au fîgăduit că va să mai adauge haraciul, care au și făcut, că l-au mai înmărit de cum au fost cu 240 de pungi și cu aceasta s-au împăcat și l-au primit de s-au împreunat. Deci i s-au înnoit domnia și îmbrăcîndu-l cu caftan s-au întors la scaunul său cu bucurie¹.

Mai departe se explică pricina chemării lui Brîncoveanu la Adrianopol prin refuzul lui Cornea Brăiloiu, banul, capuchehaia domnului, de a face un dar de 50 de pungi de bani muftiului, care fiind persoană de încredere a sultanului Mustafa, a îndemînat pe sultan să cheme pe Brîncoveanu și să mărească haraciul. După aceasta sultanul a fost răsturnat și Muftiul omorît².

Ca fond expunerea din *Istorie* e identică aceleia din *Istoriile* lui Radu Popescu, afară de reflecțiile cu împilarea țării, ale lui Radu Popescu, pe care autorul *Istoriei*, favorabil lui Brîncoveanu, le omite.

„După ce dar domnul Constandin Vodă Brîncoveanu au venit în țară, cum s-au zis mai sus și fiind pace între acești doi monarhi, turcul și neamțul, și el vesel și în pace; avînd hatîșerif de la sultan Mustafa și făcîndu-și altul de la sultan Ahmet, fratele

duind bani, nici un răspuns nu putea să ia. În cea după urmă temîndu-se de vreo primejdie rea să nu-i vie cumva, au făcut alt adaos haraciului 240 de pungi peste cele 280 ce era mai înainte, numai să i se dea domnia și să vie în țară. Și cu aceasta ș-au dobîndit domnia și binele casii lui, iar pe sāraca țară o au îngreuiat cu atîta haraci, care nu putea să-l ridice, ci era totdeauna în cazne și vaete și în lăcrămi pentru greul ce le venise.

Însă după ce l-au slobozit de la Odriiu și au venit în țară ș-au schimbat firea, s-au făcut mai rău, mai cumplit, împrumutări mari au pus pā boiari, pā mănăstiri, biruri mari pā sāraca de țară, cît nu mai avea putere să mai îplinească, ci să vaeta și blestema³.

„După aceasta iar liniște au venit domnii lui, făcîndu-și și alt hatîșerif împărătesc, ca să fie domn în viața lui, după cum făcuse și celălalt care s-au zis mai sus. Și cîțiva ani au trecut fără de grijă⁴.

„Dar tot nu se odihnia Costan-

¹ Magazin istoric pentru Dacia V, p. 168 r. 31—p. 169 r. 12.

² Magazin istoric pentru Dacia IV, p. 22 r. 1—17.

³ Mag. ist., V, p. 169 r. 12—31.

⁴ Mag. ist., IV, p. 22, r. 17—21.

lui Mustafa, carele scria să fie domn pînă la sfîrșitul vieții lui și așa cu acestea se bucura în ospețe și în veselii¹.

Urmează unele considerații favorabile asupra fericirii lui Brîncoveanu, considerații care se găsesc și la Radu Popescu la sfîrșitul domniei, ca încheiere și întoarse împotriva lui Brîncoveanu. Cîteva digresiuni pînă să se ajungă la conflictul ruso-turc din 1711.

Astfel, se vorbește de răscoala lui Ferentz Racoți în Ungaria, contra nemților și de menținerea sa timp de 8 ani în acele părți, de războiul de succesiune la tronul Spaniei între nemți și francezi, de moartea lui Ludovic XIV, de războiul iscat între suedezi și ruși, din cauza Poloniei, și de înfrîngerea suferită de Carol XII și retragerea lui la Bender, apoi mutarea lui forțat la Dimotica și în fine trecerea prin Țara Romînească a acestui rege la înapoierea în patrie. Numai după aceste digresiuni ajunge *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* la războiul din 1711².

Autorul *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* a eliminat tot ceea ce în *Istoriile* lui Radu Popescu era în dezavantajul lui Constantin Brîncoveanu. Din punerea față în față a textului *Istoriei* și a textului *Istoriilor* lui Radu Popescu, se observă că autorul *Istoriei* a folosit ca îndreptar de la 1703 înainte *Istoriile* lui Radu Popescu, pe care le-a urmat foarte de aproape în înlănțuirea evenimentelor istoriei noastre interne, la care evenimente a adăugat unele versiuni — explicații care circulau probabil și a mai adăugat și evenimente contemporane de

din Vodă văzînd pe turci că sînt nestatornici, nu stau la vorbele lor, ci unele zic și altele fac. Și văzînd și pe neamți că s-au împăcat cu turcii de nu are nici un ajutor, nici un razim despre dînșii, au început a să ajunge, cu moscalii în vorbe, totdeauna trimițînd oameni cu scrisori îndemnîndu-i ca să vie cu oști asupra turcilor, ca să ia aceste țări, Țara Romînească și Țara Moldovei, ca să fie supt stăpînirea lor și ș-au cerșut și hrisoave, făcîndu-se pã dînsul și pe feciorii lui cneazi de Moscovia și i le-au dat. Și cu aceste făgăduiale să lega către Țariul că viind cătră părțile acestea il va ajuta cu toate ceale ce vor trebui oștilor: zahareale, lefi și oști ale lui și străine cît va putea. Și așa prin multe rugăciuni și îndemnări ce făcea Constantin Vodă, s-au pornit Țariul cu oști de au venit asupra turcilor³.

¹ Magazin istoric pentru Dacia V, p. 170, r. 1—8.

² Magazin istoric pentru Dacia, V, p. 170, r. 12—p. 173 r. 22.

³ Mag. ist. IV, p. 22, r. 21—p. 23 r. 6.

istorie universală, chiar dacă acele întâmplări și fapte n-aveau nici o legătură cu istoria românilor.

În rezumat *Istoria Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* a avut două izvoare principale scrise, pe care le-a urmat, de la 1688 pînă la 1699, *Viața lui Constantin Brîncoveanu* de Radu Grecianu, iar mai departe *Istoriile* lui Radu Popescu așa cum se află integrate în *Cronica mavrocordătească*.

Deoarece lucrarea lui Radu Grecianu are foarte multe amănunte consemnate, autorul *Istoriei* n-a eliminat faptele, ci a redus de multe ori expunerea, dar adeseori a venit și cu detalii mai multe. Firul conducător al *Istoriei* pentru epoca 1688—1699 este dat deci de primele 48 de capitole din opera lui Grecianu, *Viața lui Constantin Brîncoveanu*, atît se cunoștea din această operă, atît circula, pînă pe la 1730. Mai departe firul conducător e dat de *Istoriile* lui Radu Popescu, așa cum se află în corpul mavrocordătesc. Legătura între cronica lui Grecianu și cronica lui Radu Popescu care s-au nădit pentru cronica mavrocordătească s-a făcut printr-o racordare superficială, care prezintă un hiatus între 1699 și 1703, hiatus identic aceluia al *Istoriei Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*.

În afară de aceste două izvoare principale, autorul *Istoriei* a introdus și fapte noi, versiuni noi care circulau în legătură cu unele fapte, unele amănunte. Cu tot talentul lui de povestitor, n-a putut rupe legătura de înfeudare față de opera lui Radu Grecianu și a lui Radu Popescu.

6. Data redactării Cercetătorii anteriori și îndeosebi Constantin Giurescu au stabilit două momente pentru redactarea *Istoriei Țării Românești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*. De la început, adică de la 1688 pînă la 1699, *Istoria* a fost redactată între 1709 și 1711; continuarea, care corespunde redacției scurte, de la 1703 înainte, a fost scrisă în 1716.

Mărturisesc că argumentele prezentate de Const. Giurescu din înseși faptele expuse și logica înlănțuirii lor m-au dezarmat multă vreme de a mă mai ocupa de data redactării *Istoriei Țării Românești de la octombrie 1688 la martie 1717*. Toți cercetătorii au socotit acest rezultat definitiv cîștigat, intangibil și m-am conformat și eu. Fiind un rezultat definitiv cîștigat, l-am lăsat să-l integrez în studiul definitiv așa cum l-au obținut înaintașii. Dar stu-

diind și pe Radu Popescu pe bază de manuscrise, am avut la îndemână alt orizont de fapte.

O primă îndoială a răsărit în mintea mea asupra „rezultatului definitiv cîștigat“, în momentul cînd am scris *Cîteva observațiuni asupra Cronicei Anonime de la 1688 înainte*, Buc. 1945, 15 p. publicate în «Hrisovul» unde am considerat necesar să arăt că această *Istorie* a urmat servil *Istoriile* lui Radu Popescu. Or, partea din opera lui Radu Popescu folosită de autorii *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* a fost terminată de redactat, după chiar scrisul lui Radu Popescu, în august-septembrie 1720.

Cum putea folosi acest autor al *Istoriei* fapte și fraze din *Istoriile* lui Radu Popescu, la 1716 cu cîțiva ani înainte de a fi redactat Radu Popescu? Trebuia să revenim la paternitatea lui Radu Popescu asupra *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* cum susțineau I.G.Sbiera și N. Iorga? Nu. Am lăsat problema în suspensie.

Cînd am abordat problema izvoarelor *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*, am observat că autorul acestei opere a folosit două izvoare principale: *Viața lui Constantin Brîncoveanu* de Radu Grecianu, primele 48 de capitole, și *Istoriile* lui Radu Popescu, continuînd pe Grecianu, cum se află în cronică mavrocordătească.

Cercetătorii au observat că racordarea făcută de copistul mavrocordătesc între opera lui Radu Grecianu și opera lui Radu Popescu, deși pare verosimilă, e falsă. De la 1699, unde se întreprinde cronică lui Grecianu, legătura se face tocmai la 1703 cu *Istoriile* lui Radu Popescu.

Așa cum începe textul lui Radu Popescu numai aparent se leagă de expunerea anterioară a lui Grecianu, care vorbește de supărări de familie ale domnului: moartea mamei sale, moartea ginereului său Scarlat Mavrocordat ș.a.

Dacă recurgem la redacția completă a operei lui Radu Popescu, vedem într-adevăr la ce se referă, la supărări de ordin politic. Brîncoveanu fusese chemat de turci, care-i ceruseră mărirea tributului. Am cîștigat această certitudine că autorul *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 la martie 1717* a folosit la redactarea acestei *Istории*, *Viața lui Constantin Brîncoveanu* și *Istoriile* lui Radu Popescu, așa cum se găsesc în redacția cronicei mavrocordătești, cronică compilată de Radu logofețel de divan, la 31 octombrie 1729. Ceva mai mult, să vedem cum se leagă faptele. *Istoriile*

lui Radu Popescu n-au putut fi folosite — în cel mai bun caz — pentru această epocă decît după august-septembrie 1720, sau după 1724, după sfințirea mînăstirii Văcărești; iată că sîntem nevoiți să mutăm data redactării *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* după 31 octombrie 1729.

Const. Giurescu aflate în cuprinsul *Istoriei* un eveniment de istorie universală precis pentru datarea primei părți a ei și nu putem trece peste el, din contra ne vom servi și noi de același eveniment pentru datarea întregii lucrări, căci *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* s-a redactat o dată și are un singur autor. Expunerea pe larg sau pe scurt — disproporția, lipsa de plan, memoriile — se datoresc izvorului pe care l-a urmat.

Evenimentul de istorie universală amintit e cucerirea Azovului de către ruși, la 1696, cetate pe care o stăpînesc rușii pînă la 1711, cînd trebuie s-o restituie turcilor. Textul în chestiune e acesta: „și așa luînd cetatea și băgînd Moscali, Cazaci de ai lor, o țin“.

Cucerirea Azovului de către ruși e amintită și de Radu Grecianu și de Radu Popescu, dar precizarea „o țin“ într-adevăr impunea redactarea acestei prime părți a *Istoriei*, dezvoltate înainte de 1711. Cu toate că rușii pierd cetatea Azovului la 1711, prin pacea de la Belgrad, din 1739, ei cîștigă din nou și definitiv această cetate. Deci „o țin“ se poate acum tot atît de bine referi și la epoca de după 1739, iar ca fapt militar împlinit chiar cîțiva ani înainte de 1739.

Din moment ce autorul *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* n-a putut folosi izvoarele sale după cronică mavrocordătească compilată de Radu logofețelul de divan decît după 31 octombrie 1729, din moment ce Azovul reîntră în stăpînirea rușilor definitiv la 1739, trebuie să punem redactarea *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717*, în timpul acestei date sigure 1739. De altfel cercetătorii de istorie literară, comparînd stilul acestei istorii cu scrisul lui Grecianu sau al lui Radu Popescu, vor observa că nu sînt din aceeași vreme.

S-a susținut de I.G. Sbiera și N. Iorga

7. Autorul. Valoarea documentară și literară a lucrării

că autorul *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* e Radu

Popescu, vornicul. Constantin Giurescu a

arătat argumentele pentru care Radu Popescu nu poate fi autor al acestei *Istoriei*. Am reprodus aceste argumente în prima

parte, la *Privirea istorică asupra chestiunii*. Totuși, părerile celorlalți învățați români în această chestiune sînt fie de partea lui Const. Giurescu, fie de partea lui N. Iorga. Înregistrăm încă și părerea, nedocumentată, a lui Scarlat Struțeanu, că autor al acestei *Istории* ar fi ardeleanul Teodor Corbea¹.

Avînd în vedere că această *Istorie* n-a putut fi scrisă decît după ce acel autor a avut la îndemîină o cronică mavrocordătească în care *Viața lui Constantin Brîncoveanu* era alături de o parte din *Istoriile* lui Radu Popescu, avînd în vedere datele de redacție ale fragmentelor folosite, autorul *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* n-a putut să prelucreze materialul ce ni-l prezintă decît după 31 octombrie 1729. La data redactării *Istoriei* s-au văzut motivele pentru care nu ne-am oprit la 1729, ci abia la 1739. La această dată, sau în jurul acestei date, nu mai intră în discuție Radu Popescu sau Teodor Corbea.

Totuși precizăm că pînă acum, pe baza datelor ce ne stau la îndemîină, nu știm cine e autorul care a prelucrat cele două fragmente din *Viața lui Constantin Brîncoveanu* și din *Istoriile* lui Radu Popescu pentru a da această *Istorie*.

Interesează în primul rînd lucrarea a cărei completare am reușit s-o descoperim și rostul ei, pe care credem că am putut să-l determinăm mai bine.

Radu Grecianu și Radu Popescu, autorii celor două fragmente, ce constituie canevassul *Istoriei*, fac parte din cele două partide politice din Țara Romînească, Grecianu din al Cantacuzinilor și Radu Popescu din al Bălenilor. Aceste partide se găsesc în conflict de pe la jumătatea sec. XVII. Acel ce prelucrează cele două fragmente, pentru cine scrie, ale cui interese servește?

S-a observat mai sus, unde s-a vorbit de izvoarele acestei *Istории*, modul de prelucrare al autorului. Acest autor scrie pentru Constantin Brîncoveanu, și scrie într-un moment cînd domnul nu mai exista de mult. El scrie împotriva adversarilor dinafara țării: turci, austrieci etc., dar sînt scoși în evidență cu atitudini și fapte și unii dintre Cantacuzini, aga Const. Bălăceanu, Știrbeii, Brăiloiu ș.a. Nu intenționăm, publicînd această ediție, să facem un studiu exhaustiv pentru toate problemele de ordin documen-

¹ Scarlat Struțeanu, *Doi umaniști...* în rev. „Ramuri” pe mai — iunie 1941, p. 40—45.

tar, literar etc., nu. Preocuparea principală a fost stabilirea textului și a scopului lucrării.

Întrucît se deosebește acest autor de contemporani, vom vedea mai clar din cîteva cazuri de exemplificare. După moartea lui Șerban Cantacuzino, Constantin Brîncoveanu e ales domn. Unii din Cantacuzini sînt împotriva acestei alegeri, dar mai ales ginerele lui Șerban Vodă, aga Const. Bălăceanu. Deoarece nu se afla în țară, nici nu mai revine și lucrează la austrieci împotriva lui Brîncoveanu, pînă își găsește moartea la Zărnești. Autorul, ca să fixeze tipul Bălăcenilor, ne povestește despre tatăl acestuia, Badea Bălăceanu, că în timpul domniei lui Antonie Vodă din Popești, acest Badea, cu un om al lui, Buta, au omorît, pentru pradă, niște neguțători moscovlii, cu care se aflau și călugări ce mergeau pentru a aduna milă. Descoperindu-se fapta, Buta a fost omorît, iar Badea Bălăceanul nu; totuși autorul remarcă: «de astfel de viteji sînt Bălăcenii».

Alt exemplu din rîndul Știrbeilor. Clucerul Const. Știrbei avusese sarcina să încaseze impozite în Mehedinți. Acolo a făcut abuzuri și cînd domnul a mers în partea locului, i-au ieșit înaintea locuitorii cu plîngerile. Domnul trimite vorbă lui Știrbei să restituie ceea ce a luat pe nedrept, dar clucerul nici nu vrea să audă.

Venind domnul la Tîrgoviște, e adus și Știrbei, care negă că ar fi făcut abuzuri. Cînd i se arată chitanțele semnate chiar de el, nu mai poate spune nimic.

Rechizitoriul domnului e bogat în acuzații și pe un timp îndelungat. «Pînă cînd aceste jafuri să le faci clucere Constandine? Că din nimic eu te-am rădicat și te-am făcut sluger mare, comis mare și clucer mare... și te-am miluit și te-am ținut credincios. Ai luat județul Dîmboviții, l-ai prădat de n-au rămas ca un sat; l-am luat acela și ți-am dat Teleormanul, și mai rău l-ai făcut. Cîte am găsit pe urmă-ți sume de lei jefuite, pentru care te-am suduit într-o vreme și te-am urgisit să nu te văz în ochi. Iar te-am ertat pentru rugăciunea altora. Acum iar ai făcut jafuri și nedreptate. Știi tu bine că Matei Vodă cel bătrîn și Grigorie Vodă și Duca Vodă și Șarban Vodă văzînd faptele voastre cele rele și jafurile care le făcea neamul vostru cel rău, au blestemat cine va vă va milui și cine vă va primi pe slujbe... La Antonie Vodă cînd umblași dijmariu, pentru jafurile tale, ai pățit mare rușine. La Duca Vodă fiind, logofăt de vistierie, ai făcut iscălitura visti-

eriului celui mare de vrei să furi 17 pungi de bani și aflându-te au vrut să-ți taie mîna și să te dea cu catastihul de gît legat pen tîrg. Șarban Vodă, pentru furțișagurile ce ai făcut din banii cailor, au vrut să te spînzure, cum toată boierimea și țara știe de acestea. Și acum ai îmbătrînit și tot nu te lași...» p. 98—99.

A hotărît domnul una, dar iarăși intervin rudele și rămîne să se restituie numai banii jefuiți îndoit.

În fruntea celor care merg la turci să stăruie să nu rămîie în viață Constantin Brîncoveanu sau vreunul din fiii lui, întîlnim pe banul Constantin Știrbei.

Pentru începutul domniei fanarioților, ceea ce se notează e elocvent spre a caracteriza lipsa de solidaritate dintre domnie și țară, în timp ce Radu Popescu ne informează că dacă se fac recolte bogate, sau se stinge o epidemie, acestea se datoresc acțiunilor domnului.

A scăzut bigotismul, fraza elimină mereu ceea ce e artificial și cîștigă în claritate. *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* și-a însușit aceste note.

8. Ediții Singura ediție, incompletă a *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* e aceea publicată, la 1847, de redactorii «Magazinului istoric pentru Dacia» în tomul V, p. 93—183. În *Studii și documente...* vol. III, p. 23—27, N. Iorga publică după ms 441 din Biblioteca Academiei R.P.R. textul în continuare, ce lipsise redactorilor sus-menționați, exprimîndu-și și îndoiala asupra autenticității lui, deoarece autorul acestei continuări e ostil lui Nicolae Mavrocordat, ceea ce nu se poate imputa lui Radu Popescu.

Comparînd textul tipărit al acestei cronice cu ms după care a fost cules, putem spune că s-a făcut o reproducere satisfăcătoare. Sînt însă și nepotriviri. De aceea am socotit util să pun față în față nepotrivirile mai importante dintre textul tipărit și lectura manuscriptului¹.

La p. 93 r. 23 Turcului — *turcească*; r. 25 strînse — *streine*; p. 94 r. 3 să nu prinză — *să cuprinză*; r. 17 și a vreșmașilor — și a *vrăjmăși*; r. 20—21 să redice — *să-l ridice*; r. 30 să chiverni-

¹ Se indică pagina și rîndul din „Magazinul istoric pentru Dacia” V, unde se află textul tipărit și apoi lectura greșită și lectura exactă cu litere cursive.

sească — *chivernisi*; r. 31 nemțești — *nemții*; p. 95 r. 8 comisul al doilea — *comișăi al doilea*; r. 21 și r. 31—32 mulți ani — *mnoga leata*; p. 96 r. 1—2 începu să zică Domnul boiarilor: Dumneavoastră — *incepu să zică Domnul: Boieri dumneavoastră*; p. 97 r. 21 adevărită — *adeverind*; r. 28—29 ei au zis — *el au zis*; p. 98 r. 9—10 însemnat — *semnat*; r. 13—14 Azagiupașa — *iazagiu pașii*; r. 22 Asiă — *ele (sic)*; p. 99 r. 4 săvârșindu-se — *sfârșindu-să*; r. 25—26 stărvit — *stărvul*; r. 28 l-au îngropat — *l-au îngropat și s-au dus*; p. 100 r. 2 alegerea țerii — *ellexia țării, adecă alegerea*; r. 27—28 dintre pohtele care le avea — *și pohtele carele ce avea*; r. 29—30 nemții cei mari, cum spun cei ce au — *Nemții cei mari. Și care cereri nu le primiră, cum spun cei ce au*; p. 101 r. 4 Domnul singur stăpînitor — *Domnii singuri stăpînitori*; p. 102 r. 3 privilegii împărătești, s-au cîștigat cu multe — *privileghii împărătești ce și cu multe*; r. 29 să viie, nu putea — *să vie, alt nu putea*; p. 103 r. 28 moscoviți—*moscovlii*; p. 104 r. 2 l-au iertat — *l-au lăsat*; p. 105 r. 19—20 și nu de obște — *și de obște*; p. 106 r. 17 scriitorul — *pisariul*; p. 107 r. 1 fiiul — *sin*; p. 111 r. 29 tilcul — *temeiul*; p. 112 r. 22 Graful — *Groful*; p. 115 r. 25 să păzească bohazurile — *bohazurile*; r. 30 Trosiovar — *Strășovar*; p. 117 r. 23 să se mîntuiască — *să se pomenească*; p. 118 r. 29 Iască căpitan — *Iască căpitan*; p. 119 r. 21 Vergo postelnicul — *Vergo portariul*; p. 120 r. 17 cîtăva pagubă — *cuiva pagubă*; p. 123 r. 23 care l-avea — *carele avea*; r. 24—25 cum Domnul i-au dat — *cum dumnezeu i-au dat*; p. 124 r. 17 Iască — *Iacșa*; p. 129 r. 28 postelnicul — *portarul*; r. 31 Domnului — *Domnului în știre*; p. 130 r. 21 la vad — *la val*; p. 135 r. 25 și șade acoloa — *și așa de acoloa*; p. 137 p. 3 turcesc — *purces*; r. 15 cît scornia — *că-i scorniea*; p. 143 r. 11 garbescei roșii — *galbenii cei roșii*; p. 144 r. 3 mînci — *mătcî*; r. 12—13 și i-au zis. El zise că — *și i-au zis că*; p. 148 r. 12—13 să iea oamenii Împăratului și ai hanului — *să-i ia oamenii ai hanului*; p. 150 r. 9—10 Paladie Flondor Armașul — *Paladie, Flondor Armașul*; p. 153 r. 1 taberile gata — *taberi ceata*; p. 155 r. 9 au ținut crăia pînă acum — *crăia pînă acum*; p. 157 r. 19 au cum zic — *acum zic*; p. 163 passim, polc — *pîlc*; p. 164 r. 15 care au căte — *care iau cîte*; r. 26 pace cu toți au — *pace cu toți înprejurenii au*; p. 166 r. 3 iar acela îmbrăcat — *iase cela înbrăcat*; r. 6 gume — *sume*; p. 167 r. 18 încet — *în cest*; p. 173 r. 29—30 Domn la Moldova feciorul lui Cantemir Vodă — *Domn la Moldova Dumitrașco*

Vodă, fecior lui Cantemir Vodă; p. 175 r. 5—6 mai jos de Ruși — mai jos de Huși; p. 176 r. 23—24 trimițându-le Dumitrașco Hatmanul la frate-său Mihai-Vodă — trimițînd la Dumitrașco Hatmanul, la frate său Mihai Vodă; p. 178 r. 8 Boctasi — Bocteș; r. 29 agilor — a ginerilor; p. 180 r. 11 de contii — de la contii; r. 24 sosîitul și norocul — sortul și norocul; p. 181 r. 30 făcasiu — jăcaș; p. 182 r. 9 Stolnicul Costandin — Postelnicul Costandin; r. 17—18 carele cu atîta cinste ce au avut — carele cu atîta ce au avut.

După ce am consemnat aceste lecturi deosebite între textul tipărit și ms, după care s-a făcut această tipăritură, venim și la celelalte mss ALS; S¹ deși complet, e la fel cu S, nu se mai folosește în aparatul variantelor.

Am arătat că ms B se grupează singur de o parte, iar ALSS¹ formează a doua grupă de altă parte. La ediția de față s-a luat ca bază ms B pînă la august 1714, în aparat consemnînd variantele din ALS sau cîteodată, amendînd textul, s-au trecut lecturile tuturor manuscrisurilor în aparat ori s-a adoptat lectura din ALS coborîndu-se în aparat lectura ms B.

De la august 1714 înainte s-a luat ca bază ms S care merge paralel cu L aproape pînă la sfîrșit, adică pînă aproape de începutul domniei lui Ion Mavrocordat, și s-au consemnat în aparat variantele din L cu text moldovenizat.

Numele de dregători frecvente ca: vistier, spătar, vizir etc. le-am uniformizat reproducînd în aparat variantele pentru cîteva pagini și apoi nu s-au mai consemnat.

Fiind vorba de manuscrise din sec. XVIII și mai ales de după 1750, am transcris peste tot semnul cirilic — ъ, cu î-, în interiorul cuvintelor, dacă astăzi aceste cuvinte se scriu cu -î-, am scris „cînd“ și nu „când“, „văzînd“ și nu „văzînd“ etc.

9. Sigle și prescurtări Cele cinci manuscrise ale *Istoriei Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* s-au notat cu literele sau siglele indicate mai jos; de asemenea se folosesc și cîteva prescurtări. Cînd între variante sau între variantele din aparat și lectura admisă în text nu se putea produce vreo confuzie, nu s-a mai dat lema.

A = ms 3441 din Biblioteca Acad. R.P.R., Secția mss.

— B = ms 53 din Biblioteca Filialei Acad. R.P.R. Cluj, fond. Blaj. 7

L = ms 3417 din Biblioteca Acad. R.P.R. Secția mss.

Ⓢ = ms 441 din Biblioteca Acad. R.P.R. Secția mss.

S¹ = ms 718 la Muzeul Romîno-Rus din Bucureşti.

Gr = Const. Grecescu, la emendaţiuni

ad = adaogă (addit, addunt).

om = omite sau omit (omittit, omittunt).

Pentru că izvoarele folosite sînt publicate în diferite volume din «Magazinul istoric pentru Dacia» sau în publicaţii deosebite, trebuie să unificăm şi să simplificăm modul de trimitere şi ca să se ştie ce reprezintă fiecare prescurtare, notăm:

G r e c i a n u = *Vieţa lui Constantin Vodă Brîncoveanu* de Radu vel logofet Grecianu, Bucureşti, 1906.

R a d u P o p e s c u = Fragmentul de la mai 1688 pînă la 1699 din *Istoriile Domnilor Ţării Romîneşti*, reprodus de Constantin Giurescu în *Contribuţiuni la studiul cronicilor muntene*, Bucureşti, p. 80—92.

R a d u P o p e s c u I = *Istoriile domnilor Ţării Romîneşti* reproduse în «Magazin istoric pentru Dacia» vol. I.

R a d u P o p e s c u I V = *Istoriile domnilor Ţării Romîneşti* reproduse în «Magazin istoric pentru Dacia» vol. IV.

inc. = începe.

TEXTUL CRONICII

I. DOMNIEA LUI COSTANDIN VOEVOD

lt. 7197 oct. 30 dni

114^r

5 Multe și vrednice de auzit istorii sint de faptele ce s-au întîmplat în zilele domniei lui Costandin Vodă Brîncoveanu, care mă voi nevoi a le scrie cit voi putea.

De vreme ce au murit Șarban Vodă, precum s-au zis mai sus, boierii cei mari și al doilea, carii să întîmplase în București, s-au strîns toți în spătăria cea mică, noaă, care-i zic cu stealile, fiind și patriarhul Dionisie Șeherglanul, care-i zicea și Muselimul din
10 petnarii împărătești, fiind Cantacozinilor rudă; era și vlădica Theodosie mitropolitul țării și au sfătuit pe cine vor pune domn în urma lui Șarban Vodă, întru care vorbe zicea că nu este bine

Ms S începînd cu p.3, r.1 pînă la p.7, r.9, la cuvintele « bine știți toți
15 că eu » prezintă o expunere rezumativă în forma aceasta: Deci întîmplându-să la pristăvirea lui părintele mitropolit chirTheodosie și frate-său Constandin Cantacozino biv vel stolnic și toți boerii lui și numai decît merseră la sfînta Mitropolie și porunciră de să strînseră toți căpitanii duple la toate cetile și mulțime de boeri mari și mici și din slujitorii care să întînplase atunci veniți du prin țară și toți neguțătorii. Atunci aduseră și pre un capegi-baş
20 turc Hamet, agă, carele era aici venit cu trebi împărătești și mai era și alți

1 Domniea] domnia A, domnie L voevod] Voevod Basarab A, Vodă Brîncoveanu L, Voevod Brancovean S 2 lt. 7197 oct. 30 dni Gr: lt. 7197 domn. 55A, lt. 7197 oct. 3 dni B, lt. 7197 L, om. S 3 vrednice] vreadnice A
25 de²] de la A ci s-au] L 3-4 întîmplat] întînplat L 4 zilele] zilelea L domniei lui] domnului L Brîncoveanu AL care] cari L 5 voi^{1,2}] voi A 6 vreme] vreame A ce] ci L au murit] muri AL sus] nainte A 7 boerii] boerii A, boierii L al] ai AL doilea] doile L carii] care A, cari L întînplasi L 8 cea] ce L noaă] noî L care-i] care A, cari-i L stealile] stelilea L 9 patriarhul] patriarhul A, patriiarhul L șiheroglanul AL care-i] cari L
30 zicea] zice L muselimul] musilim A, musălim L din] den A 10 petnarii] pescarii AL Cantacuzinilor L 11 țării] țerăi L pune om. A 12 intru] între A care] cari L zicea] zice L este] iaste A, esti L

1—2 Radu Popescu 82 r. 10 3—5 Grecianu 7 r.12-r. 16, 8 r.1-r. 3.

să facă zăbavă a nu pune domn și nu este bine să meargă la Poarta
turcească să ceară domn pentru două pricini: una că prin delun-
garea vremii, fiind oști streine nemțești, care fiind nevoitori de a
coperinde țări, locuri, întru lauda împăratului lor nemțesc, pot să vie
5 și să-și ridice domn despre partea lor să cuprinză țara și în urmă
încă fiind turcul puternic va vrea să nu lase țara și cu multe
pagube și vărsări de sînge să va îndrepta. A doă pricină socotia că
mergînd la Poartă să-și ceară domn, pe îndelungarea vreamii pot
să mai sfătuiască unii și alții într-alt chip ca să nu priimească
10 cele ce vrea cei mai mari, întru care neuniciune pagube ar fi făcut,

agalarî turci și aduseră și pre părintele Dionisie patriiarhul Țarigradului
și așa cu toți împreună merseră înaintea agăi turcul de-ispuseră de moartea
lui Șarban Voevod și îl întrebară de sfat să vadă cum vor face. Atunci acel
15 agă împreună cu ceilalți deteră răspuns întru auzu tutulor boerilor și a tu-
tulor slujitorilor la mari și la mici că fără de zăbavă să-și ridice domn din
țară ca nu care cumvaș să să prină vreo zmințeală căci țara este ocolită
de vrăjmași împărății.

Domniea lui Constandin Voevod Brâncovean

Deci boerimea și cu alți cu toți nu avură cum face într-alt chip, ci cu
toți împreună făcură sfat și aleseră dintre dînșii pre un boer anume jupan
20 Constandin vel log. de-l ridicară să le fie domn, că-l știea toți că este înțe-
lept și să trage din odraslă domnească.

Atuncea cu toții să închinară lui cu mare bucurie și toți ca cu un glas
ziseră: ceas bun să ne fii, măriea ta, domn pînă la adînci bătrînețe. Și îndată
il duseră în sfînta Mitropolie cu mare cinste, luîndu-l de mină părintele
25 Theodosie pînă l-au băgat în sfîntul oltar prin poarta cea mare împără-
tească. Și acolo purtându-l împrejur sfîntului preastol, sărutînd masa cea
sfîntită și evanghelia cea îndumnezeită și cinstita cruceși închinîndu-să
au îngenușchiat înaintea preastolului de i-au citit desupra capului mo-
liftele de domnie patriearhul Dionisie și l-au blagoslovit. Și așa eșind de
30 boerimea, l-au pus în scaun domnesc pînă au cîntat mnoga leta, mergînd toată
boerimea de i-au sărutat mîna.

1 să facă] ca să facă L pune] puni L este] iaste A, esti L să²om. L 2
turcească] turcului AL 2-3 prin delungarea] pre-ndelungarea A, pe-nde-
lungarea L 3 vremii] vreamii L streine] striine A, streinea L care] cari L
35 4 coprinde țări] cuprinde țără L nemțesc] neamțesc L 5 ridice] rădice AL
despre partea] dispre parte AL 6 încă fiind turcul] fiind turcul încă A
puternic] putearnic A vrea] rea L lase] lasă L mulți L 7 sînge] sânge A,
sînge L doă] dooa A, doî L socotia] socotie L 8 pe îndelungarea] pe-ndelungarea AL
40 9 sfătuească] sfătuiască L nu] nu-l L 10 cele ce] celi ce A care] cari L neuniciune] niuniciune L
pagubi L ar fi făcut] ar fi curs A, ar hi fost L

și vrăjmași avînd, cei mari, gîndiea ei că pot să dea bani turcilor și să pue domn strein, măcar și din feciorii de domn ce era la Țarigrad și atuncea ar fi fost pagubă | și rea primejdie Șăitâneștilor ce stăpînesc țara și așa cu acestea și ca cu de acestea ginduri fiind, nevoeă cu tot mijlocul ca să rădice domn de pămînt și curînd pentru <ca> să să așaze gindurile tuturor și a vrăjmași și a altora. Și făcură socoteală că Costandin log. Brîncoveanu este neam de al lui Matei Vodă și are și alte bunătăți, blîndețele și altele; să-l rădice pre dînsul domn, că și om este în vîrstă, de va putea chivernisi domniea cum să cade, în vrîme ce este țara ocolită de oști și de primejdii, măcar că doamna lui Șărbănu Vodă ruga pe unii, alții și încă au chie mattoți buluc-bașii și imenilor și le-au dat banisăstea, de nusă poate într-alt chip și cu arme, să pue pe fii-său Iordachie domn.

Dar norocul nu i-au slujit, așa cum vrea ea, ci toți cu un cuvînt au zis că Iordachie este mic și nu va putea chivernisi țara într-atîtea răzmirițe ce să află, oștiri nemții cu turcii, ci om de vîrstă să punem, care s-o poată păzi și a îndrepta pă noi și pă săracii.

Dupe aceea purceseră cu domnul lor la curtea domnească, eșînd înna-
inte toți preoții, făcându-i litie mare și cu cîntări dumnezești pînă l-au bîgat în biserica domnească de au sărutat sfintele icoane și au șăzut iar în scaun cel domnesc.

Atunci Costandin Voevod au strigat către toți boerii cu glas de bună cinste, zicînd: Iată am ascultat rugăciunea dumv. de mi-am lăsat toată odihna și toate moșiile. Bine știți toți că eu...

1 gîndiea] gîndie L ei] ii L pot] tot L dea] de L 2 strein] strii A, strein L și om. AL din] den A feciorii] ficiori L era] iara L 3 atuncea L rea] ră L Șăitâneștilor L 4 aceste] aceastea A de aceste] de aceastea A, di aceste L 5 nevoeă] nievoe L de] din L 6 așaze] așezi L a vrăjmași] al vrăjmașilor L a altora] ale (ali L) altora AL 7 socoteală L
30 După Costandin ad. Vodă B Brîncoveanu] Brîncoveanul A, Brîncoveanu L este] iaste A, esti L neam] neaam L al] a L 8 Matei A alte] alti L blîndețele] blîndețele A, blîndeți L altele] altile multe L să-l] să B 9 pre dînsul domn] pe dînsul domn A; domn pă dînsul L este] iaste A, esti L putea] pute L 9-10 chivernisi domniea] chevernisă domnie L 10 cade] cadi L este] iaste A, iasti L 11 Șărbănu] Șărbănu L pă] pre AL 12 chemat L buluc] așii] bulibașii L siimenilor] seimeanii A, siimenilor L de] dar L 13 poate] pute L arme] armă B și să pue A pă fii-său] pe fii-său AL Iordache AL 14 norocul] nărocul L așa] să fie așa AL ea om. AL toți] tot L 15 Iordachie] Iordache A, Iordachi L este] iaste A, iasti L putea] pute L chevernisi L țara] ța L 16 într-atîtea] întru atîta A, întru L nemții] neamții A 17 care] cari L s-o] să A a îndrepta] a ni îndrepta L pă noi] pe noi AL pă] pe AL

5 Și aleseră pe Costandin logofătul Brîncoveanu să le fie domn și să rădicară cu toții iarăși din curtea domnească și merseră la Mitropolie, unde este obiceiul a să pune domnii și îndată ce au sosit acolo au strîns oștile și au trimis un boariu de au chiebat pe Costandin log. Brîncoveanu de la curte, că rămăsese acolo. Și porunciră să aducă comișai al doilea, cal domnesc.

Și îndată ce sosi acolo ziseră cu toții: Logofete, noi cu toții pohtim să ne fii domn.

10 El zise: Dar ce aș vrea eu cu domniea, de vreme ce ca un domn sint la casa mea; nu-mi trebuiește să fiu. Iar ei ziseră: Ne rugăm, nu lăsa țara să între alți oameni sau răi, sau nebuni să o strice, ci fii!

15 Și-l luară de mîini și-l înpingea de spate. Și acoloa fiind și un capegiu înpărătesc pentru trebi înpărătești, îl dusease și pă el la Mitropolie și duseră caftan la capegi-bașa al înpăratului, de l-au înrăcat cu caftan și înrără în bisearică, de i-au citit molitfele de domnie și au mers de i-au sărutat toți mîna, zicîndu-i **1157** mnoga leata.

20 Deaci eșînd afară, calul domnesc era gata; ci au încălicat și înnainte mergînd oastea și pă urmă boarii, toți pogorîră spre curtea domnească trăgînd clopotile la Mitropolie. La curte au

1 aleseră]aleaseră A, aleasă L Brîncoveaanul L să le]să li L 2 rădicară]ridicară L din]den A curtea]curte L merseră]mearseră A, mearsără L 3 Mitropolii L este]iaste A, esti L pune domnii]puni domnie L și]ci L 25 4 strîns]strîns AL trimis]trimes L un boariu]pe un boariu A, om. L chemat L 5 Brîncoveanu AL rămăsese]rămăsease A, rămăsăsi L 6 porunciră L să aducă comișai al doilea]să ducă comișaii al doilea A, a comișeii al doilea să aducă L 7 ziseră]zisără L Logofete]Logofeti L 8 pohtim]te pohtim L 9 zise]zisă L vrea]vre L domniea]domnie L 30 vreme]vreame A, vreame L 10 sint]sînt eu AL mea]me L trebuiește]trebuie A, trebui L zisără L 11 Ne rugăm, nu] Nea rugăm, nu nea L să între]să întri L alți]al L nebuni]neabuni L 13 luară]luoară A spate]spati L 14 capigiu AL dusease]duse A, dusă L pă]pe AL 15 și duseră]și-i duseră A, și dusă L la capegi-bașa]și-l deaderă la capigi-bași A, la capigi-pașa L 16 caftan]caftanul A, căftanul L bisearică]bisărică L cetit L 16-17 molitfele]molitvele A, molitfa L 17 de domnie]domnii L toți om. B 18 leata]leta A 19 ci]ce L 20 înnainti L oastea]oasti L pă urmă]pe (în L) urmă AL boarii]boariii L pogorîră]pogoră A, pogorăe L 21 trăgînd]trăcînd A clopotele A Mitropolie]Mitropolia L

2—8 Grecianu 10 r. 14-r. 21 11—21 Grecianu 11 r. 4-r. 6, r. 20-r. 32. 12 r. 1, Radu Popescu 82 r. 26-r. 36

gătit 3 tunuri să le dea cînd va șădea în scaun și surlari, trâm-
bitașii domnești și turcești, le-au dat poruncă să să gătească să
zică cînd va șădea în scaun domnul; carele, după ce au intrat
5 în curtea domnească cu gloatele, au descălicat dinnaintea bisea-
ricii domnești și au intrat în biserică cu boerii și sărutînd icoanile,
au șăzut în scaun și iar au zis mnoga leata.

Deci făcînd mîlcomire, era acoloa și părintele patriearhul
Dionisie și vlădica. Începu să zică domnul: Boeri dumneavoastră,
10 bine știți toți că eu am fost la casa mea ca un domn, trăit-am
cum am vrut, nimic lipsindu-mi și domniea aceasta eu nu o pohtesc
ca să-mi înmulțesc grijile și nevoile, ci dumneavoastră m-ați pohtit
și fără voea mea m-ați pus domn în vremi ca aceastea turburate,
încungiurați de oști de vrăjmași; ci dar acum iar întreb: este-vă cu
voea tuturor? Acieași toți răspunseră: Toți vom, toți pohtim.

15 Zise iar: Deaca pohtiți toți, mi-e voea și mie să-mi dați un
jurămînt înaintea lui Hristos precum veți fi cu dreptate și de
ar veni vreo primejdie domnii mele, despre vreo parte, să stați cu
mine toți. Și ziseră toți să fie așa și merseră boerii cei mari întii

1 să le dea]să dea (de L) AL șădea]șide L 2 domnești și turcești]tur-
20 cești și rumănești AL le-au]le-au L poruncă L 3 șădea]șide L în scaun
domnul]domnul în scaun AL 4 curtea]curte L gloatele]gloatile L descă-
licat]descălecat A 4-5 dinnaintea bisearicii]dinainte bisăricii L 5 bise-
rică]bisearică A, bisărică L boerii A 6 icoanile]icoanele A, icoanile]L
șăzut]șezut L iar om. B au]i-au A leata] leta A 7 Deci]Deacii A,
25 Deace L mîlcomire]mălcomirea L acoloa]acolo A, om. L părintele om. AL
patriearhul]patriarhul A, patriiarhul L 8 Dionisie]Dieonisie A, Dionisie
acolo L începu] Și începu L 8-9 Boeri dumneavoastră, bine știți
toți că]Boeri dumneavoastră, bine știți toți că A, Boiari, bine știți dum-
neavoastră că L, Bine știți toți că S 10 nimic lipsindu-mi]nimica lip-
30 sându-mi L domniea]domnie L nu o poh esc] nu o am pohtit ALS 11
și om. AL ci]ce L 12 și fără voea mea m-ați pus domn om. S voea] voi L
mea om. L vremi]vrea L aceastea]aceste LS turburata L 13 încun-
giurați]încunjurați AS și de vrăjmași S ci dar] ce dar L iar în-
35 treb: este-vă Gr: iar (iar vă S) întreb: ieste-vă (estiL, este-văS) ALS, trebu-
ește B 14 voea]voe AL tuturor]tuturora L, tutulor S Acieași]Aceaeși
A, Acieș L, Aciaș S 15 Zise]Zisă L Deaca] Daca S Deaca pohtiți om. L
mi-e voea]mi-i (imi este S) voea (voe LS) ALS 16 înaintea]în ainte L veți
fi]viți L dreptati L 17 vini vreo primejdii domnii mele dispre parti L
40 domnii mele]domniei mele A 18 zisără L merseră]mearseră A, mear-
sără L boerii] boerii A, boiarii S

1—6 Grecianu 12 r. 2-r. 7 15—18 Grecianu 12 r. 3-r. 5, Radu Po-
pescu 83 r. 1-r. 5

la icoană și începu logofătul al doilea a zice jurământ pe o foae de hirtie, scris precum îl socotise mai nainte și după ce au sfișit zisa, pecum fusese scris, ziseră amin toți și începură a săruta boerii icoana.

5 După aceea eșiră din biserică și s-au suit în divanul cel mare și șazu domnul în scaun și făcură armașii semn la tunuri, la zicători și toți odată începură a zice, a slobozi tunurile; însă 2 tunuri s-au slobozit, iar unul nu s-au putut slobozi; de care zicea mulți că va fi acesta un semn rău, însă pă urmă s-au văzut că
10 sint băbești cuvinte. Și în zicăturile acelea mergea de săruta mîna domnului de la mare pînă la cel mai mic.

Deaca au isprăvit aceasta s-au rădicat domnul de au mers în spătăria cea mică cu stealile și au chiebat grămăticul grecesc, logofătul rumînesc, azagiu turcesc și au început a învăța
15 cărți a scrie, unile la capichiaele, altele la pașa seraschieariul, altele la viziriul și au strîns pecețile de la igumeni, de la boeri mari, mici și au pecetluit azmazarurile care au scris turcește la pașa seraschieariul și la viziriul întru care scriea că domnul

1 doilea]doile L jurământ]jurământul AL, jurământu S o foae]
20 foaeLS2 de hirtie om. A scris]scrie A, scrie L precum]pe cum S socotisă L nainte]innainti L sfișit]sfârșit AS, săvârșit L 3 zisa]zisă L, om. S pe cum]după cum ALS fusese]fusease A, fusăsi L zisără L amin toți]toți amin S începură] începu A 3-4 a săruta boerii]boierii a săruta L, a săruta boerii S 5 După aceea]și după ce A, Dupe aceea S biserică]biserică A, besărică L 6 șazu]șezu L domnul]domnu S sămn L 7 zicători] zicăturei ABL și a slobozi L 2 om. S 8 nus-au]nu s-a AL care]cari L 9 semn]sămn L pă]pe ALS văzut]cunoscut L sănt ALS 10 cuvinte băbești L acelea]acealea A, acestea L mergea]mergi toți L de]de-i L 11 cel mai mic] cel mic AS, mic L 12 Deaca]Dacă L, Daca S rădicat] ridicat S 13 spătăria]spătărie LS cea]ce L stealile]stealele A, stelile LS chemat LS grămăticul] gramaticul AL 13-14 greacesc L 14 logofătul] logofeții ALS rumînesc]rumănești AS, romănești L azagiu]iazagiul ALS 15a scrie]să scrie AS capichiaele]capichehaeale A, capichiaeli L, capichehaele S altile L seraschieariul]sarașcheriul B, sarascheriul L, sarascher S 16 altile L viziriul]vezirul A, vizir S igumeni]toți egumenii A, egumeni LS boeri]boeri A, boieri L 17 mari, mici]mai mici A azmazarurile]armazarurile turcești S care]cari L 17-18 care au scris turcește la pașa seraschieariul și la viziriul om. S 18 seraschieariul]sarașchierul B, seraschieariul A, sarascheriul L și om. L viziriul]vezirul A care scriea]cari scrie L

40 1—4 Grecianu 12 r. 3-r. 5 5—7 Grecianu 12 r. 5-r. 7 13—15 Grecianu 12 r. 19-r. 22, 13 r. 1-r. 4.

Șarban Vodă murind și fiind vrăjmașii împăratului, adecă nemții, în spinarea țării noastre, temindu-ne să nu afle că au murit domnul și nefiind altul în loc, să aducă ei alt domn să pue în țară, carele cu multe pagube ale țării s-ar fi scos, am socotit de am pus
 5 domn dintre noi, care este și nepot lui Matei Vodă și pe cum acela cu dreptate au fost împărăției și mai cu dreptate va fi acesta și poruncile împărătești toate le va plini, și-l luăm noi asupra noastră cum va fi așa cum zicem. Numai ne rugăm ca să fie și cu voea mărilor voastre, că streini nu pohtim, că am avut mai
 10 nainte streini, ci multă pagubă au făcut țării. Și altele ca acestea au scris și au gătit boeri de au trimis pă unii drept la Odrii, pă alții la seraschieariul dela Babă, ca să facă și seraschieariul carte la viziriul adevărind că țara au venit la el și l-au pohtit și pentru ca să nu să facă vreo turburare despre nemți, fiind aproape,
 15 l-au făcut domn și i-au trimis caftan. Și cu acele scrisori ale pașii au trimis un haznadariu al lui împreună cu boerii la Odriiu, pe care boeri i-au întrebat pașa: Mai trimis-au alți boeri, mai înainte la Odriiu, au n-au mai trimis, au numai prin mine așteptați să vă

1 Șarban]Șerban L vodă]voievod S murind]aumurit L adecă]adică L
 20 neamții A 2 țării noastre]noastră B, țării noastre L și temindu-ne B afle]afli L 3 țară]loc B 4 carele]cari L multă pagubă a (al L) țării (țării L) ALS 5 dintre]dentre AL care este și nepot lui Matei Vodă]care și nepot lui Mateiu (Matei L) Vodă (voievod S) iaste (esti L, om. S) ALS pe cum]precum LS 6 dreptate 1*]dreptati L împărăției]împărății LS 7 plini]împlini LS și-l]și LS luăm]luăm L, luom S asupra]pă seama B 8 cum va fi]să fie AS 9 și cu voe mărilor voastri, că strein nu pohtim L mărilor voastre]voastre S că streini]că striin A, că pre altul strein S nu]nu-l S pohtim]pohtim nici noi, nici țara A 10 nainte]înnainte L streini]striin A ci]ce L, și S multe pagube S țării]țării L altele]altile L, alte S
 30 aceste]aceaste (aceste LS) multe (multe om. L) ALS 11 au scris]am scris A, au scris multe L boeri]boeri A trimis]trimes L pă]pre A, pe LS drept om. S Odrii]Odriiu AS, Udriiu L 12 pă]pre A, pe L, om. S seraschieariul]1*2 sarașcheriul B, sarascherul L, sarascheru S de la Babă om. S carte]carti L 13 viziriul]vezirul A, vizir S adevărind]adevărind A, adi verind L pentru om. L 14 turburari dispre L neamți A aproape]aproapi L
 35 l-au]le-au L i-au]au L trimes căftan L acele]aceale A, aceli L ale]ali L 16 trimis]trimes L haznadariu]haznadar A, haznatar S boerii]boerii A Odriiu]Udriiu L pe]pre AS 17 care]cari L boeri]boeri A, boiari L i-au]au L trimis-au]trimis-ați AS, trimes-ați L alți om. AL boeri]2]boeri A mai înainte om. ALS 18 Odriiu]Udriiu L au n-au mai trimis om. ALS prin]pre AS, pe L mă așteptați L

4—9 Grecianu 8 r. 11-r. 12, 10 r. 8-r. 9, 13 r. 9-r. 10

5 fac treaba. Ei au zis că alții nu s-au dus și nădejdea noastră la
măria ta ne este. Pașa înțelesese, poate fi, că au trimis boeri
la Odriiu, mai înainte și-i părea rău, însă nu credea de tot, ci
au dat 2 perechi de cărți: unile cum s-au zis mai sus, bune și de
10 folos domnului, iar altele înpotriva domnului. Și au învățat
pă haznadariul lui, zicindu-i: de nu vor fi mers boeri alții la
Odriiu să le facă treaba și rămîne treaba lor numai pă mine,
tu să dai ceste cărți, iar de au trimis boeri acolo, avînd mai bună
nădejde într-alții și vor fi vrînd numai să-și riză de mine, de
15 obrazul meu, tu să dai aceste cărți și i le-au semnat.

Și mergînd de olac la Odriiu și văzînd că sînt boeri alții la
Odriiu, au vrut să dea cărțile cele de înpotrivire, dar bcearii încă
știind lucrul acesta, că-l aflase încă fiind la Babă dela iazagiu
pașii, îndată cu toții au căzut la haznadariul | acela de s-au rugat 116°
15 să nu facă aceasta și dindu-i și 5 pungi de bani, au dat cărțile
cele de folos și au făcut și viziriul cum au scris pașa seraschiea-
riul, că era viziriul și alalți meghistani îndoîți pentru această
domnie și cam cu părere rea, căci întîi ș-au rădicat ruminii

1 treaba L Ei]El B că om. S s-au dus]s-au mai dus S nădejdea]
20 nădeajdea A, nădejde L 2 măria ta]măria ta L, dum. S este]iaste A,
iasti L înțelesese]înțelesease A, înțeleasă L, înțelese S poate]că poate S
fi, că au]va fi S trimis]trimes L boeri]boeri A, boiari L 3 la Odriiu mai
înainte]mai nainte la Odriiu A, la Udriiu(OdriiuS) mai înainte(nainteS)
LS și-i]și L părea]păre L credea]creade L ci]și L 4 2 om. S perechi]păre-
25 chi A, părăchi L bune]bine S 4-5 bune și de folos]bune de folosul L 5
altele]altile L 6 pă] pe A1, pre S haznadariul]haznadarul A, hăznăda-
riul L, haznataru S zicindu-i] zicînd lui B, zicînd L vor]va B fi] hi L
boeri]boeri A, boiarii L 7 Odriiu]Udriiu L le]li L lor] lui L pă] prin ALS
8 ceste] aceste A, a: esti L de au] di au L trimes L boeri] boeri A, boiari L
30 9 nădejde]nădeajde A, nădejdi L de mine om. AL 10 meu] meu L tu]și
tu L aceste]aceaste A, acesti L și i le-au semnat]de le-am însămnat L, și
i le-au însemnat S 11 Odriiu]Udriiu L boeri]boeri A 11-12 și văzînd
că sînt boeri alții la Odriiu om. L 12 dea]de L cărțile]scrisorile A, scri-
sori L ce]le ceale A, celi L boerii]boiarii L, boerii S 13 lucrul]lucru S
35 aflase]afasă L iazagiul ALS 14 au căzut cu toții B haznadariul]hazna-
darul A, hăznădariul L, haznatar S 15 și om. S 5 om. LS 16 cele]ceale A,
celi L și viziriul]deacii și vezirul A, și viziriul deci L, deci văzu vizir S
16-17 seraschieariul]sarașchieriul B, sarascheriul L, sarascherul S 17
viziriul]vezirul A, vizirul L, vizir S alalți]cealalți A, cealalți L, ceilalți S
40 meghistani]maghistani AS, paghistani L 17-18 această domnie]acest
domn L 18 cam]can ABL părere]păreare A, păreri L rea]ră L ridicat S

domn, deacii le-au făcut știre și zicea: deaca ruminii scot domnii și pun domnii, dar noi ce sintem aici și ce păzim aici? Ci lucrul în cumpănă sta și puținea jalbă cit de mică și cit de puțini oameni de țară să fie fost, n-ar fi luat domniea. Dar toți rumiții

5 vorbindu-l pentru blîndețele ce arăta cătră toți, n-au rădicatu-să nimeni cu nici o pîră și ajutînd și cărțile pașii și banii ce să fîgăduiră pentr-ascuns, au voit și turcii de i-au dat domniea și i-au trimis și carte înpărească și a viziriului și caftan cu capegiu, innaintea a căruea i-au eșit domnul cu toată oastea și cu halai

10 mare în deal la vii, în marginea tufelor. Și înpreunîndu-se cu turcul au venit în București, puindu-i și cuca în cap pînă au intrat în București, în divanul cel mare și acolo citînd cartea, sta domnul și toți în picioare cu milcomire, care carte sfîrșindu-ă o au sărutat domnul și l-au înbrăcat cu caftan și l-au pus în scaun.

15 Acieaș făcură semn tunurilor și muzicelor și toți începură deodată a da cu tunurile și a zice cu muzicele și boerii a săruta mîna domnului cu alalte gloate. Sfîrșînd aceasta, turcul s-au dus la gazdă, unde-i gătise, domnul au intrat vesel innăuntru și de atuncea înainte să știea domn adevărat.

20 Să venim dar iarăși la prochimen.

1 deacii] deci S deaca]deca L, daca S domnii om. S 2 domnii] domn S sintem] sintem L aici^{1,2}]aice L Ci Gr: Ele ABL S 3 sta în cumpănă A puținea] puțini L jalbă] jalobă L mică] nimică L 4 de țară]din țară S fie]fi L luat]luoat A domniea]domnie L rumîinii]romîinii L 5 blîndețele]blîndețele A, blîndețele L, blîndeți S cătră] către S n-aurădicatu-să]n-au rădicatu-s-au A, nu s-au rădicat (rădicat S) LS 6 nimeni]nimenea L, nimini S cu nici]nici cu L ajutînd]ajutînd L 7 pentr-ascuns]pentru (printr'S)ascunsuri ALS de]și ALS 8 trimes L carte i părească]căftan înpărească L viziriului] vezirului A, vizirului S caftan]căftan L, carte S capigiu ALS 9 innaintea a căruea]innainte a căruea AL, innaintea căruea S i-au]au LS halai]alai A 10 tufelor]tufilor L înpreunîndu-să ALS 11 puindu-i]puindu-și S 12 în București om. ALS mare]mari L citînd]cetînd L 13 și toți]și cu toți A domnul și toți în picioare] omnul în picioare și toți boerii L picioare]picere S care carte]caricarti L sfîrșindu-ă]sfîrșindu-o AL, sfîrșindu-o S 14 o om. L sărutat-o L caftanul AL 15 Acieaș]Aciși AL făcură]făcu L semn]sămn L muzicilor ALS 16 și¹ om. A muzicile AL boerii A 17 alalte]alalti L, alte S gloati L Sfîrșînd]Deci sfîrșînd A 18 unde-i gătise]unde i să gătise A, undi-i gătasi L au intrat] și au intrat S vesel]veasel A, vealeal B, vesal L innăuntru] în lăuntru AL 19 atuncea] atunce L, atunci S știea]știe L adevărat L 20 venim]vinim L dar om. ALS la prochimen]la cea dintăiu S

1—7 Radu Popescu 83 r. 8-r. 13 7—8 Grecianu 13 r. 11-r. 13, Radu Popescu 83 r. 14 9—17 Radu Popescu 83 r. 15—r. 16.

5 Întru aceea zi ce s-au zis că s-au făcut domniea lui Costandin
 Vodă și scrise scrisorile și trimiseră boeri cum ați auzit, Șarban
 Vodă mortul zăcea ca un om den cei proști, numai cu muerea lui
 și cu fetele lui plingînd și zicînd: prădatele de ele și de domnul
 10 său și de domnie; că avusease nădejde să pue pă fiiu-său domn,
 dar n-au vrut dumnezeu și tirăniile tătini-său, ce făcuse boerilor
 și săracilor țării și încă de la o vreme nici muerea lui, nici fetele
 lui nu șădea lîngă dînsul că-și stringea avuția și o ascundea,
 că-i era frică să nu-i ia avuția Costandin Vodă; iar bărbatul
 10 ei zăcea pă o masă stîrvul, părăsit de toți pînă | a doă zi di- 116
 mineața.

Deaci l-au rădicat cu cinste domnul și l-au dus la Cotrăceni,
 la minăstirea lui, de l-au îngropat și s-au dus.

15 După aceasta au trimis domnul pă vărul mării sale, pă Preda
 spătarul, feciorul lui Trufanda, de olac după boerii soli, cari-
 trimisese Șarban Vodă la Beci, la împăratu nemțesc Leopold, ca
 să-i ajungă să dea știre cum că au murit Șarban Vodă și din
 elexiea țării, adecă alegerea, s-au pus Costantin Vodă domn și

20 1 Întru aceea] Într-aceaeași A domniea] domnii B, domn LS lui om. LS
 2 scrise] scriseră AS, scrisă L trimiseră] trimesă L boeri] boerii A scriso-
 rile și trimiseră boeri cum ați auzit] cum ați auzit și trimisese boeri S 2-3
 Șerban Voevod S 3 mortul zăcea] zăcea mort S den cei] de cei ALS cu
 muerea lui] muerea (muerea S) lui AS, muerile L 4 cu fetele lui] featele
 (fetele S) lui AS, fetile L plingînd] plîngându-l ALS prădatile L ele] eale A,
 25 eli L 4-5 domnul său] domnă-său A, domnu-său L 5 avusease] avusă S L,
 avuse S nădejde] nădea] de A, nedejdi L pă] pe AL, pre S fiiu-său] fii-său S
 6 tirăniile] tireniile L tătini-său] tătâne-său AS făcusă L boerilor] boearilor A,
 boiarilor L 7 țării] țării L vreme] vreme A, vreme L muerea] muerea A,
 doamna L fetele] featele A, fetile L 8 șădea] și de L stringea avuția] strînge
 30 avuție L [9 ia] e L avuție L Costandin Voevod avuția S vodă] Vodă
 Brâncoveaanul L 10 zăcea pă o masă stărvul] zăcea stărv pe masă A, zăcea pi
 masă trupul L, zăcea pre masă stărv S a doă zi] adooa zi A, a doo za L, adoa
 zi S 12 Deaci] Deacii A, Deci S rădicat] rīdicat S domnul] domnească L
 Cotrăceni] Cotrăceni A, Cotroceni L 13 la minăstirea lui om. L și s-au dus
 35 om. S 14 După] Dupe AS, Dupe L trimes L pă] pe AL vărul] vāru S sale] salī L
 pă* om. ALS 15 spătarul] spătariu B feciorul] fecior BS boerii] boerii A
 cari-i] care îi S 16 trimisese] trimesă L, trimisese S Șerban L Vodă]
 Voevod S împărat S Leopold] Leopold S 17 ajungă] agiungă L să dea] să de L
 cum că] că A, cum B Șerban L Vodă] vōvod S din] den AS 18 elexiea] elixie L
 40 țării om. ALS adecă] adică L alegerea] den aleagerea țării A, alegire țării L, din
 alegerea țării S vodă domn] Vodă Brâncoveaanul domn L, vōvod domn S

cele ponturi carele le-au făcut Șarban Vodă de le-au dat solilor să le dea la împăratul, acelea și măria sa le priimește. Pre carii i-au ajuns în Țara Ungurească de sus, la o cetate ce să chieamă Pojun, unde coroana crăii Țării Ungurești stă, aproape de Beciu, 5 care vești dindu-le solilor, întâi intristăciune au avut de moartea lui Șarban Vodă, apoi unii să întrista căci s-au pus domn Costandin Vodă și nu altul. Iordachie spătarul și cu Șarban căpitanul Cantacuzino zicea că nu s-au căzut să lipsească domnia de la mîna Cantacozinilor și altele zicea înpotriva domnului.

10 Bălăceanul aga, ginerile lui Șarban Vodă, zicea: Drept ce n-au pus domn pe cumnată-său, feciorul lui Șarban Vodă și altele. Însă văzînd că den alegerea țării s-au făcut acea domnie a lui Costandin Vodă și din voea fraților lor și rudeniilor lor, socotind că nu vor putea scoate la cap gîndurile lor, 2—3 de acolo și încă 15 la împăratul, ci încă n-are nicio treabă cu țara, s-au părăsit de a zice și de a gîndi înpotrivă cevaș și au mers la împărat de ș-au dat soliea, pre carii i-au priimit ca pre niște rumini de Țara Rumînească, nu ca pre alții, dentr-alte neamuri și dintr-alte

1 cele]ceale A, acelea L, acele S carele]care AS, cari L le-au]le-a L Șarban Vodă]om. A, Șerban Voevod S 2 împărat S acelea]acelea A măria]mărie L le priimește]le priimește A, li priimești L carii]care ALS 3 ajuns]agiuns L de sus]din sus S la o]de o S ce să]di să L chieamă]chema L, chiamă S 4 unde]undi esti L coroana]coruna L Țării]Țării L aproapi L 5 care]carile L vești]veste S moartea]moarte L 6 Șerban L Vodă]voevod S 7vodă]Vodă Brâncoveaanul L, voevod S Iordachie]Ci Iordache S 7-8 Iordachie spătarul și cu Șarban căpitanul Cantacuzino zicea]zicînd să fie pus pe Iordache spătar domn. La acest sfat era și Șarban căpitanul(Cantacozinii) zicea A cu om. L 8 Cantacuzino]Cantacozinii L, Cantacozineni S zicea]zice L lipsească]lipsască L domnia]domnie L 9 Cantacuzinilor L, Cantacozinenilor S altele]altilea L, altile S zice L 10 Bălăceanu S ginerile AL ginerile lui Șarban Vodă om. S Șerban L zicea]zice L drept ce]pentru ce S 11 pe]pre S feciorul]ficioriul L Șerban L Vodă]voevod S 12 văzînd]văzînd AS, văzînd L den]din LS alegerea]aleagerea A, alegire L țării]țării L 13 vodă]voevod S din]den A voea]voe L lor^{1,2} om. L lor¹ om. S 14 nu vor]nu o vor S scoate]scu L gîndurile lor]gîndurile lor și să despărțiră A, gîndurilor L și încă]și mearseră A 15 împăratul]împărat S ci încă]zicînd că A, ce încă S n-are]n-ari L s-au]deci s-au S 16 de a^{1,2}]a S cevaș]ceva ALS împărat]împăratul AL, împăratu S 17 soliea]solie L carii]cari L, care S pre²]pi L, pe S niște]niști L rumini]români L de]din L 18 Romînească L pre]prea L dentr-alte]dintr-alti L, dintr-alte S dintr-alte²]dentr-altele A, dintr-a alti L

țări și le-au dat gazde în Beciu, cheltueală dinșii cheltuind.

5 Și pohtele carele ce avea în soliea lor, unile le primiea, altele nu le primiea nemții cei mari. Și care cereri nu le priimiea, cum spun cei ce au fost acolo, era cu cale să nu le priimească, că era înpotriva dreptății creștinești și înpotriva țării. Și acestea sînt unile dintr-acelea:

10 Întii pohtiea pururea să fie domnii în Țara Muntenească din neamul Cantacozinilor. Al doilea cerea și Țara | Moldovei să fie în seama lor și domn cantacozin să fie. Al treilea cerea să fie domnii singuri stăpînitori, cum va vrea să facă cu țara și cu ai țării și de nimeni opreală să n-aibă. A patra cerea să le dea o parte de loc a Ardealului unde sînt cetățile acestea Logoșul, Cavaran Sebeșu, Mehedia, Lipova cu ținutul Amlașului ca să fie de moșie
15 cu privelegii de la împăratul date neamului cantacozinesc, aducînd pricină că de s-ar întimpla, pentru turci sau pentru tătari, să nu poată stăpîni țările acestea Muntenească, Moldovenească, rădicînd și ei sabie asupra turcilor, să aibă acele olate ale Ardealului să șază la dînsele pentru hrana lor; ci nu li s-au
20 dat nici una dintr-aceste pohte ce pohtise.

1 țării] țără L gazde] gazdă L cheltueală] chieltueală A, cheltuală L, cu cheltueală S 1-2 cheltuind A 3 Și pothele] Pohtele A, Pohtile LS carele om. LS avea] ave L, avea ei S soliea] solie L le om. L primiea] priimiea A, priime L, priimea S altile L 4 primiea] priimiea A, primie L, priimea S nemții] neamții A, nămții L care] cari L cereri] ceareri L le priimiea] li priime L, le priimea S 5 cale] cali L 6 țării] țării L acestea] aceastea A, aceste L 7 unele L dintr-acelea] dentr-acealea A, care dintr-acestea S 8 întii] Una ALS pururea om. ALS să fie] să să fie L domnii] domn S Muntenească] Românească L 9 Cantacuzinilor L, Cantacozinenilor S Al doilea] A doă L, A ceea S cerea] cere L 10 seama] sama L, țara S După lor ad. adecăsă ostăpănească ei S domn] domni A, domnul S cantacozin] Cantacozinii A, Cantacuzino L, Cantacozino S să fie om. S Al treilea] 3A, A tric L, om. S cerea] cere L 11 domnii singuri] domni singur L, domn singur S stăpînitori] stăpînitoriu L, stăpînitor S 12 țării] țării L nimeni] nime L, nimini S oprială S A patra] 4 A, om. S cerea] cere L le] li L parti L 13 a] a L, om. B undi L aceste] aceastea A, aceste L 13-14 Cavaran Sebeșu] Cavaransăbiș L, Cavaransebeș S 14 Mehedia L Amlașului] Almașului L, Amelașului S fie] ție S 15 privelegii] privilighii A, prevelicii L, privelegiu S împăratu S date] dată L cantacozin L 16 întinpla] tînpla L 17 țările] țărălea L aceste] aceastea A 17-18 Moldovenească] Moldovinesc L 18 rădicînd] rădicînd S sabie] sabiea L să aibă și ei acele olate B acele] aceale A, aceli L 18-19 olati ali L 19 dînsele] dânsile LS hrana lor] treaba lor și hrana S ci] și S 20 dintr-aceste] dintr-acestea A, dintr-acestea S pohte] pohti L pohtise] pohtisă L

5 Și inpotriva cei dintii aceste cereri au răspuns că nu este obiceiul creștinilor să pue tot dintr-un neam domni sau crai sau înpărați, ci din aleagerea țării să să pue; că pot fi și oameni răi dintr-un neam, pe carii obștea nu-i va pohti, ci ar vrea să aleagă altul bun, dintr-alt neam și ar fi nedreptate să facem peste voea creștinilor, să le dăm domn rău, să-i tirănească mai rău de cât în zilele păgînilor de turci. Ci nu să va da aceasta.

10 La a doă cerere au răspuns că nimeni din boerii Țării Moldovei n-au venit sau cărți moldoveni, carii să pohtească domnii lor să fie din neamul Cantacozinilor. Nici aceasta nu să va da.

15 Cătră al treilea pohtă au răspuns că a fi domni samavolnici, să facă ce vor vrea sau rău sau bine și nimeni să nu-l oprească, aceasta este obiceiul rău păginesc, care, noi fiind creștini, nu vom da, că vom avea păcat. La a patra cerere au răspuns că locurile acelea și olatele acelea, ce le cer lor moșie cu privelegii înpărâtești, să ciștigă cu multe vărsări de sînge ale neamșilor noștri și cu multe cheltueli înpărâtești și deci nu să cade

20 1 ce]ceL dintii]dentăiuA aceste om.ALS cereri]ceareriA este]iaste A, estiL 2 obiceiul]obiceaiuA, obiceiulS creștinilor]creaștinii L, creștin S să pue]să să pue AL dentr-un A domni]domn LS 2-3 sau înpărați sau crai B 3 aleagerea]aleagirea L, alegerea S țării]țărăi L să să pue]să le pue B 4 dintr-un]dentr-un A pe]preALS carii]care S obștea]obștie L, opștea S nu-i va pohti]nu-i va priimi, nici fi va pohti L vrea]vră L 5 dintr-alt]dintr-aalt L ar fi]a fi A neadrepitati L facem peste]facim pestea L voea]voe L 6 creăștinilor L tirănească]tirea nească L 7 zilele]zili-lea L, zilile S de turci]turci AS,om.L Ci nu]Iar răspunsu ce nu S 8 La a doă cerere au răspuns]Au răspuns la a doo cerere S doă]dooa AL cerere]cearereA, cereri L nimeni]nici unii L din]den A boerii]boerii A, boiarii L Țărăi L 9 moldoveni]moldoveani A carii]cari L, care S 10 domnii]domni A, domniea L, domnul S să fie]să le fie ALS Cantacozinilor]Cantacuzinilor L. Cantacozinenilor S Nici]Ce nici AL, Și nici S aceasta]acesta S 12 Cătră]Către AS treilea]treea A, trielea L samavolnici]singuri stăpănitari L 13 sau rău sau bine]ori bine ori rău ALS nimeni]nimene L, nimini S oprească]priimească A 14 aceasta]acesta ALS este]iaste A, esti L obiceiul]obiceiu S rău]tirănesc AS, tirenesc L păgînesc]păghineasc L care]cari L 14-15 nu vom]noi nu-l vom L 15 avea]ave L La a patra]La al patrălea L cerere]cearere A, cereri L, cerere S 16 acelea 1-2]acealea A, acele L olatile L ce le]ceale ce A, acele L cer]este cererea S moșie]moșii ALS privelegii]privilighii AL, privileghiu S 17 înpărătesc S să ciștigă]ceși B 17-18 cu multe vărsări de sînge ale neamșilor noștri și cu multe cheltueli înpărâtești]cu multe (multă LS) cheltueale (cheltuiali L, cheltueală S) înpărâtești și cu multe (multi L) vărsări de sînge (sînge L) al (aleS) neamșilor (nemșilor S) noștri ALS 18 deci om. ALS

să să deai neamului cantacozinesc, ne făcînd nici o osteneală, nici o cheltueală, numai pentru solie. Și mai cu cale ar fi să le dea înpăratul din milostivirea sa, cînd ar vrea să le dea, ardele-
nilor a căroră au fost moșiea de mai nainte, decît Cantacozinilor,
5 ce nici o treabă n-au avut, nici au cu dînsele. Ce nici aceasta nu să va da. La acest fel de cereri ce au cerut, au luat acest feliu de răspuns solii.

Iar altele, care au fost cu cale și cu dreptate a să cere le-au priimit să le dea și scriind răspuns domnului | țării, au trimis pe
10 un Ciachi Laslo grof, boeriu mare din Țara Ungurească de sus; ca să vie cu cărțile acelea la domnul din Țara Rumînească și cu el au slobozit și 2 soli rumînești: pă Șărban comisul Vlădescu și pă Costandin Bălăceanu, aga, să vie în țară, iar acolo la Beci au oprit pă cealalți 2 soli, pă Iordachie spătarul și pă Șărban
15 căpitanul. Și viind pînă la Brașov, acel Ciachi Laslo cu acei 2 soli, iar Costandin aga s-au oprit și n-au vrut să între în țară, numai ce au venit Șărban comisul cu Ciachi. Pentru care lucru toți s-au mirat, cum s-au oprit acel boeriu fără nici o pricină ivită despre domnul și despre țară.

117

1 să să deai] să dea A, să să de L cantacuzenesc L 2 cheltueală] chiel-
tueală A, cheltuială L solie] o solie AS, o soliea L le dea] li de L 3
înpăratu S milostivire L le om. AL dea] de L 4 moșiea] moșii A,
moșie S de] dea L, om. S nainte] în nainti L Cantacuzinilor L, Canta-
cozinilor S 5 ce] om. AL, ci S nici au om. S dînsele] dănsile L
25 aceasta] acum S 6-7 La acest fel... solii] Acest feliu (fel LS) de răs-
punsuri (răspuns LS) au luat (luat LS) solii de (de la S) aceste (acești
L, aceste S) cereri (ceri L, cereri S) ALS 8 altele] alteli L care] că L
cali L dreptati L cere] ceare A, ceri L 9 să le dea] să li (să S) dea LS
țării] și țării B, țării L trimes L 10 Ciachi] Țachi S Laslo] La A, Las B
30 boeriu] boiaru A, boiari L, boer S mare] mari L din] den A 11 acelea]
acelea A din] den A Rumînească] Românească L cu om. B 12 2 soli]
pe 2 soli A, pe solii S rumînești] românești L, rumănesc S pă] pe ALS
Șărban] Șerban L comisul] comisu S 13 pă] pe AS, om. L Beci] Beciu A
14 au oprit] au intrat și au oprit A pă¹] pe ALS cealalți] cealanți L, cei-
35 alți S 2 om. S pă²⁻³] om. AS, pe L Iordachie] Iordache AS, Iordachi L
Șerban L 15 Laslo] slo S 2 om. S 16 să între] să întri L, să vie S
17 Șărban comisul] Șerban căpitanul L Ciachi] Ceachi L care] cari L 18
s-au mirat] să mira ALS boeriu] boiaru] A, boeriu L, boer S nici] de nici S
19 despre^{1,2}] dispere L

Și cercind pă Șarban comisul de ce n-au vrut să vie, alt nu
 putea da seama, fără cît zicea să-i fie venit scrisori dela soacră-sa,
 doamna lui Șarban Vodă, întru care scria să nu vie, spuiind că
 are multe neazuri de Costandin Vodă. Iară deaca va veni și el
 5 mai multe neazuri să vor înălța asupra casii aceea și acelea
 văzind s-au oprit. Alții zicea, den slugile lor, carii mersese la Beci,
 că nu era aceea nimic, ce s-au zis de Șarban comisul, ci din pur-
 cederea lor din țară tot gilcevi și cerți între dinșii au fost. Unii
 vrea unile, alții vrea altele și mai virtos că Iordachie Cantaco-
 10 zinu batjocoria pre toți cum vrea, dintru care batjocură s-au
 născut vrajbă și încă și altă pricină, că bănuia Iordachie spă-
 tarul și Șarban căpitanul oprirea lor la Beci, precum ar fi umblat
 ceealalți doi, soții ale lor, Vlădescul și Bălăceanul, într-ascuns
 la curtea împărătească de au făcut pă cei mari de au slobozit
 15 pre ei și pre ceealalți au oprit; care lucru au scris și în țară la
 Costandin Vodă și la ceealalți Cantacozini de întâmplarea ce au
 avut; de care, cum unii zicea, temindu-să Bălăceanu, n-au cutezat
 să vie în țară. Iară Șarban comisul au venit cu Ciachi Laslo. Și
 lui Ciachi Laslo dîndu-i-se răspunsurile de la domnul, s-au întors
 20 îndărăt la împăratul lor, avînd împreunare cu domnul la Mogo-

1 pă]peALS Șerban L de ce] de ciS 2 da]să de L seama]samă L
 fără cit]făr de cât LS zicea să-i fie venit]zice să fi vinit L 3 Șerban L
 Vodă]voevod S scriea]scrie L, îi scriea S 4 multi năcazuriL vodă]Vodă
 25 BrâncoveanuL, voevod S Iară deaca]Iar deaca (deacă vaL, daca vaS) ALS
 veni]vini L 5 multi L năcazuri L aceea]acestiea A acelea]acealea A, aceeaS
 6 văzînd]văzînd AS, văzînd L zicea]zece L, om. S den]de BLS carii]care
 AS, cari L mersese]mersease A, mersăsi L 7 aceea]aceaea A nimic]nemic L
 de]de la ALS din]den A 7-8 purcederea A 8 din]den A gilcevi]cu gâl-
 cevi AL, cu gâlceavă S 9 vrea¹]de vrea S altile L 9-10 Cantacuzinu L,
 30 Cantacozino S 10 batjocoria]batjocorie L, batjocorea S pre]pe A cum]pe
 cum A vrea]vre L dintru]dentru A, dinS batjocură]batjocuri L, bajocurăS
 11 bănuia]bănue L Iordachi L, Iordache S 12 Șerban L unblat S 13 cee-
 alalți]ceealați L, ceialalți S ale lor]acelor L 14 pă]pe ALS cei mari]acei
 mari L de au]de i-au L 15 pre^{1,2}]pe ALS ceealalți]ceealanți L, ceialalți S au
 35 oprit]i-au oprit L care]cari L au scris]i-au scris AS, 16 vodă]voevod S
 ceealalți]ceealanți L, ceialalți S Cantacuzini L, Cantacozinieni S întâmplarea]
 întâmplarea LS 17 de care]de cari L cum om. S zicea]zice L temîndu-
 să]tămîndu-să L cutezat]cutezat L, vrut S 18 Șerban L 19 Laslo om. ALS
 dîndu-i-se]dându-i-să AS, dându-i L răspunsurili L domnul]domnie AS,
 40 domnie la Împăratu L 20 Împăratu lor S Mogoșoaie L

1—6 Grecianu 14 r. 15-r. 19 11—18 Grecianu 14 r. 5-r. 10 18—20
 Grecianu 14 r. 18-r. 19, r. 22-r. 25

șoaea. Bălăceanul Costandin, acolo la Brașov șazînd, îi umbla
 mintea lui [cu vrednicie socotea că este. Însă să înșăla ca
 un Bălăcean, că Bălăcenii totdeauna își întindea mintea după
 niște păreri nebunești, adecă după vitejii, precum și tată-său
 5 Badea vornicul Bălăceanul, | în zilele lui Antonie Vodă, au ucis
 niște neguțători moscovlii, împreună cu carii era și călugări merși
 pentru milă la Mosc. Pe toți omorîndu-i cu o soție a lui, ce-l
 chema Buta, averea le-au luat, de care, prinzînd domnul veste,
 au cercat pe Buta și l-au aflat și cu dreaptă judecată l-au înțepat
 10 în movila den marginea tîrgului, despre Dudești, iar pă Bălăceanu
 l-au lăsat. De acest feliu de viteji era Bălăcenii. Însă cu acele pă-
 reri nebunești ce era Costandin Bălăceanul au găsit soție asemenea
 lui, pe un ghenărariu ce-l chema Haizler, carele era mai mare
 peste neamții din Ardeal, pe carele, cu avuție ce avea Bălăceanu,
 15 îl făcuse prieten și începea a lucra ficleşug asupra țării și a dom-
 nului, îndemnînd oștile nemțești să pogoare în țară și cu ai țării
 dinpreună să porcează asupra turcilor, să-i tae și să mintuească
 țara din robiea turcilor cea păgîneasă.

1 Costantin Bălăceanu S șazînd]șezînd L unbla AS 2 minte L ceea-
 ce]ceaeaceA, ceea L vrednicie]vrîndnicieLsocotea]socotiea AS, socotie L
 20 este]iaste A, esti L înșăla]înșaaali L 3 ca un]c-un L Bălăcenii A tot-
 deauna]totdeauna L întindea]dinde L, tindea S mintea]minte L 4
 niște]nești L păreri]părări L adecă]adecăte A, adică L vitejii]vetejie L
 5 Badea]Badul L vornicul]dvornicul S zilele]zilile L 5 vodă]voevod S
 6 niște]nești L neguțători]negoțitori A, neguțitori L moscovlii]m scolvii L
 25 împreună cu carii era]cu carii era împreună S 6-7 călugări merși pentru]că-
 lугărul Moreșanul pentru A, călugări merși (om. merși S) pentru (pintru L) L S
 7 la Mosc om. L Pe]Pre L ce-l]ce o S 8 chema]chema LS averea]avea-
 rea A luat]luoat A care]cari L prinzînd]prinzînd L domnul veste]domnul
 30 veaște (de veste S) AS, vestea Domnul L 9 dreaptă]drăaptă L 10 den]
 din LS despre]dispre L iar]iară A pă]pe AL, pre S 11 De acest feliu
 de]De acel feliu (cel fel L) de (dea L) AL, căci S vitejiera]eraviteji S Bălă-
 cenii]Bălăcenii A, Bălăceanul L acele]aceale A, acelea B, aceli L 12 ce
 era]era ALS au găsit]s-au A soție]soții B asemenea]aseamenea A, asămē-
 35 nea L 13 ghenărariu]ghenera' A, ghinăral L, ghenărar S chema]chema L S
 Haizler]Haizeler L carele]care AS, cari L mari L 14 pesti L nemții S
 din]den A pe]pre S carele]care A, carile L avuție]avuțiea AS După
 avuție ad. multă B avea]ave L 15 prieten]prieaten A, prietin L vicleşug L
 40 țării]țărăi L 15-16 domnului]domnii L 16 să pogoare]să să pogoare
 (pogoară S) LS țării]țărăi L 18 din robiea]din (de B) robie (robiea B) BL
 turcilor cea om. ALS

Ci dar acestea toate le socotiea și le sfătuea în deșărt, acoperindu-le nebuniea priceperea și orbindu-i bogăția a nu vedea mulțimea turcilor și a tătarilor și puțină lor oaste ce avea în Ardeal; că nu era mai mult decât 3 mii sau 4 mii de oameni
 5 neamți și li să părea că cu nebuneasca lor vitejie, cu această puțină oaste a lor vor birui toată puterea turcului și a tătarului. Carele turcul de la Răsărit sculându-să au venit pe-ncet, încet și au biruit domni, crăii, împărății mari și puternice cit și Apusul jumătate îl coprinsese și cit să lăția, atita să întăria în avuție
 10 și în oameni de putea cu un cuvânt să rădice nemincinos 100 de mii sau 200 de mii de oameni. Și gindea acei buni viteji Haizler și Bălăceanu că pogorind în Țara Ruminească vor putea stăpini țara fără primejdie de cătră turci și de cătră tătari, păzindu-o cu acei 3—4 mii de oameni și nu socotiea cîmpiile și locurile cele
 15 slobode ce sînt înprejurul țării, pe carii mii de mii de oști pot intra și atuncea ce să facă cei puțini ai lui Haizler gheneariul? Și iar nu socotiea că în pămîntul Țării Ruminești cetăți nu sînt, nici coștee, întru care să între oamenii țării, văzînd primejdii de vreo parte, să scape pînă s-ar isprăvi războaile, să să vază

20 1 Ci dar] Și S acestea toate] toate (toati L) aceastea (acestea LS) ALS li socotie L sfătuea în deșărt]sfătuea (sfătue L) în deșert (îndată B, în dășărt S) BLS După deșărt ad. și B 2 nebuniea]nebunie L priceperea]și priceperea A, pricepire L orbindu-i om. B bogăția]nebunie (nebuniea S) și bogăție (bogăția S) LS vedea]videa L 3 mulțime L oasti ce ave L
 25 4 3 mii om. S sau]au AL 4 n ii om. S oameni]omeniL 5 neamți]nemți LS nebuneasca]nebuniea S vitejie]vetejie L cu²]că S 6 oaste a]oasti al L toată]pe toată AL putearea A tătarului]tătarilor A, tatarălor L 7 Carele]Carilea L turcul]turc AS Răsărit]Răsărituri B pe-ncet, încet] pe-ncet, pe-ncet AL, încet S 8 crăii]creaii L puternice]putearnice A, puternici L 9 giurămate L coprinsese]cuprinsease A, copirisă și îl cuprinsasi L lăția]lăție L întăria]întărie L 10 putea]pute L rădice]ridice S 10-11 100 de mii sau 200 de mii om. S 11 gîndea]găndiea AL, găndie L viteji]viteaji A, veteji L 12 Romăneas-că L putea]pute L 13 fără]fără de LS primejdie]primejdii A cătră¹ 2]
 35 către S 14 3-4 om. S socotie L cîmpiile]câmpiilea L, câmpiile S locurile L cele]ceale A, celi L 15 slobodi L sînt]sint L înprejuriul L țării]țărăi L pe]prin ALS carii]care LS 16 atuncea]atunce L, atunci S ce să facă]ce fac S gheneariul]ghenărariul L, ghinărar S 17 socotie L pămîntul]ținutul L Țării Romănești L cetăți]sau cetăți S 17-18 nu sînt, nici coștee]sau coșteae L coștie L, costee S) nu sânt ALS 17 cari L țărăi L văzînd]văzînd L primejdii]primejdie LS 19 de]despre AS, dispre L parti L scape]scaapi L pînă]păr L războaile]războaele A, războaile L să să vază]să vază S

biruința și atuncea să să laude cel ce au mintuit pământul; ci numai bătea războiului socotie și nădăjduia biruință | care nici aceea nu o au dobândit, iar să rămie, au să nu rămie cineva în urmă, aceea nici cum nu gândiea, carele lucru d-ar fi și fost, să zicem, vreo biruință despre ei și să fie peirea patriei și norodului ce era în pământul acesta, nici o laudă, nici o cinste n-ar fi fost; că cel ce gindește să-și răscumpere patria lui din robiea tirănească întâi trebuie să caute folosul cel de obște; cum zic cei învățați; deacii să caute ale războiului și ale biruinții și atuncea este fapta cea desăvirșit încoronată, *laus in fine cadit*, cum zice oarecare politic latin sau cum zice altul *finis coronat opus*, adică sfârșitul cunună lucrul. Iar a începe cineva lucrul căutând numai folosul său osebit și nu de obște, cum acești scriși mai sus căuta, pă urmă ocară și alte rele să întâmplă. De acestea și ca de acestea lucruri nebunești, ce gândiea acei fără minte oameni, înțelegând domnul Costandin Vodă din Țara Ruminească, să mira ce va să facă și în tot chipul să sfătuea cu sfeatnicii mării sale și să nevoea cu tot sufletul să găsească vreun mijloc ca să oprească răul ce-l cunoștea că vrea să vie asupra țării. Și au socotit întâi de au trimis la Bălăceanu boeri și slugi de ale lui,

1 atuncea] atuncea L, atunci S laudi L pământul] un pământ ALS 2 bătea războiului]bătea, războiul A, bătea războiului L, bătea S socotie L nădăjdue L biruință] în războiu și în biruințe L, în biruință S cari L 3 aceea]aceea A iar]ia S 4 aceea]aceea A gândiea]gândie L carele]care A. cari L dearși fi fost L 5 vreo biruințe dispreii L peirea] peire A, păire L patrii L 6 acesta]acela ALS 7 ce gindește] ce-și gândește A, ce-și gătești L răscumperi L 7-8 robie tirenească L 8 trebui să cauti L obște]obștie L cum zic] de robie cu S 9 deacii]decii L, de aceea S cauti alea L războiului]războirii AL, războirii și ale războiritorilor și S atuncea] atuncea L, atunci S 10 este]iaste A, iasti L, iar S desăvirșit]desăvârșită A, din sfârșit B, de sfârșit L încoronată]coronată A, încoronată S in fine]en fine B, sin fini L 11 oarecare]oaricari L, oarecarele S zice]zeacea L coronat]coronat S adică L 12 sfârșitul]fârșitul L, sfârșitu S a începe]a începe (începi L) AL, începe S lucru cineva ALS 12-13 numai folosul său] numai folos B, folosul numai al său L 13 osăbit L și nu de]și de B, obște]obștii L cum acești]cu acești B, cum acest S 14 pă]pe ALS alte rele]altile L rele]reale A întâmplă]întâmplă răli L, întâmplă S acestea]aceasta A, aceste L ca de]ca di L acestea?]aceasta A, aceste S 15 gândiea]gătiea AS fără]făr de S 15-16 înțelegând]înțeligând L 16 Vodă]vodă Brâncoveanul L, vovod S Românească L 17 și om. S sfătuea]sfătue L sfeatnicii]sfătncii L, sfetncii S mării sali L 18 nevoea]neavoe L să găsească]să să găscască L vreun]vrăun L 19 cunoștea]cunoaști L vrea să vie]va să vie ALS țării L trimes L 20 boeri]boeri A, boiari L de ale lui]de ai lui L

cu cărți de la domnul, întru care îl pohtiea să vie în țară la jupineasă-și, la coconi, la moșii și să să părăsască de ceale <ce> gîndește, că nu-i vor fi de folos, că încă nu este vremea aceea ce gîndește, că turcul și tătara încă este în puterea lor, iar cînd ar fi vremea tot creștinul este datoriu a ajuta altui creștin și domnul încă zicea că să va scula cu puterea lui să ajute creștinilor, nemților, cu vreme; ci nu l-au putut să-l plece cu de acest fel de cuvinte nicicum și cu altele îi făgăduia să-i dea domnul boerie și bogății, carele nu le primiea, socotindu-să că este un om prea mare și cu multă înțelepciune de a chivernisi domnii și țări. Pentru aceea îl și roagă să-l aducă în țară, dar nu era aceea, că la mintea lui nu să uita cineva, că nu era, ci numai să uita la răutatea și la nebunia lui, ce o avea și munciea în tot felul să-l potolească cu blîndețe, însă n-au putut cu această socoteală, ce au trimis la Haizler gheneariul, de iznoavă, pă Radul postelnicul Golescul și cu pisariul leșasc-letinesc ca să cerce și socoteala lui, oare este cu a Bălăceanului tot una, au ba și să-i pue cuvinte înainte pentru țară, ca să nu facă vreun lucru ce nu este cu cale și pă urmă să vie vreo primejdie pămîntului.

1197

1 cari L pohtie L 1-2 jupineasă-și] jupăneasa-i B, giupăneasă-și L 2 la coconi] și la cuconi L la moșii] la moștenire și la moșii S să părăsască L de ceale ce] de cele B, de cili ce L, de acele ce S 2-3 gîndește] gîndește A, gîndești L 3 nu-i] nu A încă om. L este] iaste A, esti L vremea] vremea A, vreme L aceea] aceea A 3-4 gîndești L 4 că] pentru că L încă om. S este] iaste A, esti L puterea] putearea A 5 vremea] vremea A, vreme L creștinul L este] iaste A, iasti L datoriu om. S agiuta L altui] pre alt S creștin L 6 încă om. ALS puterea] putearea AL ajute] agiutea L creștinilor] crăștinilor L 6-7 neamților A 7 vreme] vremea A, vremi L l-au] le-aau L plece] pleace A, pleci L de acest] de acerste A, acest LS 7-8 cuvinte] cuvânt S 8 altile L îi făgăduia] îi făgădue L, făgăduia S boerie] boerii AS, boirie L 9 bogății] bogăție L carele] care AS, carile L le primiea] le priimiea A, li priime L, le priimea S socotindu-să] socotind S este] iaste A, iasti L om om. B prea] pre L, foarte S 10 înțelepciuni L de a] de au L, și a S chivernisit L domnii] domnie L și țări] și cerăle L, și pre ai țării S 11 aceea] aceea A îl și] îl B aceea] aceea 12 A mintea] minte L 13 nebunie L lui ce o] ce o AS, ce L avea] ave L și] ci L munciea L felul LS 13-14 cu blîndeți să-l potolească L 14 blîndețe] blîndețe A ce au trimis] ci trimise (trimeasă L, au trimis S) ALS 15 gheneariul] gheneariul L, ghinărar S de iznoavă om. B pă] pe ALS postelnicul A Golescul] Bolescul LS 16 pisariul ALS leșasc] leșesc S lătinesc-leașesc L cerce] cearce A, cerci L oare este] oare iaste A, oari esti L 17 Bălăceanului L tot una] una A, om. S au] sau S cuvinte înainte] înainte (înaintea L) cuvinte (cuvinti L) ALS 18 ce] ci L este] iaste A, esti L cali L pă] pre A, pe LS

Care mergînd l-au găsit pe Haizler turburat de Bălăceanul și mă-
nios ca pe un urs înpușcat și nici cum nu să apropiea de vorba lui, că
nu să uita la vorbele ce le zicea acei trimiși de domnul, ci să uita
tot la cuvintele Bălăceanului. Ci s-au întors boerii aceea în deșărt.

5 Domnul Costandin Voevod tot nu să odihniea, că pricepea că
îndată ce vor pogori nemții în țară va să vie mare primejdie
țării; că îndată ar fi venit oști turcești și tătărăști și mari prăzi
s-ar fi făcut și pustiire pămîntului. Ci dar au mai trimis pe Radul
logofătul sin Hrizii vistierul din Popești, fiind învățat și în limba
10 letinească și i-au dat și o seamă de bani să dea pentru treaba
oștilor și o mie de boi iar pentru oști și ca doar ar înblinzi pe
Haizler să nu vie în țară. Carele, mergînd la Brașov și împreunîndu-
să cu dînsul, i-au dat banii și boii care era trimiși de la domnul și
au luat și răvaș de seamă dela comisariul. Lingă vorbele banilor
15 ce avea au început a zice Radul logofătul:

Jupîne Haizler, ce pricină este la mijloc între dumv. și între
măria sa vodă și între țară de prea te-ai mînieat pe dcmn și pe țară
și în toate zilele te lauzi cu rău asupra pămîntului în loc ce am avut și
avem nădeajde de mîntuință din mîinile turcilor păgîni, acum dela
20 dumneavoastră să ne vie peire, care nădejde la noi va să fie în deșărt?

1 Care]Carii A, Cari L mergînd]mercând L l-au]au LS Bălăceanul]bă-
lăe B 2 pe un]un S nu să]nu L apropiea]apropie L di vorba L 3
vorbele]vorbile L le zicea]li zicea L acei]cei S trimiși]trimeși L de dom-
nul]de la domn(domnie L)ALS 4cuvintele L Ci]Deci S boerii]boerii A,
25 boiarii L aceea îndeșărt]iar înapoi în deșert L, îndășărt la domn S 5
Domnul Costandin Voevod]Iar domnul Costandin Vodă AL, Iar domnul S
tot om. L odihniea]odihnie L, odihnea S pricepe L 6 pogori]pogoră A,
veni LS neamții AL mari primejdii L 7 țări L vinit L turcești om. L
8 pustiire]pustiiri AS trimes L 9 sin]snă A, ficiorul L Hrizii]Hrizea S
30 din]de A, de la S 10 letinească]lătinească L i-au]au A seamă]samă L
di bani să de L treaba]treaba L, seama S 11 iar om. S pentru oști]
pentru treaba (treaba L) oștilor ALS și²om. S pe]pre S 12 Aizler A
Carile L Brașav L 13 carii AL trimeși L care era trimiși de la domnul
om. S 14 luat]luoat A seamă]samă L comisariul]comisarius AS, comi-
35 sarius L vorbile L 15 avea]ave L 16 Haizler]gheneraleșule Haizler A,
ghenărar Haizler L, ghinărarule Haizler S ce]ci L este]iaste A, esti L
dumv.]domn A, dum. L, dumn S întrea L 17 măria]măria L întrea L
de prea te-ai mînieat pe domn și pe țară om. B de]di L prea om. L mî-
nieat]mănieat (mănieat S) rău LS pe².]preS 18 toati zilile L 19 și
40 avem om. B nădeajde]neadejdi L, nădejde S di mîntuințe L din]den A
măineli L dila L 20 să ne vie]strănssem S peire]peirea AS, păirea L
care]cari L nădejde]nădeajde A, neadejdi L fie]vie L va să fie la noi B
în deșărt]în deșert L

Haizler au zis: Aceasta este pricina ce o întrebi dumneata, c-ați trimis soli la împăratul nostru ca să vă aşezați cu pace și să vă supuneți creștinescului împărat, carii făcînd legătură precum s-au căzut creștinilor, n-ați vrut să păziți tocmealele și legăturile, cum zic la noi, la neamți, parola, ce le-ați călcat și toate legăturile și ați stricat și parola.

Radul logofătul răspunse: Mi-ar fi voea să auz dela dumneata care legături am călcat de am stricat parola, că domnul nostru și cu țara gîndește că le țin toate cite au legat solii noștri acolo în Beci, fiind cite 4 soli de față. Iară de au legat dumnealui Bălăceanu, care îndeamnă pe dumneata spre minie, alte legături afară din cei trei soli ai noștri, pe neștiință, în taină, acelea nu le vom ținea, că tot lucrul ce-l face omul într-ascuns de soțiiile lui nu să|chieamă lucrul de folos obștii, ci mai virtos să chieamă vicleșug; care de vreme ce au făcut ca un viclean, el va da seama cu acelea, iar noi nu le priimim, iar acelea priimim carele le-au legat fiind solii noștri toți de față. Și de au legat bani să dăm, iată dăm bani, numai deodată toți nu putem să-i dăm, de vreme ce sintem dajnici și turcilor. Și de au legat boi să dăm, pentru hrana oștilor, iată că am adus și o mie de boi și iar cu vreme vom

1 este]iaste A, esti L întreabi dumnata L 2 trimes L aşezați] aşezați L paci L 3 creștinescului L împărat]craiu L carii]care AS, om. L ligătură precum L 4 creștinilor]creștinilor A, creștinului S tocmealele]tocmala L; tocmelile S ligăturile L 5 cum zic]și cum zic (zic om. S) ALS la neamți]om. A, la nemți S ce]ci ALS le-ați]ați S și om. ALS toati ligăturile L 6 și² om. ALS 7 Iar Radul ALS răspunse]au zis ALS Mi-ar]Mie ar B, Me-ar L voea]voe L dumnata L 8 cari L legătură A 9 cu om. S le țin]li țin L, le ține S toati L cite]câti L leagat L solii noștri]ai noștri soli A 9-10 acolo în Beci]în Beciu A, acolo la Beci LS 10 cite]câti L 4 om. S leagat dumnalului L dumnealui om. S 10-11 Bălăceanul L 11 care]cari L dumnata L minie]mâinii L alti ligături L 12 afară din]afară den A, arfi din L, fără S cei]acei S trii L neștiință]niștiințe L acelea]acelea A le]li L 13 face]faci L într-ascuns L soțiiile L 14 chiamă LS obștii]oștii L ci]deci S chieamă²]cheamă L, chiamă S 15 vicleșug]hicleșug A, vicleașug L care]cari L vreme]vreame A, vrîmi L viclean]ficlean A, vicleaan L seama]samă L 16 acelea¹]acelea A, acestea L le]li L acelea A carele]care AS, carile L le-au]le-aau L 17 legat]lăgat L fiind om. B solii]sosili L toți]tot L fiind toți solii noștri S legat²]lăgat L să dăm om. B 18 numai deodată]dar diodată L nu putem toți S să-i dăm]să dăm B vreme]vreame A, vrea L 19 ci săntim L turcilor]la turci L au legat]am legat (lăgat L) ALS 20 și o mie om. S iar om. S vreme]vreame A, vreami L vom]om L

mai da și să fiți odihniți la aceasta; iar de vă indeamnă Bălă-
 ceanu ca să veniți în pământul nostru, socotind să ni să facă
 mîntuire, acum, într-această dată, nu va fi mîntuire, ci va fi
 peire pentru 2 pricini: una că încă turcul este în puterea lui pînă
 5 acum și tătarii întregi, neclătiți nimic de nimeni, alta că în pămîntul nostru niscareva cetăți mari și tari sau alte fortaliții,
 întru care să scape norodu în vreme de acest feal de răzmirițe
 nu sînt, ci îndată ce ar veni oștile creștinești în țară, fiind
 locurile deșchise de toate părțile, ar veni turcii și tătarii de ar
 10 pustii tot pământul, atunci nu știm cît de oștile împărătești scă-
 par-ar au ba; care lucru deaca ar rămînea pământul fără oameni,
 de ce fealiu ne sînt ostenealile și vorbele și legăturile ce le facem,
 că noi, pentru aceea legăm ca să dăm bani și hrană oștilor, ca să
 ne mîntuim cu mijloc ca acela, să nu vie primejdie locului, iar
 15 cînd va fi cu primejdie, mai bine să lipsească toate acestea, să
 nu avem a face unii cu alții.

Iar Haizler zise că nu să poate nici o mîntuință fără primejdie
 și fără de pagubă. Au zis la aceasta Radu logofătul că să poate face
 de vreme ce-i veți bate și-i veți birui pre vrăjmași și-i veți goni

20 1 și om. ALS la aceasta]de aceasta S iar de]iar di L 2 veniți]viniți L să
 ni să facă]nescavari lucruri să ni să facă L 3 într-a această L ci va fi] ce
 va ști L 4 peire]pricină AS 2 om. S pricini om. AS este]iaste A, iasti L
 putearea A 5 tătarii întregi]tătării întreagi L nimic om. ALS nimeni]
 nimenea A, niminea S 6 niscarva S mari și tari]tari și mari ALS for-
 25 taliții Gr. foarteleții A, fortilății L, foartelății S 7 întru care]carilea L
 scape]scapi L norodu]norodul A, nărodul L vreme]vreame A, vrea mi L
 feal]fel ALS răzmiriți S 8 sînt]sânt AS, sînt L ci]ce L ar veni]or
 vini L creăștinești L 9 locurile]lucrurile L deșchise]deșchisă L,
 dășchise S toati L veni]vini L și de tătarii A, și tătării L 10 pustii]pustii
 30 în A, pustie întăiu L atunci]atăta ALS nu știm cît]căt nu știm (știu L),
 nici ALS de om. ALS scăpar-ar]scăpare-ar L, scăpa-vor S 11 au]sau S
 care]cari L deaca]daca S deaca ar]de va L fără]fără de LS 12 fea-
 liu]treabă ALS sînt]sînt L ostenealile]ostenealele A, ostinealile L, ostene-
 35 lile S vorbirea și ligăturile L ce li facim L 13 aceea]aceaea A ca să¹]să L,
 și S ne]ni LS 14 locului]locului acelu L 15 cum om. S primejdie]pri-
 mejdii L lipsască toati L acestea]aceasta A 16 face]faci L 17 Haizler
 zise]au zis Haizler ALS poati L mântuințe L fără]fără de LS primejdii L
 40 18 că să]ca să AL poate]poată A, poati L face]faci L 19 de vreme]de vrea-
 me A, de vreami L, de S ce-i]ce AL, om. S veți^{1,2}]viți L bati L și-i¹
 și ALS.

departe de vecinătatea noastră cu armele împărătești, iar nu cu ale noastre, că noi am spus că arme n-avem a sta împotriva turcilor fără cit ce putem aceea am și legat ca să dăm pentru treaba oștilor împărătești, ca să ne facă mintuință fără primejdie.

5 Și ca de acestea multe zicîndu-i-să nicecum nu s-au putut înblinzi, ci tot cu minie mare să arăta cătră domnul și cătră țară, fiind ațîțat de Bălăceanu. Și acestea le-au scris lui Costandin Vodă Radul logofătul, înștiințîndu-l de toate.

Deacii viind poruncă domnului ca să meargă la Cerneți cu oștile țării și poruncind împăratul și lui Ali pașa, căpitan dela Dunăre, să meargă cu armada pe Dunăre la Rușava cetatea să o ia dela neamți, care o luase neamții dela turci în celălant an; îndată au purces Ali pașa cu oștile după Dunăre în sus și au purces și domnul cătră Cerneți, după cum au avut poruncă dela turci și au scris la Radul logofătul despre o parte să spue lui Haizler ghegeneriul că merg turcii cu oștile la Rușava și au poruncit să meargă și măriea sa, ci să păzească. Iar despre altă parte grăbiea pă turci ca să meargă mai curînd, chivernisind lucrul ca să nu vie primejdie pămîntului, arătîndu-se despre

20 1 departe]departi L vecinătatea]vicinătatea L armele]arme L 2 ali noastri L 2-3 turcilor]turcului S 3 fără cit]făr decăt L, ci numai S aceea]aceaea A, om. S 4 ne facă]ni să facăALS măntuințe L fără]făr de S 5 de acestea]de aceastea A, di (de S) aceste LS multi L zicîndu-i, să]zicîndu-se B nici cum ALS 6 mari L cătră¹⁺²]la S 7 ațîțat]ațîțat AS, ațîțat S de]di L acestea]aceastea A, aceste S 8 Vodă]voevod S înștiințîndu-l]înștiințîndu-le AS, înștiințîndu-le L de toate]toate AS, toati L 9 Deacii]Dici L, Deci S viind]viindu-i AL poruncă]poroncă L ca om. L 10 țării]țărăi L poroncind L lui om. L căpitanului A de la]de AL 11 Dunări L armada pe]arma după B Dunări L la Rușava cetatea]la Rușava cetate (cetati L) AL, la Dunărea ot Rușava S 12 ia de la]ea de la BS, dea la L nemți¹ S cari L luoaase A nemții² S celălant]celălalt AS 13 oștile]oștile turcești L după]pe AL, în sus pe S Dunări L în sus om. S 14 cătră]cătře S poroncă di la L 15 turci]înpărăție AS, înpărății L la]și la ALS dispre o parti L 16 ghegeneriul]gheneral A, ghenărariul L, ghinarar S cu oștile om. L și om. A 17 ci să să]să AS, ci să L despre]dispre L, de S 18 parti L grăbiea]grăbie L pă]pe ALS ca să]să ALS mai om. S 19 arătîndu-se]arătîndu-să ALS despre]dispre L

6—7 Radu Popescu 83 r. 32-r. 36 9 Grecianu 15 r. 14-r. 16

10—15 Radu Popescu 83 r. 23-r. 25 15—19 Radu Popescu 83 r. 25-r. 28

amîndoaă părțile prieten. Și îndată ce au venit cartea domnului
 la Radul logofătul în Brașov, au mers la ghenerariul și i-au spus
 toată povestea precum scrisese domnul. Ghenerariul îndată au
 încălecat și s-au dus în cai de poște să ajungă mai curînd la Rușava
 5 și oștile încă le-au pornit, cite avea aici) la Brașov, să meargă după
 dînsul, că avea și acolo la Rușava nițele oști. La care ajungînd, iată
 și Ali pașa ajungea cu oștile turcești, cu multe vase. Ghenărariul
 au rădicat oștile lui și le-au rînduit cu tunurile pe marginea Du-
 nării din sus de Rușava. Turcii trecea pe marginea <de> din-
 10 colo cu vasele în sus ca să să sloboază în jos asupra oștilor nemțești.

Intr-aceea vreme au slobozit nemții citeva tunuri de au
 stricat un vas turcesc, dar turcii n-au luat nici o spaimă, ci tot
 trăgea în sus. Au slobozit și turcii citeva tunuri și zic cei ce au
 fost acolo că-și bătea joc nemții tinzînd minile în sus să prinză
 15 gloanțele; însă nădejdea lor au fost deșartă, că turcii după ce
 s-au suit ei pre cît au gîndit, au început a slobozi vasele în jos
 spre nemți și au început tunurile a le slobozi și pușcile, după
 ce s-au apropiat, atît cît au dat o spaimă, o peire nemților de
 n-au fost șiind ce să facă. Și pașa s-au sculat în picioare și au

20 1 amîndoaă]amîndoaă A, amândoi L, amândoo S părțili L prieten]
 priateñ A, prietin L, prieteni S îndată ce]îndată B, om. S vinit L dom-
 nului]domnească A 2 ghenerariul]ghinărariul L, ghinărar S 3 po-
 veastea A scrisese]i scrisease (scrisăse L, scrisese S) ALS domnul om. S
 Ghenerariul]Ghinărarul L, Ghinărar S 4 încălicat ALS poște]olac L
 25 ajungă]agiungă L (5 cite avea]câti ave L, câte le avea S aici om. L 5-6
 să meargă după dînsul om. S 6 că]și S acolo]acolea S nițele]nițele A,
 puțineli L agiungănd L 7 agiungea A oștile]oști L multi L Ghenă-
 rariul]Ghenerariul A, Ghinărar S 8 rădicat oștile lui și le-au rînduit cu
 tunurile]rînduit oștile lui și tunurile ALS marginea]marnea L 9 din]den A
 30 trecea]treace L pe]pre AS marginea]margine AS, margini L 10 vasele]va-
 sele AS ca să să]ca să li L jos]gios L oștilor nemțești]neamților L 11
 Într-aceea]Întru aceea A, Într-a acee L, Și într-acea S vreme]vream AL
 neamții A citeva]câtiva L 12 luoat A 13 trăgea]treagea L cite-
 va]câtiva L 14 neamții A tinzînd minile]tinzînd mîinile AS, tinzînd
 35 mîineli L prinză]prindă L 15 gloanțeli L nădejdea]nădeajdea A, nea-
 dije L lor]le S deșartă]în deșărt A 16 ei om. ALS gîndit ei ALS au
 început]ei au început A vasele]vasili L, vasele S jos]gios L 17 neamți A
 tunurile a le]tunurili a li L 17-18 Dupe ce S 18 apropiet L atîta ALS
 40 o peire]și o peire (păiri L) ALS neamților A de]cât ALS 19 picioare]pi-
 cioari L, picere S

5 zmult sabia din teacă și au strigat: trageți ciinilor și toți sabiile să le luați deaca veți eși afară. Și traseră la lopeți și deteră vasele la margine, că se mai depărtase nemții de la margine cu tunurile și îndată eșind pă uscat, cu sabiile zmulte, începură a-i tăea pă
10 nemți și a-i goni și fugi ghenerariul rușinat cu cite oști rămăsese și fu izbînda turcilor. Însă nemții căuta la altă gătire și la primej-
diiea ce le veni, |că-i bătură și le luară cetatea Rușava și nu
mai căuta de Țara Ruminească. Și gătindu-să într-acelaș an, fiind
15 ghenărariu mare pe oștile cele mari Badensis, au avut cu turcii bătăe la Niș și au făcut și cetatea acolo de au lăsat 2.000 de
nemți.

De acolo s-au pogorit la Dii, la Cladova și le-au luat acele
cetăți dela turci și au trecut Dunărea cu toate oștile în Țara
Ruminească pe la Cerneți. Acolo cu Badensis era și acești ghe-
15 nerali: Veterani și Haizler.

Costandin Vodă auzind acestea au trimis boeri la Badensis
cu rugăciune ca să facă milă cu țara, ca să treacă cu oștile în

1 sabia]sapie L din]den A teacă L și au strigat om. L trageți]tra-
giți L sabiile om. L 2 să le]să vă ALS luați A deaca]deacă L, dacă S
20 veți]viți L trasără L lopeți]lopăți ALS și deteră vasele]om. A, și deadiră
vasili L, și deteră vasele S 3 la margini L că se]că-i ALS depărtase]di-
părtasi L nemții de la]om. A, pe (pre S) nemți de LS margini L tunurili L
4 pă]pe ALS sabiile zmulti L a-i tăea]a tăe L, a tăea S pă]pe AS, om. L
5 neamți A, neamții L fugi]au fugit S ghenerariul]ghinărariu L, ghinărar S
25 rușinat]rușanat S cite]căti L rămăsese]rămăsease A, rămăsăsi L, rămăse-
seră S 6 neamții A altă]alte AS, alti L gătire]gătiri ALS 6-7 primej-
diiea]primejdii A, primijdiea L, primejdiile S 7 ce le veni]ce le venia
(venea S) AS, ce li vinisă L luoaară A Rușava]Rușavei A, Rușavii LS 8
di Țara Românească L într-acelaș]într-a acelaș L 9 ghenărariu]gheneral A,
30 ghenărar L, ghinărar S mari L cele]ceale A, ce B, celi L Badensis Gr:
Badinsis AL, Badesis B, Badenses S *Mai departe nu se trec în aparat* *variantile*
la Badensis (10) cu Turcii bătăe]cu Turcii AL, războiu cu Turcii S cetatea]
cetate AS acolo]di acolo L 2000 om. S 11 neamți A 12 pogorit]pogo-
răt ALS luat A acele]aceale A, aceli L 13 de la]di la L trecut Dunărea cu
35 toate oștile]trecut oștile Dunărea toate A, au trecut Dunărea cu toati oștile A L
în]pen A, prin S 14 Românească L pe la]pre la S acești]acest ALS
15 ghenerali]gheneraliu A, ghinărar LS Veterani]Vitirani L, Veteran S 16
Costandin]Iar Costandin ALS Vodă]voevod S acestea]aceastea A, om.
L trimes L boeri]boerii A, boieri L 17 rugăciuni AL. *De aici înainte*
40 *nu se mai trece în aparat* *varianta* voevod din S *pentru vodă din ABL, nici*
cînd Se ms de bază.

1—8 Radu Popescu 83 r. 30-r, 32 9—11 Grecianu 15 r. 23-r. 27 12-14
Grecianu 15 r. 31-r. 33, 16 r. 8-r. 9, 17 r. 20-r. 21, Radu Popescu 84 r. 3-r. 5.

Ardeal să erneze, să nu vie primejdie pământului. Și nici cum n-au putut isprăvi, ci au rinduit pe Haizler gheneariul cu multe oști să erneze în țară și Badensis au trecut în Țara Ungurească cu alte oști. Costandin Vodă fiind la Cotrăceni cu toată casa lui și cu toți boerarii, au venit un comădat cu 50 de oameni dându-i veste că vine și Haizler cu celelalte oști. Deci el de acolo au purces în jos la Plătărești, de acii la Rușii lui Șarban Vodă, nevrind să aștepte pă nemți; una ca să nu să facă mai mare stricăciune pământului, alta pentru vrajba ce avea cu Bălăceanu și cu Haizler. Și la Ruși fiind cităva vreme, Haizler au venit cu oștile în București și cu Bălăceanul împreună. Și lăsase Costandin Vodă pe Cârstea vistierul și pă alți boeri în București ca să dea mertice nemților, carii șăzînd o lună de zile, jafurile ce au făcut de piine și de dobitoace nu poate om să le spue.

În mijlocul acestor zile au pohtit Costandin Vodă pe Haizler ca să să împreune cu dînsul și au priimit Haizler și au mers la Drăgănești. Costandin Vodă iar au venit dela Ruși la Drăgănești și acolo s-au împreunat și ospătîndu-să amîndoi, au vorbit cele ce au vrut, însă temeiuul vorbelor acesta au fost: că să ruga Cos-

1 erneze]erneaze A, ernezi L primejdie]primijdii L 2 putut]put A isprăvi]ispreavi L ci]ce L gheneariul]ghenărariul L, ghinărariul S multi L 3 erneze]erneaze A, erneazi L 3-4 trecut cu alte (alti L) oști în Țara Ungurească ALS 4 Costandin]Iar Costandin ALS Cotrăceni]Cotrăceni A, Cotroceni L 5 boerarii]boerii LS venit]vinit L comădat]comis dat A, comindant S 50 om. S omeni L dîndu-i]dănd ALS 6 veste]veaste A, vesti L vine]vini L celelalte]cealelalte] A, cealelanti L acolo]acolea AS 7 Plătărești LS de acii]dici L, deci S la?]de la LS Șerban L nevrind]neavreand L 8 aștepte]aștepti L pă]pe A, pi L, pre S neamți AL 9 avea]ave L 10 vreme]vreame A venit]vinit L 11 și¹ om. ALS lăsase]lăsasi L 12 vistierul]visterul L pă]pe AS, om. L boieri]boeri A 13 neamților A carii șăzînd]cari șezînd L, care-i șăzînd S zile]zili L ce au]ce s-au AS piine]păini L 14 dobitoaci L poati om să li spui L 15 zile]vreame L 16 împreune]împreuni L, întălească S Haizler]pe Haizler A 17 Iar Costandin Voevod S venit]vinit L de la]la L la Drăgănești]la dănsul la Drăgănești L 18 acolo]acolo ALS ospătîndu-să]ospădăndu-să L 18-19 cele ce]ceale ce A, celi ce L 19 temeiu]temeaiul L, temeiu S vorbilor L

1-6 Grecianu 16 r. 11-r. 17 6-8 Radu Popescu 84 r. 22-r. 25, Grecianu 20 r. 26-r. 28 8-10 Grecianu 22 r. 5-r. 22 Radu Popescu 84 r.25-r. 26 10-16 Grecianu 21 r. 2-r. 8, 23 r. 20-r. 24, Radu Popescu 84 r. 26-r. 32 17-18 Grecianu 23 r. 28-r. 32

tandin Vodă să facă bine să să ducă din București în Ardeal, spuindu-i că vin tătarii asupra-le și va veni primejdie mare pământului și oștilor împărătești; că nu vor putea să stea în București, că-i vor scoate tătarii numai cu focul ce vor da tirgului de toate părțile și cu ca aceste vorbe și cu daruri ce i-au dat, l-au plecat și s-au rădicat și s-au dus în Ardeal. 16

Iar Costandin Vodă s-au dus la Buzău așteptînd pã sultanul, carele, viind|cãtrã orașul Flocii, s-au dus de s-au împreunat cu dînsul. Și luînd Costandin Vodă o seamă de tãtari au venit innainte în București la scaon. Tãtarii împrãstiindu-sã petutindinea au fãcut jafuri și cazne oamenilor. Încã pã unii i-au și robit de s-au fãcut mare pustiire pãmîntului despre amîndoaã părțile și despre nemți și despre tãtari. 121'

Dupã aceea s-au întors și sultanul îndãrãt cu duiumuri multe și domnul au rãmas în pace și cu mare credință despre turci. Însã nu s-au odihnit cu gîndul lui ca să nu rãsplãteascã Bãlãceanului care au fost îndemnãtoriu lui Haizler și la toți mai marii nemților de au fãcut atita hatã și pradã pãmîntului și lui Haizler încã sã-i pogoare nasul cel nalt al mîndrii lui, ci s-au unit în vorbe cu Tukili groful, care era din Țara Ungureascã de sus și au fugit

1 bine]bini L din]den A 2 vin]vine S tãtarã L asupra-li L vini L primejdie mare]mare (mari L) primejdie (primejdii L) ALS 3 și pãmîntului ALS nu vor]nici vor L 4 scoati tãtarã L focul]foc ALS 5 di toati părtili L ca om. L acesti vorbi L, acest fel de S l-au]i-au A 6 plecat]plãcat L rãdicat]ridicat S și s-au dus]di s-au dus L 7 pã]pe ALS 8 carele]carilea L de s-au]di s-au L 9 cu dînsul om. S seamã]samã L di tãtari L vinit L 10 innainti L în]la ALS scaon]scaun ALS Tãtarã L 10-11 petutindinea]petutindenea A, preatutindeanea L, pretutindinea S 11 cazni L 12 di s-au fãcut mari pustiirã L dispere L amîndoaã]amãndoa A, amãndoi, L, amãndoo S 13 neamți A dispere tãtarã L 14 Dupã]Dupe S aceea]aceaea A îndãrãt]innapoi A, îndãrãptu L multe]multi L 15 paci L mari L dispere L 17 care]lui, cari L, carele S îndemnãtoriu]îndimnãtor L 18 de au]di au L 19 pogoari L mândriei A ci]ce L vorbe]vorbi L 20 Tukeli S cari L din]în A de sus]dus L au fugit]fugi A, fugisã L, fugise S

1-6 Grecianu 24 r. 1-r. 15, Radu Popescu 85 r. 6-r. 12 7-8 Grecianu 24 r. 28-r. 29, 25 r. 14-r. 21 9-13 Grecianu 25 r. 25-r. 27, 26 r. 1-r. 15, 27 r. 4-r. 12, Radu Popescu 85 r. 20-r. 25 14 Grecianu 27 r. 12-r. 14 15-20 și p. 30-p. 31 r. 15 Radu Popescu 86 r. 7-r. 32, Grecianu 28 r. 9-34 r. 9

5 la turci pentru necazul nemților ce-i făcuse, care și în grația
 împărătească să afla, cu oști citeva așteptînd să-l facă turcii
 crai în Ardeal sau în țara lui cea de sus ungurime. Cu acesta
 unindu-se Costandin Vodă, făgăduindu-i că cu nevoița lui il
 va băga în Ardeal și altele, care înștiințînd toate acestea pe
 meghistanii Porții și rugîndu-se amîndoi împăratului turcesc ca
 să le dea oști să meargă în Ardeal asupra nemților și să ia
 Ardealu, le-au dat cîtiva pași cu oaste turcească, fiind seraschieariu
 10 asupra oștilor Funduc-pașa¹ și pă un sultan tînăr cu tătari, care-i
 zicea Chiuciuc sultan, carei, viind toți aici în țară, s-au înpreunat,
 puind tabăra toți din sus de Potlogi. Deacii Costandin Vodă
 avînd oameni ai muntelui, despre Rucăr și Dragoslavele, carei
 știea plaiurile, au purces către Ardeal, făcîndu-se cuvînt că vor
 să meargă pă la Bran să treacă. Iar cînd s-au apropiat la munte
 15 au lăsat drumul Branului și au luat alt plaiu, care pogoria în
 Ardeal den sus de Bran și pă acela au mers și s-au pogorit toată
 oastea cu nevoe mare, atît cit nu mai avea nădejde să să mai
 întoarcă pă acea cale.

1 neamților A ce-i făcuse] ce făcuse A, ci făcusă L care] cari L grația]
 20 greție L 2 citeva] cătiva L, căte avea S să-l facă turcii] turcii să le
 facă A 3 în Ardeal] Ardeaalului L cea de] ce di L ungurime] ungume L,
 unzurească S Cu] Că L acesta] aceasta A 4 unindu-se] unii de (di L) AL,
 unindu-să S nevoița] nivoința L 5 care] cari L înștiințînd] înștiințân-
 25 du-le A, înștiințînd L, știind S toate] toati L acestea] aceastea A 6 ru-
 gîndu-se] rugăndu-să AL *După* turcesc *ad.* aume și loc gol pentru nume AL
 7 le dea] li dea L și să meargă L neamților A și să ia] și să e L, ca să
 ea S 8 Ardealul AL oaste] oasti L 9 pă] pe A, pre S soltan L cu
 tătari *om.* S care-i] cari-i AL 10 zicea] zecea L Chiuciuc] Cuciuc L
 30 sultan] soltan L, sultan cu tătari S carei] carii A, cari L viind toți aici în
 țară] viind toți în țară aici A, viind aice toți în țară L 11 toți *om.* B din
 sus de] den sus de A, de S Deacii] Deaci L, Deci S 12 despre] dispre L
 despre Dragoslavele S carei] carii A, cari L 13 știea] și L plaiurili L
 către] cătră A făcîndu-să AS 13-14 că vor să meargă pă la Bran să trea-
 35 că] pe la Bran vor să treacă S 14 să treacă] să-l treacă L munte] munti L
 15 luat] luoa A alt plaiu] al plaiului L, plaiu S care] carilea L pogoria] po-
 gorăea A, pogorăe L, lua S 16 den] din LS de] dea L pă] pe ALS pogo-
 rit] pogorât ALS 17 oastea cu nevoe mare] oastea (*după* oastea *ad.* în
 Ardeal S) cu nevoe (aneavoi L) mare (mari L) LS nădejde] nădea]de A, ne-
 40 de]di L *După* nădejde *ad.* să să mîntuească, ca A mai *om.* ALS 18 pă
 acea cale] pe acolo A, pe ace cali (acea cale S) LS

1 Seraschier a fost Cerchez Ahmet pașa care a murit în lupta cu nemții
 și după moartea lui a fost ales seraschier Funduc Mustafa pașa (Grecianu
 35 r. 20-r. 24)

5 Insă Tukili, cu mîrzacii și cu pașii și cu oastea lui Costandin
 deal, iar Costandin Vodă și cu Chiuciuc sultan au rămas în
 deal unde priviea foarte bine rînduelile oștilor, cum să rin-
 duea și venirea nemților, cum veniea în rîndueala lor, care apro-
 piindu-se unii de alții au dat război foarte amîndoaă părțile și
 10 mai cu vitejie turcii; de vreme ce toată nădejdea lor era pier-
 dută de a să mai întoarce îndărăt și slujindu-le norocul într-o cli-
 peală au intrat într-înșii și au început a-i tăea, cît puțini au scăpat
 și cîmpurile era pline de nemți și de săcui unguri. Și într-acest
 15 război au perit și Teleki gheneariul ungurilor Ardealului și aga
 Costandin Bălăceanu, ginerile lui Șarban Vodă și au prins viu pă
 Haizler gheneariul neamților și despre partea turcească încă au
 perit pașa seraschieariul, iar Costandin Vodă văzînd că biruesc
 20 turcii pă neamți, s-au pogorit cu sultanul în vale și s-au înpreunat
 cu Tukili. Și fiind toți acelea atuncea aduseră pe Haizler legat,
 căruia i-au zis Costandin Vodă: „Jupîne Haizler, Țe-am adus
 oaspeți, care țe-am scris că-ți voi aduce, priimește-i.” Iară el răs-
 punse lui Costandin Vodă: „Nu te bucura de această întîmplare,
 că de am pierdut noi războiul, împăratul nostru mai are ca noi
 25 mulți, ci te bucură de vrăjmașul tău, de Bălăceanu, că au perit;

1 Tukeli S și cu mîrzacii ALS 2 Chiuciuc]Cuciuc L sultan om. S 3
 deal Gr: Ardeal ABSL priviea]preavie L foarti bini L rînduelile]rîndue-
 eala AS, rînduiala L 3-4 rînduea]rîndue L 4 venirea]viniră L neam-
 25 ților A veniea]vinie L rînduiala L care]carii A, cari L, carei S 4-5 apro-
 piindu-să AS 5 foarte]foarte tare A, foarti L amîndoaă]amîndoa A,
 dea amîndoi L, de amîndoo S părțile L 6 vitejie]vetejie L vreme]vrea-
 me A, vreami L ce]ci L nădejdea]nădeajdea A 6-7 perdută di să mai
 întoarci L 7 îndărăt]îndărapt L, innapoi S și om. S norocul]și năro-
 cul L și noroc S 7-8 clipeală]clipală L 8 într-înșii]penr-ânșii AL,
 30 prinr-ânșii S tăea]tăe L scăpat]rămas S 9 cîmpurile S plini di L
 neamți A și di L săcui]săcueni L într-acest]într-a acel AL 10 și
 Teleki]Tuchili A, Teleachi L, Tekeli S 11 Costandin aga Bălăceanu S Șer-
 ban L pă]pe AL, pre S 12 neamților]om. A, nemțesc S dispre L 13
 Costandin Vodă om. B văzînd]văzând AS, văzînd L 14 pă]pe ALS
 35 neamți A pogorăt ALS vale]vali L 15 Tukili]Tukeli S atuncea]atunce L
 adusără L Haizler gheneariul L 16 căruia]căruie L Jupîni L 17
 care]carii A, cari L că-ți voi]că-ți-i voui A, că-ți voui mai S aduce]aduci L
 primești-i L 17-18 răspunse]au răspuns ALS 18 Nu ti L di această L
 40 întîmplare]întânplari L, întânplare S 19 di am pierdut L ari ca noi L
 20 ci ti L de]di L de²om. ALS

15-20 și p. 32 r. 1-r. 7 Grecianu 34 r. 13-r. 33, 35 r. 1-r. 27

că eu pentru ca să-l mintuesc pe dinsul am căzut în robie și de
sint și rob, astăzi am căzut în robie, iară tu ești rob de cind
te-au făcut tată-tău. Deicii întrebînd Costandin Vodă unde au
perit Bălăceanu, au trimis slujitori și l-au adus acoloa mort. Ci
5 capul l-au trimis la București de l-au pus într-o sulită în zioa de
Sintă Măriea mare, că întru acea zi să lăuda Bălăceanu că va să
fie în București, iar trupul i-au rămas acolo batjocură oamenilor.
După aceea iarăși Tukili cu Costandin Vodă și cu turcii și cu
tătarii au mers cătră Sibii, poruncind tuturor ardelenilor boeri
10 să să strîngă la satul Cirstieanul, care este lingă Sibii și toți
s-au strîns înpreună cu alți ardeleni, bucurîndu-se toți de peirea
nemților și l-au încoronat pă Tukili craiu Ardealului. Ci nu multă
bucurie au avut, că Badensis gheneariul, ce era peste oștile nem-
țești cele mari, auzind de întîmplarea nemților celor din Ardeal
15 și cum că Tukili s-au încoronat craiu Ardealului, au lăsat calea
Beligradului și au venit în Ardeal, a cărua venire auzind Tukili
și turcii și tătarii, nimică n-au mai stătut, ci s-au întors îndărăt
pe-ncet și pă la Teleajăn au trecut în Țara Rumînească, fiind 1227
calea mai largă, luînd Tukili multă boerime a Ardealului cu

20 1 pentru om. S pe] pre A 2 și om. L astăzi am căzut în robie om. S
în robie] rob L iară] iar ALS 3 Deicii] Deci S întrebând L 4 Bălă-
ceanu om. ALS și au trimis slujitori unde au perit și l-au S 5 zioa] zio L
5-6 de Sintă Măriea mare] di Sintă Măriia ce mari L, de Săntă Măriea cea
mare S 6 că întru acea zi] cât într-a aceea zi L 6-7 că va să fie] ca să fie A, că
25 va să fii L 7 i-au rămas] au rămas ALS Înainte de acolo ad. neîngropat ALS
batjocura S 8 După] Dupe S iarăși] iar și A Tukeli S 8-9 și cu tătarii
om. B 9 tătării L către S Sibii] Sibiiu ALS După Sibii ad. înpreună
și cu tătarii B poruncind] poroncind L tutulor S ardelenilor] ardelea-
nilor AL, om. S boeri] boeari A. boiari L, boerilor Ardealului S 10 Cîr-
30 stieanul] Cărstienul L care] cari L este] iaste A, esti L Sibii] Sibiiu AL 11
strîns] strâns acolo L alți om. ALS ardeleni] ardeleanii A, ardealeani L
bucurîndu-să A peirea] peiră L 12 nemților] ardeleanilor A încoronat]
coronit ALS pă] pe ALS Tukeli S 13 Badensis] Badinsis L, Badense S
peste] pisti L 14 cele] ceale A, celi L întînplarea S neamților A, nămti-
35 lor L din] den A 15 După Tukili ad. craiul A încoronat] coronit A, ridi-
cat S 16 Beligradului] Băligradului L cărua] cărue L venire] viniri L
auzind] auzind-o AS Tukeli S 17 tătării L nimică] nimic ALS îndărăt]
îndărăpt L 18 pe-ncet] pi-ncet L, încet S pă la] pe la ALS Teleajăn]
Telijăn L Rumînească] Românească L 19 Tukeli S boerime] boirimea L

8-12 Radu Popescu 86 r. 33-r. 37, Grecianu 35 r. 31-41 r. 14 13-19,
Radu Popescu 87 r. 3-r. 12.

dînsul. Și după ce au trecut aici, turcii și tătarii s-au dus pã la locurile lor, iar Tukili au mai zãbovit în țarã, ducîndu-sã pe-ncet la Diiu, unde-i era dat ernatec și multe jafuri și răotãți au fãcut în țarã, dintru care au intrat vrajbã între Costandin Vodã și între dînsul. Deacii și Costandin Vodã au trimis slujitori asupra lui și unde-i gãsea oameni de ai lui îi omoriea fãrã milã.

Iar dupã ce au trecut el la Dii au avut țara odihnã.

Într-acesta an au luat turcii Diiul, Nișul, Cladova și Beligradu dela nemți. Însã la Niș au fãcut Hanul o mare vitejie, care este vrednicã a sã scrie, cã fiind cetatea cu palangã înprejur și fiind innãuntru 2000 de nemți cu ghenãrariul lor, atita nãvalã au dat tãtarii cit s-au umplut șanțurile de dinșii și ceealãți au intrat innãuntru și pã toți i-au omorit, de n-au rãmas unul dintr-acele 2000 ce au fost innãuntru.

Dupã aceea în iarna aceasta domnul Costandin Vodã Brîncoveanu au avut odihnã și pace în scaun, iar primãvara au început a face gãtire mare turcii de au rãdicat oaste spre nemți, fiind viziriu Chiupriuliuoglu cel mai mic și au purces cu mare gãtire cãtrã Beligrad și domnului i-au venit poruncã ca sã meargã

1 aici]aice L turcii și tãtarii aici S tãtarã L pã] pe ALS 2 iar om. S Tukeli S în] pen AL, prin S pe-ncet] încet S 3 ernatec] ernatic L multi L rãutãți ALS 4 dintru care] dentru care A, dintru cari L între] întri L, dintru S 4-5 și între dînsul. Deacii și Costandin vodã om. A 5 între] întri L, dintru S Dupã dînsul ad. între amãndoi era mare nevoe S Deacii] Deci LS trimes L slujitori] agiutoriu L 6 unde-i] unde ALS gãsea] gãsiea AS, gãsie L de ai] di ai L omoriea] omorãea A, omorãe L, omoriea S fãrã] fãr de S 7 Dii] Diiu ALS 8 luat] luoat A 9 de la] di la L neamți A mare vitejie, care] mari veateajii, cari L este] iaste A, esti L 10 vrednicã] vreadnicã A, vrãdnicã L a sã] a sã sã L cetatea] cetati L palangã] palargã A, pãlancã L, apã S înprejur] înpreajur L 11 innãuntru] înlãuntru A 2000 om. S neamți A ghenãrariul] ghenearalii A, ghinãrariul L, ghinãrari S 12 tãtarã L s-au] ș-au A umplut] unplut LS și șanțurile] dea L ceealãți] ceealanți L, ceialãți S 13 înlãuntru AS pã] pe AS, pi L omorãt ALS de n-au] di n-au L unul] nici-unul S dintr-acele] dintr-aceale A, dintr-aaceli L, dintru acea S 14 2000 om. S înlãuntru A 15 aceea] aceea A în iarna aceasta] într-acea iarnã S 15-16 Brîncoveanu om. S 16 pace (paci L) și odihnã ALS scaun] scaunul sãu ALS primãvara] de primãvarã ALS 17 a face] a faci L gãtiri mari L turcii de au rãdicat oaste spre] Turcii de oaste (oasti L) spre ALS neamți A 18 Chiupriuliuoglu] Chipriuliuoglu L mare gãtire] mari gãtiri L 19 cãtre S poruncã] poroncã L

să păzească bohazurile de către Ardeal și așa au făcut. Iar viziriul cu toată puterea împărătească au purces dela Beligrad în sus
5 cătră nemți. Nemții încă au avut gătire bună, fiindu-le mai mare
gheneral Badensis și sta așteptind pă turci în Zemlin și Strășovar. Acolo mergînd și viziriul s-au întilnit oștile și rînduindu-să după obicei și o parte și alta, au dat turcii cu o năvală
10 asupra nemților atît cît au intrat printr-inșii de le-au stricat
toată rîndueala și-i tăea foarte rău. Încă și Badensis ghegenerariul
ș-au pierdut toată socoteala lui, numai alerga și într-o parte și
15 într-alta ca să poată ceva îndrepta, dar nu putea să isprăvească ni-
mica, numai norocul lui și al oștii lui au fost mare că au perit
viziriul atuncea, într-acel război, pe carele văzîndu-l turcii perit
s-au deznădăjduit și s-au tras îndărăt și au rămas în oarece chip și
nemții cu oarece biruință și turcii au venit iar cătră Beligrad. 122*

Costandin Vodă încă viind de la paza bohazurilor la scaun,
15 despre toamnă, au făcut gătire de nunta fii-sa Stancăi, care
au dat-o după Radul beizadea, fecior lui Ilieș Vodă, carele mai
nainte au fost domn la Moldova, fiind neam bătrîn de domn,
carele să trăgea din Pătru Vodă Rareș.

20 1 să păzească] *om.* B, să păzască L bohazurile] boazurile AL, buazurile S
de cătră A 2 puterea] putearea AL de la] di la L 3 cătră] către S neamți¹ A
Nemții² *om.* A gătire] gătiri L fiindu-li L mare] mari L 4 ghegeneral] ghegenerariu A, ghenărariu L, ghinărar S pă] pe ALS Zemlin] Zimilin L 4-5 și
25 Strășovar] și între (întri L) Sovar ALS 6 obicei] obiceia A parti L
neamților A 7 printr-inșii] pentr-ânșii AL, printr-ânșii S 8 rîndueala] rînduiala AL, orîndueala S tăea foarte] tăeea foarti L 9 pierdut] pîrdut L
toată socoteala] toate (toati L) socotealele (socotelilea L, socotelile S) ALS
30 alearga L parti L 10 într-a alta L ceva] cevaș S isprăvească] isprăvască L
10-11 nimic ALS 11 norocul] nărocul L al] a L oștii lui] oștilor ALS mare
om. ALS 12 atuncea L într-a acel L pe] pre ALS carele] carilea L văzîndu-l]
35 văzîndu-l L perit *om.* L 13 deznădăjduit] dăznădăjduit AL, dăjnădăjduit S
îndărăt] îndărăpt L oarece] oarice L, oareșe S și³ *om.* ALS 14 neamții AL
oarece biruință] oarice biruința L, oarece chipsau biruință S vînit L către S
15 de la] di la L bohazurilor] boazurilor A, boazilor L, buazurilor S 16
35 despre] disprea L fii-sa] fii-sii AS care] carele B, cari L 17 au dat-o] o au
dat AS dupe A beizadea] beizădea L, beizade S fecior] feciorul A, ficioriul L
Ilieș] Ilieș L carele] cari L 17-18 mai înainte au fost] au fost mai denainte
(înnainti L) ALS 18 fiind de neam bătrîn de domn A 19 carele] cari-
lea L, care S trăgea] treagi L din] den A Rareș] Rareș L

1 Grecianu 47 r. 23-r. 27 15-19 Grecianu 47 r. 31-r. 33, 48 r. 1-r. 3

După acel Radu beizadea dîndu-și pre fii-sa, cu cinste și cu mare pompă nuntă au făcut, strîngîndu-se toată boerimea țării și venind soli dela Moldova și dintr-alte părți mai virtos.

Deci au venit și dragomanul cel mare al împărăției Otomanilor, anume Alexandru Scherletoglu, pogorîndu-se dela Beligrad să meargă la Țarigrad, l-au pohtit Costandin Vodă ca să vie să să înpreune amîndoi și să fie și la nunta Radului beizadea.

Și fiind dragomanul rudă Radului beizadea, însă prea de aproape și viind, cu mare dragoste și cu mare cinste l-au priimit Costandin Vodă și în casele din curtea domnească l-au conăcit pentru ca să aibă în toată vremea înpreunare și vorbă între carii mi să pare că mai multă dragoste s-au întărit decit era mai nainte și tot dinpreună petrecînd nunta cu bucurie și veselie. După ce s-au sfirșit nunta au purces dragomanul de s-au dus la înpărăție, petrecîndu-l cu mare cinste pînă la Dunăre.

După aceea domnul, iarna aceea au petrecut-o cu pace și al doilea an iar cu pace. Iar într-acest al doilea an, iarna, pă mare zăpadă, tătarii au venit pen Moldova fără veste și au intrat în Ardeal pă la Comănești, fiind calea mai largă și mare pagubă

20 1 acel]acea S beizadea]beizeade L, beizade S dîndu-și]dîndu-și L pre]pe ALS fie-sa S cu cinste]cinstită AS, cu cinsti L 2 mare]mari L străngându-să ALS boerimea] boirimea L țării L 3 venind]viind LS de la]den A, din L dintr-alte]dentr-alte A, dintr-a alti L părți]țări AS 4
25 Deci au venit și]Că au venit (vinit L) și ALS mare]mari L împărăției L 5 anumi L Alixandru AL Scherletoglu]Scărleatoglu L pogorîndu-să AL de la]den A, di la L 7 înpreune]înpreuni L amîndoi om. ALS beizadea]beizeade L 8 Și fiind dragomanul rudă Radului beizadea]Fiindu-i (fiind LS) Radului (Radul LS) beizadea (beazadea L) dragomanul rudă (rudă dragomanului LS) ALS 8-9 însă prea de aproape]de aproape AS, di aproapi L 9
30 viind]fiind L mari dragosti L mare² om. L cinsti L 10 Costandin Vodă om. S casele]casăli L, casile S din]den A curtea domnească]curte S 11 vremea]vreamea AL înpreunari L carii]cari L, care S 12 mi să pari L dragosti L decit]de cum ALS 13 nainte]innainti L dinpreună]de-npreună A, din preună L petrecînd]pătrăcînd L cu bucurie și veselie]cu bucurii (bucurie L) și veselii (și cu veselie și cu veselie S) ALS 14 de s-au]di s-au L 15 petrecîndu-l]petrecîndu-l iar ALS mari cinsti L pînă]pără L Dunării L 16 aceea]acea ALS domnul, iarna aceea]iarna domnul ALS au petrecut-o]o (o om. LS) au trecut (petrecut L) ALS paci L 17 an om. B
40 Iar om. A într-acest al doilea an]într-acest an al doilea (al doilea om. L) AL, în an al doilea S pă]prea A, pe LS mare]mari L 18 tătării L pen]până în ALS fără]fără de S veste]veaste A, vesti L 19 pă la]pe la ALS Comănești L mai om. A mare]mari L

au făcut în Ciuc și în Ghiurghiu și iar s-au întors îndărăt, luind mulți robi și mult plean.

Pe aceste vremi Costandin Vodă Cantemir, dela Moldova, au tăeat pă Miron logofătul și pe frate-său Velicico hatmanul, însă pe Velicico hatmanul la Iași, iară pre Miron logofătul la Roman i-au tăeat capul, a cărueaș Jupineasă într-aceea vreme să întimplase de murise și pe amîndoi într-o groapă i-au îngropat. Pe aceștiea i-au vinuit|Costandin Vodă Cantemir precum ar umbla cu cărți la Costandin Vodă din Țara Rumînească pentru ca să-l scoată din domnie. Pentru aceea i-au omorit. După aceea o seamă de boeri moldoveni Antiohie hatmanul și Lupul și alții au pribegit aici în Țara Rumînească sau pentru căci au dorit tare de Miron și de Velicico căci i-au omorit Costandin Vodă Cantemir ca să muncească, să facă răscumpărare sau că au fost uniți cu dinșii la sfaturile lor și de frică au fugit. Care viind aici în țară au cerut dela Costandin Vodă Brîncoveanu ajutoriu și să să ducă la Poartă să pîrască pă Costandin Vodă Cantemir de rău și de ucigaș de oameni. Carei ducîndu-să acolo la Țarigrad și fiind un Lațcarachie spătar, capichiaieaoa lui Costandin Vodă Cantemir acolo la Țarigrad și aflîndu-i că au mers acolo să pîrască pe Costandin Vodă Cantemir, au umblat cu meșteșug și cu

1 au făcut *om.* S Ghiurghiu|Ghiulghii S îndărăt|îndărăpt L 2 și mult plean |și cu mult plean AS, și mulți plăi L 3 aceste|aceaste A, acesti L Cantemir|Cantimir BL de la|din L 4 tăeat|trimis ALS pă|pe A, pi L, pre S pe|pre S frati-său L 5 însă pe Velicico hatmanul *om.* B Velicico|Velișco L Iași|Eași AB iară|iar ALS pre|pe A, pi L 6 tăet L cărueaș|căruea AS, cărue L Jupineasă|jos S într-aceea|întru aceea A, într-acia L vreme|vreame A, vreami L 7 întâmplase LS de murise|di murisă L și pi L într-o |într-o oL 8 Pe|De S aceștiea|acestea A, aceștie L, acestea S Cantimir BL 8-9 ar umbla|ar înbla L, au unblat S 9 vodă|Vodă Brîncoveanul L Românească L 10 din|den A aceea|aceaea A aceea²|aceaea A, acieL 11 samă di boiari L boeri|boeri A moldoveani A Antiohie|anumi AntohiL, Antohie S 12 pribegit|pribigetL Românească L DupăRumînească *ad.* să să pomenească B sau|sau și A, *om.* S 13 tare de|tari di L și di Velișco L omorăt iar S 14 Cantimir BL răscumpărari L 15 și diL Carei|Carii A, Cari L, Carei S aici|aice L 16 în țară *om.* S au cerut|a cerut B de la|di la L agiutor L 17 pă|pe ALS Cantimir B, Cantimer L 18 și di L Carei|Carii A, CariL Țaligrad B 19 Lațcarachie|Lațcarache AS, LățcărachiL capichiaieaoa|capichehaeaoa AS, capichiaeo L 20 Cantimir B, Cantimer L mers|mărs L 21 Cantimir B, CantimerL umblat|unblat LS meșteșug|meșterșug L

putere înpărătească de i-au luat și i-au băgat în hieară și i-au trimis la Costandin Vodă Cantemir, la Moldova. Care, ducându-i acolo, nici un rău nu le-au făcut, ci i-au ținut cîtăva vreme închiși și au dat cheltueala cîtă au fost făcut pînă i-au luat din 5 Țarigrad și apoi i-au slobozit.

Iar cînd au fost leat 7201 iară între domnul Costandin Vodă Brincoveanu din Țara Rumînească și între Costandin Vodă Cantemir din Moldova intrase vrajbă pentru acele pricini ce s-au zis mai sus, care munciea unul asupra altuea cu multe feliuri de mijloace prin stăpînirea turcească ca să facă rău unul asupra 10 altuea, de vreme ce prin putearea armelor nu să îndrăznia pentru 2 pricini: una că așa oaste bogată nu avea, a doua că le era frică de turci să să scoale unul asupra altuea, ca să nu le găsească vreo pricină să-i mazălească, ci cu meșteșuguri numai pe la meghistanii 15 turcilor și cu bani ruga și dă ca să mazălească unul pe altul.

Și fiind un boeriu din Țara Rumînească pribeag nu din domniea lui Costandin Vodă Brincoveanu, ci încă din domniea lui Șerban Vodă, care au fost domn mai naintea lui Costandin Vodă, anume Staico paharnicul, în Țara Ungurească și avînd lîngă dînsul pă 20 Preda căpitanul de la Proroci, pre Preda căpitanul de la Milcov

1 putere]puteare A, puteri L de i-au]i-au AL luoat A hieară]fieară A, fiahară L, heră S 2 trimes L Cantimir BL Care]Cari L, Carei S 3 nici]și nici L vreme]vreame A, vreami L 4 și au]și i-au L cheltueala]chieltueala A, cheltuiala L cîtă]cît ALS au fost făcut]au fost făcută A, au făcut L, au cheltuit S luat]luoat AL, scos S 6 leat]la leat ALS 7201] 25 7210 B, om. S iar ALS între]întri L domnul om. S 7 din Țara Rumînească]din țară L între]întri L 7-8 Cantimir BL 8 acele]aceale A, aceli L 9 care munciea]carii munciea A, cari muncie L asupra]supra L altuea]altue L feliuri]feluri L 10 mijloace]mijloaci L prin]pren L rău]vreun rău A, vreun ră L asupra om. ALS 11 altuea]altue L vreme]vreame A, vreami L prin]pentru AL, pin L putearea]puterea LS armilor L să îndrăznia]să îndrăznie L, îndrăzni a S 12 că așa oaste bogată] că oaste (oasti L) multă bogată ALS doa] dooa AL, doa S că le] că li L 13 să să scoal] să scoali L asupra]înpotriva AL altue L găsească L 14 prin]în] înă ALS 35 mazălească]mazilească LS meșteșuguri L 14-15 meghistanii]maghistanie L 15 mazălească]să mazilească L pe]pre LS 16 boeriu]boeriu A, boeri L, boer S din 1-2]den A Românească L pribeag om. L domnie L 17 din]den A domnie L Șerban L 18 mai naintea]înnaintea LS 19 în]din A în Țara Ungurească om. S pă]pe AL, pre S 20 de la]te AL și pre] și pe A, și pi alt L, și pre S de la 2] de A, din L 40

1—5 Radu Popescu 88 r. 15-r. 18 16-20 Radu Popescu 88 r. 21-r.24, Grecianu 48 r. 8-50 r. 12

și pe un Iacșă căpitan Sirbul | și pe un Radu Hațag, fost-au trimis Costandin Vodă Cantemir cărți la aceștia în anul trecut de i-au adus în țara lui, în Moldova, ca cu dinșii să lucreze împotriva lui Costandin Vodă Brincoveanu ca să-l scoată din domnie, de vreme ce și Costandin Vodă Brincoveanu mai înainte trimisese

pă o seamă de boeri moldoveni cu piră împotriva lui Costandin Cantemir, cum s-au zis mai sus, ci vrea să facă și el una pentru alta. Ci dar i-au ținut acolo la Iași, în tîrgul cel de scaun al Moldovei, pînă cînd au socotit că va fi vremea. Deacii i-au trimis la Odriiu, la Poarta împărătească, fiind capichehaea Moldovei Lațcarachie spătarul, ca să le poarte de grijă, să-i împreune cu cei mai mari ai turcilor, să-și dea jalba. Atuncea dar cînd vrea să-i purcează către Odriiu, iar niște boeri ce mai era pribegi cu ei anume Barbul căpitanul Bădeanu și Costandin comisul Vărzariul, din ce pricină nu să știe și ei îndată au purces de au venit în țară la Costandin Vodă Brincoveanu de grab foarte și i-au dat veste cum merg Staico paharnicul cu cealalți, care s-au zis mai sus, cu voea lui Cantemir să-l pîrască la Poartă.

Iar Costandin Vodă, deaca au auzit, îndată au trimes pe Vergo portarul și pre Barbul Brătășanu la Odriiu să apuce innainte la cei mari, făcînd piră acelor boeri, că ei au fost cu

1 Iacșă|IacșăLS căpitan|căpitanulAL Sirbul|sărba Hațag|HațaghiAS, HațachiL 2 CantimirBLS cărți|cărțileL aceștiea|aceștea A, aceștiL 3 de i-au|dii-auL țara lui, în Moldova|țaraMoldoviiALS lucreze|lucreazeA, lucreaziL 4 din|den A 5 vreme|vreame A, vreamiL ce și|că șiL trimisese|trimisease A, trimesăsi mai innaintiL 6 pă|pe AL, pre S seamă|samăL de|diL boeri|boeri A moldoveani A Costandin|Costandin vodă (voevod S) ALS 7 Cantimir BS, Cantimer L 8 Ci dar|Ce dar L di scaun L 9 vremea|vreamea AL Deacii|Decii L trimes L Odriiu|Odrii B, Udriiu L 10 capichehaea|capich:naea L, capichehaeoAS Lațcarachie|Lațcarache AS, Lațcarachi L 11 le poarte de grijă|li poarti grija L, le poarte griji S 12 jalba|jaloba L Atuncea|Atunce L să-i|să L 13 Odriiu|Odrii B, Udriiu L niște|nește S boeri A pribegi|pribegi A 14 Bădeanu|Bădiianul L Vărzarul ALS 15 și om. ALS 16 grab foarte|grabă foarte (foarti L) LS veste|veaste A, vesti L cum|cum că LS merg|mergi L, merge S 17 Staico|Stoica B cealalți care|cealalți cariL, ceialalți care S voea|voe L 18 Cantemir|Cantimir B, Costandin vodă L pîrască|părască să-l pîrască L 19 vodă|Vodă BrăncoveanuL, voevod S deaca|dică L, daca S trimis AS pe|pi L, pre S 20 portarul|portariul L, postelnicul S pre|pe A, pi L Odriiu|Odrii B, Udriiu L 21 innainti L cei mari|cei mai mari L boeri|boeri A, boiari L că ei|zicînd că ei L

1-12 Radu Popescu 88 r. 24-r. 28 12-21 Radu Popescu 88 r. 29-r. 30

nemții cînd au venit de au stricat țara și multă pagubă făcu
 țării cu Bălăceanu, ginerile lui Șarban Vodă. Nu s-au săturat și
 să să odihnească cu nemții, ci au venit să facă rău și piră domnului,
 care cu atîta dreptate să află spre turci, precum s-au văzut și
 5 in vremea nemților, că nu s-au lipit cu ei, ci cu turcii și cu tătarii
 s-au dat și s-au împreunat de au scos vrăjmașii înpărății din țară.
 Ca acestea și altele au zis cărțile cele trimise despre partea țării
 către cei mari, mai virtos cătră Mustafă pașa caimacanul, care era
 prieten lui Vergo portariul încă de cînd era seraschieariu la Babă
 10 și Vergo era capichehaea lui Șarban Vodă la Babă, care caimacan
 prin voea lui Vergo portariul și a dăruirilor au purtat aceste trebi
 cătră viziriul din vremile acestea, din care, avînd bună nădejde
 Costandin Vodă Cantemir și Lațcarachie | spatariu, capichihaeaoa, 123^r
 i-au dus la viziriul pentru să le facă treaba, fiind la mijloc acesta
 15 și solul franțozesc, cărele mergînd și zicînd de Costandin Vodă
 domnul Țării Rumînești, cum este hain de către împăratul și
 muncește să găsească vreme să rădice sabie asupra înpărății și
 cum mulți domni stăpînesc țara, carii sînt din neamul lui, carii

1 nemții]neamții AL de au]di (de S) s-au LS făcu]făcînd AS, aufăcut L
 2 țării L Bălăceanu]Bălăceanul acela ALS Șerban L săturat]supărat AS
 3 cu om. B neamții A cu nemții om. L venit]vinit L rău și piră]piră ALS
 4 dreptati L 5 vremea]vreamea AL neamților A tătării L 6 de
 au]di au L înpărății]înपărăției AS din]den A 7 acestea]aceastea A
 8 altele]altilele cărții L cele]ce le AS, acelea L trimise]trimisease A, trime-
 25 săsă L, trimise S despre]di cătră L țării]țării L 8 către]cătră AL
 mari]mai mari ALS cătră²]către S care]carile L 9 prieten]prietan A,
 prietin L 10 capichehaea AS Șerban L care]cari L caimacan]caimacam A,
 căimăcamul L 11 voea lui Vergo]voe Vergolui L portariul om. ALS dă-
 ruirilor]dărilor ALS aceste A trebi]treabi L 12 cătră]către S vizi-
 30 riul]vezirul A din]den A vremile]vreme S acestea, [din care avînd]aceas-
 tea(acestea L) în care vremi (vreami L) avînd AL, în care vreme avînd S
 bună nădejde]bună nădeajde (neadejdi L) AL, nădejde bună S [13 Can-
 timir BL Lațcarache AS, Lațcărachi L capichihaeaoa]capichehaeaoa AS,
 capichihaeaoa L 14 pentru să le]pentru să L, pentru ca să S treaba]
 35 treabă L mijloc]mijlocul A, mejloc L acesta om. L 15 franțozesc]fran-
 țozesc L, om. S carele]carii A, cari L, carei S 16 domnul Țării Rumâ-
 nești]di domnul Țării Românești L, Brîncoveanul S este]jaste A, esti L
 hain om. B de către]de (di L) cătră AL 17 muncește]muncește A, mun-
 cești L găsească]găsască L vreme]vreame A, vrea L [să rădice]ca să ră-
 40 dice (ridice S) ALS sabie]sabiea S înpărăției A 18 cum]cu BL stă-
 pînesc]stăpănești L carii]căți AS, că L sînt]sint L din]den A, di L
 carii²]care A, cari L, carei S

1—6 Grecianu 50 r. 17-51 r. 2

5 jăfuesc fără dreptate cum vor și cum s-au umplut de multă sumă
 de bani, cu carei pot face cindva pagubă împărății și altele ca
 acestea cuvinte înpotrivă, ce au putut găsi, au zis, dar nu li s-au
 10 ținut în seamă nimic, de vreme ce Mustafă pașa caimacanul era
 de mult ajutoriu lui Costandin Vodă Brincoveanu cătră viziriul
 și le stricase și le strica toate vorbele lor și încă și alt lucru le-au
 stricat lor: portul cel nemțesc (sau să zic nebunesc) ce-l purta
 Preda de Prooroci, că avea chică nemțească numai legată sus
 15 supt ișlic și cizmele cele nemțești cu pinteni lungi ce le purta;
 căruea i-au luat ișlicu înaintea viziriului și a altor mari întru
 mai adevărată mărturie, precum au fost cu nemții, cind cu Bă-
 lăceanu au stricat Țara Ruminească și acum iar dela nemți vine.
 Cizmele încă i le-au văzut nalte și cu pinteni. Acestea văzindu-le,
 20 de față poruncit-au viziriul de i-au pus la opreală ca să trimiță
 om credincios în Țara Ruminească să întrebe boerii și slujitorii
 țării și de vor mărturisi pre domnul de rău, de hain, precum îl
 mărturisesc acei boeri pribegi, să iasă la dreptate cuvintele lor,
 iar de vor mărturisi pre domnul bun și drept împărății, iată ei
 să rămie mincinoși și în patimă.

20 1 jăfuesc]jefuesc L fără]făr de S dreptati L cum vor]cum vor ei L, cum
 este voea lor S cum s-au]cum că s-au S umplut]unplut LS sumă]samă L
 2 carei]carii A, cari L, care S faci L cindva]cânva B, când va vrea S împă-
 răției A altele]altile L, alte S 3 acestea]acestea A, aceste S cuvinti L
 25 înpotrivă om. L au putut]s-au putut L au zis om. B dar]care S 4 sea-
 mă]samă L vreme ce]vreami ci L, vreme ce S caimacanul]căimăca mul L
 5 agiutor L cătră]către S 6 lestricase]șile strica toate vorbele]le stricase
 toate vorbele AS, le stricasă toati vorbile L le-au]i-au ALS 7 lor]pe ei AS,
 30 prea ei L nemțesc]neamțesc L sau]au ALS nebunesc]neabuneasc L 8
 de Prooroci]Prooroci S avea]ave L neamțască L 8-9 legată sus supt
 ișlic]la găt sus supt ișlic A, legată sus supt șlic L 9 cizmele]cizmilea L,
 cizmile S cele]ceale A, celi L neamțești L pinteni L ce le]ce li L 10 că-
 ruea]cărue L luat]și luoa A, luat și L, și luat S ișlicu]ișlicul A, șlicul L a
 35 altor]altor A, altora L 11 adevărată mărturie]adivărat mărturii L neam-
 ții A 12 Țara Românească L de la]di la L neamți A vine]vini L 13
 Cizmele]Cizmili L nalte]om. L, înainte S pinteni]pintinii L Acestea]
 Acestea A văzindu-le]văzându-să AS, văzindu-să L 14 di față porunci-
 t-au L de i-au]di au L trimiță]trimeată L 15 om]un S Românească L
 40 întrebe]întreabe A, întreabi L boerii]boerii A, boiarii L 16 țării]țărăi L
 și de]și di L mărturisi]mărturisë L 17 mărturisă L boeri]boiari AL
 pribegi A dreaptati cuvintile L 18 de vor]di vor L bun]de bun L
 drept]drăpt L împărăției A 19 rămăi mincinoș L în patimă]să pață
 rău ALS

Deci îndată viziriul au trimis un agă la București, iară Staicu cu ai lui rămaseră în opreală. Și viind aga al viziriului la domn ș-au dat porunca ce au avut-o. Domnul îndată au poruncit de s-au strîns toți boerii cei mari și mici și slujitorii și i-au trimes la turc să mărturisească cele ce vor ști, au de bine, au de rău. Și mergînd la turc, toți cu un cuvînt, cu un glas, au strigat că domnul ne este bun și drept înpărății și altul nu ne trebue și pă cuvintele acestea au făcut și cărți turcești iazagii de mărturiseală, cu peceti și cu nume multe și le-au dat turcului cu alte daruri și le-au trimis la Odrii; care cărți ducindu-le la viziriul și văzînd mărturiseala țării, că nu să potrivește cu a celor pribegi, rămaseră pribegii mincinoși și Lațcarache rușinat și Costandin Vodă Cantemir în mare jale și ocară, că ceea ce au început n-au putut să săvîrșască, ci încă și punere de suflet socotiea că ș-au făcut, de vreme ce viziriul au poruncit capichihaelilor rumînești și boerilor ce era acolo și cu un popă Necula de la Sinop, du peste Marea Neagră, credincios domnului muntenesc, de luară pe Staico și cu ai lui băgați în fieară și în cătuși și-i puseră într-un car mocănesc și într-acel ceas îi porniră, de-i aduseră în țară, pe carei i-au descărcat din car la casa iazagiului în București și au

123

7

c

1 viziriul au trimis un agă] au trimis un agă vezirul A, au trimes (trimis S) viziriul un agă LS iară] iar LS Staico AS 2 rămaseră] rămasără L 3 porunca] poronca L avut-o] avut AS, fost L poruncit di L [4 boerii] boearii A, boiarii L cei om. ALS trimis AS 5 mărturisească celi de bine au de] di binea au dea L 6 mergînd] mirgând L cu un cuvînt om. S 7 este] iaste A, esti L și om. ALS înpărăției A 7-8 și pã] și pe ALS 8 cuvintele] cuvintile A acestea] aceastea A, acestora L făcut și cărți] scris și căr L iazagii] iazagiu S 8-9 di mărturiseală L 9 multe] multi L cu alte] cu ș-alte A, și cu alti L, și cu alte S 10 le-au trimis] l-ău trimis (trimes L) AL cari cărți L 11 mărturiseala țării L potrivește] potrivește A, potrivești L 11-12 pribeagi A 12 rămasără L pribeagii AL Lațcărachi L 13 Cantimir BL mare jale] mari jalea L, jale mare S ceea ce] ceea ce A [14 săvîrșască] sfîrșască A, o sfârșască LS socotiea] socotie L 15 de vreme ce] de vreme ce A, devreami ci L poruncit L capichihaelilor] capichehaelele A, capichehaelilor S 15-16 rumînești] celor rumănești A, romănești L [16 boerilor] boearilor A, moerilor L era] iară L un om. L de la] di la L 17 du peste] de peste AS, di pisti L credincios] crădincios L muntineasc L 18 luară A pi Staicu L fieară] hăară L, hiară S cătuși] cătușe A pusără L 19 de-i aduseră în țară] în țară de-i aduseră A, di-i adusără în Țara Romănească L 20 pe carei] pe carii A, prea cari L, pe care S descărcat] dăscărcat A, discărcat L

12-20 Grecianu 50 r. 21-r. 22 Radu Popescu 88 r. 30-r. 32

poruncit tuturor slujitorilor și toți oamenii tîrgului să să strîngă să-i vadă cum îi aduc. Și mult norod de oameni să strînsese cît toate ulițele era înpăcate din cîtro veniea. Și trimise pe gîdea cu un ciomag mare în mîna de veniea înaintea lor în
5 chip de postelnic mare, că așa să auziea, precum Staico vrea să fie domn în Țara Rumînească.

Drept aceea și Costandin Vodă îi făcea cinste ca aceea de-i trimisea pe gîdea în loc de postelnic mare, cu toag de beldie și pe armașul cel mare înaintea însemnînd și sfîrșitul lui în ce
10 chip va să fie. Mai veniea înaintea și boerii care era trimiși la Țarigrad pentru dîșii și de o parte și de alta toată slujitorimea din casa lui Efendi pînă în divanul cel mare rînduri, rînduri, în spătăriea cea mare boerii al doilea, în spătăriea cea mică domnul cu boerii cei mari toți, ușile toate deșchise. Pe dîșii îi ducea
15 călărașii de Țarigrad de supțioară și înpedecați în fieară și mîinile în cătuși. Așa legați de mîini și de picioare și cu acest feliu de pompă i-au dus la Costandin Vodă și i-au îngenuchieat.

Începu Costandin Vodă să zică: N-aș fi gîndit Staico să văz
20 una ca aceasta, zău, n-aș fi gîndit în vieța mea. Cea ce într-atîta vreme, printr-atîtea locuri și cu atîtea fealiuri de umblete astăzi

1 poruncit L tuturor slujitorilor și toți oamenii]slujitorilor și tutulor
oamenilor S să să strîngă om. LS 2 norod]nărod L de]di L oameni
om. LS strînsese]strînsăsi L 3 toate]toati L ulițele AS înpăcate]
25 înpăcati L din]den A cîtro]cătrău A, cîtro LS veniea]vinie L trimise]
trimesă L 4 mare]mari L veniea]vinie L 5 de]di L postelnic A
auziea]auzie L precum]că vine S Staico]Staicu L 5-6 vrea să fie om.S
6 Rumînească L 7 Drept]Drăpt L aceea]aceea A face cinste L aceea]
30 aceastaAL, om.S 7-8 de-i trimisea]de-i trimise(trimesăsiL, trimiseS)ALS
8 pe]pre S în loc de om. ALS postelnic A mare]mari L toag]toiag L
de beldie]dea bealdii L 9 mare]mari L însemnînd]însemnînd L 10
veniea]vinie L înaintea]înaintea-i AS, înaintea L boerii]boerii AL care]
carii A, cari L trimiși]trimis A, trimiși L 11 de o parte]di o parte L
slujitorime L 12 mare]mari L 13 spătărie ce mari L boerii]boerii A
35 al]ai A spătăriea]spătărie L 13-14 boerii al doilea, în spătăriea cea mică
domnul cu om. S 14 boerii]boerii A toți om. S ușile]om. L, fiind ușile S
toate deșchise]și toate deșchisă L, deșchise S Pe]Pă L ducea]duce L 15
de]di L supțioară]supțiori AS, supț susuri L înpedecați]înpedecați L
fieară]hăară L, fieară S 16 de picioari și de mîini L feliu]fel ALS 17 de
40 pompă]di pompă L la om. S îngenuchet L 18 văz]văd LS 18-19 să văz
una ca aceasta]una ca aceasta să văz A 19 zău]zeu A vieța]viița L
Cea ce]Cel ce S într-a atîta L 20 vreme]vreame AL printr-atîtea]pe
într-atîta (-atîteaS) AS, printr-a atîtea L atîtea]atîta A fealiuri]fealiuri A,
fel L, feluri S de umblete]di umbleti L, de umblete S

să te văz așa dinnaintea mea într-acestaș chip, zău, n-aș fi gîndit. Staico, răspunse: Greșit sint mării tale, doamne.

D-zeum-au dat în mîna mării tale; mila mării tale încă este mai mare decît greșala mea. Zise domnul Predii din Prooroci și celorlalți ca de acestea. Să mai zică ei ceva nimică n-au mai zis, fără decit: greșiți sintem doamne, greșiți și ce va fi mila mării tale.

Zise domnul: Armaș, ia pă dumnealor de-i du în pușcărie, unde ș-au gătit, că noi avem altă treabă, să bem, astăzi. Și-i rădicară de-i duseră în pușcărie și domnul au rămas cu boerii toți de au șăzut la masă toată zioa pînă noaptea, cu fealiuri de muzice, cu tunuri, precum este obiceiul domnilor, pentru că să întimplase într-acea zi și nuntă. Însă pă acei boeri, Staico cu alții, băgîndu-i în temniță de desupt, unde lăcuesc tîlharii, multă vreme au trecut pînă a le face divanurile. Un divan l-au făcut domnul în spătăria cea mare; alt divan l-au făcut în divanul cel mare. Al treilea divan l-au făcut singuri boerii fără domnul

1 să *om.* B dinnaintea]dennaintea A, dinaintea L, innaintea S într-acestaș]într-acesta A, într-aacestaș L zău]zeu L 2 răspunsă L doamne greșit sânt mării tale AS, doamnea greașit sint mării tali L 3 Și dumnezeu AS dumnezeu m-au dat în mîna mării tale *om.* L mîna]măinile S tale?] tali L încă *om.* S este]iaste A, esti L mai *om.* L 3-4 mai mare este S 4 mare]mari L greșala]greșaala L Zise]Zisă L și Predii ALS din]de AL, ot S 5 celorlalți]celoralanți L, celoralți S ca de acestea]care aceastea alt A, ca di aceste L, ca de aceste atunci ca S ei *om.* ALS nimică n-au mai zis]nimic nu mai zisără L, n-au mai zis nimic S 6 decit]cît A sintem doamne]sintem doamnea L fi *om.* L tale]tali L 7 Zise]Zisă L ia]ia-i AL pă]pe ALS dumnealor]dumnalor L 8 avem altă treabă, să bem astăzi]avem astăzi altă treabă, să bem S altă treabă astăzi A 8-9 rădicară]rđdicară S 9 de-i duseră]di-i dusără L rămas cu boerii]rămas numai cu boerii A cu boerii toți]cu toți]boerii S 10 șăzut]șeazut L pînă noaptea]pînă în noapte A, pîn în noapți L fealiuri]feliuri A, feluri S 10-11 de muzice]di muzici L 11 precum]pe cum S este]iaste A, esti L obiceiul]obiceiul LS 12 întimplase]întânplasi L, întânplase S într-acea zi]într-aceaea zi A, a trie za L, într-aceea zi S pă]pe AS, pi L boeri]boeari A, boiari L Staico]Stai-cu L 13 temniță]teamniță L de desupt]didea supt L unde lăcuesc tîlharii *om.* S 14 vreme]vreame A a li faci L Un]Întiul AL divan l-au]divanul au L, divan]le-au S 15 cea mare]ce mari L alt divan]2. Alt divan A, Al doilea divanul L l-au făcut]l-au făcut domnul A, le-au făcut S 16 mare]mari L Al treilea divan]3. Alt divan A, Al triilea divanul al trielea L, alt divan S l-au]le-au S singuri boerii]boeari singuri A, boerii sănguri L, boerii singuri S fără domnul *om.* S

cu cealaltă țară, în visterie jos. Muștrările ce l-au muștrat pe
Staicul și pe cealaltii domnul și judecată înfricoșată ce le-au
făcut acestor mai sus ziși sint cuvinte de minune și cu anevoie
a să scrie una cite una.

5 Dupe ce dar i-au arătat faptele toate îi zicea și pentru che-
mările de cite ori l-au chemat să vie în țară, dându-i ertăciune
și n-au vrut și de cite ori i-au dat pîine dela Simbăta, satu
domnului, carele avea în ținutul Făgărașului și arătare cum
10 dumnezeu i-au dat lucruri înpotrivă, adecă domnul i-au dat
pîine și cu ertăciune, iară el arunca cu piatră și cu vrăjmășie,
pentru care l-au osîndit dumnezeu de l-au adus supt picioarele
lui ca pre un vrăjmaș, iară el nu avea ce să mai zică, fără cît
blestema pe Costandin Vodă Cantemir și pe Cupărești, zicînd
15 că ei l-au îndemnat și să ruga domnului să-l erte, că fiind om
bătrîn nu va trăi mult și pentru 2—3 ani de ce să-i verse singele,
să între în păcat. Dar ascultare nu i să da.

Pre Prooroceanul așijderea]pedepsia, pe Milcoveanul, pe 124^v
Hațaghi feliuri pe fieștecarele după vina lui. Inșă dela al treilea
divan, ce făcură boerii în vistierie fiind și vlădica Theodosie,
20 s-au cunoscut sfîrșitul lor, că adusesse vlădica pravila și au deșchis

1 cealaltă]ceailaltăA, cealantăL, ceilaltăS vistierieA, vistearieLjos]
gios L ce l-au]ci l-au L, ce au S 2 Staicul]Staico ALS cealaltii]cee-
lanți L, ceilaltii S domnul]domni A 3 acestor]cestor L ziși]numiți L
25 sint cuvinti L di minuni L anevoie]nevoie A, aneavoi L 4 scrie]scrii L
cite]căți L 5 Dupe]După A faptele]faptili L, faptile S toati L zicea]
zece L 5-6 chemările A 6 cite]căți L chemat LS să vie în țară]și
n-au vrut să vie în țară S ertăciune]ertăciuni L 7 și¹ om. S căti L pîine]
piini L Simbăta]Simbăta L, Sănbăta S satul ALS 8 carele avea]carilea
il avea L și arătare]și-i arăta A, și arăta LS 9 domnul]d-zeu S 10 cu
30 piine A iară]iar LS arunca]au aruncat ALS piatră]peaatră L, pietre S 11
care]careleS osîndit d-zeu]osîndit dumnăzeuL picioareli L 12 pre]peALS
iară]iar ALS nu avea]nu mai avea LS fără cît]făr de cătL, făr de numai S
13 blestema]blăstămaL pe¹] preS Cantimir BL și pi L 14 și să]ci să ALS
erte]iarTEA, erti L 15 de ce om.S să-i verse]să vearse A, să-i versi L sin-
35 gele]singelea L, sângile S 16 între]întriL i să da]i s-au dat S 17
Pre]PeA, PăL, PentruS pedepsia]il pedepsia A, il peadepsieL, il pedep-
sea S pi Milcovanul L 18 Hațaghi]Hațag ALS feliuri]feliuri de feliuriA,
fealuriL, feluriS După]feliuri ad. pedepsindu-iA fieștecarele]fieste careA,
fiișticariL, fieșcare S dela]dinL treilea]trielea L 19 boerii]boerii A,
40 boiarii L vistierie]vistearie L Theodosie]Feodosie L 20 sfîrșitul]fărșit-
tul L adusesse]adusease A, adusăL, aduse S deșchis]dișchis L, dășchis S

la un loc și la un cap unde zicea: Boeriul care va umbla înpotriva
domnului și a țării, să-l spînzure și să-i facă spînzurătorile mai
nalte cu un cot decît ale altor oameni proști și i-au dat lui Staico
de au citit capul acela unde ș-au văzut osînda. Deacii și de acoloa
5 fi rădicară de-i duseră în pușcărie și preste multă vreme șázînd
în pușcărie au eșit răspuns dela domnul pe Staico paharnicul și
pe Preda căpitanul Prooroceanul să-i ducă la Znagov, la minăs-
tire, iar pe Milcoveanul, pe Iacșa și pe Hațaghi i-au înfierat și
i-au dat pen tîrg și i-au dus la ocnă. Acolo în ocnă un an au
10 șázut și i-au ertat, iar pe cei dela Znagov, au trimis pe un Văcă-
rescu, slugă din boerii domnului, de i-au bătut pã talpe, între-
bîndu-i cu cine au avut înțelegere, socotînd că vor fi mai fost
amestecați și alți boeari din țară. Ci au mărturisit ei vor ști și
15 cei ce vor fi auzit. Însă n-au trecut vreme multă după bătae, cî
au trimis iar pe acel Ianachie Văcărescul, căpitan de lefecii și pã
Prooroceanul l-au trimis la Rușii-de-Vede de l-au spînzurat la
zioa tîrgului. Așijderea și pe Staico l-au adus într-o noapte în
Tîrgul de afară al Bucureștilor și l-au spînzurat în mijlocu tîrgului,
la o zi de tîrg. Acest sfîrșit au luat acești boeri.

20 1 unde zicea]unde (undi L) zicea că ALS Boeriul]Boeariul A, boerul LS
care]carele A, carilea L unbla LS înpotriva]în potriva ALS 2 țării]ță-
răi L spînzure]spînzurea L spînzurătorile]spînzirătorile L 3 nalte]
innalti L cot]cocot A decît ali L, decît la S altor]ceilalți S proști]mai
proști ALS i-au]au L 4 di au cetit L undi L osînda]și osînda (osin-
25 da L]ALS Deacii]Decii L, Deci S di acoloa L 5 rădicară]ridicără S
de-i]di-i L, și-i S dusără L în]iar în ALS preste multă]prin multă ALS
vreme]vreame A, vrămi L șázînd]șezînd L 6 pe Staico]pã (pe LS) Staico
(Staicu L) ALS 7 pe]pre S 7-8 minăstire]mănăstiri L 8 pe¹] pi L
Iacșa]Iașca B și pe Hațaghi i-au înfierat și om. A și¹om. S Hațağ
30 înfierat]în hărat L, înherat S 9 pen]prin S un an om. ALS 10 șázut]șezut L
pe cei]pi cei L trimis pe]trimes pi L 10-11 un Văcărescu]Enachi Văcă-
răscu L, Ianache Văcărescu S 11 den boerii A de i-au]di au L pã]pe ALS
talpe]talpi L 12 cine]cini L înțelegere]înțeleagere A, înțelegeri L, înțele-
gire, întru toaterăndurile S 13 boeari]boiari L, boeri S din]de A Ci]Ce LS
35 14 vreme]vreame A, vreami L bătae]bătai L 15 trimes L Ianachie Văcă-
rescul]Enache Văcărescu A, Ianachi Văcărescul L, Văcărescu Ianache S lefe-
cii]lificii L pã]pe AL, pre S 16 Vede]Veadi L de l-au]și l-au L 17
zioa]zio L și om. L adus]dus A noapte]noapti L 17-18 la tãrgul L 18
di afară L 19 luat]luoat A boeri]boeari A, boiari L

8-10, 16-19 Grecianu 53 r. 3-r. 11, Radu Popescu 88 r. 33-r. 35

Iar în anul acesta, mai înainte pînă a aduce pe Staico păharnicul, un boeriu anume Dumitrașco păharnicul de la Corbi încă au căzut în urgia domnului Costandin Vodă pentru aceasta că fiind Staico păharnicul în Țara Moldovei, ne purces la piră la Odriiu și mergînd Dositheu, patriearhul de la Ierusalim, din Țara Ruminească în Țara Moldovei și avînd Dumitrașco păharnicul prieteșug cu patriearhul, i-au dat o scrisoare să o ducă la Staico păharnicul în Moldova, învățîndu-l să să nevoească cum ar putea mai eu de-a-dinsul | înpotriva domnului și va fi și el ajutoriu și peste scurtă vreme va fugi den țară, de să va înpreuna cu toți. Și scrisoarea o au dat-o | la Staico păharnicul, care văzînd s-au bucurat și au pus scrisoarea în pozănariul antiriului și au purces de s-au dus la Odriiu. Și prinzîndu-i | turcii și dîndu-i în mîinile boerilor lui Costandin Vodă Brîncoveanul, cum ați auzit mai îndărăt la istoriea lor, îndată l-au fost căutat pen pozănare de niscareva scrisori și lingă alte scrisori ce avea, izvoadele cărților ce făcuse la turci și la nemți, care le-au găsit la el, au găsit și răvașu acesta, carele aducîndu-l la Costandin Vodă și văzîndu-l l-au cunoscut al cui este.

Ci îndată au poruncit de l-au prins și l-au pus la închisoare. Dar nici aceasta n-au fost pricina închisorii lui numai, ci și alta,

1 Iar | Iară L înainte | înainti L a aduce pe | a nu aduce pe AS, a duci pi L
 2 boeriu | boeari AL Dumitrașco păharnicul om. L 3 urgie L vodă | Vodă
 Brîncoveanul L 4 Moldovii ALS 5 Dositheu | Dosotheu L patriearhul |
 patriiarhul L de la | de A Ierusalim | Erusalim L din | den A, dela S 6
 Românească L Moldovii ALS Dumitrașcu L 7 prieteșug | priiteașug L
 patriiarhul L scrisoari L Staico | Stoica S 8 învățîndu-l | îndemnăndu-l AS,
 îndeamnănd L să să | să A nevoească | niveoiască L să să nevoească om. S
 9 de-a-dinsul | deadănsul L el | ei A 10 peste | pisti L vreme | vreame A,
 vreami L den | din ALS de să va înpreuna | de-l vor înpreuna A, di să vor
 înpreauna L 11 o¹om. L o²om. S care | carii L 12 și o au pus AS po-
 zănariul | bozănariul A, buzunariul L, bozunaru | S antiriului | antearăului L
 13 de | di L mîinile | mănilea L 14 boerilor | boearilor A, om. L 14-15
 mîi îndărăt | ndărăt AS, îndată L 15 istoriea | istorie L 15-16 pen pozănare
 de niscareva scrisori | descriori (descriori om. L) pen pozănar (buzunari L)
 AL, prin bozunări pentru scrisori S 16 alte | alti L izvoadele | izvoadile L 17
 ce făcuse | ci făcusă L neamți A care | carele AS, carile L le-au | l-au A și au
 găsit ²A 18 carele | carile L, care S aducîndu-l | aducăndu-să L văzîndu-
 l | văzîndu-l L este | iaste A, esti L 20 poruncit di L | pus la închisoare | dat
 la închisoari L 21 ci și | ce și S

că el să gătea să fugă în țara turcească, după cum avea înțelegere cu Staico și muncea să-și mai adauge oameni lângă el.

Ci avînd o slugă care știe și turcește și umbla el și pă la Țarigrad de multe ori pe la feciorii de domn, mai virtos pe la
5 feciorii lui Gligorie Vodă, că cu ei avea Dumitrașco păharnicul cînoștință, au văzut un căpitan de cei de leafă urgisit de domnul și socotind că să va alătura lângă vorbele și sfaturile lui Dumitrașco păharnicul, au început a face prieteșug cu el și de multe ori la cîrciumă mergea de bea și să spovedea unul cătră altul,
10 pentru care au spus și la Dumitrașco păharnicul, sluga lui, cum au găsit om de treabă, căpitan, care fîgăduște să meargă și să veseliră. Însă acel căpitan vrînd să vie iar la mila domnului cea mai denainte, au mers la căpitanul cel mare al lor și toate pe amărunt le spunea și căpitanul mergea la domnul de le spunea.

15 Pe carele îl învăță să-i zică aceluea, carele au venit de au spus, că făcînd aceasta, cum s-au căzut au făcut, și milă va avea, numai cum s-au purtat pînă acum cu vorbe cu sluga acelui boeriu, iar tot așa să să poarte, zicînd că va fugi și el cu ei pînă va afla vremea întru carea sau Dumitrașco păharnicul va vrea să meargă sau
20 vreo slugă ar vrea să trimiță cu scrisori și atuncea îndată să vie

1 gătea]gătia AS, gătie L 1-2 înțelegere]înțelegirea L, înțelegere S
2 Staico]Staicu L muncea]munciea AS, muncie L să-și]casă-și L adauge]adaogă AS, adooğ L 3 care știe]cari știe L turcește]turceaște și greceaște A, turcești L și umbla]care umbla A, și unbla LS pă la]pe la ALS 4
25 di multi ori]de multe ori]pe om. S feciorii de domn]ficioarii de domn L, fecior de domn S pe la 2]la ALS 5 feciorii]ficioarii L Gligorie]Grigorie AL, Grigore S ei]el B Dumitrașcu L 6 un]pe un ALS de cei de leafă]de-i celefi B, di cei di leafă L urgisit]urgisiți B de 2]di L 7 vorbele și sfaturile]vorbilea și sfaturile A L 8 face prieteșug]face meșteșug B, faci pritișug L 9 multe]multi L cîrciumă]crăcimă L mergea la cîrciumă S merge di bea L spovedea]spovidea L cătră]către S 10 care]cari L și la]și lui ALS Dumitrașcu L 11 de treabă]di treabă L cari L fîgăduște]fîgăduiaște A, fîgăduști L 12 veseliră]veasăliră L domnului]domnu-său AL, domnului său S 13 cea]ce L denainte]dinainti L mare al]mari a L toate]tot L
30 14 pe]cu S amăruntul ALS le 1]vorbele le ALS mergea]merge A, merge L domn AS de le spunea]de le spune A, di i li spunea L 15 Pe]Pre A carele]carile L învăță]învață ALS aceluea]acelui AS, acelu L carele]care AS, carile L, 15 au]venit de au]au vinit di au L, i-au S 16 avea]ave L 17 cum]căt L pînă]păr L vorbe]vorbi L acelui]acestui ALS boeriu]boeriu A, boiariu L, boer S iar om. ALS 18 poarte]poarti L vremea]vreame A, vreame L, vreme S]care]care ALS Dumitrașcu L va vrea să meargă]va mergi L 20 vreo]vreo L ar vrea om. L trimiță]să trimeată L, să trimeată S atuncea L, atunci S

să dea veste | domnului ca să trimiță oameni să-i prinză ducin-
du-se și să-i caute și de scrisori, că prepunea a fi și ale altor boeri
scrisori.

5 Și așa au făcut acel căpitan. Au umblat cu sluga lui Dumitrașco
păharnicul pînă ce l-au gătit pă slugă și au vrut să purcează
și s-au împreunat cu acel căpitan zicîndu-i că eu iată gata sint
și purcez; mergi și tu de încalecă și eși la marginea tîrgului să ne
împreună. El zise: așa să fie, du-te de purcede și eu voi veni.

10 Și îndată să duse de dete veste domnului de ce să întîmplă
și-i dete îndată cițiva călărași cu el și merșeră unde-și puseșe
sorocul și-l gășesc pe feciorul acelu boeriu și-l luără de-l băgară
în pușcărie și-i luără toate scrisorile ce le-au avut lîngă dînsul.
O minune! În vremea ce prinșeră pă fecior cu scrisori, într-acea
15 vreme veniră și scrisori dela Odriiu aducînd veste că au prins
pă Staico păharnicul și au gășit scrisoarea păharnicului Dumit-
trașco în bozănariul lui Staico păharnicul. Ci amîndoaă aceste
pricini împreunîndu-se s-au făcut o minie mare dela domnul
asupra acelu boeriu și îndată au poruncit de l-au închis nu în
pușcărie, ci la o casă și-l păziea Cazacii de lefi. Și acolo au șăzut
20 pînă au adus pe Staico păharnicul cu cealalți în București în

1 să de vesti L trimiță]trimeață L, trimeață S ducându-să A 2 și
să-ilsă A, să-i LS caute și de scrisori]caute și pe ei de scrisori A, cauti și di
scrisori L prepunea]pripunea L, prepune S a fi și]a-ifi și L boeri]boeri A,
25 boieri L ale om. L 3 scrisori om. L 4 umblat]unblat LS Dumitrașcu L
5 ce]ci L 6 sint]sint L, -s S 7 încalecă]încalică ALS eși]mergi A să-
ne]să ni L 8 El zise]Ei zicea ALS du-te de purcede]du-te de purcede A,
du-te purcedi L veni]vini L 9 să duse]s-au dus L de dete]de deade A,
de dedi L, și dete S veste]veaste A, veasti L de ci să L întîmplă LS
10 și-i dete]și-i deade A, și-i deadi L, și dete S merșeră]mearșeră A, mearșă L,
merșe S unde-și puseșe]unde puseră A, unde își pusăși L 11 și-lgășesc]și
30 gășiră ALS ficioriul L boeriu]boieriu A, boieri L, boeru S și-lluară]și-l
iau A, și-leu L, om. S de-lbăgară]de-lbagă A, dea-lbagă L, și-l-au băgat S
12 și-i luără toate scrisorile cele-au]scrisori încă]încă om. S]citeva (cite LS)
au ALS 13 vremea]vreame A, vreamea L, vreme S prinșeră]prinșesi L
pă]pe A, om. LS fecior]feciorul A, ficioriul L scrisori]scrisorile A L într-
35 cea]într-aceaea A, într-aceaea L 14 vreme]vreame A, vreami L veniră]
vini L dela]di la L veste]veaste A, vesti L că]cumcă S 15 pă]pe AL,
pre S păharnicul om. ALS 15-16 Dumitrașco om. A 16 bozănariul]buzu-
narul L, bozunar S Ci]Deci S amîndoaă]amîndoi L, amîndoo S aceste]
acestea A, acesti L, aceste S 17 pricini]2 pricini L împreunîndu-se]în-
40 preunându-să AS, înprăunându-să L minie]minune S mare]mari L 18 boe-
riu]boeriu A, boieriu L, boer S poruncit di L 19 păzie Căzacii de leafi
L lefi]leafă AS șăzut]șezut L 20 cealalți]cealanți L, ceialți S

temniță: Și după 2 divanuri ce au făcut lui Staico și cu ai lui,
 precum s-au zis mai sus, au poruncit domnul căpitanului celui
 mare de Cazaci să ia pe Dumitrașco păharnicul să-l ducă în tem-
 niță, să să înpreune cu Staico păharnicul și i-au zis să-l lase în
 5 zioa aceea și noaptea să șază amîndoi la un loc că pohtiea să să
 vază unul cu altul și să facă sfaturi înpotriva domniei, ci d-zeu
 le-au plinit pohta să să vază; ce sfătuesc acum și zioa și noaptea
 amîndoi în temniță cit le place și iar să-l ducă cu alai la gazdă.
 Și așa după cum au poruncit domnul au făcut, că i-au înpreunat
 10 și i-au despreunat iarăși. Aceasta în ocara lor și în batjocura lor
 o făcea domnul și în lauda lui că au putut|de au făcut niște 1267
 lucruri ca acestea și întru învățătura altor boeri, ca să nu mai
 facă altul ca acestea ce au făcut acești boeri. Însă domnul nici
 cum n-au vrut să aducă pe Dumitrașco păharnicul înaintea lui
 15 la divan, că zicea că nu-mi trebuie să-i văz obrazul. Ci au poruncit
 de l-au dus la al treilea divan ce au făcut vlădica cu boerii în
 vistierie lui Staico păharnicul, de i-au pus pe amîndoi în genuche
 înaintea adunării și au poruncit de l-au întreat ce nevoe au
 avut de au umblat și el înpotriva domnului cu Staico păhar-
 20 nicul. El n-au răspuns alt fără cit zicea că vrea să afle cuvinte
 dela Staico și să spue domnului și să se arate cu slujbe, dar în

1 temniță]temnița L 2]a 2 B ce au]ces-au S Staico] Staico paharnicul S
 2 precum]pecum S poruncit tot domnul L celui]cilui L 2-3 căpitanului
 de Cazaci celui mare A 3 marea di Căzaci să e pă Dumitrașcu L și să-l
 25 ducă L 4 să să înpreune]să-l înpreune AL, să să înpreună S lase]lasi L
 în om. S 5 aceea]aceea A să șază om. L pohtiea]pohtie L, pohtiea ei S
 6 unul cu altul om. L domniei] domnii L, domnului S dumnăzeu L 7
 vază]vazi L ce sfătuesc]ce să sfătuească S zioa]zio L 8 temniță]team-
 niți L cit le place]cât le plăcea AS, căti lea va plăce L cu alai]cu ai lui B,
 30 cu alaiu legat S 9 poruncit]pohtit A, poruncit L înpreunat L 10 dis-
 preunat L batjocura]batjocurili L, bajocura S 11 făcea]fecea L di au L
 niști L 12 acestea]acestea A boeri]boiari A 13 acestea]acestea A
 ce]ci L boeri]boeari A, boiari L 13-14 n-au vrut nicicum A 14 ca să
 aducă ALS Dumitrașcu L 14-15 la divan înaintea lui S 15 zicea]zice L
 35 că nu-mi]nu-mi S văz]vād L Ci]Deci S poruncit L 16 dus]adus AS
 di l-au dus la elea divan L boerii]boearii A 16-17 făcut boerii cu vlă-
 dica Theodosie lui Staico păharnicul în vistierie S 17 pe]pi L în
 genuche om. L 18 înaintea]dinnaintea L poruncit di L ce nevoe]ci
 neavoe L 19 de au umblat]di au înblat L domnului]domniei A Staicu L
 40 20 alt]nimic L fără cit]fără de cât LS zicea]zice L 20-21 de la Staico
 cuvinte A 21 Staico paharnicul S spue]spui L și² om. ALS să se]să
 să ALS arăti L slujbe]slujbă ALS dar]iar S

deșărt le zicea, că nu era de a să crede, ci mai virtos îl ocăriea
cine auzie cuvintele acestea; lui mai cu cinste i-ar fi fost să tacă
sau să zică că au greșit, decit să zică și să mărturisească el că
au vrut să facă mozavirie, vânzătoriu de oameni.

5 Însă după ce i-au pedepsit și i-au dus pe la gazdele lor, Staico
păharnicul au rămas în celea ce ați auzit, iar pă Dumitrașco
păharnicul l-au trimis la Tismana, la mănăstire, de au șăzut
10 acolo vreun an. Deacii l-au ertat domnul și au venit la casă-și.
Dar nu fiește cum l-au ertat, că după politiceștile pravile îi era
vina de moarte, numai avînd frate mai mare pă Vintilă banul,
care ținea o soră a mumei domnului și mult s-au rugat domnului
15 pentru frate-său, mai virtos războlindu-să banul Vintilă, cînd
au și murit, venind domnul Costandin Vodă să-l vază în boala
lui ca pe un unchiu și boeriu bătrîn de cinste, i-au zis atuncea:
mă rog mării tale pentru cel becisnic de frate-mieu, nu te potriv
măriea ta nebuniei și blestemăciunii lui, ci pentru mine, fă bine
de-l iartă. Și îndată făgădui că-l va erta. Și aceasta au fost
20 pricina ertatului Dumitrașcului păharnicul.

În anul acesta, pă postul cel mare, s-au războlit Costandin
20 Vodă Cantemir, domnul Țării Moldovei și au murit. Moldovenii
carii era ai lui Cantemir, au rădicat pă feciorul cel mai mic 126*

1 deșărt]dișert L li zice L di a să creadi L crede]creade A ci încă
mai ALS ocăriea]ocărăea A, ocărăe L 2 cine]cine îi (iLS) ALS au-
25 ziea]auzie L cuvintele]zicând cuvinti L, cucuvinte ca S acestea]aceasta A
cinsti L 3 să zică și om. ALS mărturisască L 4 să facă]să să facă AS
mozavirie]el mozavir (mozaviri L) AL, mozavir S și vânzător S dioameni L
5 dus]pus S pe la gazdele]la gazda L 6 celea]ceale A, celi L, cele S
pă]pe ALS Dumitrașcu S 7 trimes L la² om. A mănăstirea L di au
șezut L 8 Deacii]Deacia A, Deaci L, Deci S și au]și și au A 9 fiește
30 cum]fieșcum AL politiciii pravilii L 10 de]di L frati mai mari L
pă]pe ALS Vintilă banul]banul Vintilă ALS 11 care]cari L soră]sor ALS
și mult-s-a rugat domnului om. S 12 pentru frate-său]pintru frati-său L,
pentru fratele său S 13 venind]viind LS să-l]ca să-l AS 13-14 în boala
lui om. A 14 boeriu]boeari A, boieri L, boer S și de cinste AS, și di cinstea L
35 atuncea]atunce L 15 tale]tali L cel becisnic]acel becisnic AL, acest becis-
nec S de frate-mieu]de frati-meu L, frate al mieu S nu ti L mărie L 16 ne-
bunii S blestemăciunii]blăstămăciunii L, blestemății S 17 că-l]că L 18
ertatului]ertăciunii AS Dumitrașcului]lui Dumitrașco ALS 19 pă]pe ALS
40 mare]mari LS 20 Cantemir BL Moldoveanii A 21 carii]cari L, care S
ai]a L Costandin Vodă Cantemir L rădicat]ridicat S pă]pe AS, prea L
ficioarul L

al lui Cantemir domn în locul tătîni-său, numele lui Dumitrașco, că Antiohie, feciorul lui cel mai mare, era la Poartă.

Și au făcut cărți Moldovenii despre partea boerilor și a țării rugîndu-se ca să le dea pe Dumitrașco, fecior lui Cantemir Vodă, să le fie domn în locu tătîne-său, marii, micii îl pohtesc, fiind tată-său bun și drept țării. Au trimis cărțile la Odriiu ca să le dea la viziriul boerii carii era acolo trimiși mai nainte de Cantemir Vodă pentru trebile țării, au dat cărțile cum le-au fost porunca, dar nici un folos n-au avut, că Costandin Vodă Brîncoveanu ca ațeasta așteptînd de mult să vază și fiind logodită fii-sa Mariia dupe Costandin beizadea, feciorul Ducăi Vodă și vrînd să-l facă și domn, nu numai ginere, îndată ce s-au aflat den niște scrisori a unor boeri moldoveni ce le trimisease din Moldova, carei era supărați de Cantemir Vodă, îndată au chiebat pe patriearhul Ierusalimleanul la curte, că iar venise din Moldova în Țara Rumînească. Și îndată au scris cărți pă la prietenii lui la Odriiu și au trimis călărași cărora solie le-au pus trei zile pînă în Odriiu.

1 al lui] a lui L Cantemir domn] Cantemir domnul A, casă fie domn Moldovii S tătîni-său] tătîne-său AS Dumitrașco] Dumitrașcu L, Dumitrașco Cantemir S 2 că Antiohie] că Antohie L, iar S feciorul L lui om. L mari L 3 Moldoveanii A despre] dispre L boerilor] boearilor A țării] țării lor A, țării L 4 rugându-să A ca om. S să le dea] să li de domn L Dumitrașcu LS fecior] feciorul L 5 să li fie L domn în locu] domn și stăpănitor în loc S tătîne-său] tătîne-său L, tată-său S marii] că toți cei mariși S 6 țării] țării L Au] Și au A Odriiu] Udriiu L 6-7 le dea] lea dea L 7 boerrii] boerarii A, boiarrii L carii] care S trimesi L nainte] innainti L Cantimir BL 8 treabilea țării L au dat] și au dat ALS poronca L 9 dar] care S ca] cu B 10 așteptînd] aștepta A să vază] ca să vază LS logodită fii-sa] logodită fie-sa A, fii-sa logodită S Mariia] Mariea AL, om. S 11 dupe] după AL Costandin vodă beizadea A beazadea L, beizade S feciorul L Ducăi vodă] Ducăi vovod, anume Mariea S 12 și¹ om. S ginere] giniri L s-au] au ALS den niște] din niști (niște S) LS 13 boeri] boeari A, boiari L moldoveani A ce le trimisease] ci li trimesăsi L, ce le trimise S din] den A carei] cari L, care S 14 di Cantimir L vodă om. A chemat LS patriearhul] patriarhul A, patriiarhul L 15 Ierusalimleanul] Irusalimneanul L, Ierusalimului S curti L că iar venise] că iară vinisă L din] de la A 16 Românească L pă la] pe la AS, pi la L prieteni] prietenii A, prietini L lui] lor A, om. L 17 cărora solie] cărora soroc A, cărora și soroc L, soroc S trei om. S în] la L

Acolo găsiind pă Vergo portarul și pă alte capichihaele au dat
 scrisorile și au mers la caimacanul, prietenul lui Vergo și dindu-i
 în știre, dînd și rugăciunea domnului în știre, care să ruga pentru
 Costandin beizadea, feciorul Ducăi Vodă să-l facă domn, pentru
 5 că va să-l facă ginere și cheltueele domnii s-au făgăduit că le
 va da domnul Costandin Vodă Brîncoveanul. Și mergînd caima-
 canul la viziriul au nevoit și au făcut treaba după cum au vrut
 domnul Costandin Vodă și au trimis turc, agă, de au luat pă
 fecioru lui Cantemir Vodă, pă Dumitrașco, de-l duseră la Poartă,
 10 unde era și frate-său Antiohie beizadea și au înbrăcat pă fecioru
 Ducăi Vodă cu caftan, dîndu-i domniea la Moldova. Care de
 grabă au trimis în țară ca să prinză pă Bogdan hatmanul, ginerile
 lui Cantemir Vodă și pă Iordache vistieriu, fecioru Cupariului; | 1277
 15 dară nu i-au putut prinde că mai nainte au avut veste dela Laț-
 carachie spătaru, fratele lui Iordache vistieriu, fecioru Cupariului,
 fiind capichihaea și îndată au pribegit în Țara Leșască. Iar Cos-
 tandin Vodă Duca au venit domn cu steag de la împărăție în
 Țara Moldovei și domniea cu pace; însă averea lui Cantemir Vodă

1 găsiind] găsiind ALS pă] pe ALS portarul] postelnicul S pă?] pe ALS
 20 alte] alti L capichihae:] capichehaeale A, capichihaeli L, capetechehaele S
 2 și au mers la] și le-au trimis împreună mergînd la S căimăcamul L prietenul] prietenul A, prietinul L, prieten S Vergo om. S 3 știre] știri L dînd
 și] și dănd și A, dăndu-i și L care] cari L 4 Costandin] Costandin Vodă A
 beizadea] beaizădea L, bezdadea S feciorul Ducăi vodă] al Ducăi A, al Ducăi
 25 Vodă L, al Duchii S 5 ginere] gineri L cheltueele] chieltuialele A, cheltua-
 iala L, cheltuelile S domnii] domniei A că le] că li L 6 domnul om. S
 Brîncoveanul] domnul rumănesc (romănesc L) AL mergînd] meargînd L căi-
 măcanul L 7 au nevoit] au venit S treaba] treabă L după] dipă L, dupe S
 8 turc, agă] turcii un agă (după agă ad. mare S) ALS luat] luoat A pă] pe AL,
 30 pre S 9 fecioru] feciorul AS, ficiorul L pă] pe ALS Dumitrașcu LS de-
 duseră] de l-au adus L 10 unde] undi L frati-său Antohi L beizadea] beai-
 zadea L, bezdadea S pă] pe ALS ficiorul L 11 căftan L dîndu-i] dăn A
 domniea] domnie L Care] Cari L, Carele S 12 trimes L prinză] coprinză S
 35 pă] pre A, pe LS ginerile] ginearile L 13 Cantemir] Costandin ALS pă]
 pe ALS Iordache] Iordachi L vistieriu] visteriul L ficiorul L Cupariului L
 14 dară] dar ALS mai nainte] mai innaintea L, om. S veste] veaste A,
 vestea L de la] di L 14-15 Lațcarache AS, Lațcarachi L 15 Iordache]
 Dumitrașco A, Iordachi L vistieriu] vistieriu A ficiorul L Cupariului AS
 16 capichihaea] capichehaea AS și om. S pribegit] pribigit L Leșască] Lă-
 40 șască L 17 Duca] daca S venit] vinit L de la] di la L domn de la împărăție
 cu steag S 18 domniea] domnini L pace] paci L averea] avearea AL
 Cantimir L

și a boerilor lui o cerca în tot fealiul și unde o găsiea o lua și buca-
tele lor le vindea, jupînesele boerilor încă au fost la val, care
obiceaiu în Țara Moldovei n-au mai fost, ca să să învăluască
jupînesele boerilor pribegi cu închisori și cu altele. Iar măriea
5 sa au făcut, însă nu din socoteala mării sale, că măriea sa era un
cocon tînăr, ci din îndemnarea boerilor moldoveni.

Într-acest an despre primăvară, în gătirea ce făcea turcii de
oaste înpotriva nemților, au făcut împăratul turcesc surgun pă
viziriul și au pus pă caimacanul Mustafă pașa vizir, care era
10 prieten lui Vergo portariul. Și fiind gîndul turcilor ca să meargă
în Ardeal pen Țara Rumînească, au poruncit domnului Costandin
Vodă din Țara Rumînească să facă gătirea de niște conace, de
niște pesmeduri multe și să aibă grijă și de loc pă unde va băga
turcii și tătarii în Ardeal. Pentru care lucru cunoscînd domnul
15 stricăciunea și paguba ce va să vie țării, viind viziriul cu toată
puterea înpărătească și hanul Selim Gherii cu toată puterea
tătarilor, au nevoit în tot chipul ca să nu vie, dîndu-le bani și
alte daruri, dar n-au putut folosi, ci au purces viziriul de la Odriiu

1 boerilor A fealiul]fealiul A, felul LS găsiea]găsie L lua]luoa A 1-2
20 bucatele]bucatiile L 2 le vindea]lea vindi L jupînesele]jupîneasile A,
giupăneasile L, jupănesile S boerilor A care]cari L 3 obiceaiu]obi-
ceiu LS Moldovii ALS mai om. ALS După fost ad. de când pămîntul S
ca să să]ca să ALS învăluască]învăluiască L 4 jupînesele]jupăneasile A,
giupăneasile L, pe jupănesile S boerilor pribegi]pribeagilor A, boerilor S
25 altele]altile L mările L 5 sa] L măriea sa]om. B, măriia sa L 6
cocon]cucon L copil L îndemnarea]demnarea A boerilor]unora din boeri
(boeri S) AS, unor boiari L moldoveani A 7 Într-acest]Într-acesta A,
Într-a acest L despre]disprea L făcea]făce L 8 oaste]oasti L neam-
ților AL surgun]surghiun A pă]pe ALS 9 pă]pe ALS căimăcanul L
30 pașa]pașii A vizir]vezirul A, veziriul B, viziriul L care]cari L 10 pri-
eten]prieten A, prietin L 11 pen]prin S Romănească L poruncit L
domnului]la domnul ALS 12 Romănească L ca să facă S gătirea]gă-
tiri L niște om. ALS di conaci L 13 di niști L pesmeduri]pesmeturi S
multi L și de loc]și de olac A pă unde]pe unde A, pă undi L, bur pe unde S
35 14 turcii și tătarii]pe turci și pe tătari A, pe turci și pi tătari L, pe turci,
pe tătari S care]carii L cunoscînd]conoscînd L 15 ce va să vie]ce
vrea să facă L, ce va să fie S țării]țării L 16 puterea]putearea AL
Selim Gherii]Selem Gherei hanul A, Sălim Gherii hanul L, Selin Gherei S
puterea]putearea A 16-17 cu toată puterea tătarilor]cu tătarii puterea
40 tătarilor L 17 tătarilor]tătărăscă S nevoit]venit S 18 alti L, altele
din S ci au]ce au L

și hanul de la Crîm și au venit de s-au împreunat la Olteniță, toate
oștile turcești și tătărăști, dincoace de Dunăre, în Țara Rumî-
nească și au trimis la domnul de au mers la dînșii ca să să sfă-
tuească pentru calea Ardealului. Ci dar acieaș le veni veste dela
5 Beligrad, de la pașa, ca să să lase viziriul de calea Ardealului și
să meargă de grabă cu oștile la Beligrad să-l mintuească din mi-
nile nemților că l-au încungiurat și-l bat de multă vreme și de
nu vor grăbi a veni, cetatea piere. Făcură sfat și lăsară călătoria
Ardealului și purceseră în sus la Beligrad, pen Țara Rumînească
10 pînă la Diiu și acoloa au trecut Dunărea. Domnul ș-au luat zioa
bună | dela viziriu și dela hanul și s-au întors în București, țiin-
du-se scăpat de tabără. Iar cînd fu într-o zi, încă netrecut viziriul
cu oștile Dunărea, veni un agă cu poruncă în ceas ce va veni
să-l rădice cu gătire de oaste. Turburatu-s-au domnul, întristatu-
15 s-au boerii, miratu-s-au de nestatornicia turcilor.

Întii i-au lăsat de au venit la casile lor și iar numai decît
să poruncească să meargă la oaste și cînd să facă gătire de cele
ce trebuia, să mira, însă de nevoe i-au căutat domnului a purcede
a dooă zi cu oștile sale, cu cît s-au putut a să găti. Alelalte gă-

20 1 de s-au]di s-au L toate]toati L 2 dincoace]dencoace A, dăncioace S
de Dunăre]di Duneari L, dă Dunăre S 2-3 Românească L 3 trimes L
ca să să]să să S 4 sfătuească]sfătuiască A calea]treaba A Ci dar]Ce
dar L acieaș]aciiș A, acieș L veni]vini L veste]veaste A, vesti L dila L
5 pașa, ca să să]pașa, scriind la vezirul(viziriul L, vizir S) să ALS lase vizi-
25 riul de calea]lase calea den (din S) Ardeal AS, lasi calea Ardeaalului L 6
să-l]să le S mintuească]măntuiască A din]den A, de L 6-7 mîinile]mă-
niile L 7 nemților]neamților A, nămților L încunjurat AS vreme]vrea-
me A, vreami L 8 a veni om. ALS piere]pieare A, peeari L Făcură]Deacii
(dici L, deci S) făcură ALS călătorie L 9 purceseră]purceaseră A, pur-
30 ceasă L pen]prin S Românească L 10 acoloa]acolo ALS luat]luoat A
zioa]zio L, și zioa S 11 dela²]di la L în București]în scaun în București S
11-12 țiindu-se]ținându-să A, țiindu-să LS 12 di tabără L fu]au fost A
13 cu oștile Dunărea]Dunărea cu oștile L veni¹]vine A, vini L poroncă L
veni²]vini L, sosi S 14 rădice]rădici L, ridice S 14-15 intristatu-s-au]in-
35 treastatu-s-au L 15 boerii]boiarii AL nestatornicie L 16 di au veanit L
casile]casele A, scaunul L de cit]din căt B 17 poroncească L oasti L
gătire]gătiri L cele]ceale A, celi L 18 ce]ce-i L trebue L i-au]au S
purcede]purcede A, purcedi L 19 dooă zi]dooa zi A, doa za L, doa zi S
40 oștili L sale om. L cit s-au]cit au AS, căti s-au L Alelalte]Alalte A,
Alalti L, Celelalte S

tiri, ce mai era, au lăsat pă urmă să le facă și să le trimiță. Care
 mergînd la viziriul iar cu rugăciuni pă la prieteni s-au scos de
 oaste și au venit la scaunul său iară în București. Oștile turcești
 dar, deaca s-au apropiat de Beligrad, nemții nu i-au așteptat,
 5 ci au fugit de la cetate și s-au dus îndărăt. De ce nimeni nu știea,
 zicea unii că i-au fost lovit lăngorea de murea foarte rău și fiind
 jumătate tabăra bolnavă de inimă și de altele boale. Deci viind
 oștile turcești grele și multe, s-au temut și s-au dat înapoi, care
 văzînd turcii le părea în chip de izbîndă, ci numai au șzut
 10 turcii la Beligrad de au dires cetatea, că o stricase foarte rău
 nemții și au trimis și zaherea într-o cetate a lor anume Timișvaru.
 Deacii s-au întors înapoi pă la locurile lor. Atuncea și pă Tukili,
 craiul unguresc, care era la Beligrad, l-au luat de l-au dus la Țari-
 grad, iară oștile le-au trimis în Țara Rumînească și pă boerii lor
 15 să fie supt chiverniseala domnului.

În anul acesta au trimis domnul Costandin Vodă Brinco-
 veanul pre fii-sa Mariea cu jupîneasa Stanca, muma domnului

1 pă]pe ALS să le¹]să li L trimiță]trimeăță LS Care]Cari L 2
 rugăciuni]rugăciunea L, rugăciune S pă]pe A, de S prieteni]prieteni A
 20 pă la prieteni om. L 2-3 de oaste]din osti L, dela oaste S 3 la scaunul său
 iară în București]iar la scaunul său la (în S) București AS, la Oltelți, iar la
 leat 7202 în anul acesta domnul Țării Românești au vinit la scaunul său
 la București L 3-4 Oștile turcești dar]Oștile dar turcești A, Dar oștilea
 25 turcești L, Oștile turcești S 4 deaca]daca S apropiat di L neamții AL
 așteptat]deșteptat A 5 ce au fugit L cetatea L îndărăt]îndărăptu L
 nimeni]niminea LS știea]știe A 6 că i-au fost]cumcă i-ar fi S lăngò-
 rea]boală grea AL, o boală grea S muriea AS, murie L foarti L 7 jumă-
 tate]giumătati L bolnavă]bolnavi AL, bolnav S și de altele boale]de lun-
 goare (lungoari L, lăngoare S) ALS Deci]și ALS 8 oștile]oști ALS grele
 30 și multe]greale (grele S) multe AS, multi greali L s-au¹]și s-au L și s-au dat
 înapoi om. L cari L 9 văzînd L șzut]șezut L 10 turcii]oștile tur-
 cești ALS dires]dres ALS o om. A stricasă foarti L 11 neamții AL
 trimes L zaherea]harea A, zaherea L, zahere S cetati L anume om. S 12
 Deacii]Deci LS pă la]până la AS, păra la L Atunce L pă]pe AS, pi L
 35 13 unguresc]ungureasc L, om. S care]cari L l-au¹]l-ao A luat]luoat A
 de l-au]di l-au L 13-14 la Țarigrad]de la Beligrad la Țarigrad S 14
 iară]iar ALS oștile]oștile lui ALS trimes L Rumînească]Românească L,
 Ungurească S După Românească ad. iar nevrând ei le-au trimis la București S
 și pă]și pe A, și pi L boerii]boarii A 15 chiverniseala]chevearnisala L,
 40 ascultarea S 16 trimes L 17 pre]pe AS, pi L fii-sa]fie-sa A Mariea]
 Marie L jupîneasa Stanca]giupăneaasa Stana L, om. S

și cu boeri mulți în Moldova de o au măritat după Costandin Vodă Duca, domnul Țării Moldovei, petrecindu-o domnul și doamna, părinții ei, pînă la Afumați, a căroră jale de despărțire nimeni nu poate povesti, iar și veselie ce s-au făcut în Iași, la Moldova, cum spun cei ce au fost, cite una, cu anevoe este a să povesti.

În anul acesta au făcut pă Dionisie | patriearh Țarigradului cu mijlocu domnului Costandin Vodă Brîncoveanu, fiind la Olteniță, văleat 7202. În anul acesta domnul Țării Rumînești nici oștire n-au făcut nicăiri, nice valuri multe n-au avut, ci, fiind în scaunul său, au venit doamna Mariea a domnului din Moldova, Costandin Vodă Duca, de au văzut pre părinții ei, pe Costandin Vodă din Țara Rumînească, eșindu-i toată boerimea înainte la Colintina cu toate oștile și cu mare cinste doamna, mumă-sa, au eșit întru întîmpinarea fie-sa și au intrat în București frumos pînă în casele domnești, unde s-au împreunat și cu tată-său, fiind cu doamna Mariea și soacră-sa, doamna Nastasia, doamna Ducăi Vodă, muma domnului din Moldova. Și în București au șazut 2 săptămîni. Deacii iarăși cu aseamene cinste s-au dus îndărăt în țara ei, petrecindu-o pînă la Colintina iarăș. Era și boeri moldove-

1 boeri]boeari A de o au măritat]dia o-u păritat L, de au măritat S 2 Țării]Țărăi L Moldovii ALS petrecindu-o]petreacăndu-o L 3 părinții] părcinii L jali di dispărțenii L 4 nimeni]niminea S poati povisti L veselie]veseliea AS, veasălie L ce s-au]cis-au L 5 spun]spunea AL, spune S cite]căti L anevoe]nevoe A este]iaste A, iasti L povisti L 6 pă]pe AS, pi L patriiarh L, patriearhul S 7 Costandin Vodă Brîncoveanu]Țării Rumânești AS, Țărăi Românești L fiind om. ALS la Olteniță om. S 8 văleat 7202]lt. 7202 AL, om. S În anul acesta domnul Țării Rumînești om. LS 9 nici oștire]nici o oștire A, nici oștiri L nicăiri]nicăiuri L nice]nici ALS multi L 10 ci fiind în scaunul său om. S au venit]și viind S doamna Mariea]Mariea A din]den A Moldova]Țara Moldovii S După Moldova ad. leat 7202 S 10-11 Costandin Vodă Duca om. S 11 pre]om. AS, pă L 11-12 din Țara Rumînească]din Țara Românească L, Brîncoveanul S 12 eșindu-i]eșind LS boerimea]boirime L 12-13 înainte cu toati oștili L 13 mari cinsti L -14 întîmpinarea] întâmpinarea A, întânpinarea LS fie-sa]fii-sa L, fii-săi S 15 casele]casăli L, casile S domnești L undi L și¹ om. S Marie L 16 soacră-sa] soru-sa L Nastasia L doamna²]domna L 17 șazut]șezut L 2 om. S Deacii L Deci LS iarăș om. B aseamene]aseamenea A, asămeanea L, asemene S cinsti L dus îndărăt] intors îndărăpt L -19 petrecindu-o pînă la Colintina iarăș om. L iarăș om. S După iarăș ad. și innapoi pînă la locurile lor iarăș S Era] fiind S boeri] boeari mari A moldovenești] moldovinești S

1—5 Grecianu 57 r. 18-r. 35 6-19 Grecianu 58 r. 3-r. 21, r. 30-r. 32

nești Vasilie vornicul, feciorul lui Gavriliță vornicul și Vasilie spătariul, fecior lui Toader vistieriu și alții; era și jupînesele lor și alte jupînease moldovence și călărași cu căpitani moldovenști.

5 Într-acesta an turcii au trimis oaste la Beligrad și într-acest an Moscalii, Cazacii, au luat cetățile dela Dogan-Ghecet carii turcii mai nainte le făcuse cu domnul rumînesc Șarban Vodă și domnul moldovenesc Duca Vodă.

Vleat 7203, iarnă, au murit împăratul turcesc sultan Suliman și au rădicat în locu lui pă frate-său sultan Ahmet și au trăit și el ani 1. După acesta s-au pus sultan Mustafă, nepot lui, fecior lui sultan Mehmet. De la care Suliiman au rămas un copil și cînd vrea să moară au trimis de au chiebat pe nepotă-său și n-au vrut ca să meargă. Văzînd că nu merge au zis cătră ai casii lui: știu că după mine nepotă-mieu Mustafă va fi împărat, ci să-i ziceți că nu mă rog de alt fără cit mă rog să păzească vieța copilașului mieu. Care așa au făcut, că așa îl ținea în saraiurile împărătești ca pre al lui copil.

10 Îndată ce au stătut Mustafa împărat, au poruncit să să gătească de oaste. Poruncit-au să vie și hanul cu tătarii să meargă împotriva neamților și s-au făgăduit să meargă el, capul lui, în războiu. 128°

1 vornicul]dvornicul S feciorul L feciorul lui Gavriliță vornicul om. S feciorul L 2 era și]șiera AS jupînesele]jupăneasile A, giupănășilea L 3 alte jupînease]alte jupănease AS, alti giupîneasi L moldovence] moldoveance A, moldoveanci L cu om. B moldovinești L 4 Într-acest¹ LS trimes L oaste la Beligrad]la Beligrad oaste (oasti L, om. S) ALS și]om. A, și iar L într-acesta² A 5 Moscalii, Cazacii]Moscalii Casaci L, Muscalii Cazaci S luat]luoat A au luat cetățile om. L dela]dila L Dogan-Ghecet] Doganul Ghecet AS, Duganul Ghecet L carii]care A, carele S 6 nainte]innainti L le făcuse om. ALS rumînesc]romănesc L Șerban L 7 domnul moldovenesc Duca Vodă]domnul Moldovii (moldovineasc L) Duca Vodă le-au făcut AL, Duca Voevod al Moldovii le-au făcut S 8 Vleat 7203]Leat 7203 A, Let 7203 L, om. S Suliman]Suliiman A 9 ridicat S pă]pe ALS frati-său L Ahmet] Mehmet S 10 ani 1]un an ALS acesta]aceasta AS feciorul L 11 De la care]De carele A, De la cari L Suliman LS au rămas]i-au rămas A 12 au trimis de om. L chiebat]chemat LS pe]pre S nepotă-său]nepotu-său L ca om. ALS 13 Văzînd]Văzînd L merge]mearge A, mergi L către S aicasăi lui L mine]minea L 14 nepotă-mieu]nepotu-meu L 15 fără cit]fără deacăt L mă rog om. A păzească]păzască L vieța]viița L copilului L mieu]meu L Care]Cari L așa au]au și ALS 17 au poruncit]au poroncit L, și au poruncit S 18 oasti L Poroncit-au L tătarai L 19 nemților S și s-au făgăduit să meargă el, capul lui, în războiu om. S După războiu ad. împotriva neamților (nemților S) AS

Munciea cei mai mari cu multe feliuri de mijloace să-l oprească
 pre el și numai oștile cu seraschieariu să trimiță, pe cum și pînă
 acum; dar nu vrea și încă și cine-i zicea îi era vrăjmaș și toți
 meghistanii au făcut sfat de au pus pe un enicer-aga de i-au zis
 5 despre toți ca să rămăe și așa s-au minieat cit l-au făcut surgun
 și peste cităva vreamae au trimis de l-au omorit. Pe viziriul Mus-
 tafă pașa încă l-au mazălit și au pus altul și au zis că el nu să
 numește de acum împărat, ci serdenghesti și cum că va să facă
 sfirșit și acestor războaie ce de atita vreme s-au început și nu să
 10 mai potolesc, ci ori va peri el cu oastea lui toată, ori va bate pã
 nemți și așa va avea conet și războiul acesta.

Intr-aceste vremi, cind s-au pus împărat sultan Mustafa, i-au
 venit veste de la Saciz, adecă Hio, că l-au luat turcii de la Frinci,
 pentru că venise o armadă frincească în zilele lui sultan Suliiman,
 15 unchiul lui Mustafa, ce au fost mai nainte și o luase cetatea Saci-
 zului. Iară după ce au stătit sultan Mustafa împărat, cum s-au
 zis mai sus, l-au luat turcii innapoi, care lucru toți turcii ținea
 că este norocos, orguliu, împăratul acesta și avea nădejde să-i
 meargă lucrul tot innainte.

Viind vremea oștii au purces cu toate oștile sale spre Be-
 ligrad.

20 = creștinii au luat Sacizul la 25 sept. 1602

1 Muncie L Iar cei mai mari munciea S multi L feliuri]feluri LS di
 mijloci L 2 pre]pe AS, prea L oștile]om. B, oștili L trimiță]trimeată LS
 pe cum]precum ALS pînă]păr L 3 încă și]încă S cine-i]cini-i L zicea]
 25 zice L 4 meghistanii]maghistanii ALS au făcut sfat de au pus]au vrut di
 a făcut sfat di a pus L enicer-aga]inicerariu aga A, inicer-aga LS dei-au]di
 i-au L 5 dispre L și om. S minieat]măniat L surgun]surghiun A 6
 peste cităva]pisti cătiva L vreamae]vreami L, vreme S trimis]trimis (tri-
 mes L) acolo ALS 6-7 Pe Mustafa pașa viziriul L 7 mazilit L și au pus altul]
 30 și au pus pe. (loc-gol) AL, om. S 8 numește]numeaște A, numești L de acum
 om. B sed-diceti Gr: serdenghesti A, serdisceciti B, sãrdenghiști L, serden-
 ghești S 9 și om. L războaie]războaie L ce]ci AL de]di L vreme]vrea-
 me A, vreami L 10 ci]ce L oastea]ostea L, osteneala S bati L pã om. ALS
 nemți]neamții A, nãmții L, nemții S 11 așa va avea]așa bătându-să va
 35 fi S conet]sfârșit L 12 Intr-aceste]Intr-aceaste A, Într-acești L vremi]
 vrea L 13 veste]veaste A, veaști L di la L adică L luat A 14 ve-
 nise]veni A, vini L armadă]armă S zilele]zile B, zililea L Suliman L 15
 nainte]inna L, denainte S luase]luoase A, luasă L 16 Iar ALS împăratul A
 17 luat A îl ținea ALS 18 este]iaste A, iasti L orguliu]ogurliu AL, ughiur-
 40 liu S împăratul]împăratului S avea]având S nădejde]nădeajde A, neadeajdi L
 să-i]să ALS 19 innainti L 20 vremea]vreamea AL oștii]oștilor AL,
 om. S cu om. ALS toati L oștilea sali L

Venit-au și Selim Gherii hanul cu tătarii și s-au împreunat la Beligrad și făcînd pod peste Dunăre trecură cu toate oștile și niște cetății ce le luase nemții mai nainte, 3, în clipeală le lua.

5 Nemții încă avea gătire, dar și grijă avea și o tabără ce era mai mare, unde Duca de Saxonie era ghegeneral mai mare, după el Haizler ghenărariul și alții, nu să îndrăznia a merge la împăratul și au poruncit și lui Vetirani ghenărariul, care era în Ardeal, să vie cu oștile lui să să împreune cu toți, ca să poată sta împotriva turcilor. Și purcezînd Vetirani au venit și au tăbărit lîngă Logoș, neștiind de turci unde sînt. Împăratul încă, neștiind de Vetirani
10 că este la | Logoș, au trimis pă Arnăut pașa cu Arnăuți și cu tunuri să bată acel coștei Logoșul, la care apropiindu-se văd oaste nemțească multă ca la zece mii.

129'

15 Deacii nu îndrăzni să meargă, ci să întoarse îndărăt lîngă o pădure și trimise de grabă la împărat de-i dete știre și-i zise au să vie însuș, au să-i trimeată ajutoriu, că singur nu îndrăznește să meargă la cetate, că sînt nemți mulți și el face șanț înprejurul oștii lui și șade acoloa pînă a doă ză. Vetirani încă înțelese că

1 Vinit-au L Selim Gherii] Selem Gherei A, Silim Gherăi L, Sele Gherem S
2 pisti Dunări L cu om. S. toati L 3 niști L le om. L luase] luoase A,
3 luasă L neamții AL nainte, 3] innainti, trii L, nainte, adecă trei S lua]
4 lua AL 4 neamții A Nemții încă avea gătire, dar și grijă avea om. L
5 ce era] ci era L 5 di Saxonie L, de Saxonie S ghegeneral] ghenerari A, ghi-
6 nărar LS mai² om. A mari L 6 el] dănsul L îndrăznie L merge] mearge A,
7 mergi L 7 și¹] ci AS poruncit L Vetirani] Veterani AS, Vitirani L cari L
8 oștile L lui om. ALS împreauni L 9 purcezînd] purcezînd L Vetirani]
9 Veterani AS, Vitearan L 10 Vetirani] Veterani AS, Vitearan L 11
12 este] iaste A, iasti L trimes L pă] pe ALS 11-12 și cu tunuri om. ALS
13 12 ace] aștei L coștei] coștei AS, coștei L cari L apropiindu-să ALS
14 oaste] oasti L, oastea S 13 nemțească] nămtască L multă om. A zece
15 mii] 10.000 mii L 14 Deacii] Deci LS îndrăzni] îndrăznește A, îndrăznește LS
16 întoarse] întoarce ALS îndărăt] îndărăpt L 15 și¹] și-i AL trimise]
17 trimite AS, trimeti L împăratul ALS de-i] di-i L dede] dă ALS știre]
18 știri L și-i] de-i AS, deci L zise] zice AS, zicea L au] sau ALS 16 vie
19 însuș] va însoți A au] sau ALS trimeată] trimiță A, trimeată L ajutoriu]
20 agiutor L îndrăznește] îndrăznește A, îndrăznești L 16-17 ca să meargă
21 ALS 17 sint L neamți AL faci L 18 și șade acoloa] și așa de acoloa B, și
22 șadi acoloa L, și șade acolo S doă ză] doo ză A, doo ză L, doo ză S Vetirani]
23 Veterani AS, Vitiraan L înțelese] înțeleage A, înțeleagi L, înțelege S

sint turci acolea aproape, ci încălecă cu puținei oameni și mer-
 10 seră de-i văzură unde sint în șanțuri, și să întoarse iară la tabără
 lingă cetate, făcînd gătire ca să meargă asupra lor, ci nu trecu
 vreme multă și sosi și împăratul cu toate oștile. Vetirani văzînd
 5 mulțime de oști s-au'mirat ce va să facă. Oștile celelalte era de-
 parte, nu era puțință ca să le înpreune, îndărăt să facă spre Ardeal
 nu putea, iară nici nu vrea pentru rușinea,ci nădăduind că va
 avea noroc ca și într-alte războaie ce au biruit, mai virtos cînd au
 10 bătut pă Soliman pașa viziriul în cîmp, turci fiind 80 de mii
 și el numai cu 12 mii de nemți.

15 | Ci s-au înșălat săracul, însă tot s-au gătit și au dat un războiu
 vitejesc cu toată putearea turcească și 7 ceasuri au ținut războiul
 tot înfrîngînd pă turci și omorîndu-i, ca niște viteji sta încă.
 Ci dar înfricoșîndu-i împăratu pe ai săi că de nu vor izbîndi îi
 20 va omori pă toți, au dat multe năvăli pînă ce i-au ostenit pe acei
 nemți și au intrat cu sabiile în dînșii și i-au tăeat pe toți, cît și
 Vetirani au perit în războiu vitejaște. Iară Turcii fără număr au
 25 perit, însă izbînda au fost a lui sultan Mustafă. Și îndată au

1 sint]sint L acolea]acolo S aproape L încălică ALS puținei AL oa-
 20 meni]omeni L După oameni ad. în chip de streajă (straji L) ALS 1-2
 merșeră]meerge A, mergea L, merșe S 2 de-i]de L văzură]veade A, videa L,
 văzu S sint]era ALS în șanțuri]în șanț AL, șanțul S întoarse]întoarce A,
 întorce L iară]iar ALS 3 ca să]să AS acolo asupra lor A 4 vreme
 25 multă]multă vreme (vreami L, vreme S) ALS și sosi]ci sosi A toati L
 Vetirani]Veterani AS, Vitirani L 5 mulțime]mulțimea S de oști]oștilor S
 celelalte]cealelalte A, ceelanti L departe]departi L 6 puțință]putințe L, cu
 puțință S ca să le]să le AS, să li L înpreune]înpreuni L îndărăt]îndărăpt L
 nu putea]nici putea ALS 7 iară]iar ALS rușinea]rușinea lor L, rușine S
 30 ci]ce L 8 noroc]năroc L într-alte]într-a alti L războaie]războai L 9
 pă]pe ALS Soliman]Suliiman A, Suliman LS cîmp]câmp S 10 și el]iar
 el L cu om. L neamți AL 11 înșălat]înșelat L 12 vitejesc]viteajesc L,
 vitejăsc S puterea S 12-13 războiul tot înfrîngînd pă turci]pe turci tot
 (tot om. S) înfrîngîndu-i ALS 13 niște]niști L, și ca niște S viteji]viteaji A
 35 încă om. S 14 înfricoșîndu-i]înfricoșînd AL, înfricoșînd S pe ai]prea ai L
 de nu]vor]de nu va A, di nu vor L 15 omori]omoră ALS pă]pe ALS
 multe]multă A, multi L năvăli]năvală A pînă ce]pînă ALS i-au]au S
 40 ostinit L 15-16 pe acei nemți]pe neamți (nemți S) ALS 16 sabiile]sa-
 bie L în dînșii]într-ănșii ALS tăeat]tăet L 17 Vetirani]Veterani A,
 Vitirani L, Viteran S perit]părit L vitejaște]viteajaști L Iară]iar LS
 fără]făr de LS

purces de au trecut in Țara Muntenească pe la Cerneți, de s-au
5 dus pă la Necopoe la Țarigrad. Și cu mare pompă au intrat și cu
mare mindrie, cu citeva căpetenii nemțești, ce le-au prins in
războiu și le-au luat du păn cetăți. I-au pus inainte pă căpetenii
10 și cu steaguri iar nemțești in mină, însă cu praporii in jos. Deaca
au intrat in saraiuri cu halai mare, fiind mare bucurie la tot
neamu mohametesc, zic că muma| lui sultan Mustafă, muerea 129°
lui sultan Mehmet, de mare bucurie ce avea pentru izbinda ce
au făcut fii-său împăratu, s-au mirat cu ce-l va dărui să fie de
15 cinste împărătească și n-au găsit alt fără cit au fost pus de i-au
făcut o ză cu pietri de mult preț și cind s-au inpreunat i-o au dărui,
zicind că i să cade să să inbrace cu haină oștească de vreme ce
d-zeu i-au dat noroc de biruință și l-au sărutat.

15 Într-acest an, încă nefiind împăratul purces la oastea aceasta,
care s-au scris mai sus, au venit poruncă la domnul din Țara
Ruminească, Costandin Vodă Brincoveanu, cu mare grabă și
iuțime să să rădice cu oștile lui să să ducă la Cerneți, să păzească
vadul Dunării care trecea șăicile cu zaherea și furcatele cu oști,
20 cu iarbă și cu gloanțe spre Beligrad și munții să-i păzească de

20 1 de au trecut]să să ducă și au trecut L in]pen AL Muntenească]Romă-
nească L di s-au L 2 pă]pe ALS Necopoe]Nicoe ALS mari L și² om. S
3 mari L cătiva L căpitenii S nemțiști L ce le-au]ci le-au A, ce i-au S
4 le-au]i-au S luat]luoat A du păn]de pen A, di pia L, du prin S l-au
25 pus]și i-au pus AS, le-au pus L pă căpetenii]călări AS, lor L 5 și cu stea-
guri]și custeaaguri L, și in măini cu steaguri S iar om. AS nemțești in mină]
neamțești in mină L, nemțești S însă cu]cu ALS praporii]prapure L, pra-
pore S gios L Deaca]Dică L, Daca S 6 saraiuri]saraiu L alai mari L
mari² L 7 neamul ALS mohametesc]mahometesc AS, mahomitineasc L
30 muerea]muearea A 8 de mare]di mari L ce avea]ce ave L 8-9 ce au
făcut fii-său]fii-său ce au făcut B 9 împăratul ALS cu ce-l]cu ce L 10 cin-
ste]cinstea AS, cinsti L fără]făr de LS pus om. L di i-au L 11 pietri]
petri L, pietre S preț]preați L i-o au]i i-au S 12 cade]cadi L să să
inbrace]să să inbraci L, să inbrace S cu]și ALS vreme]vreame A, vreami L
35 13 dumnăzeu L noroc]năroc L 14 nefiind]fiind ALS împăratul purces]
nepurces împăratul ALS oastea]oasti L aceasta om. A 15 cari L po-
runcă]om. A, poroncă L din]de la ALS 16 Romănească L la Costandin S
Brincoveanul poruncă A mari L 17 să să rădice]ca să să rădice A, ca să-l
rădice L, ca să-l ridice S să să ducă]să-l ducă ALS păzească]păzască L 18
40 care]carele A, carea L trecea]treace AL șăicile]șiceli L zaherea]zaharea AL
furcatele]furcati L 19 și cu iarbă AL și² om. ALS gloanțe]gloanță L pă-
zască di L

haiduci să nu facă stricăciune turcilor sau tătarilor ce să ducea
pă uscat la Beligrad.

Venit-au poruncă ca să dea cai, cară, boi înpărătești, de care
mare întristăciune era domnului și tuturor, nu pentru mersul la
5 tabără. atita, cit pentru că-i scorniea fără-de vreme, că era încă
iarnă. Și cînd au scos corturile lingă Cotrăceni și au eșit cu turcul
care venise să-l rădice și au mers pînă la corturi întru credința
purcederii, ningea foarte. Și de acoloa dela corturi au trimis pă
10 turcu la Odriiu să dea știre că au purces domnul la oaste și au
trimis și caili cei înpărătești cu 2 comis al doilea și cu slujitori
de i-au dus la Odriiu, iar carăle și boii i-au trimis cătră Cerneți
și domnul s-au întors în București, de au șăzut vr-o 2—3 zile
încă pînă au făcut Paștile și miercuri după Paști au purces cătră
15 Cerneți pă zăpadă, cu fin hrănind dobitoacele; care ajungînd la
satul domnului, Brîncoveni, au șăzut cităva vreme pînă s-au
strîns boerii care era rînduiți de tabără și alte oști și pînă s-au
făcut iarbă verde, hrana vitelor. Și iar au purces în sus la Cerneți,
însă iar incet pentru ca să treacă vremea unor muște veninate
ce es primăvara la Cerneți de fac multă pagubă oamenilor în dobi-
20 toace. Că este între munții carei tae Dunărea de curmeziș, de ese
la Cladova cetate, care au făcut-o Clavdie împăratul și la Turnul

1 stricăciuni L ducea]duce L 2 pă]pe ALS 3 Venit-au]Vinit-au L,
Venitu-i-ău S poroncă L ca să dea]să le dea AS, să li dea L de care]dicari L
4 mare întristăciune]mari stricăciunea L tuturor S 5 atita]atât AL, om. S
5 cit pentru om. B că-i om. L scornie L vreme]vreame A, vreame L 6 și
om. S lingă]la L Cotrăceni]Cotrăceni A, Cotroceni L cu om. B 7 care]
cari L, carele S venise]vinisă L ridice S și au mers]de (di L) au mers ALS
pînă]pără L După pînă ad. la Cotroceni L întru]pentru L credința]crea-
dînța L 8 purcederii]purcederii A, purcedirii L ninge foarti tari L di
30 marea di la L trimes L pă]pe ALS 9 dea știre]de știrea L oasti L 10
trimes L comis]comiși A, comiși S al doilea]ai doilea A 11 de i-au]di
i-au L Odriiu]Udriiu L carăle]carealea L, carele S i-au]le-au AL trimis]
pornet L, pornit S către S 12 șăzut]șezut L 2-3]3-4 AS, om. L zile]zili L
13 încă om. S Paștili L mercuri L cătră]către S 14 pă]pe AS, pi L
35 hrănind]hrăniea S dobitoacile S cari L 15 domnului]său ALS Brânco-
veanii A șăzut]șezut L vreme]vreame A, vreame L pînă]și păără L 16 bo-
erii]boarii A care]carii L rînduiți]orânduți LS de tabără om. L și alte
oști]șidialtioști L 17 verde]de ALS vitilor L 18 treacă]treacă L vremea]
vreamea AL muști veninati L 19 ce es]ci li esti L 19-20 în dobitoace]și
40 dobitoacelor A 20 este]iaste AL între]întri L carei]care AS, cari L 20-21
de ese]la]dieada A, de la L, de iase la S 21 cetate]cetatea ALS care]carea A,
cari L au făcut-o]o au făcut AS Clavdie]Clavdie A, Clavdie L, Cladie S

Severinului, care l-au făcut Sevir împăratul, unde sînt și picioarele
 podului lui Traian împăratul, ce au făcut peste Dunăre, să veade
 că este o piatră găunoasă a căriea găunoșitura, gura, este neagră,
 5 găurilor, iară nu este fum, ci în toți anii primăvara ese un feliu
 de muscă mitiutică, ca-n felitul mușții pestrițe și ca roii iase
 multă fără seamă, care eșind din piatră asupra Dunării, multă
 să înneacă, că ca un vifor întunecat să pornește pă Dunăre în jos
 și esă la cîmp, la dobitoace, pă care le mușcă, le veninează și
 10 ceale mai multe mor. Ci cu fum de tufă de fin își păzesc cițiva
 oameni dobitoacele și pă ei. Că și oamenii pătinesc rău de muștele
 acelea, însă nu mor. Ci pentru acestea meargea domnul încet.
 Iară deaca au ajuns domnul la Cerneți i-au venit poruncă
 de la împărăție să facă cetatea Cladovei, care de cităva vreme
 15 mai nainte era spartă de nemți, care întii cu Vetirani ghenărariul
 au venit o seamă de nemți în zilele lui Șarban Vodă de au trecut

1 Săverinului L care]cari L, carele S Sevir]Săverin L, Sever S undi L
 sînt om. ALS picioarile L 2 lui om. L Traiean A pisti Dunări L să
 veade]să vād B, să veadi L, că să vede S 3 este]iaste A, esti L piatră]
 20 peatră L, piatră S căriea]căruea A, cărue L găunoșitura]găunășetură L,
 găunoșătură S este]iaste A, iasti L 4 din lăuntru]den lăuntru A de om. L
 negrește]negreaște A, neagrești L mărginile]marginile AS, marginile L 5
 găurilor]gaurii AS, găurii L iară]iar ALS este]iaste A, esti L ese]iase A,
 iasi L feliu]fel LS 6 mitiutică]mitutică A, mititică LS pestrițe]pestriță S
 25 ca roii]cu roi L iase]esi L, ese S 6-7 ca-n feliu mușții pestrițe și ca roii
 iase multă fără seamă om. B 7 fără]făr de LS samă L care]cari L
 piatra]peatră L, piatră S multă]multe S 7-8 eșind din piatră asupra
 Dunării, multă să înneacă, că om. A 8 vifor]vihor L întunecat]întunecos S
 30 pornește]porneaște A, pornești L pă]pe AL în jos pe Dunăre S Dunări L
 9 esă]iase A, esi L, ese S cîmp]cânpu S dobitoaci L pă care]care deaca A,
 cari deacă L, care daca S le]lea L veninează]înveninează L 10 ceale]
 celi L, om. S ceale mai multe om. B multi L Ci]Ce L tufă]tufe ALS
 păzesc]păzăsc L cițiva]câte ceva A, câteva L, câte cevaș S 11 dobitoaceli L,
 dobitoacile S pă]pe ALS oamenii]omenii L muștele]muștile A, muștile L
 35 acelea]acealea A 12 Ci]Ce L acestea]aceastea A meargea]mergea AS,
 merge L 13 Iar ALS deaca]decă L, daca S ajuns]agiuns L domnul om. B
 i-au]au ALS 13-14 poroncă di la L 14 Cladovii ALS vreme]vreame A,
 vreami L 14-15 mai nainte de cităva vreme B 15 mai nainte]om. L,
 mai denainte S de neamți A, di nāmți L care]cari L Vetirani]Veterani AS,
 40 Vitirani L 16 samă L o seamă de nemți om. S zilele]zililea L Șarban L
 de au]di au L

pen țară la Brașov, al doilea prințipul Badensis cu Haizler și
Vetirani cu toate oștile nemțești au venit de au trecut iar pen
țară, în zilele lui Costandin Vodă Brîncoveanu, iar atuncea
poruncise turcul să o facă de bolovani de jur împrejur și îndată au
5 poruncit domnul de s-au făcut rîndueală la țară să aducă bolo-
vani. Și aducînd au început a lucra la cetate pîind 2 rînduri
de bolovani, unul nalt, altul scurt și pentru bolovani punea
pămîntul care îl scotea din șanț, că șanțul îl făcea pă din nafa-
ră de bolovani. Și acolea a șăzut domnul pînă au trecut carăle
10 și boii de le-au trimis la Beligrad și pînă au făcut începătura
cetății, fiind și turcii dela Cladova de față.

După aceea au venit poruncă, după rugăciunea ce făcuse, să
se întoarcă îndărăt, să meargă la bogazuri, adecă la gurile care
vin din Ardeal în Țara Rumînească să păzească, să nu vie oștile
15 nemțești să strice și țara și marginea Țării Turcești după marginea
Dunării și acolea la loc, la Cerneți, să lase niște boeri mari cu
oști să păzească, care s-au zis mai sus și pentru lucrul cetății și
ca să trimiță pesmedul, care să făcuse din porunca împărătească,
pă Dunăre în sus; de care foarte s-au bucurat și au ales doi boeri
20 mari de i-au lăsat cu o seamă de oști, cu căpitani, să fie de
pază, anume Radul stolnicul, feciorul lui Tudor șătrarul din

130°

1 pen]prin S doile L prințipul]prințului, adecăte prințep A, prințip,
adecă prințipu S Haizler]Zamler S 2 Vetirani]Veterani AS, Vitirani L
toati L neamțești L di au trăcut L iar om. ALS pen]prin S 3 zilile L
25 vodă om. L atuncea]atunce L, atunci S 4 poruncisă L turcul om. A
de]di L de jur om. ALS 5 poruncit domnul]poruncit domnului L de
s-au făcut]de au făcut AL, să facă o S rîndueală]rînduială L 7 nalt]
fnnalt L altul]unul A pentre]pintri L, păntre S 8 pămănt L care
ii]carile il L făcea]face L pă din nafa-
ră de]pe den (dăn S) afară de AS, pi
30 din afară di L 9 șezut L carăle]carele L 10 de le-au trimis]de le-au
trimes L ce le trimitea S Beligrad]Țarigrad B 12 Dupe S aceea]aceea A
vinit poroncă L rugăciune A ce om. A făcusă LS 12-13 să se]să să ALS
13 îndărăt]îndărăpt L să meargă om. L bogazuri]boazuri LS adică la
gurili L care]carele AS 14 din]den A Romănească L păzească]păzască L
35 oștili L 15 neamțești L să strice om. S și țara]în țară S Țării]Țării L
după]dipi L, dupre S 16 la loc]la un loc L boeri A să lase niște boeri]să
lăsasi niști boeri L 17 să păzească]să fie pentru paza ALS care]cari L
18 trimiță]trimeață LS pesmedul]pesmetu S cari să făcusă L din]den A
poronca L 19 pă]pe AL Dunări L di cari foarti L boeri]boeri A 20
40 mari om. L samă L cu² om L căpitani]căpetenii S să fie]ca să fie A 21
de]di L feciorul lui]feciuriul lui L, sin S șetrariul L

Greci și Radul cliuceriu, feciorul Hrizii vistieriu din Popești și i-au învățat și le-au dat toată isprăvnicia de trebile ce era acolo, cum s-au zis mai sus. Și prin vremea ce au fost acei boeari acolo, cetatea o au isprăvit, pesmedul, atîta mii de cantare le-au trimis
5 la Beligrad; unde auziea de hoți că sint, trimitea oști de-i risipiea și alte trebi și porunci, ce era, le făcea, spre folosul domnii și al țării.

Deaca acestea au făcut, dînd știre domnului de cele ce au lucrat pe acolo, le-au scris domnul ca să rădice acești 2 boeari mari, să meargă la dînsul unde-l vor afla. Și au poruncit la banul
10 Cornea Brăiloiu să meargă el să fie acolo în locu acelor boeari cu căpitaniii din Cerneți și așa au făcut, după cum le-au venit poruncă.

Cînd au fost toamna, fiind la Tîrgoviște domnul și banul la Cerneți, făcînd și împăratul izbîndă asupra nemților și vrînd să vie pen Țara Rumînească, să treacă la Țarigrad, trimis-au
15 împăratu pă un hadăm-saipu care să dea veste ispravnicului domnului de la Cerneți să facă gătire de venirea împăratului și alt turc, agă, au trimis la domnul, dîndu-i poruncă și cum mai în grabă să iasă înaintea împăratului. Însă dumnealui banul Cornea de mare politie ce avea cu tot feliul de neamuri, de limbi, mai
20 virtos fiind politic cu turcii, îndată ce au văzut pe musaipul

1 Greci] Greaci L cliuceriu] crucear A, cluceriul L, clucer S fecioru] feciorul A, ficiorul L, sin S din] de A, de la S 2 i-au] au L isprăvnicie L trebile] treabile L 3 prin] pen AL, în S vremea] vreamea A, vreame L boeari] boeri LS 4 pesmedul] pesmetul LS mii] mie S cantare] cîntare A, cantarea L, cantară S le-au] l-au S trimes L 5 undi auzie di L că sint] că s-au ivit ALS trimitea] trimetea L oști] oșteani A risipiea] răsipiea AS, răsipie L 6 și alti poronci și trebi L le făcea] lea făcea L, om. S domnii] domniei AL, domniei le făcea S și al] și a AS și a țării om. L 7 Deaca acestea au făcut dînd știre domnului om. L Deaca] Daca S acestea] aceastea A, aceste S au făcut] s-au făcut S de cele] ceale A, di celi L 8 pe om. LS boeari] boiari L, boeri S 9 poruncit L 10 el om. L boeari] boeri L, 2 boeri S 11 cu căpitaniii] iar cu căpitanul AL Cerneți L au făcut] le-au făcut AL după cum] precum AL venit] fost L poruncă L 12 fiind domnul la Tîrgoviște ALS 13 neamților A 14 pen] prin S Românească L Țarigrad] Beligrad ALS trimes-au L 15 pă un] pe un ALS hadăm-saipu] hadăm-musiip (musaip LS) ALS care să] ca să L, carele să S veste] veaste A, veasti L 16 venirea] vinirea L 17 agă om. L trimes L domn LS După domnul ad. să iasă de grabă B poruncă L 17-18 și cum mai în grabă să iasă] să iasă de grab A, să să de (dea S) di (de S) grabă LS 18 dumnealui] dumnalui L, om. S 19 di mari L feliul] felul L, felu S 20 musaipul] saipul B

1—6 Grecianu 64 r. 31-r. 34 12—20 Grecianu 67 r. 5-r. 11

5 împăratului hadăm-negru și calul avînd la tablă cu șa și alții
 fără șale, nimic alt n-au mai căutat, măcar un selam malichim
 dela musaip să auză, ci au încălecat pe cal și au luat cringul în
 cap. Dumnezeu știe cite rascuri l-or fi lovit peste ochi, pînă au
 eșit cu puțintel suflet. Alelalte ce au avut au lăsat tot la otac,
 de care lucru să mira și acel om mare cum și ispravnicul domnului
 au făcut aceasta, la carele au eșit căpitanul de Cerneți Hristodor
 și l-au cinstit și l-au înblînzit, iar măcar că n-au șazut banul
 de față să-l socotească cu ce s-au căzut pe acel om mare, eldar
 10 ș-au făcut cinstea singur că au luat un cal dă-i care i-au plăcut
 din tablaoa banului și vreo pungă de bani | ce avea în dăsagi 131'
 la otac o au luat.

15 Acel feliu de ispravă au făcut banul Cornea domnului și
 țării, care să nu dea dumnezeu să facă vreun boeriu altul vreodată
 ca acest lucru, că mare primejdie va veni pămîntului sau
 domnului țării, ca să vie un împărat mare ca acesta atuncea
 întii în pămîntul țării și să nu găsească nici conace, nici
 domn, nici ispravnicu domnului, care să fie pentru o vorbă, pentru
 o călăuză să îndrepteze calea încătroy ar vrea să meargă și să nu

20 1 avînd] avându-l ALS și alții] și cu alții S 2 fără] fără de S șale] șali L
 n-au] n-am L selam malichim] salamalichim L, silam S 3 de la] di la L
 ci a] ce au L încălecat ALS luat] luoat A 4 Dumnăzau L cite] căti L
 rascuri] hrescuri L fi] i L peste] pisti L și pînă L 5 puțintel] puțin AS,
 puținel L Alelalte] Alalte A, Alti L, Celelalte S au lăsat tot] toate (toati L)
 25 le-au lăsat AL, le-au lăsat toate S 6 de care] de cari L mare] marea L
 și² om. ALS 6-7 au făcut aceasta ispravnicul domnului L 7 carele]
 care AS, cari L După eșit ad. la A căpitanul] căpitanii B Hristodor] Hris-
 toodur L 8 că] căci L șazut] șezut L 9 mare] mari L 10 ș-au] s-au A
 cinstea] cinste L singur om. L luoat A dă-i] au doi AL, doi B care] cari L
 30 11 din] den A vreo] vreao L avea] ave L 11-12 în dăsagi la otac] în desagi la
 otac AL, la otac în dăsagi S 12 luoat A 13 Acel] Acest S feliu] fel ALS
 de ispravă] de (di L) isprăvnicii (isprăvnicie LS) ALS și om. B 14 țării]
 țării L care] cari L dea] de L dumnăzeu L să facă] vreaodată să facă L
 vreun] vreaun L boeriu] boeriu A, boiari L, boer S altul] sau altul S 14-15
 35 vreodată om. L 15 mari primejdii L veni] vini L 16 țării] țării L
 acesta] acela ALS 16-17 atuncea întii în pămîntul țării] în pămîntul țării
 atuncea întiiu ALS 17 și să] să S găsească] gășască L nici conace] nici
 un conac L 18 care] cari L 19 o călăuză] un călăuz-loc AL, un călăuz
 40 locului S îndrepteze] îndrepteaze A, îndreptezi L încătroy] încătroy A, încot-
 tro LS ar vrea] ar avea B, om. L să meargă] mergi L

5 facă rău sau domnului sau țării (minune mare să să ție). Însă
 trebuiește să să știe că două lucruri au astupat întâmplările aceste
 rele de n-au venit: bunătatea și blîndețele împăratului și bună,
 10 chiverniseala domnului țării. Că împăratu fiind bun n-au cercat
 ca un tiran să poruncească să aducă și de cele ce nu să află în
 pămîntul țării, ci mai mult decît fin și lemne nimic alt n-au
 mai cerut. Chiverniseala domnului aceasta au fost, ce s-au zis
 mai sus, că deaca au auzit că vine împăratul și banul au fugit,
 care au fost ispravnic și cunoscînd că nu va veni la lucrul bun
 15 aceasta ce au făcut banul, îndată au trimis alți boeari, pe Cara-
 manlăul postelnicul pentru limbă, pă Bunea armașul, pă Mihai
 postelnicul Corbeanu, pă Pătru căpitanu de Obedeni știind căile
 într-acolo. Și i-au învățat podurile să facă, lemne și fin să aducă
 20 pă la conace și foarte de grabă ajungînd, au făcut porunca și
 s-au înblînzit lucrurile, iar domnul rămîind pă urmă vr-o 2—3
 zile să sfătuea totdeauna să meargă, oare să nu meargă. Și era
 la îndoeală. Cei mai mulți, ce nu-i ajungea mintea să socotească

1 țării] țării L mare] mari L 2 trebuiește] trebuie A, treabue L, om. S
 20 știe]știi L două]doi L întâmplările]intâmplările S 2-3 aceste rele]acestea
 reale A, acești răli L 3 di n-au vinit: bunătăti L blîndețele]blîndea-
 țile A, blîndețile L, blîndețile S bună] buna AS 4 chiverniseala]chi-
 verniseală AS, chevernisala L domnului] a domnului AS, al domnului L
 25 țării]țării L n-au cercat] au cercat A 5 poruncească L de cele ce] de ceale
 ce A, di celi ci L, de celelalte ce S 6 fărăi L ci] și S decît] de AL și]
 30 de A lemne] leamne A, leamni L nimic alt] nimică altă L, altu S 7 Che-
 vernisala L 7-8 Chiverniseala domnului aceasta au fost ce s-au zis mai
 sus om. S ce (ci L) am zis mai sus aceasta fost AL 8 că deaca] că dacă L,
 iar domnul daca S vine] vini L banul] banul, ispravnicul lui (lui
 om. L) AL, ispravnicu lui S 9 care au fost ispravnic om. ALS vini L
 35 la om. A 10 ce au făcut] ce au făcut-o L, ce o au făcut S trimesL boeari]
 boeri LS 11 postelnicul] postelnicul Corbeanu L pă²] pre A, pe L, i S
 11-12 Mihai postelnicul Corbeanu] Mihai postelnicul, pe Corbeanu B 12
 postelnicul om. L pă] pre A, pe L S Pătru] Petre S Petru Corbeanul di
 40 Obideani L Obedeni] Obedeani A știind] fiind B 13 podurile] pădu-
 rile A, om. S leamne A, leamni L aducă] ducă ALS 14 pă la] pe la ALS
 conaci L foarte de grabă] foarti di grabă L, om. S ajungînd om. B s-aufăcut S
 poronca L 15 lucrurile s-au înblînzit S 15-16 pă urmă vr-o 2-3 zile] vreo
 2-3 zile (zilea L) în urmă ALS 16 să meargă] oare să meargă AS, oari ci
 să facă să meargă L oare] or L 16-17 Și era la îndoeală om. S 17
 40 îndoială L Cei] Ci S ajungea]agiungea L ce nu-i ajungea mintea să
 socotească om. S.

mai departe lucrurile cele viitoare, zicea să nu meargă, cu de acest
 feliu de socoteale: că turcii sint minioși pentru fuga banului
 și viziriul nu-ți este prieten bun și dar de s-au găsit la Vetirani
 niscare cărți trimise de aici și vor cunoaște lucrurile noastre
 5 pentru care te va opri și te va mazăli. Însă nu era sfat bun acesta.
 Iar alții l-au sfătuit să meargă, că cu mergerea sa toate să vor
 potoli, orice minie ar fi, tocma și cărți de vor fi prins, le vor
 ținea mincinoase mergînd față cătră față și obrazul ce să vede
 este farmec. Și de vei avea vrăjmași, iar sint și prieteni, care vor
 10 grăi bine. Văzîndu-te că ai mers, toată țara este odihnită, |nici
 un rău nu va păți. Și nădăjduind și măriea ta să te întorci cu slavă
 și cu cinste în scaun, iar nemergînd cînd te cheamă și făcînd și
 banul ceea ce au făcut, cite vor zice vrăjmașii minciuni de măriea
 ta, toate vor să le crează, ca cum ar fi adevărate și atuncea și de
 15 măriea ta rău, că te vor mazăli și de țară rău, că o vor robi, și-ți
 vei pierde și sufletul după altele. Însă sfatul acesta l-au ascultat
 și au purces de olac de s-au dus de au trecut Oltul, Jiu și dincolo

1 mai departe lucrurile cele viitoare *om.* S diparti L cele] ceale A, celi L
 viitoari, zice L cu de] că de B, cu di L 1-2 cu de acest feliu de socoteale
 20 *om.* S 2 feliu] fel AL di socoteli L 3 este] iaste A, esti L prieten] priea-
 ten A, prietin L de s-au] di s-au L Vetirani] Veterani AS, Vitirani L 4
 niscare] niscari L, niscarva S trimise] trimesi L di aice și să vor cunoaști L
 noastri L 5 și te] te A, ti L mazili L era bun sfatul acesta L 6 că cu
 mergerea] că cu meargerea (mergire L) AL. că mergînd S sa *om.* S toati L
 25 7 orici mănîe L orice minie ar fi *om.* S de vor] de ar LS 7-10 le vor ținea
 mincinoase mergînd față cătră față și obrazul ce să vede este farmec. Și de
 vei avea vrăjmași, iar sint și prieteni care vor grăi bine *om.* L 8-12 cătră
 față și obrazul ce să vede este farmec. Și de vei avea vrăjmași, iar sint și
 prieteni care vor grăi bine. Văzîndu-te că ai mers, toată țara este odihnită,
 30 nici un rău nu va păți. Și nădăjduind și măriea ta să te întorci cu slavă și
 cu cinste în scaun *om.* S 8 mergînd] fiind S vede] veade A 9 este] iaste A
 prieteni A 10 bine] binele A Văzîndu-te] Și văzîndu-te (văzîndu-te L) AL
 este] iaste A, esti L 11 nădăjduind] nădăjduit A, nădăjduindu-te L mărie L
 să ti L 12 cinsti L cînd *om.* B ti chiamă L făcînd] au făcut A 13-14
 35 cite] căti L zice] zici L cite minciuni vor zice S mencuni di mărie L
 de măriea ta, toate vor să le crează ca cum *om.* S 14 toati L crează]
 crăază L fi] sănt toate S adivărați L atuncea] atunci A, atunce L 14-15
 atuncea și de măriea ta rău, că *om.* S și di mărie ta rău va fi L 15 te
 vor] ti vor L mazili L și di L rău] iar va fi rău L și de țară rău că] și
 40 țara S 15-16 și-ți vei] și-ți-i L și-ți vei pierde și sufletul] și sufletul il
 pune S 16 pierde] piearde A, perdi L după altele] după altii L, *om.* S
 sfatul] fatul L 17 di olac L de s-au dus] de se-au dus A, di i-au L, *om.* S
 di i-au trecut L Jiul ALS dincolo] dăncolo S

de Jii s-au împreunat cu împărăția. Însă întâi numai cu Vergo pă-
 harnicul și cu comisul cel mare și cu alții 2—3 au fost, când au
 mers la viziriul și cu groază. Însă ce să facă, au mers. Cum l-au
 văzut viziriul și-au schimbat fața și ca un ceas n-au vorbit. Iar
 5 după aceea au zis: Diisăz ghieaur, cum nu ascuți porunca de n-ai
 venit înaintea împăratului ce acum întâi au venit pen țara ta și
 altele. Domnul încă au zis că ascult porunca, numai cale depărtată
 fiind dela Tirgoviște, cu aceea s-au făcut oarece zăbavă, iar nu
 va fi nici o lipsă, că toate ce va fi porunca împărăției să vor face
 10 și s-au rugat să-l erte și l-au ertat de aceea. Și l-au rinduit de
 mergea înaintea împăratului lingă toiuri povață cu vr-o 30—40
 de oameni, iar tabăra osebită mergea. Când era la conac și sta
 oastea de făcea halai, când întra împăratul în corturi, domnul
 descălica și ingenuchea și când trecea împăratul să pleca cu capul
 15 la pământ. Așa-l învăța cei de lingă împărat, iar oamenii domnului
 sta tot călări, apoi încăleca și domnul și să ducea la otac. De
 acolea poamele, pesmezii cei cu apă de trandafir și cu moscos
 făcuți și struguri și altele ce socotiea domnul nu mai sta de a să
 trimite la unii și la alții, în tot ceasul și în toată vremea. Galbenii
 20 cei roșii nu să vedea că-i trimitea pentr-ascuns. Așa și într-acestaș

1 de Jii] de Jiu AS, di Jii L împărăție L întâi numai] numai întâi S
 2 mare] mari L au fost] boiari mari ce au fost L 3 și cu] cu S ci să L
 4 ca la un ceas L după] dupe S. 5 aceea] aceea A au zis] i-au zis AL
 25 Diisăz] Diisiz ALS ghieaur] ghiaur A, gheaur LS nu ascuți] n-ascultă AL
 poronca L de n-ai] de (di L) n-au AL 6 vinit L cel ci AL întâi om. L
 pen țara ta] în țara lui ALS 7 altele] altile L ascult] ascultă A poronca
 împăratului L 7-8 cale depărtată fiind] cale diparti fiind L, este calea de
 parte S 8 oarece] oarice L, oareșce S 9 lipsă] lipsi L toati L poronca L
 30 împărății LS vor] va S faci L 10 erte] iarte A, erti L de aceea] de acealea A,
 di aceea L 10-11 orânduit di merge L 11 înainte L toiuri] tuiuri L
 povață] cu povață ALS vr-o] vreao L 12 di oameni L tabăra] tavărăra A
 osebită] osebit A, osăbit L mergea] merge L și om. L 13 de făcea] di
 făce L halai] allaiu L 14 descălica] descăleca AS, discălica L și ingenu-
 35 chiea] di ingenunche L trecea] trece L 15 di lângă L 16 tot om. S în-
 călica A ducea] duce L 16-17 De acolea] Di acolo L 17 și pesmezii S di
 trandafir L moscos] mosc L 18 altile L socotie L 18-19 de a să tri-
 mite] di a să trimeti L, de trimitea S 19 tot ceasul] toate ceasurile S vre-
 mea] vreamea A, vreme L 19-20 Galbenii cei] Galbeni di cei L 20 nu
 40 să] și nu să ALS vedea] vide L că-i trimitea] că să trimitea (trimete L) ALS
 pentr-ascuns] pentr-a ascuns L, printr-ascuns S într-acestaș] într-acesta A,
 într-a acesta L

1—20 Grecianu 69 r. 22-r. 34, 70 r. 1-r. 4, 71 r. 1-r. 11

chip au mers domnul pînă la marginea Dunării, unde s-au pus
 înpăratul în caic și de acolo din caic au scos un caftan și l-au
 înbrăcat la uscat și înpăratul au purces spre Necopoe pă apă.
 Iar domnul au încălecat și cu toată cinstea | lui au purces spre
 5 Brincoveni; dela Brincoveni au venit în Tîrgoviște.

Intr-această vară ce au venit domnul dela Cerneți, cînd îl
 slobozise turcii să să întoarcă pe la gurile ce vin din Țara Un-
 gurească și plaiurile să le păzească de nemți, să nu vie în țară,
 viind și la Tîrgoviște domnul, au trimis un paharnic al doilea,
 10 anume Ghinea, de au adus <cu> scîrbă foarte mare pe Costandin
 cliucerul Știrbei și l-au închis, nu fără pricină. Ci trimițîndu-l
 domnul de cîteva ori peste Olt cu seama haraciului, cînd era
 la curte boeri și fiind el cam lung la unghii, din feliul Știrbeștilor,
 au luat de la țară cîte ceva și despre domnie au ascuns.

15 Deaci domnul mergînd în vara aceasta către Cerneți, la toate
 conacele veniea la divan, la domn, oameni de să jăluea de luările
 acelea arătînd și scrisorile acestui cliucer Costandin.

Domnul căuta la catașișăle visterii care le didese el mătcii
 și nu să găsiea scrise multe sate, mulți oameni de la care luase

20 1 margine Dunării undi L 2 în caic] în clic L, un caic S și de acolo din
 caic om. LS din A au scos] și au scos la uscat S căftan L 3 la
 uscat om. S spre Necopoe pă apă] pe (pre L) apă spre (la S) Nicopoe ALS
 4 încălecat] încălcat A, încălcat pre cal L cinstea] cinste L 5 Brîncoveani A
 de la Brîncoveni] om. A, de la (din S) Brîncoveni LS au venit] și au venit A,
 25 au vinit L 6 vinit domnul di la L 7 slobozise] slobozîsă L 8 să li pă-
 zască L de nemți] de neamți A, nemții S, om. L 9 viind și] viind AL,
 fiind S la Tîrgoviște domnul] la Tîrgoviști L, domnul la Tîrgoviște S trim-
 mis] trimes L, trimis întăia S 10 di au L cu om. B foarti mari L 11
 cliucerul] crucearul A, clucerul LS Știrbei] Știrbeiu AS, Știrbii L și l-au] di
 30 l-au L fără] făr de S trimițîndu-l] trimețînd L 12 domnul om. L că-
 tiva ori pisti Olt L seama] samă L haraciului] cu haraciul AL, om. S 12-13
 cînd era la curte boeri om. S 13 curte boeri] curte boerii A, curti boerii L
 el om. ALS cam] can AL, ca un B lung] lunghi B la unghii om. A feliul]
 felul L, felu S Știrbeștilor] Știrbeilor S 14 luat] luoat A de la] di la L
 35 cîte] căti L despre] dispre L ascuns] scos L 15 Deaci] Deacii A, Deci LS
 mergînd om. L în vara aceasta către Cerneți] către Cerneți învăța aceasta B
 cătră A toati L 16 conacili L veniea] de veniea B, vinie L la domn
 om. A oameni] omenii L de să jăluea] de jeluea L de luările] de luările A,
 di lucrurile L, de luorăle S 17 acelea] acealea A, aceli L acestui] acestue L
 40 cliucer] cruceariu A, cluceri L, clucer S 18 Iar domnul S căuta] căutând S
 catașișăle] catastisul L, catastih S visterii] vistieriei A care] cari L le di-
 dese] le (le om. LS) didease (didesie L, dedese S) ALS el om. L mătcii] metcii L
 19 nu să] nu ALS găsie L scrise multe sate] multe sate scrise (scrise
 om. S) AS, multi satî scrisă L de la care] di la cari L luase] luoase A, luoasă L

bani. Ci domnul le lua răvașele de le ținea, care era cu iscălitura
acelui boeriu și au tăcut pînă au mers la Cerneți.

Acolo și mai multe boclucuri de acestea eșea la meidan, care
socotindu-le domnul au făcut vreo pungă de bani, pentru care
5 au poruncit caimacaniilor dela București să-l chieame pã cliucerul
Știrbei să-i zică să dea banii, să-i întoarcă săracilor, că de voe
nedîndu-i, va să-i dea cu rușine. Și l-au chieamat caimacani și i-au
zis. El au tăgăduit că nu sînt nici unile de acestea și nu va da
nici un ban, neștiind iscăliturile lui că sînt strînse în mîna domnu-
10 lu. Și încă au zis cătră caimacani că domnul îi este și pîriș și
judecătoriu. Caimacani au scris domnului, domnul auzind s-au
turburat foarte, însă, fiind blînd și răbduliv au răbdat pînă ce au
venit la Tîrgoviște și de acolo au trimis, cum s-au zis mai sus,
de l-au adus din Romînești. Și au strins domnul divan de boeri
15 și l-au adus și pã el la divan. Și au zis domnul: Cluceri, cînd
te-am trimis în țară cu slujbe, fiind cu boerie, dreptate am poruncit
să faci, au nedreptate și jafuri? El zise: Ba dreptate ai poruncit,
măria ta, să fac. Și începu a să îndrepta din cuvinte, iară domnul

1 bani] el bani S Ci domnul le lua răvașăle] le lua răvașăle domnul A, Ci
20 domnul li luasă răvașăle L, Ci domnul lua răvașăle S de le ținea] om. A, di
lea ținea L care] cari L 2 acelui] acelor ALS boeriu] boeri A, boeri LS
3 boclucuri de acestea] de aceste (ca di aceste L, de aceste S) boclucuri ALS
eșea] eșea L, eșind S meidan] medean L, maidan S cari L 4 socotindu-le]
socotindu-se B, socotindu-să L au făcut] făcea S di bani L pentru care] om. S
25 5 au poruncit] au poruncit L, poruncit-au S caimacaniilor S dela București
om. B să-l chieame] să-l (să S) chieame (chemi L, cheme S) ALS pã cliuce-
rul] pe crucear A, pi cluceri L, pe Costandin cluceri S 6 să dea] să-i
(să L) dea AL, om. S banii] om. S să-i întoarcă] să întoarcă banii S 6-7 de voe
nedîndu-i] di voe nedănd L, nedăndu-i de voe S 7 rușine] rușini L Și l-au
30 chieamat caimacani] Și l-au chemat căimăcanii L, caimacani l-au chemat S
8 El au tăgăduit] om. B, el au gîndit S sînt] sînt L de acestea] de aceste A,
di aceste L, ca aceste S 9 neștiind] că știind A că sînt strînse] că sînt
strînsă L, căte sînt S în mîna] în sînul (sinul L) ALS 10 cătră] către S fi
om. L este] iaste A, esti L și² om. S și³ om. LS 11 auzind] om. S 11-12 s-au
35 turburat foarte] s-au turburat foarti L, foarte s-au turburat S 12 și blînd A
și răbduliv] și răbdătoriu L, om. S 13 vinit L Tîrgoviști L de acolo] di aco-
lea L, de acolea S trimes L 14 de l-au] di l-au L, l-au S din] den A, di la L
domnul divan de boeri] divan boerii cu domnul A, domnul divan dea bo-
iari L 15 adus] dus L pã] pe ALS Și au] Și i-au ALS cluceri] criuceari A, clu-
40 ceri L, cluceri Constandine S cînd] om. S 16 trimes L în țară] om. L slujbe]
slujbă L cu boerie] în boerie L dreptate] dreptate L au poruncit L 17
au] ori S nedreptate] neadreptate L zise] zisă L El zise] om. S Ba dreptate]
dreptate L 17-18 poruncit mărie L 18 din] den A cuvinti L iar ALS

zise: Dar acestea ce sînt? Și scoase hîrtioarele cu iscălitura lui și
la déde la Radul cliucerul, fecioru Hrizii vistierul din Popești
să le citească. Și să sculă Radul cliucerul de unde șădea la divan și
le luă din mîna domnului și începu a citi și a arăta clucerului
5 Costandin iscăliturile lui, care, deaca au văzut, au rămas inghiețat.
Începu a zice că pentru cheltueala căii și a feciorilor au făcut. | 132°
Și un covor și niște tipsii și tingiri ce au fost luat mită de au făcut
nedreptate săracilor, zicea că le-au dăruit minăstirii Strehaii.
Domnul zise: Auziți boeri, cu jafuri și cu nedreptăți face pomene.
10 Începu a-l mustra zicînd: Dar pînă cînd aceste jafuri să le faci
cliucere Costandine? Că de nimică, eu te-am rădicat și te-am
făcut slugeriu mare, comis mare și cliuceri mare, al 6 scaun al
divanului și te-am miluit și te-am ținut credincios. Ai luat județul
Dîmboviții, l-ai prădat de n-au rămas ca un sat; l-am luat acela
15 și țe-am dat Teleormanul și mai rău l-ai făcut. Cite am găsit
pe urmă-ți sume de lei jăfuite, pentru care te-am suduit într-o
vreme și te-am urgisit să nu te văz în ochi. Iar te-am ertat pentru

1 zise]ziceA, zisă L acestea]aceastea A sînt]sint L hîrtioarele]hăr-
tioarile L, hărtioare S cu iscălitura]și iscăliturila L 2 le déde]le deade A,
lidedi L, le dete S cliucerul]cruceariu A, cluceriu L, clucer S fecioru]ficio-
20 riul L vistieriu A, vistieriu L din Popești]de (di L) Popești AL, om. S
3 să li cetească L sculă]scoală A cliucerul]crucearul A, clucerul L Radul
cliucerul om. S de unde șădea]di undea]șidea L 4 le luă]le luo AS,
luindu-lea L din]den A și lea începu a liceti L a arăta]a-i (a li L) arăta AL
25 cliuceriu]cruceariului A, clucerului LS 5 lui om. ALS care]cari L.
carele S deaca]dacă L, dacă S au văzut]le-au văzut ALS inghiețat]ca un
inghiețat (ghețat L) ALS 6 zice]zici L cheltueala]cheltuială S feciorilor]
feciorilor lor A, ficiorilor L au făcut. Și]a făcut neadreptate săracilor și au
cumpărat L 7 niște]nești L, nește S și tingiri]de tingiri A, tingiri L luat]
30 luat A, luate S de au]di au L 8 nedreptate]nedră, tati L zicea]zice L
Strehaii]Strihaii L 9 zise]zice A boeri]boeri A cu jafuri]că cu ja-
furi ALS și cu nedreptăți]și nedreptăți (nedrăptăți L) AL face pomene]
face pomeane A, faci pomînirea L 10 Începu]Și începu LS aceste]aceaste A
Dar pînă cînd aceste jafuri să le faci]Dar pînă cînd, dar pînă cînd sa
vor faci aceste jafuri L 11 cliucere]cruceariu A, cluceriu L, clucer S
35 Costandine om. S din]den A nimică]nimic ALS rădicat]rădicat S 12
slugeriu mare, comis mare și cliuceri mare]criuceariu mare, comis mare
și slugear mare A, sulgear marea, comis mari, cluceriu mari L al 6]așa e L,
a șase S 12-13 scaunul divanului L 13 Ai luat]ai luoat A, A luat L
40 județul]giudețul L 14 prădat]prăpădit AS de n-au rămas]de nu rămăsease
(rămăsease S) AS, di au rămas L 15 Teleormanul]Teliormanului A, Telior-
manul L 16 urmă-ți]urmă LS sume]somi L, sumă S lei]taleri S jefuiți L
care]cari L 17 vreme]vreame A, vremi L

rugăciunea altora. Acum iar ai făcut jafuri și nedreptate. Știi tu
 bine că Matei Vodă cel bătrîn și Grigore Vodă și Duca Vodă și
 Șarban Vodă văzînd faptele voastre cele rele și jafurile care le făcea
 5 neamul vostru cel rău, au blestemat cine vă va milui și cine vă va
 primi pe slujbe. Și eu am întrat în blestemu acelor domni de țe-am
 dat atîtea boerii mari și slujbe, iară tu tot rău și jăcaș. La Antonie
 Vodă cînd umblași dijmariu, pentru jafurile tale ai pățit mare
 rușine. La Duca Vodă, fiind logofăt de visterie, ai făcut iscălitura
 10 vistierului celui mare de vrei să furi 17 pungi de bani și aflîndu-te
 au vrut să-ți tae mîna și să te dea cu catastihul de gît legat pen
 tirg. Șarban Vodă, pentru furțișagurile ce ai făcut din banii cailor,
 au vrut să te spînzure, cum toată boirimea și țara știe de acestea.
 Și acum ai înbătrînit și tot nu te lași. Voi să te fac să te înveți.
 Ia-l, căpitane de dorobanți, zise domnul, și-l du la visterie și
 15 să cauți un car, să-l pui și să-l duci la Mehedinți pîn satele carele
 le-au jăfuit să le dea banii care le-au luat și apoi să-l aduci, însă
 să-l bagi și în fieară. Și-l luă și-l duse la visterie pînă în amiazazi.
 Deacii l-au băgat în pușcăria de la poartă. Deacii, jupîneașa lui,

1 rugăciunea altora]rugăciunile unora altora A, rugăciunea altori boia-
 20 ri L iar]iarăși A jafuri]jaf AS nedreptati L 2 bine]bini L cel]acel A
 Grigore S 3 Șarban S faptele vostri celi L cele]ceale A rele]răli L
 care le]care A, carilea lea L,ce le S făcea]făce L 4 blestemat]blăstă-
 mat L cine^{1,2}]cini L vă va¹]va S vă va²]va L 5 primi]trimite A,
 trimeti L, trimete S pe]pen AL, prin S blăstăm^{ul} L de țe-am]di ț-am L
 25 6 atîtea]atăta ALS boerii]boirie L mari]marea L, om. S și slujbe om. L
 iară]iar ALS tot om. ALS jacaș LS 7 unblași S dijmariu]dijmari A,
 dejmar L, dijmar S tale]tali L mare]mari L 8 rușine]rușinea L de
 visterie]de vistierie A, di visterie L ai]au S 9 vistierului]vistierului A,
 visteriului L, vistierului S mare]mari L vrei]vrămi L de bani om. ALS
 30 10 să te]să ti L catastih BS gît]căt A legat om. S pen]prin S 11
 Șarban L furțișagurile]furtșagurile L, furteșagurile S ce ai]cei-ai L din]
 di L 12 spînzure]spînzuri L boirimea]boirimea AS, boirime L și țara]
 și toată țara ALS știe]te știe L de acestca]de aceastea A, di aciste L
 13 te lași]ti lai L ti fac L să te înveți]să te învăț A, să ti înveți L 14
 35 căpitani di L Ia-lcăpitane de dorobanți, zise domnul]Iar domnul zise căpt.
 de dorobanți S și-l du]du-l S visterie]vistierie AS 15 să-l pui]să-l pui
 în car A, și să-l pui L duci]ducă L pîn]pen AL, în S satile L 16-17
 carele le-au]care le-au AS, cari au L 16 jăfuit]jefuit L le dea]li dă L
 care]ce AS, carii L le-au luat]le-au luat A, i-au luat L aduci]aducă L
 40 însă om. S 17 fieară]hiară LS Și-l luă]Și-l luă AS, Și îl luă L duse]dusă L
 visterie]vistierie AS în amiazazi]a namieaze A, la namezi L 18 Deacii]
 Deci LS pușcăria]pușcărie AL dela]di la L, din S Deacii]Deci LS
 giupîneașa L

fiind rudă cu domnul, mergea la jupîneaşa Stanca, cu mumă-sa băneasa Ilinca, sora jupînesii Stancăi, mumei domnului şi plîngea rugîndu-se. Însă i s-au făcut milă pentru lacrămile ei şi i-au grăit jupîneaşa Stanca fiiu-său domnului. Pus-au şi pă vlădica de au grăit şi l-au ertat | de acea purtare pen ţară, de ocară şi au poruncit să dea banii ce i-au luat îndoîţi şi i-au dat şi l-au ținut vr-o doaa săptămîni închis şi l-au slobozit, zicîndu-i să nu-l mai vază în ochi, să să ducă acasă şi să nu să mai amestece la ceva că va să-l spînzure.

După această ocară ce-i veni din fapta lui avea pathola asupra domnului, adecă inimă stricată şi cerca vreme să facă rău domnului. Şi scrisese la tată-său călugăru, în vreme ce venise împăratul pen ţară şi chemase pe domn cu grabă şi cu minie, cum s-au zis mai sus, ca să vie călugărul să să apropie cătră dînşii şi să privească ce întîmplare va avea domnul de la turci. De-l vor opri cum va să să gătească tată-său şi fraţii lui Ştirbeiu şi cu cîţi oameni vor putea strînge să meargă să-l pîrască la împărăţie găsindu-i vine domnului. Şi au venit călugărul la Slatina, la nişte vii ale lui, în chip că lucrează la vii, iară el şădea numai pentru această treabă şi avea şi om trimis în tabăra turcească să vază de domn ce-i vor face turcii şi să vie să-i dea veste.

1 mergea] merge LS giupăneaşa Staica L mumă-sa] maică-sa S 2 Ilinca]şi Ilinca S sora]soro L jupînesii]jupăneasii A, giupăneasii L mumei]mumii L 3 rugăndu-să ALS 4 giupăneaşa L fiiu-său]fii-său S 25 şi pă]şi pe AS, şi [pi L de au] di au L 5 de acea purtare] pentru ace purtari L pen] pin L, prin S de ocară]ocărătă A, ocărăt L poruncit L 6 i-a luat]au luoaat A, a luat LS şi i-au dat]şi i-au dat banii îndoîţi]deplin AS, om. L vr-o]vreo ALS dooă]doi L, doo S 8 a amestece]ameastece A, amestici L, amestice S la ceva]întru ceva AS 10 După]Dupe S veni]vine S 30 fapta]faptile L pathola]pathoma L, gând rău S 10-11 asupra domnului, adecă inimă stricată]inimă rea (rea om L)asupra domnului AL, asupra domnului totdeauna în inima sa S 11 vreme]vreame A, vreami L 11-12 domnului om. A 12 scrisese]scrisă L, scrisese S vreme ce venise]vreamea (vremea S) ce venise AS, vreami ce au vinit L 13 pen]pin L, prin S chemase]chiasmase A, chema L pe]prea L, pre S domnul S 14 cătră]cătrea S 15 ce]ci L întîmplare]întânplari L, întânplare S 16 Ştirbeiu BL 17 vor putea]vor mai putea A, vor L strînge]stringi L să-l]să S 18 vine]vini A, vină LS venit]vinit L Slatina]Slatină A nişti vii L ale]a L 19 iară]iar ALS şădea]şidea L 20 trimes L de domn]de domnia A, di domn L, de domnul S 21 ce-i vor face]ci-i vor faci L turcii om. A veste]veaste A, veastea L

Însă întâmplările au fost bune ale domnului de cătră turci și ei au rămas îndeșărt cu nădejile lor și să duseră la Călinești, spre Pitești și acolo șădea cu toții, ca cum n-ar ști nimic. Iară domnul toate le aflase și deaca au venit la Tîrgoviște au trimis
 5 pă Ghinea păharnicul al doilea cu un armaș la Călinești, unde era adunați și avea poruncă deaca-l va găsi pă călugăr să-l bage în butuci, să-l ducă la Tismana. Și mergînd acolo au găsit pă călugărul Știrbei șăzînd la foc alătura cu jupîneasa lui Neacșa și feciorii și nurorile toate în casă. Și cum l-au găsit au dat porunca
 10 domnului și au făcut precum îi era învățătura, l-au dus la Tismana și l-au băgat în obezi și au poruncit călugărilor să nu-l lase să iasă afară nicăiri, nici din obezi să-l scoată.

Ceata lor să sparse de acolea; mai pe urmă s-au aflat și omul care era trimis de dinșii în tabăra împărătească, cum am zis mai
 15 sus și al doilea au trimis domnul de au adus pe Costandin cliucerul Știrbei de l-au închis și au închis și pe cealalți frați pe toți și multă vreme i-au ținut închiși și la judecată i-au scos, puind omul de față de le spunea faptele lor, carele îl învățase de s-au dus pă unde le-au fost porunca lor. Apoi iar nu s-au potrivit domnul
 20 blestemăciunii lor, ci i-au ertat iarăși.

1 întâmplările]intâmplăriSintimplările au fost bune ale domnului]intâmplările domnului au fost buni L de]di L către S 2 îndeșărt]îndășărt AS, îndișert L nădejile]nedejdili L duseră]dusără L 3 acoloșădea]acolo șidea L Iar ALS 4 toate]toati L aflase]afla AL, află S deaca]dica L, daca S venit]vinit L Tărgoviști L trimes L 5 pă Ghinea]pre Gădea A, pe Ghinea LS doilea]doili L un om. B unde]undi L 6 poroncă L deaca-l va]dică-l va L, daca va S pă]pe AS, pi L bagi L 7 pă]pe AS, pi L 8 șăzând]șezind L jupîneasa]giupăneasa L 9 feciorii și nurorile toate]cufeciorii și cu nurorili toati L, feciorii lui și nurorile lui toate S dat]făcut S poronca L 10 și au făcut precum îi era învățătura om.S l-au]de l-au S 11 poruncit L călugărilor om. S lase]las L 12 să iasă afară om. S nicăiri]nicăiuri L din]den A ni i din obezi să-l scoată]sau să-lscoată din obezi S să-lscoată]să nu-lscoată L 13 sparse de acolea]sparsă di acolea L pe urmă s-au aflat]pe urmă de (di L) aceasta s-au aflat (să află S) ALS 14 care]cari L trimis]trimiși A, trimeși L 15 trimes L și al doilea au trimis domnul]trimis-au domnul al doilea S de]di L pe]pre A, pi L 15-16 Costandin cliucerul Știrbei]Costandin cruceariul A, Costandin cluč. Știrbei L, Știrbeiu S 16 de]di L și pe]și pi L cealalți]cealalți A, ceialați L, ceilalți S 17 vreme]vreame A, vreami L și la judecată i-au scos]scoțându-i la judecată S giudeacată L puind]au pus S 18 di față di lea spunea L faptele]faptilea L carele]care A, carili L il]le A învățasă di L 18-19 pă unde]pe unde AS, pe undi L le-au]le-a A, au S fost porunca]fi fost poronca L 20 blestemăciunii]blestemăciunilor A, blăstămății L ci]și L iarăși]iar ALS

În anul acesta, vara, boerii moldoveni carii era pribegi în Țara Leșască: Iordachie vistieriul, Bogdan hatmanul, Moisi sărdariu, Manole slugeru și alții făcură sfat suptire și cu mare taină și gătiră o seamă de oaste leșască cu Moisi | sărdariu să să ducă la Iași unde era domnul în scaun, ca să ia un capigi-bașa al împăratului și un balgi-baș al hanului și pă alți turci ce vor găsi acolo; pe care luîndu-i vor da o pricină la turci cum Costandin Vodă Duca este blestemat, nu este vrednic ca să-și păzească tîrgul scaunului să nu vie vrăjmași înpărătești să-i ia oamenii înpărătești, ai hanului de acoloa, necum să păzească o țară. Și cu aceasta să minie pe împărat, pe viziriul și pe hanul să-l scoață din domnie și să pue domn după voea lor. Cu acest feliu de socotele au sfătuit și au socotit de au trimis oastea cu Moisi sărdariu și au lovit tîrgul fără veste și au mers la gazdele turcilor ce s-au zis mai sus și i-au luat cum au vrut și s-au dus în țara Leșască. Domnul au rămas rușinat, boerii ca niște blestemați. Însă cu mare grije și frică și întristăciune, că nu știea ce sfirșit va să aibă pentru această întimplare

1 vara, boerii moldoveni] boerii moldoveani, vara A, boerii Moldovii, vara L, boerii moldoveni, vara Scarii] care AS, cari L pribegi] pribegi AS 2 Leșască] Lășască anume L Iordachie] Iordache AS, Iordachi L vistieriul] vistieriul A, vel vistierul S Moisi] Moisăiu L, Moise S 3 Manole] Manoli L slugeru] slugeariul A, sulgerul LS suptire] suptiri L cu] prin S mare taină] taină mare (mari L) ALS gătiră] găti S 4 samă di oasti L leșască] leașască L Moisi] Moisă L Iași] Eș L 5 ia] iasă L capigi-bașa] capegi-baș S 6 un om. L pă] pe AS, pi L ce vor] căți ii vor L pe] pre AS 7 cum] cum că L este] iaste A, iasti L 8 blestemat] blăstămat L este] iaste A, esti L vrednic] vrădnic L să-și] să LS păzească] păzască L tîrgul scaunului] tîrgul scaunul B, scaunul tîrgului L 9 să-i ia] să ia A, să iasă L omii L să-i ia oamenii om. S înpărătești om. BS ai hanului] ai scaunului LS 10 di acoloa L necum] neacum L necum să păzească o țară om. S o om. A țară] țara A minie] miniem L pe] prea pre A, pi L, pre S 11 pe] pre AS, și prea L pe] pre A, prea L să-l] ca să-l ALS scoață] scoți L din] den A 12 după] dupe A, dupre S voea] voe L Cu] om. L, Dupe S feliu] fel LS de] di L socotele] sfătueale A, sfat L, sfătuele S au sfătuit] ce au sfătuit S 12-13 au socotit de om. ALS 13 trimes L oasti cu Moisă L Moise S fără] fără di (de S) LS 14 veste] veaste A, veasti L gazdele] gazda L, gazdile S ce s-au zis mai sus om. S și] ci L 15 luoat A Leșască] Lășască L 16 boerii] boarii A, boiarii L niște] niști L blestemați] blăstămați L, rușinați blestemați S mare] mari L grije] și] grijă și A, om. LS 16-17 întristăciune] întreastăciuni L știea] știe L va să aibă] va avea S întimplare] întâmplari L, întâmplare S

iar pribegii să bucura, cunoscînd că nu va eși lucrul lui Costandin Vodă Duca la sfîrșit bun, pentru care lucru auzind și împăratul, hanul și viziriul foarte s-au mînieat și s-au întristat de oamenii aceia, fiind oameni de treabă.

5 Însă mult s-au nevoit socră-său Costandin Vodă Brîncoveanu din Țara Rumînească să-l înpace, cu turcii și cu hanul și mai
virtos cînd au mers înaintea împăratului, cînd au trecut pen țară
împăratul, cum s-au zis mai sus, au zis, au dat, au făgăduit
și i-au scos caftan, cu un agă, de l-au trimis la Moldova în semn
10 de ertăciune și ca să auză pribegii și cei ce nu-l iubesc să să așaze
de a umbla înpotrivă-i. Iară pribegii nu s-au odihnit, că era
foarte practici și ei întru ale domniilor trebi și au trimis pîră la
hanul Selim Gherii han, care era foarte bun prieten lui Cantemir,
jăluindu-se în tot felul și zicînd că Costandin Vodă Duca au
15 trimis de au chemat oastea de au luat pe acei agi pentru ca să
nu dea bani, arătînd și niște cărți, care zicea că sînt de la domnul
țării trimise la Leași. Asupra căriea minie au pus altă minie. Și
au scris hanul la împărat și la viziriul mai mult decît acestea și
s-au rugat împăratului să pue pă Cantemir oglu domn, care lucru

20 1 pribegii] pribegii AL lucrul] lucrul bun L 2 sfîrșit] fîrșit L care] cari L
3 și hanul L foarti s-au mînieat L și întristat AS de] di L 4 de] dea L
5 s-au] au ALS socră-său] socru-său L 6 Românească L înpace] înpaci L
7 înaintea] el înaintea A pen] prin S țară] țără-i AL, țara S 8 împă-
ratul] împăratului S au zis om. L au dat] odată S făgăduit] dăruit L
25 9 și i-au] și au S caftan] și un caftan (căftan L) ALS, cu un agă de l-au
trimis la Moldova în semn om. L 10 di ertăciuni L auză pribegii și cei
ce] auzi pribegii acei ce L așaze] așezi L 11 umbla] ubla L, unbla S înpo-
trivă-i] între ei S Iară] Iar ALS pribegii] pribegii S 12 foarte] foarti L
practici] practici AL, practicoși S ale domniilor] ale (a L) domnilor ALS
30 și au] ci au ALS trimes L 13 Selim Gherii] Selem Gherei A, Silim
Ghirii L, Sin Gherei S care] carii L, că-i S foarte bun prieten] prieten
(prietin L) foarte (foarti L) bun ALS Cantimir L 14 jăluindu-se] jăluin-
du-să AS, jeluindu-să L felul] felul LS 15 trimis] priimit ALS de au
chemat] di au chimat L, om. S oastea] oasti L, oaste S de] di L luat]
35 luat A pe acei agi] acești agi L 16 niște] niști L care zicea] cari
zice L sînt de la] sînt di la L 17 țării] țări L trimise] trimeasă L
Leași] Iași AB Și asupra S căriea] cărie L, căruea S Și om. S 18 acestea]
aceastea A 19 împăratului] împăratu S pă] pe ALS Cantemir oglu] Can-
timir oglu L, Cantemirolu S cari lucru L

după ce s-au așezat turcii la scaunul lor, la Țarigrad, au și făcut, că fără de veste, neștiind nici capichihaelile Moldovei, nici cele ruminești, au chemat pe Antiohie, fecior lui Cantemir și l-au înbrăcat cu caftan și l-au trimis domn la Moldova, în luna 5 lui dechemvrie și pă Costandin Vodă Duca au trimis agă de l-au luat cu doamnă-sa și cu ce au avut de l-au dus la Țarigrad, vleat 7204 dec. 3.

Iarna au avut domnul odihnă în scaunul lui în București, numai întristat foarte pentru mazăliea gineri-său, domnului dela 10 Moldova, nu atit pentru mazălie, cit pentru lucrul ce au fost fără de veste, de nici un Enachie dragoman care era capichihaea domnului Țării Ruminești n-au prins veste mai nainte, carele era veche slugă Porții turcești și iscusit foarte întru cele ce incepea să lucreze, măcar că făcea cu banii țării, făcea prin daruri ce da, însă tot mai 15 mult decit alții ce au fost mai nainte de el făcea trebile domnă-său.

Boerii din Țara Moldovei au pribegit în Țara Muntenească, carei era rude și credincioși lui Costandin Vodă Duca și necredincioși lui

1 așezat] așezat L au și 2 făcut] și au făcut A că] om. L, care S fără de] fără AL veste] veaste A, vesti L nici¹ om. ALS capichihaelile] capiche-
20 haialele A, capichihăile L, capichehaelile S Moldovii LS 3 cele] ceale A, celi L ruminești] românești L chemat] chemat LS Antiohie] Antohie LS ficiorul L Cantemir LS 4 căftan L trimes L 5 dec emvrie] dichemvrie AS și pă] și pe A, și pi L, iar pe S trimes L di l-au L 6 luoa A doamnă-sa] domnă-sa L, doamna sa S și cu ce] și cu cei ce S de l-au] di l-au L, de i-au S vleat] leat ALS 7 dec. 3 om. ALS 8 scaunul lui] în scaun L, înscunsău S 9 întristat] întrestat L foarte] foarti L mazăliea] mazălie L domnului de la] domnul den A, domnului dila L, om. S 10 Moldova om. S atit] atăta S mazălie] mazălie L lucru LS ce au fost om. S 10-11 fără de] fără dea L 11 veste] veaste A, veasti L Enachie] Enache AS, Enachi L careera] carii era L, om. S capichihaea] capichehaea A, capichihaeL, capichehaeaoa S 11-12 domnului] domnul A, om. S 12 Țării L Ruminești] Muntenești AS, Românești L veste] veaste A, vesti L nainte] în nainte L mai nainte om. S carele] carii L era] fiind S 12-13 veche slugă] vechiu (vechi S) slujitori (slujitor LS) ALS 13 foarti L cele] ceale A, celi L începe L să lucreze] să lucreze A, să să lucreze B, să lucreazi L 14 că făcea] că ce făcea A, căci făce L, căci făcea S țării L făcea²] face L, om. S daruri] darurile L da] luoa A 15 decit] di cât L fost] făcut S nainte] în nainte L, denainte S făce treabile L domnă-său] domnului său S 16 Boearii A Moldovii ALS pribegit] pribegit L] Muntenească] Românească L 40 16-17 au pribegit în Țara Muntenească, carei era rude și credincioși] și rudele S 17 rude și credincioși] credincioși (crădincioși L) și rude (rudi L) AL Ducă] Duca AS, Ducăi L necredincioși lui] necredinciosului S

Antiohie Vodă Cantemir, unii era feciori lui Miron logofătul: Ion, Necolae, Pătrașco; alții era Antiohie hatmanul, Preda armașul, Păladie, Flondor armașul, carii șădea în nădejdea domnului muntenesc ca să scoată iar pă gineri-său domn Moldova, să meargă pă la casile lor.

Domnul Antiohie Vodă domniea țara, cum zic, cu blindețe cu sfeatnicii lui și nu răsplătie rău pentru rău celor ce îndemnase pe Costandin Vodă Duca de-i cerca avuția și o luase și celor ce îndemnase de închidea jupinesile boerilor, dintru care unile era surori lui Antiohie Vodă, ci toate acelea le-au călcat și le-au lăsat și-și căuta trebile domnii.

Era domnul acesta neînsurat cînd au luat domniea; carele auzind de fetele lui Șărbănu Vodă, ce au fost domn în Țara Rumînească, carele era cu mumă-sa și cu frate-său fugit în Ardeal, cum s-au zis mai nainte, că sînt frumoase, iscusite, au cerut dela mumă-sa, doamna lui Șărbănu Vodă, să-i dea o fată, să-i fie doamnă. Și au fost bucuroasă să-i dea o fată, dar prinzind de veste domnul Țării Rumînești de această vorbă și fiind rudă fetelor lui Șărbănu

1 Antiohie] Antohi L Vodă Cantemir] Cantimir Vodă L feciori] ficiori L
20 logofătul] logofătul anumi L 2 Ioan S Necolae] Nicolae A, Nicolai L Pă-
trașco] Pătraș L alții era] alții era ai lui A Antiohie] Antohi L, Andiohie S
3 Paladie om. S Flondor armașul] Flondoriu armașul A, om. S După ar-
mașul² ad. și alții ALS carii] care AS șădea]șidea L nădejdea] nădeaj-
25 dea A, neadejdi L 4 muntenesc] munteaneasc L să scoată]să să scoată L,
să scoată S iar]iarși ALS pă] pe AS, pi L giniri-său L domn] domnul ABS
4-5 Moldovii LS 5 pă la] pe la ALS casile] casele A, casili L 6 domnul
om. S Antiohie] Antohii L domniea] domnie L, domnea S cu¹] întru ALS
blindețe]blăndeate A, blăndeați L 7 sfeatnicii]sfetnicii LS lui om. LS
30 răsplătie L rău¹]cu rău ALS pentru] spre A ce] ci L îndemnase]îndemnase
și făcuse A, îndeamnasi și făcusă L 8 de-i cerca] de cercase A, di cerca să L
avuția și o luase] avuția și o luase A, avuție și o luasă L 8-9 pe Con-
standin Vodă Duca de-i cerca avuția și o luase și celor ce îndemnase om. S
9 îndemnase]îndemnasi L jupinesile] jupăneasele A, giupănăsilea L boea-
rilor A dintru]dentru A, dintre S care]carilea L unile]om. L, unele S 10
35 Antiohie] Antohie L toate]toati L acelea]acealea A 11 trebile]tribili L
domnii]domniei A 12 Era]E L luat]luoat A domniea]domnie L carele]
carili L 13 fetele]featele A, fetilea L Șerban L ce au fost domn în Țara
Romînească om. S 13-14 Românească L 14 carele] cari L frate-său]
frati-său L fugit] fugind AL, fugiți S 15 nainte]sus A, înainti L că sîntu]
40 că era L iscusite]și iscusiti L au cerut]au trimis de au cerut AL 16
Șerban L să-i fie]să fie L 17 au]n-au L dar] care S prinzînd]prinzînd L
de veste] veaste A, vesti L 18 Țărâi Românești L această vorbă]această
ALS și fiind rudă]văr fiind ALS fetelor]featelor A, fetilor L Șerban L

Vodă, n-au îngăduit fiind în vrajbă cu domnul Moldovei, ce au zăticnit. Despre o parte sciea la doamna lui Șarban Vodă zicind unile și altele rele ce putea pentru domnul dela Moldova, despre altă parte sciea la gheneariul nemților și la comăndații du prin cetățile Ardealului altele și altele ca să nu lase fata să să ducă în Moldova. Domnul Antiohie Vodă, deaca s-au făcut aceste zăticniri, au căutat în țara lui o fată tină ră] și frumoasă, fiică lui Dumitrașco Ceaurul și o au luat și-i este doamnă.

Într-acestaș an, despre primăvară, au făcut împăratul turcesc, sultan Mustafă, oștire iar împotriva nemților. Care, ducându-să la Beligradu turcesc, au trecut Dunărea să meargă către Timișvar, auzind că bat nemții Timișvaru și așa înțelese împăratu că nu sint nemții toți, ci grăbiea să meargă să-i găsească pă aceea puținei, ca să-i poată birui, precum făcuse și în trecutul an, că găsise pe singur Vetiran gheneariul cu oastea lui numai, mergind să o preune cu celelalte oști nemțești și l-au bătut foarte rău, precum s-au scris înapoi. Așa gândiea să facă și în anul acesta, ci n-au putut, că nemții încă deac-au auzit că vine împăratu au

1 în vrajbă] învrăjbit S Moldovii LS ce au] ci au LS 2 Despre o parte] Disprea o parti L sciea] scriind ALS domna lui Șarban L și zicând S 3 unilea L altele] altili L rele] reale A, răli L putea] pute L despre] disprea L 4 parte] parti L sciea] scie L neamților AL comăndații] comindații AS, comendații L du prin] du pen A, di pen L, du pin S 5 altele și altele] altili și altili L, unile și altile S ca să] să ALS în] la S 6 domnul] la domnul A Antiohie] Antohi L, Antohie S deaca s-au făcut] deaca (daca S) au văzut AS, auzind L aceste] aceste A, acesti L 7 o om. L frumoasă] foarte (foarti L) frumoasă ALS fiică] fiica S 8 Ceaurul] Ceaurul logofăt ALS și o au] și au L luat] luat A, luat-o L și-i este] șie, A, luiși L, lui S 9 Într-acestaș] Într-a acestaș L, Într-acest S despre] disprea L turcesc] turcilor L 10 iar] iarăși AL neamților AL Care] Cari L 11 cătră] către S 12 bat] bate S neamții AL Timișvariul L înțelese] înțelesease A, înțeleasaș L împăratul AL nu om. L 13 sint] sint L neamții AL ci] ce L grăbiea] grăbie L să-i] să S 13-14 pă aceea] pe cei (acei S) AS găsască pi acei puțini L 14 puținei] puțini AS ca să-i] să-i ALS făcuse] făcusă L și om. ALS 15 că găsise] de găsise AS, di găsi L pe singur \ etiran] pe singur Veterani AS, pi Videran singur L numai om. S 16 să o preune] să să înpreune AS, să să înpriuni L celelalte] cealealalte A, cea L neamțești L l-au] le-au L foarti L 17 precum] cum ALS înapoi] mai înapoi AL, mai sus S gândiea] gândie L 18 ci n-au] ce n-au A neamții AL încă om. deaca] daca S vine] vini L împăratul AL

lăsat cetatea și ș-au dat veste cu ceealalți nemți și împreunându-se cu toți au eșit înaintea împăratului într-un cîmp. Împăratul fiind conăcit și cu șanț înprejur și cu carăle toate înprejuru taberii turcești, precum Tukili, craiul unguresc, ce era la turci, îl învățase. Au venit nemții și dînd năvală au dat de șanț, de cară, ci n-au putut isprăvi nimic că turcii da cu tunurile, cu pușcile. Nemții deaca au văzut că nu pot isprăvi nimica s-au dat îndărăt și patru zile nu s-au văzut, nici nu s-au știut ce s-au făcut. Cînd au fost a 4 zi, la 9 ceasuri, cînd să inchina turcii, iară viind nemții la turci, turcii să mutase din locul acela între niște bălți și despre cîmp cit loc era uscat, din cătro era să vie nemții, făcuse șanțuri mari, carăle înprejur cu mai mare gătire și tărie decit întii și tunurile au rînduit pe la șanțuri cu iniceri. Însă cu atita vitejie au venit nemții și cu atita iuțime, cit s-a mirat foarte cei ce au fost acolo și împăratul cu ai lui s-au sperieat că-i vor prăpădi pă toți, cum că venia Duca de Saxonia, care era ghegenerariusemus, adecă mai mare preste toți ghegeneralii și cu Haizler al doilea ghegeneral și cu Bolin ghegeneral și cu alți ghegenerali cu pîlcurile toate, pe carii văzîndu-i turcii au început a eși din șanțuri

1 cetatea]cetati L veste]veaste A, veasti L ceealalți]ceeanlți L ș-au dat veste cu ceealalți nemți și împreunîndu-se]s-au împreunat S nemți om. A înpreunându-să A 2 înainte L 3 șanț]șanți L și cu carăle toate înprejuru om. S carăle]carălea L toati L tabirii L 4 precum]pricum L Tukeli S il om. A 5 vinit L neamții AL di șanț L de cară om. L ci]și S 6 nimic isprăvi ALS 7 Neamții AL deaca]dică L, daca S nimica]nimic AS îndărăt]îndărăpt L 8 zile]zili L nu² om. S ce s-au]ci s-au L 9 turcii]cu turcii A iară]iar ALS viind]vin ALS 10 neamții AL din]den A acela între]acela într-aalt loc întri L niște]niști L 11 despre]dispre L cîmp]câmp S din cătro]den cătrău A, din cotro LS vie]vii L neamții AL 12 carăle înprejur]și carăle înprejur AS, și carăla pe înpreajur L cu mai mare gătire și tărie]cu mai mare tărie AS, mai cu mare tărie L 13 [u]le-au L rînduit]orănduit L iricari A 14 viteji]văteajie L vinit L neamții AL iuțime]iuțimi L foarti L 15 sperieat]spăriet L 16 pă toți]pe toți AS, de tot pe toți L cum că]că cum ALS venia]vinia L de Saxonia]di Saxonie L, de Saxonie S care]cari L, carele S 16-17 ghegenerariusemus]ghineralisimus L, ghinărar semus S 17 adecă]adică L mare preste]mare peste AS, mari pisti L ghegeneralii]ghinărarii LS și cu]cu ALS 18 ghegeneral]ghenărar L, ghinărar S Bolin]Bolan ALS ghegeneral²]ghinărarul LS ghegenerali]ghinărari LS 19 pîlcurile]polcurile B, polcurilea L toati L pe carii]pre carii (carele S) ALS au început a eși]au eșit S șanțuri]șanț AS, șanți L

afară călări, pedestri înainte-le. Dar nici într-o clipeală n-au
 putut | sta, ci au intrat iară în șanțuri și de acoloa vrea să-și
 arate vitejia, iar nemții cu atita hărborie au venit, cit un Bovan
 gheneariul, cu oastea ce avea supt mina lui, au nemerit o poartă
 5 de ale șanțului de au intrat innăuntru, în turci, care și într-o
 parte și într-alta omorăea pă turci ca pă niște dobitoace. Și așa îi
 fărîma, ca pă niște vase de lut și nimeni nu putea să-i stea înpo-
 trivă și căuta tot poarta împăratului și acolo trăgea să meargă.
 Turcii au fost strigînd: medetu, medetu gheaur bezebat, vai,
 10 vai, ghieaurii ne-au călcat și toți fugea dinnaintea lui, care scăpa
 din pușcile lor. Și așa vitejaște au mers pînă lingă curtea împă-
 ratului (lingă toiuri). Acolo au eșit siimenii viziriului și bostangii
 împărătești și i-au sprijinit în pușci și în sabii. Nemții încă vitejaș-
 te să bătea cu pușcile pînă s-au făcut gloată multă de mulțimea
 15 turcilor ce era și innaintea lor și pă urmă și de o parte și de
 altă parte. Însă n-au avut noroc să facă acea vitejie, să între în
 tabără legată, într-atîtea mii de mii de turci și să omoare

1 înainte-le] înainte A, innainti L Dar]Care S clipeală]clipală L 2
 iară] iar ALS șanțuri]șanț ALS de acoloa]di acoloa L 3 arăti vitejiaea L
 20 neamții AL hărborie]hrăborie AS, hrăbărie L au venit om. L Bovan]Bo-
 lan ALS 4 gheneariul]gheneralu A, ghinărariul L, ghinăraru S avea]
 ave L au]și-au S nemerit]neamerit L 5 di alișanțurilor L de au]și au L
 innăuntru]înăuntru ALS la turci L care]cari L, carele S 6 parte]parti L
 25 într-alta]într-a alta L omorăea]omorăe L, omoria S pă]pe ALS pă²]pe AS,
 pi L niște]niști L dobitoaci L așa îi]așa-i AL, i S 7 fărîma]sfărăsa A,
 sfărma L, sfărăma S ca pă]ca pe AS, ca pi L vasi di lut L nimeni]nimic S
 nu putea]nu-i put L să-i stea]sta L 7-8 înpotrivă]înpotrivă innainti L
 9 medetu, medetu]medet AL, medet S gheaur]ghiaur AL bezebat]bizebast A,
 bezabast L, bizebasti S 10 ghieaurii]ghiaurii AL, gheauri S toți]tot S
 30 fugie L dinnaintea]den naintea A, dinaintea L care]cari L 11 vitejaște]
 vetejaști L au mers vitejaște A pînă om. S 12 siimenii]seimeanii A,
 simenii L, seimeni S₆ bostangii]seimeanii împărătești și bostangii A 13
 împărătești]și împărătești A pușci]pușce L Neamții AL 13-14 vitejaște]
 vetejești L 14 puscile]turcii A, puscilea L gloată multă]gloate multe AS,
 35 gloati multi L de mulțimea]den (din L) mulțimea (mulțime L) AL 15 în-
 nainte L pă urmă]pe urmă ALS de o parte]di o parti L 15-16 di altă
 parti L 16 să facă]ca să facă ALS acea]ace L vitejie]veteajii L 17
 între]întri L tabără legată]taberile ceata B, tabără lăgată L într-atîtea]
 într-atăta ALS mii de mii]mii ALS di turci L omoare]omoari L

atitea mii de turci, pe cum au și făcut și pă urmă să iasă iarăși.

Au perit toți acei viteaji cu ghegeneralu cu tot. Cei de afară nemți ce rămăsese de nu putea să între pren multa nevoieță ce
5 făcea, -au dat destul război cu turcii ce eșise p-afară den șanțuri, cît au ținut războiul dela ceasuri 9 de zi, pînă la 1 ceas den noapte, care sînt 4 ceasuri necurmat războiul. Fără număr au perit și dintr-o parte și dintr-alta la acest război. Întru cei din afară au perit și Haizler ghegenerariul și alți nemți căpetenii și
10 noaptea viind, nemții s-au tras îndărăt, turcii tot în locul lor au rămas și au luat și citeva tunuri nemțești pentru care să ținea că izbînda este a lor. A doaă zi dăns de dimineață au trimis împăratul turci și tătari după nemți ca să-i gonească și găsindu-i la un loc tăbăriți, s-au sculat nemții din locu lor și s-au tras cătră Tisa,
15 apa aceea ce vine pen Țara Ungurească și au trecut apa Tisa de ceea parte. Turcii, tătarii s-au întors la împărat de au spus că au gonit pă nemți pînă i-au trecut Tisa și s-au întors împăratu la

1 atitea]atita ALS di turci L pă]pe ALS 3 Au perit]Ci au perit ALS
20 toți acei viteaji]cu toți AL, cu totul S cu ghegeneralu cu tot]cughinăraru cu totul L, om. S de afară] din afară L 4 nemți]neamți A, nămți L ce rămăsese]ce rămăsese A, ci rămăsăsi L de nu putea]di nu pute L între]întri L pren]prin AS, pentru L nevoieță]nevoințe L 5 făcea]făce L eșise]eși B, eșisă L p-afară]afară ALS den]din LS 6 dela]di la L ceasuri 9]9 ceasuri ALS de zi]den zi A, din zi S 6-7 den noapte]de noapți L, din noapte S 7 care]carele A 4 om. A necurmat]necurmate AS care sînt 4 ceasuri necurmat războiul]cari au ținut 4 ceasuri războiul neacurmati L Fără număr] Întru (și întru L) care (cari L) războiu AL, Făr de număr S 8 dintr-o parte]dent-o parte A, dintr-o o parti L dintr-alta]dent-alta A 8-9 din afară]den afară AS 9 și]om. ALS Haizler]Haizel L ghegenerariul]ghinărarul LS neamți AL căpe' enii]căpitanii L, căpitenii S 10 neamții A s-au tras neamții îndărăpt L 11 luoat A citeva]cătiva L care]cari L să ținea]ținea ALS 12 este a lor]iaste a lor A, a lor esti L A doaă zi]A doa zi A, A doa za (zi S) LS dăns de dimineață]dins de dimineață AS, dimineața L trimes L 13 neamți AL ca să-i]să-i ALS găsindu-i]sosindu-i B 14 tăbăriți]tăbărăți AS, tăbăriți L neamții AL din]den A locul AL s-au]i-au L cătră]către S 15 aceea]aceaea A ce vine]ci vini L, vine S pen]prin S Tisa om. S de ceea]de ceaea A, di ceea L 16 parte]parti L Turcii și ALS împărat]împăratul AL di au spus L 17 pă]pe ALS neamți AL
40 împăratul AL

Belgrad cu această izbîndă și de acolo la Odriiu și iarna au fost acolo.

Intr-acest an au făcut și moscalii oștire spre Azac cetatea și o au luat dela turcii|la care mai nainte au avut război afară cu turcii și cu tătarii de la Crîm de i-au biruit moscalii și cetatea încă o au luat. Fiind mulțime de cazaci, de moscali, au poruncit împăratul moscalului de au săpat pămîntul înprejurul cetății de l-au făcut movile și movilele acelea de pămînt tot le muta spre cetate pînă au ajuns la zidul cetății. Deacii au dat năvală peste movile și au sărit în cetate și pă ciți turci au găsit în cetate înpreună cu muerile lor, cu copiii lor, pe toți i-au omorit. Și așa luînd cetatea și băgînd moscali, cazaci de ai lor și o țin.

Această cetate este pe apa Donului, care apă cură spre Crîmul tătărăsc și mai nainte au fost cetatea moscalilor, ci pentru că făcea moscalii și cazacii multă pagubă la Crîm, pogorîndu-se cu vase pe Don la Crîm și sarea care să pogorăea la Crîm pe apa aceea, pentru treaba crîmleanilor, cînd vrea o slobozia, cînd vrea o oprea, de care era mare zmințea crîmleanilor.

1 de acolo] di acolea L Odriiu] Udriiu L 3 Intr-acest] Într-acesta A, 20 Intr-acestaș LS și moscalii om. S cetatea] cetate S 4 o au luat] au luat-o L de la] di la L care] cari L nainte] înaintea L 5 de la] di la L de i-au] dar i-au ALS muscalii S 6 o au luat] o au luat-o A, au luat-o L di Căzaci L și de muscali S poruncit L 7 moscalului] moscului ALS de au] di au L pămîntul] pămînt AL, pămîntu S înprejurul] pen prejurul L 7-8 de l-au] di l-au L 8 movile] ca niște movile (movili L) ALS acelea] aceea-lea A, aceli L de] di L tot om. S 9 cetati L ajuns] agiuns L Deacii] Di i L, Deci S 9-10 peste movile] pisti movili L 10 cetati L pă] pe AS, pi L 11 pe toți] cu toții pe toți A 12 moscali, cazaci de] moscali și cazaci de A, moscalii cazaci de L, muscali, cazaci e S și o țin] de o țin A, om. S 13 Această] Și această S cetati L este] iaste A, esti L pe] om. B, pre S cari apă L 14 nainte] înainti L ci] și S 15 făcea] făce L moscalii și cazacii] cazacii și moscalii (muscalii S) ALS multă pagubă] multe pagube AS, multi pagubea L pogorîndu-să ALS 16 vase] vasele A, vasele L, vasele S pe Don] pe (pre S) Dunăre (Dunări L) ALS care] carea A, cari L pogorăea] pogorăe L, pogoria S apa om. L 17 aceea] aceea A slobozie L 17-18 pentru treaba crîmleanilor cînd vrea o slobozia, cînd vrea o oprea, de care] pe toată oprea de care B 18 o oprea] oprie L de care] de carii L mari L zmințea] zăticneală S crîmleanilor] crîmului ALS

În zilele Radului Vodă, carele mai nainte în Țara Rumânească
 fusese și Sfinta Troiță din josu Bucureștilor au făcut și să
 mutase domn la Moldova și în Țara Rumânească era domn fiu-său
 5 Alexandru Vodă, într-aceea vreme sultan, împăratu turcilor, au
 chemat pe toți patriearșii creștinești și au scris și la domnul
 din țara Moldovei și la domnul din Țara Rumânească, poruncin-
 du-le să trimiță soli despre ei, fiind tot o lege, să roage pă moscali
 să dea Azacul cetatea turcilor cu voe, că cu război nu o putea
 10 lua, că de nu o vor da pe toți creștinii ciți sint supt stăpînirea
 turcilor, pă toți ii va omori. Ci așa de frică trimise cărți patriearșii
 și domnii acestor țări, cu soli la Mosc și s-au rugat împăratului
 spuid și lauda ce li să lăudase turcul și s-au milostivit împăratul
 Moscului pentru creștini și au dat cetatea de voe turcilor, care
 pînă acum o au ținut, iar Moscu iar o au luat dela mina lor.
 15 Într-această | vară a acestui an domnul Țării Rumânești au
 șazut la Tîrgoviște pentru paza plaiurilor cu voea turcilor și
 despre toamnă au venit iar la scaun la București.

136*

1 zilele]zilele L carele]care AS, cari L nainte]înainti L RomâneascăL
 2 fusese]fusease A, fusăsi L din josu]den jos în A, din jos de LS Bucu-
 20 reștilor]București ALS au făcut]au zidit A, au zidit-o L, o au zidit S 3
 mutase]mutasi L domn]doamna AS, domnul L Românească L domn^a
 om. AL fii-său S 4 Alixandru A, vodă om. LS într-aceea]într-aceaea A,
 într-aceeaș S vreme]vreame A, vremei L 5 chemat LS pe toți]pre toți S
 patriearșii]patrierșii L, patriiarșii S creștinești]creștini AL, criștini S 6
 25 Moldovii AS din²]den A, di la L Românească L 6-7 poroncindu-le L
 7 trimiță]trimeată LS despre]de la ALS leage]legea L, lege S să roage]
 șă rogi L, să să roage S pă]pe A, pri L, de S muscali S 8 Azacul ce-
 tatea turcilor]cetatea turcilor Azacul S cu voe]de voe ALS o om. A 9
 30 lua A că de nu o vor]că di nu vor L, când nu o vor S sint]sint L stă-
 pânire L 10 turcilor]lui S pă toți om. ALS omori]omoră ALS Ci]
 și S di frică L trimise]au trimis AS, au scris L După cărți ad. și au trim-
 es L patriearșii]patriarșii A, patrierșii L 11 țări]țeri L Mosc]mos-
 cali L 12 li om. LS să lăudase]s-au lăudat S împăratu S 13 di voe L
 35 13-14 care pînă]cari pār L 14 iar Moscu]iar acum ALS iar o au luat]o
 au luoat (luat S) iar AS di la L lor]turcilor ALS 15 a acestu]al aces-
 tui AB, al cestui L Românești L 16 șezut L plaiurilor]paiurilor L cu
 voea turçilor om. ALS 17 despre]dispră L au venit om. L scaun la]
 scaunul lui la ALS

Așijderea și domnul Moldovei Antiohie Vodă au șazut la scaunul lui la Iași. Într-acestaș an Sobețskii, craiul leșasc, au murit, carele din vremea ce au bătut pe turci Leașii la Hotin, după luarea Cameniții de la Leași crăiea pînă acum, căruea fecior mare i-au rămas de 2 fămei. Însă multă neunire s-au făcut între boerii leșăști și între oaste și între toată șleahta, că unii pohtiea pă unul, alții pă altul, cei mai mulți pohtiea să pue om strein nu de pămînt pentru mîndria lor ce o au, zicînd că mai bine să vor supune unui strein decît cutăruea și cutăruea. Și ce este și cine este cutarele și ce bag eu seamă de cutarele; celălalt celuealalt încă așa zicea. Și au Leașii un cuvînt de zic: ne pozlovim, adecă nu vom, nu pohtim. Și așa întru această neuniciune au rămas, întru acest an fără crai, vleat 7205.

Iar Costandin Vodă Brîncoveanul, domnul Țării Rumînești, iarna au trecut cu pace și poruncile ce-i venise dela împărăție să trimiță boii, carăle, caila la Beligrad, le-au trimis toate despre primăvară.

Și acea nădeajde avea ca și vara toată să o treacă cu pace în țară-și, cu plimbări, cu ospeațe, privind numai ce vor face Turcii

1 Așijderea] Așijdere L domnul Moldovei Antiohie vodă] domnul Antiohie Vodă, domnul Moldovii L Antiohie S șezut L 2 lui] său ALS Într-acestaș] Într-acestaș L, Într-acest S Sobețskii] Sobeschi AL, Sobețchi S leșasc] lășesc L 3 carele] cari L, care S din] den A vremea] vremea A, vreami L pă] pe ALS 3-4 la Hotin după luarea Cameniții de la Leași om. B crăiea] cari L 4-5 căr. ea fecior mare i-au rămas] cărue i-au rămas fecior mari L 5 2] doi L, doo S fămei] femei A multă neunire] multi neuniri L 6 boerii] boiarii AL leșăști] leașești L, leșești S întri L oaste] oastea lor A, oști L între²] întru L 6-7 unii pohtiea pă unul] unii pe unul pohtiea (pohtie L) ALS 7 pă²] pe ALS pohtiea] pohtie L să pue] să li pui L strein] striin A, streain L nu om. B 8 mîndria] mîndrie L o om. L bine] bini L 9 vor] va ABS supuni L cutăruea și cutăruea] cu mărilea și cu tărilea A, cutărue și cutărue L, cutăriea S 9-10 Și ce este și cine este] Ce iaste (iasti L) și cine (cinea L) iaste (esti L) AL 10 cutarele] cutarile L și¹ om. S bag eu] bagă B seamă] samă L cutarele²] cutareli L celălalt] celalalt A, celalant L celuealalt] celuelant L, celuilalt S 11 zicea] zice L de zic] de-i zic A, de zio B ne] nea L poslovim S adecă] adică L 12 nu vom, nu pohtim] nu vom pohti, nu vom S 13 fără crai] fără craiu A, fără (făr S) de craiu LS vleat 7205] 7205 A, let (leat S) 7205 LS 14 Iar] Atuncea A, om. LS Costandin Vodă Brîncoveanul om. ALS Țării Românești L 15 trecut] trecut-o A paci L poroncilea L venise de la] vinisă di la L trimiță] trimeață L 16 carăle] cară L trimese toati dispri L 17 nădeajde] neadejdi L, nădejde S 18 plimbări] plimbare AS, prinblarea L ospeațe] ospeți L, ospețe S vor face] fac ALS

cu nemții și cu muscalii. Dar așa zic unii dintru înțelepți că unde este nădejde multă acolo este și deșertăciune.

În vreme ce mersese la satul mării sale, la Obilești, unde heleșteu mare este și plimbare foarte frumoasă de primăvară, unde nu odată, ci de multe ori zicea măriia sa: că es timp numai a plimbărilor grijă vom avea din Obilești în București, deacii în Mogoșoaia, deacii în Potlogi, deacii în Tîrgoviște, vom trece vara și de toamnă la vii vom merge, unde ni să va părea. Iată un agă împărătesc vine la Obilești fără veste, neștiind nici capicheaelile domnului, care era la Odriiu, care avea poruncă împărătească îndată să-l rădice pă domn, să-l ducă la Cerneți și cu mare grabă făcură gătire cum s-au putut în 3—4 zile.

După ce au mers în București s-au pornit cu oastea lui cătră Cerneți avînd frică să nu-l ducă și pînă la Beligrad, unde mersese împăratul cu oastea împotriva nemților. Însă cu rugăciuni și cu daruri ce au dat pă la porțile turcești, l-au lăsat să șază la Cerneți. Și acolo au șazut pînă despre toamnă.

Intr-această vară, fiind domnul la Cerneți, i-au venit veste dela Țarigrad, cum au murit de ciumă fii-sa, doamna Mariea, carea o ținea Costandin Vodă Duca, fiind mazăl la Țarigrad.

1 neamții AL moscalii AL dintru]dentru A 2 este^{1,2}] iaste A, esti L nădejde]nădeajdeA, neadejdi L deșertăciune]dișertăciuni L, dășertăciuneS 3 În vreme] În vrăame (vremea S) AS, De vrămi L mersese] mersease A, mearsă L sale]sali L 3-4 unde heleșteu mare este]unde hăleșteu mare iaste A, undi esti heleștiu mari L, unde este heleșteu mare S 4 plimbare] prinbare B, prinblarea L 5 undi L ci di multi ori zice L măriia L că în est timp L 6 prinblărilor L grijă]griji A, grije L avea]ave L din] den A, di L deacii]dicii L, apoi S 7 Mogoșoaie L deacii¹]decii L, și S deacii în Tîrgoviște om. ALS vom trece]vom treace A, vom treaci L, pînă vom trece S 8 și de]și di L, și la S merge]mergi L undi L 9 vine] vini L fără veste]fără veaste A, fără de (făr de S) vestea (veste S) LS 9-10 capicheaelile]capicheaialele A, capichihailea L 10 care]carilea L care²] cări L poroncă L 11 rădice]ridice S pă]pe ALS 12 mare grabă]mari grabă L făcură]făcînd ALS gătire]gătirea AL zile]zili L 13 oaste L către S 14 unde]undi L mersese]mersease A, mersăsi L 15 oastea] oaste S neamților AL rugăciuni]rugăciunea L 16 pă la]pe la ALS porțile]părțile B 17 au șazut]să șază A, au șezut L dispre L 18 vară om. B i-au venit]au venit (vinit L) ALS veste]veaste A, vesti L 19 cum]că ALS fii-sa]fie-sa A După fii-sa ad. mării sale B doamna om. L 20 carea] care AS, cari L mazăl]mazălit B, mazil L

3—20 Grecianu 78 r. 15-r. 21, r. 27-r. 29, 79 r. 8-r. 23

Pentru care mare întristăciune au avut măriea sa|și doamnași
 toată casa mării sale. De la care doamna Măriea rămîind un
 cocon, anume Șarban, au trimis domnul, moșă-său, de l-au cerut
 de la gineri-său, să i-l dea, să-l crească el și să-l aibă în locul fiicii
 5 lor. Și abiea l-au dat, neîndurîndu-să el de singele său să-l despartă.
 Însă tot l-au dat și l-au adus. Atuncea a dooă jale au fost, în
 casa mării sale și a dooa plîngere cînd au văzut coconu.

Într-acest an împăratu turcesc, sultan Mustafa, iar au făcut
 gătire mare de oaste înpotriva nemților și s-au dus cu toate oștile
 10 sale la Beligrad. Poruncit-au și tătarilor să meargă, care avînd
 frică de moscali să nu cumva să meargă pă la casele lor, la Crim,
 numai un sultan au mers cu o seamă de tătari și au trecut pen
 Țara Rumînească, dar bine au umblat că n-au făcut stricăciune
 ca alte dăți. Domnul încă l-au întimpinat cu daruri și au trecut
 15 Dunărea pă la Diiu și s-au dus la Beligrad. Acolo cu împăratul
 turcesc înpreunîndu-se, podul peste Dunăre făcîndu-l, împăratul
 au trecut despre Țara Ungurească și trecînd Tisa apa, au luat
 cîteva cetăți și au și robit multe sate și multe tîrguri. Au mers
 și la o cetate de lingă Dunăre Petrevorodin, numele ei, unde
 20 Tisa dă în Dunăre, ca să o bată. Acolea, de ceea parte de Dunăre,

1 care]careia L mari întreastăciunea L măriea sa]domnul de fiica mării
 sale A, măriia sa L 2 sale]sali L De la] Di la L cari L Marie L rămî-
 ind]rămăsese S 3 cocon]cucon L Șarban L trimes L moșă-său] moși-
 său ALS 4 di la L i-l]e-l L locul fiicii lor]loc ficiilor B 4-5 abiea]
 25 abea L el]și el ALS singele]singele L dispartă L 6 Atuncea]Atunce L
 dooă]dooa A, doo L, doa S jale]jalea L 7 dooa]dooa AL, doo S plîng-
 gere]plîngirea L *După* coconu *ad. răposat* A 8 Într-acest] Întru acesta A
 sultan Mustafa împăratul turcesc ALS 9 gătirea mari L de oaste *om.* L
 neamților AL toati L 10 sali L Poruncit-au L tătarilor L să meargă
 30 *om.* A care]carii A, cari L, carei S 11 de]di L muscali S cumva]cum-
 va S meargă]margă L pă la]până la AL, pe la S casele]casili L, casile S
 12 sultan]soltan L samă di tătari L pen]prin S 13 Românească S bine]
 bini L umblat]inblat L, unblat S stricăciuni L 14 alte]alti L întim-
 pinat]intâmpinat L, intinpinat S 15 Dunărea *om.* A pă la]pe la ALS 16
 35 înpreunându-să ALS pisti Dunări L făcîndu-l]l-au făcut S 17 au trecut]
 de au trecut S despre]dispre L Tisa apa]apa Tisii (Tisa S) LS luoat A
 18 cîteva cetăți]cîteva cetățui A, cătiva cetăți L multe sate]multi sati L
 multe²]multi L 19 cetati di L Dunări L Petrevorodin]Pătrvarodin A,
 Pătrăvorodin L, Pătruvarodin S undi L 20 Dunări L Acolea]Acolo LS
 40 de ceea parte de]de ceea parte de A, di ceea parti de L Dunări² L

despre partea Beligradului era și nemții cu toată tabăra lor. Care văzind împăratul că nemții stau în preajma cetății și nu vor să treacă să să bată și socotind că nici cetatea nu o vor putea lua, de vreme ce toată putearea nemțească era acolo și s-au învirtejit iar înapoi să treacă Tisa spre Beligrad, (au cum zic unii spre Țara Ruminească să treacă pe acolo), cum socotiea cu oarece izbîndă pentru cetățile ce luase și pentru robiea ce făcuse. La care Tisă găsind un pod al nemților făcut mai dennainte și alt pod au mai făcut și au început a trece călărimea cu împăratul; pedestrima mersese în căpătiul podului ca să treacă pã urmă și lăsase un pașă cu cităva oaste streajă să vază nemții ce vor face.

Nemții încă văzind că turcii s-au rădicat de lingă Dunăre, au trecut și ei Dunărea despre turci și fără veste au coprins pe pașa, streaja turcească cu alți 5 turci, că ceealalți au perit toți nevoindu-se să scape. Dar niciunul n-au scăpat să dea de știre la împăratul de nemți că vin, pre care pașă întrebîndu-l de împăratul și de tabără au spus adevăr, că împăratul cu jumătate

1 disprea L Beligradului] Țarigradului S neamții A 2 Cari văzind L neamții AL preajma] potrive L 3 să să] să S cetatea] etati L o vor] o va ALS 4 luoa A vreme] vreame A, vreami L ce] ci L toată om. Al S outerea S nemțească] neamțască L, nemților S era acolo] era toată acolo AS, era acolo L și om. ALS 5 să treacă Tisa] cătră apa Tisa AL, spre apa Tisa S spre] la S au cum] acum BL 6 să treacă om. B pe acolo] pe acolo A, pe acolo L socotie L 7 oarece] oarice L, oareșce S cetățile] cetățuile A, cetățile L luoașe A robie ce făcusă L 8 care] cari L al] a L nemților] neamților AL dennainte] de nainte ALS și alt] și alții S 9 trece] treace A, treaci L călărimea] călărimea L 10 pedestrima] pedestrime L mersese] rămăsease A, rămăsăsi L, rămăsese S căpătiul] capul L După podului ad. în șanțuri ALS pã urmă] pe urmă AS, și ei pe urmă L 11 lăsase un] lăsașă în L oasti L streajă] în urmă streajă (streji S) AS, inprejur straji L nemții] de neamți AL, de nemți S 12 vor face] vor să facă AL 13 Neamții AL văzind L că turcii om. B ridicat S de lingă] pe lingă A, di lăngă L Dunări L 14 disprea L fără veste] fără (făr de S) veaste (vesti L, veste S) ALS cuprins L pe] pre ALS 15 streaja] straja AL streaja turcească om. S ceealalți] alții AS, alți L perit] pãrit L toți om. ALS 16 nevoindu-să ALS scapi L Dar] Ci ALS dea] de L de știre] știre AS, știrea L 17 de nemți] nemțesc A, de neamți L, pentru nemți S vin] vine A, om. S pre care] carele S de] di L 18 și de] și di L adevăr] adevărul A, adivărul L că împăratul] că încă împăratul L jumătate] giământati L

de oaste și mai multă, au trecut Tisa, iar jumătate au rămas dincoace și este să treacă pînă în seară.

Aceasta era înnamiează zi. Nemții auzind că este oastea turcilor împărțită peste apă, au grăbit și au mers fără veste și au
5 încungiurat pă iniceri și au pus tunurile asupra podului de-
bătea, una ca să strice podul să nu mai treacă inicerii, să fugă,
alta ca să bată în pod să nu treacă turcii cei despre împăratul
să facă ajutoriu celor încungiurați de nemți. Și așa dind război
tare, împăratul au poruncit viziriului și altor pași să treacă pă
10 pod să să bată cu nemții. Și au trecut viziriul cu cițiva, dar nu
putea să treacă toți de tunurile nemțești, care bătea în pod. Ci
grăbind nemții au dat năvală și au intrat în șanțuri unde era
inicerii și nefiind toată oastea împărătească la un loc, i-au pră-
pădit pă toți ciți era dintr-acolo și viziriul încă au perit, iară
15 nu de nemți, ci de iniceri. Că deaca au văzut că pier și oastea
cea mai multă era de ceea parte, care era din rea chiverniseala
viziriului și a celor mari, au tăeat ei pe viziriul și pe toate căpe-
teniile ce era cu viziriul. Deacii și ei acolea au perit cu toți afară
din cei ce au înnotat Tisa. Împăratul încă văzînd acea primejdie

20 1 di oasti L giuământati L 2 dincoace] dăncioace S este] iaste A, esti L
pînă] pără L seară] sară L 3 în namiează zi] în amiează zi A, la ameaazi
zi L, în namiezi S neamții AL este] iaste A, esti L 4 peste] pisti L fără]
fără de AS, fără de L veste] veaste A, vesti L 5 încunjurat AS pă] pe ALS
iniceri] iniceari A, eniceri S tunurili L de-] de AS 6 ca să strice] ca să
25 strice A, cari trăce L podul] podurile A, podurile L inicerii] inicearii A, eni-
ceri S 7 în pod] podul S despre] disprea L 8 ajutoriu] agiutor L in-
cungiurați] încunjurați AS neamți AL dind război] din dărăt S 9 tare]
tari L împăratul om. S poruncit L pă] pe ALS 10 neamții AL 11
să treacă] să trăacă L toți om. L nemțești] nămțești L care] carilea L 12
30 neamții AL sanțuri] sanț A, sanți L 13 inicerii] inicearii A, eniceri S în-
părătească] împăratului L, turcească S i-au] au S 14 pă] pe ALS dintr-acolo]
dintr-acolo A, că era dincolo L perit] părit L iară] iar ALS 15 neamți AL
de iniceri] de iniceari A, di iniceri L deaca] deacă L, om. S au văzut] văzând S
35 pier] pieare A, păr L 15-16 și oastea cea mai multă] că oastea ceialtă S
16 cea] ce L era] este toată S de ceea] de ceea A, di ceea L parte, care]
parti, cari L rea] ră L chiverniseala] cheverniseala L 17 a om. L tăet L
ei om. L toati L 17-18 căpeteniile] capitilea L, capetile S 18 Deacii]
Deci LS și ei acolea] acolea și ei A, dacă S au perit cu toți] au perit și ei
40 (după ei ad. cu totu S) LS 19 din] den A acea] această A, ace L, aceea S
primejdie] primejdii L

ce să făcu, cu oastea cîtă era despre el, s-au sculat și s-au dus la Beligrad, lăsînd corturile și tot agarlicu pe urmă. Și ajungînd la Beligrad cu rușine mare, au pus vizir pe un Huseim-pașa și s-au gătit de s-au dus la Odriiu.

5 Nemții, a dooă zi trecînd Tisa dins-de-dimineată, au intrat în corturile turcești de au luat avuție multă fără număr.

Gheneralii au descălicat în corturile înpărătești și au pus preoții lor de au făcut leturghie în corturi și au făcut ospățu mare cel ce era mai mare gheneral, Evghenie, de au ospătat pã toate|cãpeteniile nemțești, întru biruința ce au avut, lăudînd pre dumnezeu, întru care ospăț zic că trei pãhară au închinat mari: unul întru numele lui d-zeu celuea ce le-au dat biruință; al doilea pãhar întru sănătatea și norocirea împăratului Leopold; al treilea pãhar întru sănătatea și norocirea și vitejia ostașilor. Și la fieștecare pãhar slobozia cite 300 de tunuri nemțești și turcești care le luase ei atuncea. Și au trimis în poște la Beciu, la împăratul Leopold, de au dat veste de biruință, pe carele în bisearică la rugăciune I-au găsit, pentru că și zioa și noaptea într-aceea vreme șãdea la rugăciune pentru că știea că atunci vor să să bată oștile

20 1 despre]dinspre L 2 agarlicul ALS pă]pe ALS 2-4 Beligrad... s-audus la om. L 3 pre]pe ALS Huseim] Husiin A, Husein S 5 Neamții AL a doua zi]a dooă zi A, a doa za L, om. S dins de dimineață]des di demineață L, dinsu de dimineaț S 6 luoat A multă om. S fără]fãr de S 7 Ghinãrarii S descãlicat] discãlicat L, dãscãlicat S 8 preoții]preauții L lor om. S făcut]slujit L leturghie] liturghie AS, leaturghie L făcut?]fost L 9 mare]mari L Cel ce] Cel care AS, Cela cari L gheneral]ghenerariu A, ghenãrariu L, ghinãrar S Evghenie] Evghenea L pă]pe ALS 10 toati L cãpeteanilea neamțești L pre]prea L, pe S 11 dumnezeu L care]cari L, carele S trei]trii L mari]mare A, om. S 12 întru]pentru S numele]numelea L dumnezeu L celuea ce]celui ce A, celui ce L biruința L 13 Leopold]lor Leopold (Liopold L) ALS treilea]trieli L 14 sănătatea și om. S norocirea]nãrocirea L vitejia]vetejia A, vetejie L 15 fieștecare]fiiștecari L, fieșce S slobozie L neamțești L 16 care le]carele le A, cari lea L luase]luoase A, luasã L atuncea]atunce L, atunci L trimes L în poște]un poștea (poștu L, poște S) ALS împăratul]împăratul lor AL [17 Leopold] Liopold L de au dat]de le-au dat A, și au dat L, de i-au dat S veste]veaste A, vesti L pe]pre ALS carilea L bisearică]bisãricã L, bisericã S 18 rugăciuni L într-aceea]într-aceea L vreme]vreame A, vremi L 19 șãdea la rugăciune pentru om. ALS știe L atunci om. ALS oștile]rãzboaiele A, rãzboailea L, rãzboaile S

și nu lipsiea din biserică a să ruga lui dumnezeu. Și îndată ce au văzut trimisul pe împăratul, cuvîntul cel dintîi acesta au zis: Bucură-te împărate de biruință! Deacii bucuria ce au avut atuncea împăratu și toate neamurile creștinești eu las a le scrie, numai
5 să gindească fieștecarele cit va fi fost și cite daruri îi va fi dat acelu vestitoriu de biruință.

Oștile nemțești, după aceasta, nu s-au dus la ernatec, ci au mers la Bosna și multă stricăciune au făcut în turci și în tîrgurile și în casele lor pînă s-au apropiat iarna de s-au dus la ernatec unii
10 în Țara Ungurească, alții în Ardeal.

Într-acest an, mai nainte pînă a să bate războiul acesta, o seamă de capete, mari boeri, cum le zic ei: domni și cu 2—3 mii de unguri catane din Țara Ungurească de jos, fiind mult supărați de nemți, pentru multe greotăți care-i îngreoea, ne mai
15 putînd răbda s-au sculat și din citeva cetăți ale lor, nemții ciți au fost, cu comandații lor, pă toți i-au omorît și au luat Ungurii prezidiile cetăților în mina lor și așteptase pînă împăratul să meargă cu oastea lui cea turcească să le ajute, carea era la Beligrad, trimițînd și vestitoriu la împăratu să dea știre de lucrul ce au făcut

20 1 și nu] nu ALS lipsiea] lipsea A, lipsie L biserică] biserică A, biserică L dumnezeu L 2 trimesul L cel om. ALS dintii] dintăiu AL, dintii S 3 Bucură-ti împărați L de biruință] de biruința L, bucuria cea de biruință S Deacii] Deacia A, Decii L Deacii bucuria ce au avut om. S bucurie L atuncea] atunce L 4 toati L creștinești L a le] a li L 5 fieștecarele] fieșcarele AS, fiștecarile L cite] căți L îi om. ALS 6 vestitoriu] vestitor LS biruință] biruințe L 7 după] dupe S dus] dat A ernatec] ernatic L 8 au mers] s-au dus L multă] multe L stricăciune] stricăciuni LS 8-9 în turci și în tîrgurile și în casele lor om. S 9 și] lor și A casele] casăle L apropiat L de s-au] și s-au A, deci s-au L ernatec] ernatic L 10 alții] și alții A 11 Într-acest] Într-acele A nainte] înaintea L a nu să bati L 12 seamă] samă L capete] capiti L mari boeri] mari boeri A, boeri L, boeri mari S 13 catane] cătani L din] den S 14 neamți AL multe greotăți] multe greutăți AS, multi grăutăți L care-i îngreoea] care îi îngreoea AS, cari îi îngreoea L 15 ale lor] acelor A, ali lor L nemții] neamții AL ciți om. L 16 cu comandații] cu comendații (comindații S) AS, comendații L pă] pe ALS omorît] omorât ALS și au] și i-au BL luat A 17 prezidiile] prezidurile L, prezidiu S mina] mână AS, mînili L așteptase] așteptasi L pă împăratul să meargă] să meargă împăratul ALS 18 lui om. L cea] ce L le ajute] li agiuti L carea era] că era ALS 19 trimițînd L vestitoriu] vestitori ALS împăratul ALS știre] de știre S

și să grăbească să meargă întru ajutoru lor. Însă nefiind încă
 gata împăratul, că tătarii nu mersese|, alte oști turcești nu
 ajunsesse, ci n-au putut merge, numai răspuns le-au dat ca să să
 nevoească să ție cetățile cum le-au luat și în scurtă vreme va
 5 veni împăratul și-i va mîntui. Iară ei n-au putut răbda ci au fugit
 toți la turci. Că deaca au auzit oastea nemțească că pe ai lor
 du prin cetățile ungurești i-au tăiat unгурii, au ales cîteva
 reghementuri și cu ghegenerali și cu tunuri și au trimis împotriva
 lor. Ei văzînd că ajutoriu de la turci n-au într-acea dată și putere
 10 n-au să stea împotriva nemților, s-au rădicat călări și ce au mai
 putut face rău nemților n-au părăsit și s-au dus la Beligrad, la
 împăratul turcesc. Pe carii cu bucurie i-au priimit întru lauda și
 cinstea lui, unde vedea că aleargă țările la dînsul, făcîndu-se și
 ei vrăjmași vrăjmașilor împăratului, le-au dat și rîndueele pentru
 15 hrana lor. Și au trimis de olac la Tukili craiul, care era la Țari-
 grad cu doamnă-sa, de l-au adus la Beligrad și i-au dat pre toți,
 pre aceea în seama lui. Trimis-au un agă și în Țara Ruminească
 de au luat pă boeari la Tukili, care de cîțiva ani era trimiși acoloa
 să le poarte grija domnul Costandin Vodă Brîncoveanu, între carei

1 și om. L întru ajutoru]într-ajutoriu A, întru agiutoriu L încă om. S
 2 tătării L mersese]mersease A, mersăsi L alte]alalte A, alalti L 3 ajun-
 sese]să ajunsease (ajunsesse S) AS, agiunsăsi L ci om. ALS merge]merge A,
 mergea L ca să să]ca să ALS 4 să ție]să fie A cetățile L luoa A vreme]
 vreame A, vreami L 5 veni]vini L și împăratu S și-i]și S Iară]Iar LS
 6 deaca]decă L, dacă S nămțască S pe ai]pi ai L 7 du prin]du pe în A,
 din L, după prin S cetățile L tăiat]tăet L cătiva L 8 răghemănturi L
 ghegenerali]gheneral A, ghenărarul L, ghinărar S trimes L 9 ajutoriu de la
 turci n-au]ajutoriu n-au de la turc A, ajutor di la turc n-au L, nu au ajutor
 de la turci S într-acea]într-această AL, om. S putere]puteare A, puteri L
 10 nemților]neamților AL ridicat S 11 face]faci L neamților AL 12
 pe carii]pre carii A, prea cari L, pre carei S unde]undi L 12-15 întru lauda
 și cinstea lui, unde vedeacă aleargă țările la dînsul, făcîndu-se și ei vrăjmași
 vrăjmașilor împăratului, le-au dat și rîndueele pentru hrana lor om S 13
 vedea]veade A, videa L țările]țărălea L făcîndu-să AL 14 vrăjmașilor
 35 om. L rîndueele]rânduială AL 15 trimes L la Tukili]pe Tuchili A care]
 cari L 16 cu doamnă-sa om. L de l-au adus la Beligrad om. LS pre]
 pe ALS 17 pre]pe ALS seama]sama L Trimes-au L și om. S Romă-
 nească L 18 luoa A pă boeari]pe boeari AL, pre boeri S la]lui S care]
 carii AL trimiși acoloa]trimisacolea A, trimeși acoloa L 18-19acoleasă
 40 le poarte grija domnul om. S 19 li poarti L domnul om. L Costandin]
 la Cos!andin S Brîncoveanu om. ALS între carei]întru care A, întru care L
 între carele S

era mai mare un văr al lui Tukili, Petrolți Ișfan numele lui, care și ghegeneral lui Tukili era.

Dar atit s-au dus de mulțămii de domnul și de boeri, cit să nu dea d-zeu vreunui frate rumîn boeriu să pribegească în țara lor vreodată pină vor trăi ei sau feciorii lor și cii vor fi auzit dela dinșii spuind petrecania lor din Țara Rumîneasă.

Nemții dară carii mergea înpotriva ungurilor rebeli și, cum s-au zis mai sus, văzind că au lăsat cetățile numai cu muierile și cu copii și au fugit, au intrat pen cetăți și pen tîrguri și pen sate ca cum ar intra niște haite de lupi într-o turmă de oi cu miei, carei tirănește, păgînește, fără nici o milă, ca niște cruzi sorbitori de singe, muierile și copiii lor îi omorăea, a căror singe va striga cătră d-zeu pururea ca să facă răscumpărare. Și nu crez să nu facă d-zeu răsplătire, de vreme ce nu fără pricină s-au rădicat asupra nemților ungurii, de au făcut acestea ce ați auzit. Ci avind nevoe mare de nemți că le lua cetățile, satele, muierile de să culca cu dinsele, ce de necaz mare au făcut. Că sint nemții

138^v

1 mare] marele lor AS, mari L al lui] a lui L Tukili] Tukeli S Petrolți Ișfan numele lui] *om.* BS, pe toți Iștivan L 2 care și] *om.* B, cariși L ghegeneral] ghenărariul L, ghinăral S lui] lu L ghegeneral lu Tukili era *om.* B 3 atit] atăta ALS mulțămii] mulțumii AS domnul] domn ALS de boeri] de boeri A, di boieri L 4 să nu] să nu-i L dea] de L dumnăzeu L frate *om.* L rumîn] român L boeriu] boeriu A, *om.* L, boer S pribegească] pribegescă L 5 trăi] treace A, trăci L, trece S sau] și ALS ficiorii L 6 auzit *om.* S petrecania] petreacanie L Țara Rumîneasă] Țara Românească L, țară S 7 Neamții dar AL cari mergi L reabeleși L 7-8 Nemții dară carii mergea înpotriva ungurilor rebeliși, cum s-au zis mai sus *om.* S 8 văzind L că au] au ALS cetățile L muierile L 9 și¹ *om.* L și au intrat L pen¹] și pen A pen cetăți și *om.* S pen²⁻³] prin S 10 sate] sate L ca *om.* L niști haitea L de¹ *om.* L cu miei] *om.* A, cu mei L 11 carei] carii A, cari L, care S tirănește] tirănește A, *om.* L păgănește A, păgănești L După păgînește *ad.* gădește A fără] fără de S 12 singe] singe L, sänge S omorăea] omorăe L, omorie S căroră] cărue S singe²] sänge AS, singea L 13 striga] strica S către S dumnăzeu L răscumpărari L ca să facă răscumpărare *om.* S și nu] Să nu A 14 crez] crăz L să nu] ca să nu S dumnăzeu] dumnăzeu L, *om.* S răsplătire] răscumpărari și răsplătirea L vreme] vreme A, vreme L fără] fără L, fără de S 15 ridicat S neamților A de au] au LS acestea ce] aceea ce A, aceea ce LS 16 Ci] și L mare] mari L neamți AL le lua] le luoa A, li luase L cetățile, satele, muierile] cetățile, satele, muierile L, muierile, satele, cetățile S 17 de să] di să L, și să S dinsele] dănsile L, muierile L După dinsele *ad.* și alte (alti L) reale (răli L, rele făcea S) ALS ce de] ci de AS, ce di L necaz] năcaz L mare] mari L sint L neamții AL

un neam rău și tiran, d-zeu să-i judece după faptele lor, care răsplătire socotesc că sau noi sau după noi alții o vor vedea asupra nemților dela d-zeu.

5 Într-acestaș an, vara, după ce au purces domnul rumînesc la oaste cătră Cerneți, au venit în țară Scarlat țelebiu, fecior lui Alexandru Șaporitul, dragomanul cel mare al împăratului turcesc, chiebat de domnul Costandin Vodă al rumînilor să-și dea fata după el, Ilinca anume, cu carele au venit popa Necola, grecul dela Sinop, de peste marea Neagră, fiind credincios domnului și era și cițiva coconi de boeri de Țara Rumînească, pe carii mai nainte domnul îi trimisese ca să fie la venire împreună cu acel celebui și în zioa de duminica mare au intrat în București.

15 Într-această vreme au rădicat d-zeu o furtună, vînt mare cu ploae, atit de iute ciț multe case, multe bisearici au fărîmat și pen multe locuri ale țării, că petutindinea au fost această furtună și dobitoace și oameni au ucis, copacii scoțîndu-i din rădăcină și sfărîmînd unul pă altul. Că era oameni mulți (într-aceste vremi lăcuitoari pîn păduri), cu dobitoacele lor, întru care multă pagubă s-au făcut.

20 1 neam L dumnăzeu L judece] giudeci L după] dupe S faptele] faptile L, faptile S 1-2 care răsplătire] cari răsplătiră L, care S 2 socotesc] socotesc că le va răsplăti S după] cei după ALS alții om. ALS vedea] vide L 3 nemților] lor A, neamților L dila dumnăzeu L 4 rumînesc] romănesc L 5 oasti L cătră] la S au venit] a venit A, au vinit L în țară] un țarigrădean S Scărlat L țelebiu] cilibiul A, celibiul L, celibiu S fecior] feciorul A, ficiorul L 6 mare] mari L 7 chiebat] chemat LS di domnul L 8 după] dupe S Ilinca anume] anume Ilinca LS carele] carile L, care S vînt L Necola] Nacula ALS grecul] gricul L 9 de peste] dipisti L, du peste S Neagră L creadincios L 10 coconi] cuconi L de boeri] de boeri A, di boeri L, de boer S de²] den A, din LS Romănească L pe carii] pre cari (care S) ALS 10-11 domnul mai nainte (innaintea L) ALS 11 trimisese] trimisease A, trimesăsi L casă fi la venire împreună] casă vie (vii) L ALS 12 celebui] cilibiu AL, celibiiu S di Duminica mari L 13 vreme] vreame A, vrea L ridicat S dumnăzeu L furtună mare A mare] mari L 14 ploae] plae L atit] atăta S iute] ute L multe^{1,2}] multi L bisearici] besearici A, bisărici L, bisericici S fărîmat] fărmat L 15 pen] prin S țării] țării L petutindinea] petudindenea A, petudindene L 16 dobitoace] tobitoaci L, dobitoacile S oameni] omeni L au ucis] i-au ucis S scoțîndu-i L din] den A 17 sfărîmănd L unul pă altul] unul pe (prea L) altul AL, unii pe alții S într-aceste] întru aceaste A vremi] vrămi L 18 pîn] pen A, în L, prin S dobitoacele] dobitoaceli L, dobitoacile S întru care] întru cari L, om. S

Însă Scarlat celebrul n-au făcut zăbavă în București, ci au purces după domn și l-au ajuns la Ciocăneștii din Vlașca mergînd cătră Cerneți și tot cu domnul au fost de acii înaintea.

5 Într-acestaș an, despre toamnă, o seamă de unguri, de cei ce mai rămăsease în Țara Ungurească de jos, ca la o mie de oameni, de unde și cealalți, care s-au zis mai sus, au fugit la turci, după ce pă nemți au omorît, văzînd că cearcă nemții să vază cine au mai fost la o vorbă cu cei ce au mers la înpărăția turcească, temîndu-se să nu afle și de dinșii și să-i omoare, vitejaște
10 s-au sculat și dintre nemții cei de acolo din Țara Ungurească au eșit și pen Ardeal au trecut, fiind și acolo oști nemțești și pe la Bistrița Ardealului au pogorit în Moldova, la Cîmpulungul Moldovenesc. Întru care fiind jolniri, adecă călărași,|oaste nemțească
15 vrînd să le stea înpotrivă, să nu-i lase să fugă de la creștinii neamți la turci, ei iar ca niște viteaji au năvălit și au tăeat pă jolniri și au trecut în ținutul domnului Antiohie Vodă, domnul Țării Moldovei, care au trimis înaintea lor de i-au întreat unde merg. Ei au răspuns că merg la turci, cătră carii au zis că domnul este despre partea turcească, ci să șază în ținutul lui pînă va

139^r

20 1 Scărlat A celebrul]cilibiul ALS ciau]ce au L 2 domn]domnul AL, domnie S l-au]o au S ajuns]agiuns L Ciocăneștii L 3 cătră]la S tot cu domnul]tot domnul L, cu toți S de acii înaintea]di acii înaintea L, înaintea S 4 Într-acestaș] Într-acest L disprea L samă L de unguri om. S 4-5 de cei ce mai]domnii cei mari B, din (de S) cei ce mai LS 5 rămăsease]mersese B, rămăsăsi L, rămăsese S jos]gios L o mie]doaă mii AL, 2000 S 6 oameni]oameni unguri S de unde și cealalți, care s-au zis mai sus om. S unde]undi L cealanți, cari L 7 după]dupe A, după cealanți L pă]pe AS, pi L neamți A i-au omorât L văzînd L neamții^a AL vază]afle AS, afli L 8 cine]cini L o om. L 9 temîndu-se] temîndu-să AS, tămăndu-să L să nu afle] să nu să afle (afli L) ALS și de]și din L și să-i]ca să-i A omoare]omoari L vitejaște] vitejești L 10 dintre nemții]dentre neamții A, dintri neamți L cei om. L cei de acolo din Țara Ungurească om. S 11 pen]pin L, prin S trecut]trăcut L pe la]pi la L 12 a Ardealului A Cîmpulungul]Câmpul lungu LS 12-13 Moldovineaasc L 13 care]cari L jolniri]în jolniră L adică L nemțească]leșască AS, lășască L 14 să fugă]să treacă S de la]den A, di la L, din S creștinii]cregin A, greateni B, creaștini S 15 nemți S la turci]turci B iară S niște]ni L viteaji]veateji L, viteji S tăeat]tăet L pă]pe ALS 16 Antiohie]Antohie LS domnul]domnului S 17 Țării]Țării L, om. S Moldovii ALS care]carele AS, carilea L trimes L de i-au]di i-au L întreat unde L 18 cătră]cătrea S carii]cari L, carei S au zis]auzise AL 19 este]iaste A, esti L despre]cătrea L partea]parte L

face știre împăratului și cum va zice împăratul, va face. Și au șăzut spre Putna pen sate, pen orașă.

5 Întru acest an, luna lui septemvrie, au rădicat Leașii craiu pe Duca de Saxonia prin pohta acestor 2 împărați: Petru al Moscului și Leopold al nemților. Care Duca al Saxoniei, mai nainte
10 pînă a nu-l pune craiu leșăsc, s-au făgăduit că le va scoate Camenița dela mina turcilor, care era luată dela Leași mai nainte de 26 de ani. Zic cei ce au fost în Țara Leșăscă, la coronația craiului acestuea, că cu mare cinste și cu mare mîndrețe au intrat
15 în scaunul său, avînd oastea lui dela Saxonia foarte înpodobită cu feliuri de haine și cu alte podoabe, dupe cum le este portul. Însă pîlcul care era înbrăcat cu haine negre, ai tuturor era cai iară negri; al căruea pîlc era hainele albe, caii încă le era albi. Ai căruea era hainele galbene, caii încă galbeni era; fieștecare
20 pîlc cu ce haine era înbrăcat cu acel fel de păr era potrivîți și caii. Iar înbrăcămîntea craiului și a calului lui era foarte de mare preț, tot dieamanturi și robine, mărgăritariu, întru care lovînd soarele să părea că alt soare răsare. Zic unii, carii nu este

1 face știre]faci știrea L va zice] vor zice A, va zicea L va face]așa vor
20 face (va faci L, ya face S) ALS au șăzut]așa au șăzut AS șezut L 2
pen¹⁻²]prin S sati L orașă]orași L 3 acest]acel A luna lui]la luna
lui AS, la L septemvrie]săptevrii L ridicat S 4 Duca de Saxonia]
Duca Saxonie L Petru]Petră A, Pătru L 5 și om.ALS Leopold]Li-
25 opold L neamților AL Care]om.A, Cari L al Saxoniei]Saxonie L, Saxonii S
nainte]innainti L 6 pînă a nu-l]până a A, păr a nu să L, până a nu S
puni L leșăsc]leășesc L făgăduit]făgăduit țării ALS scoati Caminița L 7
de la¹]din ALS care]carii L luată A de la²]de ALS nainte]innainte L
8 de]cu ALS coronația]coronia S 9 acestuea]acestue L mari cinsti L
mare mîndrețe]mare mândreațe A, mari mândreți L 10 Saxonia foarti L
30 11 cu feliuri]și în feliuri A, cu feluri LS de haine]di haină L alti podoabi L
dupe]după ALS le este]le iaste A, li esti L 12 pîlcul]polcul L cari L
era]are A haine negre]haine neagre A, haini negrea L care era înbrăcat cu
haine negre]al tuturor carei era hainile negre S ai tuturor]a tuturor AL, le S
era cai]carii A, era și caii S 13 iară negri]negri AS, negrea L al]a A
35 căruea]cărue L pîlc]polc L hainilea albi L era hainele albe, caii încă le
era albi]era cai albi, le era și hainile albe S 14 Ai]a ALS cărue L era]
li era L hainele]hainilea L, hainile S galbini L galbeni era]le era galbeni A,
galbini L, era galbeni S fieștecare]fiecare A, fișticari L, fieșcare S 15
pîlc]polc L ce haine]ce fel de haine S de păr]om.A, di păr L potrivîți
40 și]potrivîți AL, și S 16 lui om.A 16-17 foarti de mari preaț L
17 diiamanturi L robine]robinuri A, robinea L mărgăritariu]mărgărin-
tari L, mărgăritare S care]cari L, carele S 18 soarele]soarilea L, soarile S
părea]peră L soari răsari L Zic]Așa zic L carii]care S este]iaste A, esti L

cuvint de crezut, cum că prețul acei haine era de 1000 de pungi de bani.

Acestui craiu, care era Duca dela Saxoniea, turcii îi zicea *nalcăran*, ruminește va să zică *fără mă potcoavă*. Am cercat acest cuvint să știu de ce-i zic turcii așa și am aflat de oameni aleși, de credință, că el este om virtos, carele potcoava de fier, încă precum sint la nemți groase și cite cu 8 cue, o ia în mîini și o frînge în doaă, adevărat, nu minciună și pentru aceea i-au pus turcii nume nalcăran, fără mă potcoavă.

Întru acest an Moscul împăratul nici o ispravă n-au făcut nicăiri, nici în cîmp să să bată cu tătarii, cu turcii, nici pe apă să să sloboază cu vase, să facă vr-o izbîndă, precum mai nainte aducea vești unii, alții de acolo, mai virtos neguțătorii, că au făcut mii de mii de vase, care iau cite atîtea sume de ostași și cite atîtea tunuri și au pornit și au făcut aceea și cealaltă și de acum numai sint să să pornească pe mare la Țarigrad și altele ca acestea vești aducea.

Însă nimic de acestea estimp n-au fost. Întrebînd pricina ce au fost de au rămas lucrurile așa, ci în trei chipuri spunea, mai virtos iar neguțătorii ce veniea de acolo și cei ce să fac a fi

1 cum că]că ALS haine]haini L 2 de bani om.ALS 3 care]carii L de la]di L Saxonie S zicea]zice L 4 nalcăran]nalcăran A, nalcăran S ruminește]rumănește A, romănești L 5 di ce îi zic L de] om.A, di L 6 di creadință L este]iaste A, esti L om virtos]virticios L carele]care A, carililea L de fier]di her L, de hier S 7 precum]pe cum S sint]sint L neamți AL și căti L mîini]măni L, mână S 8 frînge]frîngi L doaă]doaf L, doo S adivărat L nu]nu este S minciună]minciuni A și]ci S aceea]aceaea A 8-9 pus turcii nume]pus numele turcii A 9 nalcaran S 10 Moscul împăratul]împăratul Moscului L 12 să să]să AB sloboaze L vase]vasi L izbîndă]ispravă A precum]pecum A, precum L nainte]innaintea L 13 aducea vești]aduce veaști L di acolo L neguțătorii]negoțitori A, neguțitorii L că om. A 14 mii dea mii de vasă L care iau]carii iau A, carie L cite]căti L atîtea]atăta S sume]sumă AS, sumi L di ostași L 15 căti L atîtea]atăta AS aceea]ceaea A, ceea LS cealaltă]ceaealaltă A, cealantă L, cealaltă S 16 să să pornească]să pornească AS, să să pornească L pe]pre S mare]mari L altele]altilea S, altile S 17 acestea]aceastea A veaști aduce L 18 Însă]Încă ALS nimic]nimică L de]di L acestea]aceastea A, aceasta A, aceasta S estimp]în estu timpu L Întrăbînd L 19 de au]di au L lucrurile L ci om. A trei]trii L spunea]spui L, spune S 20 virtos]pre urmă ALS neguțătorii]negoțitorii A, neaguțitorii L ce veniea]ce vinie L, de cei ce veniea S de]di L, după S

viteji și umblă după aceste vești. Întii zic că boerii toți ai Moscului
nici unii n-au pohtit să facă oștire asupra tătarilor, aducind
pricini că de tătari nici o nevoe n-au, pace cu toți imprejurenii
au, pentru ce de bună voe să-și rădicesc vrăjbi și nevoi și scirbe
5 asupra-le întru care să fac multe cheltue și vărsări de sînge,
care cînd sînt pentru răscumpărarea patriei, adevă a moșiei,
sînt bune și de toți priimate, iară îndeșărt a cheltui este rușine
și îndeșărt a vărsa sînge, este păcat.

10 Cu acest feliu și mai multe de acest feliu de cuvinte i-au zis,
dar n-au putut să-l plece, ci mai virtos l-au aprins spre minie,
cit au omorit o sumă mare de boeri, de vreme ce nu i-au umblat
pre voe, ci avînd această treabă n-au putut face oștire. Alții
zicea că văzînd boerii că nu le face pre voe, să să lase de oștire,
au făcut sfat să-l omoare. Și cu ce mijloc? Au zis să să ducă unii
15 să dea foc stoliții.

Alții să fie gata cu pușci și îndată ce va veni împăratul la foc
(că așa este obiceiul împăraților muscăcești să încalicesc să să ducă
unde să fac aprinderi în stoliță cetate) să-l inpușce. De care sfat
unul s-au osebit și s-au dus cătră împăratul și i-au spus toate
20 ce s-au sfătuit boerii împotriva lui. De care necrezînd împăratul

1 viteji]viteaji A, veteji L umblă]unblă L, unbla S după]dupe AS aceste]
aceaste A, acești L Întii] Întiiu S boerii]boerii A Moscului]moscalilor L
2 oștire]oștiri L asupra]împotriva AL, împotriva S tătarilor L 3 pri-
cini]pricină S nevoe]nevoi L n-au nici o nevoe S paci L înprejurenii]
25 înprejurenii A, înpreajurării L 4 ridice S vrăjbi și nevoi]vrăjbă și
nevoe L scirbe]scărbi AL 5 cari L multe]multi L cheltue]chiel-
tueli A, cheltueli LS sînge]sînge L 6 cari cînd sînt L patrii L adică
a moșii L După moșiei ad. a pămîntului ALS 7 sînt]sînt L buni și
di toți priimiți L iar ALS îndeșărt]îndeșert L, îndeșărt S chieltui A este]
30 iaste A, esti L rușine]rușini L 8 îndeșărt]îndeșert L, îndeșărtu S a
să vărsa AS sînge]sîngea L este]iaste A, esti L 9 feliu¹]fel LS mai
om. L de¹]di L acest]aceaste A feliu²]feli A de cuvinte]di cuvinti L,
om. S 10 plece]pleace A, plăce L l-au]au A spre]sprea L 11 cit]
că B sumă]somă L mare]mari L, om. S de¹]di L boerii]boeri A, boeri
35 mari S vreme]vreame A, vremi L umblat]înblat L, unblat S 12 pre]
pe AL ci]ce L faci oștirea L 13 zicea]zice L boerii]boerii A face]
faci L pre]pe AL 14 omoare]omoari L să să ducă unii om. S 16
pusci]pușcea L ci va vini L la foc împăratul L 17 este]iaste A, esti L
obicei]obicina A, obiceiul L împăratului S muscăcești]moschicești AL,
40 mușchicesc S să să ducă om. ALS 18 unde]undi L aprinderi]aprindiri
L, aprindere S stoliță]tolița L cetate]cetatea LS să-l inpușce om. B
De]Din ALS 19 osăbit L către S toate]toati L 20 ce s-au]ce au L
boerii]boerii A De care]Di cari L necrezînd]creazînd L

despre o parte și despre alta crezînd și fiindu-i frică, să mira cum va să cerce lucrul acesta, pe carele iar acel boear l-au învățat cum va cerca acest lucru. Și au trimis în temnițele lui să caute om să semene cu împăratul și au găsit și l-au adus de l-au ținut
 5 în casă pînă lingă seară, căruia i-au zis împăratul: Omule, tu ești rinduit spre moarte, după vina ta. Acum ce voi zice, de vei face, iată să fii mîntuit de moarte. Tu ești în chipul meu,|să ei hainele mele și să incalici pă calul meu și să mergi cu oamenii miei, să te duci la o aprindere de foc ce va să fie la noapte și de
 10 vei scăpa, din norocire-ți, să fii sănătos, să fii ertat de moartea ce era să mori și cu alte daruri împărătești să te miluesc. Și au prins vinovatul bucuros să facă și ținindu-l ascuns l-a înbrăcat în haine împărătești și au zis comisului să-i gătească calul și sta așteptînd aprinderea tîrgului și iată la 2—3 ceasuri din noapte să rădică
 15 foc în tîrg. Împăratul strigă de cal să-l aducă și scoase calul la scară. Iase cela înbrăcat în haine împărătești, merg înaintea merg pă urmă, după obicei și nimeni nu știe de acest lucru. Și îndată ce merse la foc, din gloată să sloboziră cîteva sume de puști și lovesc pe acela ce era chip împăratului și-l oboară jos.
 20 Unul ce era din credincioșii împăratului, ce era acolo la foc trimis, văzînd ce fu, alergă la împăratul și-i spuse.

1 dispre o parti L dispre alta creazînd L 2 cerce]cearce A acesta] aceala A pe] pre ALS carele]carili L acel]acest S boear]boeariu A, boiari L 3 va cerca]va a cerca L trimes L temnițele]temnița LS caute]cauti L 4 om]un om ALS semene]seamene A, sămeani L adus]dus L di l-au L 5 sară L căruia]cărue L Omule]Omuli L 6 moarte]moarti L 6-7 de vei face]di vii faci L 7 di moarti L meu]meu L 8 hainele mele]hainele mele A, hainile meli L, hainile mele S și¹ om. AS pă]pe ALS meu]meu L 8-9 și să mergi cu oamenii miei, să te duci om. S 9 aprindere L noapti L de vei]di-i L 10 din]den A, de S norocire-ți]nărociri-ți L, norocirea-ți S să fii²]și să fii S di moarti L 11 era]erai L vrei S alti L să te]să ti L 12 bucuros vinovatu S l-a]l-au ALS haini L 14 aprindirea L din]den A, di L noapte]noaptea L ridică LS 15 strigă de (di L) cal (calul S) împăratul (împăratului S) ALS scoase]scot A, scoasă L, scoaseră S 16 Iase]Iasi L, Ese S înbrăcatu S merg]mergu-i ALS 17 merg pă urmă]pe urmă AL, și pe urmă S obicei A nimeni]nimenea AL, nimini S 18 merse]merseră A, mearsără L, merșeră S gloată]gloate A, gloati L să sloboziră]slobozîră A, să slobozi L cătiva L sume]sute A, somi L, om. S 19 de puști]de puște L, puști S pe]pre A acela]cela ALS ce]care AS chip]în chipul ALS 19-20 și-l oboară jos. Unul ce era din credincioșii împăratului om. ALS trimes L 21 văzînd]văzînd L alergă]aleargă L spuse]spusă L

Împăratul au învățat de au închis porțile și au gătit tunurile și au trimis la patriearhul de l-au chemat înlăuntru la el și i-au spus toată pricina. Boerimea ceealaltă cu sfatul lor văzind că muri cela, adecă ca cum împăratul, s-au gătit să meargă la curtea
 5 împărătească să ridice alt împărat. Cum sosiră la poartă ziseră să deșchiză porțile. Portarii zicea că fără dă porunca împăratului nu vor deșchide. Ei ziseră că împăratul este mort în mijlocul tirgului și tu nu știi, ci grăești minciuni. Deșchide că vom intra fără voea voastră și veți păți rău. Dederă știre împăratului și
 10 patriearhului cum boerii toți cu multe gloate au venit și zic unile, altele ca să le descuem poarta. Patriearhul au zis cătră împăratul: Șazi în casă și eu să mă duc la poartă să vorbesc cu ei. Zise împăratul: Fă bacico, adecă părinte, ce știi.

Și merse acoloa, și incepu a le zice: Ce, v-ați nebunit fiilor, de umblați noaptea îndeșărt, gindind că ați omorît pă împăratul
 15 cu sfaturile voastre și nu știți că d-zeu, păzind pe unsul lui, mai nainte i-au descoperit sfaturile voastre și pe altul au înbrăcat în hainile lui și l-au trimis la foc, unde ați dat și pă acela ați omorît, iar nu pă împăratul. Ci vă duceți cineși pă la casele voastre și vă lăsați nebuniile. Îndată ce auziră cu groază mare fieștecare s-au dus pă la casele lor. Deacii au chiebat oameni credincioși

1 de au] di au L 2 trimes L patriearhul] patriarhul A, patriiarhul L de] di L chiebat A 3 Boerimea] boirime L ceealaltă] ceailaltă A, ceealantă L, ceilaltă S văzind L 4 adică L cum împăratul] cum au fost
 25 împăratul L 5 ridice] rădice A ziseră] zisără L 6 deșchiză] dișchiză L, dășchiză S zicea] zice L fără dă] fără AL, fără de S porunca L 7 nu vor] nu o vor S deșchide] dișchidi L După deșchide ad. porțile L zisără L este] iaste A, iasti L 8 știi] știu A ci] ce ALS Deșchide] Dișchidi L, Deschideți S 9 fără] fără de S voea] voe L veți] viți L Dederă] Deaderă A, Deditia L, Dăteră S știre] știrea L 10 patriiarhului LS cum] cum că S boerii] boerii A multi gloati L 11 altele] altilea L descuem] dăscuem A, dișchidim L patriiarhul LS cătră] către S 12 Șazi] Șezi L casă] scaun L 13 bacico] bacicu L adecă părinte, ce] adică fă părinti cum L 14 merse] mearse A, mearsără L a le] a L 15 umblați] unblați LS îndeșărt] îndeșert L, îndășărt S pă] pe AS, pre L 16 sfaturile voastri L dumnezeu L 17 nainte] înaintea L i-au] au L descoperit] discopirit L, dăscoperit S sfaturile voastri L 18 hainile] hainele A, hainilea L trimes L 19 pă¹⁻²] pe ALS casele] casilea L, casile S voastre] voastri L 20 Îndată] Și îndată A auziră fieșcarele S mare] mari L 20-21 fieștecare] fieștecarele A, fiistticarile L, om. S 21 pă] pe ALS casele] casilea L casile lor să duseră S Deacii] Deci LS După Deacii ad. a dooa zi A, a dooa za L, a doa zi S chemat LS oamarii crădincioși L

ai lui, a două zi și i-au făcut căpitani în locul celor ficleni și au început a stringe oastea, pre care i-au jurat că vor fi cu dreptate cătră împăratul lor. Are și oaste nemțească ca la 10 mii în leafă, carii sint credincioși împăratului și-l păzesc. Și aceea fiind aceea au început a-i aduce pe boeri, pe căpitani. Deacii i-au tăeat, i-au omorit ca la o sută de oameni mari. Și de acestea zic că n-au putut face oștire spre tătari. A treia pricină și cea mai de pre urmă zic că împăratul este cam nebun, lipsit de minte și celea ce nu să cade a face, acelea face; cum îi vine în gând, bine, rău aceea face, omoară cu vină și fără vină. Oaste au scornit în cest timp multă și o au scos într-un cîmp și o au năpustit acolo șazind și el umbla din cetate în cetate, din tîrg în tîrg, curvind și făcînd lucruri făr de treabă, cu care lucruri toată vara aceasta au trecut și nimeni nu cutează să-i zică un cuvînt, că îndată cu mîna lui îi tăea cu sabia, că așa spun că atit este de iute cit deaca i să nălucește pă cineva, cu mîna lui îi omoară, de care iuțime toți s-au îngrozit și cu mare nevoe îi slujesc, fiind nebun, cum zice Aristofan poeticul în stihul dintii, care face el începătură cărții.

Leat 1699. După întunec vine și lumină, după întunec soare, adecă după multe turburări ce au avut turcii cu nemții

1 a două zi *om.* ALS ficleni]ficleani A, vicleani L 2 străngi L oastea] oasti L, oaste S care]carii AL dreptati L 3 cătră]cătore S lor *om.* ALS Are]Ari L, *om.* S oasti neamțască L 10 mii]100 mii B 4 carii]care AS, cari L sint]sint L credincioși L 5 a-i aduce]a duce L pe boeri]pe boeri A, boerii L Deacii]Dici I, Deci Si-au tăeat *om.* L 6 Și di L acestea]aceasta AS 7 face]faci L oștirea L treia]treea A, trie L cea]cei L mai *om.* S de pre]după A, de prea L, duple S 8 este cam]iaste can A, esti can L celea]cealea A, celi L, cele S 9 ci nu să cadă L a face]a să face A, a li faci L, a le face S acelea]acealea A face]li faci L, le face S vine]vini L bine]bini L 10 aceea]aceaea A face]faci L cu vină]și cu vină A vină^{1,2}]vini L fără]făr de S Oasti L 11 timp]timp L și o au scos într-un cîmp *om.* S o²*om.* L șazind]șezănd L 12 umbla]unbla LS din^{1,2}]den A cetate¹]cetati L în cetate] *om.* A, în cetati L 13 făr de]fără de L treabă]cinstea L cu care]cu carile L lucruri²]lucru S aceasta *om.* L 14 nimeni]niminea S nu cutează]nu-i cuteza L 15 tăea]tăia L sabia]sabie L spun]spunea A atit]căt B, atât L, atăta S este]iaste A, au fost L, era S de iute]de iuti L cit]că AS deaca]dacă L, daca S 16 nălucește]nălucește A, năluce L, nălucea S pă]pre A, pe LS cineva]ciniva L il omoară]ii omorăe L, il omora S care]cari L 17 mare]mari L nevoe]frica S slujesc]slujăsc A, sluje L, slujiea S nebun]neabun L 18 Aristofan]Aristofel A, Aristotel LS în stihul dintii care face el începătură cărții *om.* ALS 19 Leat 1699 *om.* ALS După]Dupe S întunec¹]întunecarec A vine]vini L întunec²]negură ALS 20 soare]soari L adică L multe¹]moarte S turburări]turburări și oștiri (oștirea L) ALS nemții]neamții A, nămții L

5 în 18 ani cu multe ostenele și cu multe pagube de oameni și de
alte, iată și dorita pace. Că în anul acesta îndemnind părțile
streine și pe o parte și pe alta, mai virtos Englezul, care și sol
la turci au trimis cu îndemnare ca aceea să facă pace și fiind
10 turcii osteniți de atâtea războaie, au priimit ca să facă pace și
au ales împăratul, sultan Mustafa, pe Alexandru exaporitul,
dragomanul cel mare al Porții othomanicești, fiind și întru toate
invățat și înțelept și practic de l-au trimis în țara nemțească la
15 cetatea Carlovița, dindu-i și un agă turc, pă Rami Reiz efendi,
care pă urmă au ajuns și viziriu, să fie împreună cu dragomanul,
la care loc au venit și despre partea împăratului nemțesc iar oa-
meni învățați și înțelepți și împreunându-se toți la Carloviț, peste
20 apa Savei, între Zimen* și între Varodin, au făcut legăturile
de pace și le-au și așăzat în 25 de ani să fie neclătită.

15 Acest turc, carele au mers cu dragomanul, cum s-au auzit,
au fost om prost și neinvățat, că au și zis acei nemți, care era
trimiși pentru pace, că atita au fost turcul de mojiç și neinvățat, 141
cît toată ritorica lui Alexandru dragomanul nu putea astupa
mojiçiea turlului¹.

20 1 multe] multi L ostenele] osteneale A, ostineali L multi pagubi L de
oameni] și de oameni AS 1-2 de altele] și cu altilă L, om. S 2 pace]
pacea L părțile] părțile L 3 streine] creștine AS pe] spre B streine
și pe o parte și pe alta, mai virtos om. L {3-4 Englezului, cari și sol
au trimes la turci L 4 îndemnare] indeamnari L aceea] aceea A, acee L
25 pace] paci L 4-5 și fiind turcii osteniți de atitea războaie, au priimit ca
să facă pace om. ALS 6 sultan] un sultan B Alixandru ALS 7 cel
mari L otomăneaști L și om. ALS toati L 8 trimes L nemțască L 9
Carloviță LS pă Rami] pe Rami A, pare-mi B efendi] afendi B 10 care]
carele AS, carile L pă] pe ALS agiuns L inpreaună L 11 cari L despre]
30 dispre L 12 împreunându-să ALS Carloviț] Carloviță LS peste] pisti L
13 între] și între B, intri L Zimen] Zemen AS, Zmen L Varudin S legă-
turi S 14 di paci L așezat L fie] fiea L neclătită] neclătite A, neclătit L
15 carele] care AS, cari L s-au auzit] s-au zis mai sus S 16 că au și zis
acei nemți] că acei de mai sus au și zis S neamți AL care] cari L 16-17
35 care era trimiși pentru pace om. S 17 trimesi L pace] pacea A, paci L
de] di L mojiç] mojiç S 18 lui] a lui L Alixandru ALS 19 mojiçiea]
mojiçiea A, mojiçiea L

40 ¹ La Radu Popescu după această expunere urmează trimiterea unei de-
legații de boerila Poartă care obține domnia pe viață pentru Brîncoveanu.
Autorul Cronicei noastre confundă acest moment cu obținerea noului
hatîșerif de domnie pe viață din 1703 astfel că avem un lapsus între
1699 și 1703.

1—19 Grecianu 89 r. 10-r. 24

* Zimen = Serai Ci...

După aceasta n-au trecut multă vreme ci au trimis împăratul, sultan Mustafa, pe imbrihorul cel mic al lui la Costandin Vodă Brincoveanul, domnul Țării Rumânești, să-l rădice, să-l ducă la Odriiu, unde era împăratul și pentru ce pricină nu știea nimeni; 5 căruea domnului mare întristăciune i-au venit, atita cît s-au bolnăvit. De abiea s-au îndreptat în cităva vreme și au purces cu voe, fără de voe de s-au dus. Acolo mergînd, o lună de zile au șăzut și nici un răspuns de nimica nu lua, nici priimiea nimeni ca să meargă să să înpreune, ci șădea ca un osîndit, de nu știea 10 la ce margine va să-i iasă lucrul. Iar cheltuele, cum spunea cei ce au fost acolo, au făcut foarte mari pe la unii, pe la alții, ca să-și dreagă lucrul, să să întoarcă iar la scaunul său și nici într-un chip n-au putut pînă s-au făgăduit că va mai adaoge haraciul, care au și făcut, că l-au mai înmărit de cum au fost cu 240 de 15 pungi și cu aceasta s-au împăcat și l-au priimit de s-au înpreunat.

Deacii i s-au înnoit domniea și înbrăcînd caftan s-au întors la scaunul său cu bucurie. Această pricină de l-au chiebat la Poartă pe Costandin Vodă și au mărit haraciul, zic că au fost 20 Cornea banul, carele fiind mai nainte trimis de domnul la Odriiu înpreună cu capichihaelile domnului, vrînd muftiul să-și însoare

1 După] Dupe AS vreme] vreame A, vremi L multă vreme n-au trecut S trimes L 2 pe]pre L imbrihoriul L al lui]a lui L 3 Țării Românești L ridice S 4 știea nimeni]știi niminea L, știea nimic S 5 domnului]domnul AL *Inainte de mare ad.* cu ALS mare]mari L întristăciune] întreastăciuni L venit]vinit L atita]atât AL s-au] s-au și A 6 De abiea]Di abea L vreme]vreame A, vreami L și om. LS 7 fără de]și fără A, și fără de L de s-au]și s-au L zile]zile L 8 șezut L de nimica] de la (di la L) nimeni (nimini LS) ALS luoa A priimiea]priimea L nimeni] pe nimeni B, niminea S 9 înpreune]înpreuni L șădea]șidea L osîndit] osindit L 9-10 știea la ce]știe la ci L 10 să-i]să ALS cheltuele]cheltueale A, cheltuială L spunea]spun S cei ce]cei ci L 11 mari]mare L unii, pe la alții]pe la unii alții (și alții L) ALS 12 iar om. A 13 s-au] n-au ALS adaoge haraciul] adaogi haragiul L 14 care]cari L înmărit]mărit AL cu om. LS de om. A 15 pungi]pungi de bani S de s-au]di s-au L 16 Deacii]Decii L, Deci S i s-au]s-au A, ș-au LS domniea]domnie L înbrăcînd]înbrăcîndu-l B 17 scaunul său la București L pricină]pricină au fost A di l-au L chemat]chiebat LS 19 carele]carile L nainte]innaintea L, denainte S trimes L 20 capichihaelile]capichehaealele A, capichihaelilea L, capichehaelile S însoari L

un fecior, au fost cerut dela Costandin Vodă să-i dea un dar, 50 de pungi de bani, pentru cheltueala nunții și au priimit toți și îndemna pe domn să-i dea, de vreme ce era om mare și iubit împăratului, învățind carte dela dînsul în copilărie.

5 Și i-ar fi dat domnul, dar Cornea nu l-au lăsat, puind pricină altele la mijloc. Dintr-aceasta miniindu-se muftiul au îndemnat pe împărat de au făcut aceasta ce s-au scris mai sus, de au rămas un greu mare asupra țării. Însă fără zăbavă și muftiul acela ș-au luat plata, că s-au sculat zurbale dela Țarigrad și au venit spre 10 Odrii asupra lui sultan Mustafa să-l scoață den împărăție și să pue pe frate-său, pe Ahmet, împărat, care s-au și făcut. Și pe muftiul acela prinzindu-l, rău l-au omorit.

După ce dar domnul Costandin Vodă Brincoveanu au venit în țară, cum s-au zis mai sus și fiind pace între acești 2 monarhi, 15 turcul și | neamțul și el vesel și în pace, avînd hatașirif dela sultan Mustafa și făcîndu-și și altul dela sultan Ahmet, fratele lui Mustafa, carele sciea să fie domn pînă în sfîrșitul vieții lui. Și așa cu acestea să bucura în ospete și în veselii, în nunte și ale boerilor de pămînt și ale lui nunte, măritîndu-și fetile, însurîndu-și feciorii cei de vîrstă, că atita era fericit, cît mi să pare 20 că toate darurile norocului era asupra lui. Că mulți au noroc în

1 fecior L de la] di la L 2 cheltueala] chieltueala A, cheltuiala L 3
îndemna] indeamna L pe] toți pre L, pre S vreme] vreama A, vreami L
mare] mari L 4 învățînd carti L copilărie] copilării L 5 i-ar] ar ALS
25 pricină] pricină LS 6 altele] altile L Dintr-aceasta] Dentre aceasta A,
Dintr-a aceasta L mîniindu-să ALS 7 pe] pre S împărat] împăratul AL,
împăratu S După făcut ad. împăratul A aceasta] acestea S ci s-au L de
au] di au L 8 mare] mari L țării] țării L fără] fără de S 9 luoa A
zurbale] zorbali L de la] di la L, și-n S vinit L 10 sultan] soltan L den]
30 di la L, din S 11 pe] pre A frati-său L Ahmet] Mehmet L care] cari L
pe] prea L, pre S 12 prinzîndu-l] prinzîndu-l L 13 După] Dupe S Brin-
coveanu om. S 14 cum s-au zis mai sus om. S pace] paci L între acești
2 monarhi] într-aceste doo monarhii S 15 neamțul L [și el vesel] și el
au rămas veasel (vesăl L, vesel S) ALS pace] paci L hatașirif] hatașiraf B
35 de la] di la L 16 Ahmet] Mehmet S frațiea L 16-17 fratele lui Must-
tafa om. S 17 carele] care AS, cari L sciea] scie L in] la S sfîrșitul]
fîrșitul L, sfîrșitu S 18 acestea] acestea A ospete] ospeate A, ospetei L
și in] in ALS vesălii L nunte] nunti L ale] ali L 19 boerilor] boearilor A
de] di L ale] ali L nunte] nuntea L fetile] featile A, fetilea L 19-20 însu-
40 rînd AS 20 atita] atît AL fericit] fereacit L pare] pari L 21 toati da-
rurile L norocului] nărocului L

lume, dar nu în toate, că unii au noroc de cinste, iar nu de feciori și de bogăție și de stat frumos și de altele, alții au noroc de feciori iar nu de cinste și de bogăție și de altele și tot au și lipsă de unile, iar acest domn în toate au avut noroc, bogat, frumos la chip, la
5 stat, vorba lui frumoasă, cu minte mare, rude multe, fii, feate din destul; gineri, nurori așăjderea, cinste mare și în boeria lui și în domnia lui ci au domnit nici o lipsă nu va fi avut. Și acest domn ar fi putut să zică cuvintele lui Solomon că orice i-au pohtit inima lui nu i-au lipsit. Acestea și ca acestea văzind înaintea
10 ochilor lui, numai să veseliea.

Întru aceste vremi ce s-au înpăcat nemții cu turcii n-au lăsat d-zeu ca să nu aibă neamții bici să-i bată, ci au rădicat pe Racoți Ferenți, nepot lui Racoți Gheorghie, craiul Ardealului, invitând toată ungurimea din Țara Ungurească de sus și din Ardeal de s-au
15 rădicat toți cu sabia asupra nemților, vrăjmașilor lor și mare peire s-au făcut în nemți, că i-au tăeat și au luat cetățile lor dela nemți, avînd ghegeneral pe o rudă a lui mai mare anume Berciani. Și așa în 8 ani au ținut stăpinirea cu sabia, iar după ce au trecut acei 8 ani, trimițînd nemții mincinoasă gratie, s-au amăgit cei

20 lume]lumea L 'toati L năroc L cinstea L de feciori] di ficiori L 2 și de]și di L și de stat frumos om. AL și de³]sau de A altele]altilea L 2-3 și de bogăție și de stat frumos și de altele, alții au noroc de feciori, iar nu de cinste și de bogăție și de altele] în toate S alții au noroc de feciori iar nu de cinste sau de bogăție și de altele om. L 3 și tot au și lipsă de
25 unile]sau de stat frumos și în toate au și altele din unile A, și di stat frumos în tot au și lipsă den unilea L, iar au și lipsă din unile S lipsă] lipsit B 4 în] intru L noroc]năroc L 5 minte]minti L rude multe]rudea multi L feate]feti L, fete S 6 din]den A, om. L destul]dăstul S așăjderea]așij-derea AS, așijdere L cinste]cinsti L în om. L boeria]boirie L 7 în om. L domnie L ci au]ce au ALS nici o lipsă]lipsă S nu va fi]nu au S acest] acesta B 8 să zică]zice S i-au]au AL 9 nu i-au]n-au L Acestea¹] Aceastea A aceste²]acestea A, aceste L văzînd înaintea L 9-10 înna-
30 intea ochilor om. S 10 lui om. S veseliea]vesăliea L 11 Întru aceste] Întru aceste (aceste S) AS, Într-această L vremi]vrea mi L nemții]neam-
35 ții AL 12 dumnăzeu L neamții]om. L, nemții S ci]ce L ridicat S 13 Ferenți]Fereanți A, Frenți B, Frinți L 14 ungurime L și din]și den A di s-au L 15 ridicat S sabia]sapie L nemților]neamților AL vrăjma-
șilor lor]vrăjmași S 15-16 mari peirea L 16 s-au]au ALS neamți AL tăeat]tăet L au luat]ș-au luat A, ș-au luat LS de la]di la L 17
40 neamți AL ghegeneral]ghenărariu L, ghinărar S După ghegeneral ad. mare (mari L) ALS mai mare om. ALS Berciani]Berceani A, Berceaan L, Ber-
cean S 18 stăpinirea]stăpinirea L sabia]sapie L 19 trimițînd]tri-
mețînd L nemții]neamții AL

mai mulți și l-au | părăsit pe Racoți și s-au dus la nemți. Care văzind că-l părăsesc oștile s-au rădicat cu Bercenii și cu alți domni ai lui și au trecut în Țara Leșască.

De multe ori au trimis sol la turci rugându-se pentru ca să-i dea ajutoriu, dar n-au vrut să-i dea, de vreme ce făcuse pace turcii cu neamții, iar de ar fi dat ajutoriu măcar cit ar fi fost de puțini turci și tătari și cu oastea ce avea el ar fi pustiit toată Țara Nemțească și el a fi rămas craiu desăvirșit în Țara Ungurească și în Ardeal ca și strămoșu-său cel bătrîn Racoți.

Întru aceste vremi murind craiul dela Șpaniea, mare vrajbă s-au făcut între franțezi și între nemți vrînd fieștecarele dintre dînșii să ia crăiea Șpaniei și multe războaie au avut neamțul cu franțozul pentru acea țară. Însă în cea după urmă tot franțozu au biruit și au pus pe un nepot al lui craiu la scaunul Șpaniei, de dînsul asculta. Numai o părțicea dintr-aceia țară i-au dat franțozu neamțului, cit s-au îndurat și pentru ca să facă pace, precum au și făcut. Și dupe aceea n-au trăit multă vreme craiul frănțozesc, ci de bătrînețe au murit, lăsînd în locul lui pe un strănepot al lui.

În părțile despre mieazănoapte, între sfezi și între moscali, s-au scornit mare vrajbă și cu războaie unul asupra altuea să

1 neamți AL 1-2 Cari văzînd L 2 părăsăsc L ridicat S Ber-
 ceniei] Berceani AS, Berceni L 4 Di multi L trimes L sol] soli ALS ru-
 gându-să ALS ca om. ALS 5 dea] de L ajutoriu] agiutoriu L, ajutor S
 25 dea²] de L vreme] vreame A, vreami L ce] ci L făcuse] făcusă L 5-6
 pace turcii cu neamții] turcii pace cu nemți S 6 iară de ar fi] iar de
 (di L) i-ar (ar LS) fi ALS ajutoriu] agiutoriu L, ajutor S cit] de S fost om. A
 7 puțini] puțin L turcii și tătarai L avea] ave L 8 nemțească] neam-
 țască L desăvărșit craiu S 9 strămoșu-său] strămoși-său AL, stremoși-
 său S 10 aceste] aceaste A, această L vremi] vreami L de la] de L
 30 mari L 11 franțezi] franțozu AL, franțoz S nemți] neamții A, neamți L
 fieștecarele] fieșcarele AS, fiișticari L 11-12 dintre dînșii] dentru dînșii A,
 om. L, dintr-ânșii S 12 Șpaniei] Ișpaniei AS, Ișpanii L multe războaie]
 multi războaie L 13 acea] ace L în cea] în ce L, cea S după] dipi L, dupe S
 35 franțozul² AL, franțozii S 14 pe un nepot om. B al lui] a lui AL, om. S
 Șpaniei] Ișpaniei A, Ișpanie L, Ișpanii S După Șpaniei ad. și toată țara ALS
 de] di L 15 asculta] ascultă S părțicea] părțice L dintr-aceia] dentr-aceia A,
 dintr-ace L i-au] au S 15-16 franțozu] franțozul A, franțozul L 16
 neamțului L pace] paci L 17 dupe] după A aceea] aceea A trăit]
 treacut L vreme] vreame A, vreami multă L frănțozesc] franțozesc AS, fran-
 40 țuzăsc L 18 ci om. L bătrînețe] bătrânețe A, bătrâneți L lăsînd L
 pe] pre S strănepot] streanepot L, strenepot S al lui] a lui L 19 despre]
 disprea L mieazănoapte] meazănoapti L, miazănoapte S sfezi] sfeți A,
 sfezi L între²] întri L muscali S 20 s-au scornit mare vrajbă] mari vrajbă
 s-au făcut L altuea] altue L

nevoea. Care turburări leașii le-au rădicat ne iubind pe August
 <de> Saxoniea să le fie craiu, pentru care rădicindu-se o seamă
 de boerime împreună cu unul mai mare al lor anume Stănislav
 Lișinschii s-au alăturat lângă craiul sfețesc rugându-l ca să vie
 5 cu oaste să scoată pe craiul August și să pue unul dintru dinșii.
 Și așa au făcut, că au rădicat multă oaste și au venit în Țara
 Leșască. Craiul văzind una ca aceasta s-au unit cu moscalii și
 au venit cu oștile cu însuș țariul în Țara Leșască și făcînd război
 cu sfeții, totdeauna au rămas moscalul biruit, atit cît odată la
 10 un război și oastea o au răpus și toate armele ce au avut, cît
 întorcîndu-se țariul în țara lui au luat clopotile | după la mî- 142^v
 năstiri de le-au făcut tunuri. Deci fiind August craiul la moscali,
 craiul sfețesc au rădicat craiu pe Stănislav Lișinschii și s-au dus
 cu toate oștile sfețești în Saxoniea, în țara lui August craiul,
 15 de au ernat. De care auzind August craiul că au intrat în Saxoniea,
 în țara lui, de ernează, au părăsit pe țariul și s-au dus la țara
 lui să să înpace cu sfețul. Care mergînd l-au priimit sfeațul bine
 și s-au și lepădat de crăiea leșască înaintea sfeațului, zăpis dînd
 20 sfețu în Țara Leșască, iată și moscalii viind cu țariul și făcînd

1 nevoea] neavoe L Care] Cari L leașii *om.* S le-au]le-au și S ridicat S
 2 Saxoniea] Saxonie S să le]ca să le ALS rădicîndu-se]rădicîndu-să A,
 ridicîndu-să S 2-3 samă di boirime înpriună L 3 mare] mari L 4
 Lișinschii]Lișăskii B, Lișinski S alăturat]arătat S sfețesc]sfețesc LS ru-
 25 gîndu-l]rugîndu-să A 5 oaste]oasti L să scoată]ca să să scoată L, să
 scoată S dintru dinșii]dentr-ânșii A, dintrea dănșii L, dintre dănșii S 6
 ridicat S multă oaste]oaste multă A, multă oasti L 7 leșască]lășască L
 Craiul]Craiul Avgust ALS văzînd]văzînd L aceasta]aceaea A, aceea LS
 muscalii S 8 venit]vinit L cu oștile]oștile AS, cu oști L țariul]țarul LS
 30 9 sfeții]sfeții A, șfezii L moscalul]muscalu S atit]atîta S 10 și
 oaste]odată la oaste A toati armile L ceau avut *om* S cît]că S 11
 întorcîndu-se]întorcîndu-să ALS țariul]țarul L luat A clopotile]clopo-
 tele A, clopotilea L după]dupe A, dipi L 12 de le-au] de ș-au AS, și
 ș-au L Avgust craiul]craiul Avgust ALS muscali S 13 sfețesc]sfețului L,
 35 sfețului S ridicat S Stănslav B Lișăskii B 14 toati sfețești]sfețești L
 Saxonie L 15 de au] de i-au AS care]cari L 16 în țara lui]țara lui AS,
 țara lor L ernează]erneazi L țariul]țarul S 17 înpace]înpaci L sfețul]
 sfeațul A, șfedul L Care]Cari L sfeațul]șfedul L, sfețul S bine *om.* L 18
 lepădat de crăiea]lipădat di crăiea L sfeațului]șfedului L, sfețului S 18-19
 40 dînd la mîna]dîndu-i înaintea S 19 trebuie]trebui L 20 sfețul]sfeațul A,
 șfedul L în Țara]iar în Țara ALS Leșască]Lășască L muscalii S viind]
 vina A țariul]țarul S

război, iar sfețul biruește și fug moscalii în țara lor, care biruință
văzind sfețul într-atitea rinduri, fiind și tinăr, s-au innălțat,
s-au semețit, cit au eșit din rindueala aceea ce să cădea să umble
și fiind indemnat de turci, de tătari și de Mazipa, hatmanul
5 căzăcesc, ca să meargă în Țara Căzăcescă și fiind cazacii supărați
de moscali să vor scula cu toți într-ajutoriu și avea nădejde
că le va da și turcul turci și tătari ajutoriu, cum făgăduise, dar
s-au înșălat ticălosul tinăr, că au mers după făgăduială în Țara
Căzăcescă și au ernat în cetate și viind primăvara nici un
10 ajutoriu de nicăiri nu i-au venit, ci au rămas cu ai lui și cu oare-
cițiva cazaci de ai Mazipei hatmanul. Țariul încă stringindu-și
multe oști au venit unde era tăbăriți la iunie 29 de zile și atita
de tare războiu au avut amîndoaă părțile cit s-au părut oame-
nilor că va să piearză d-zeu pămîntul. Însă biruința au fost a
15 țariului și craiul sfețesc, Mazipa hatmanul, abiea au scăpat cu
2 mii de oameni de au trecut Niprul și au venit la Voziea. De
acolo au venit la Bender în pămîntul împăratului turcesc. Acolo
au șzut cităva vreme. Deacii au trimis împăratul să-l ia, să-l

1 sfețul]sfeatul A, șfedul L, sfeți S biruește]biruește A, biruești L
20 muscalii S care]cari L biruință]biruințe AL 2 văzind]văzind L sfețul]
sfeatul A, șfedul L într-atitea] într-atăta A, într-aatătea L 3 s-au se-
mețit]s-au sumețit A, că s-au sămețet L cit]că S rindueala]orăndueala AS,
orânduiala L aceea]aceaea A ce să cădea]ce să căde L, cercând S umble]
unblea L, unble S 4 Mazipa]Mazepa AS, Mazapa L 5 ca să meargă
25 în Țara Căzăcescă om. S fiind supărați cazacii ALS 6 de]di L mus-
cali L întru ajutor S avea]ave L nădejde]nădeajde A, neadejdi L 7
că le]că li L și² om. S tătari]tătarăi L, om. S ajutoriu]agiutor L, într-
ajutor S cum]că-i A făgăduise]făgăduisă L 8 înșălat]înșelat L tică-
losul]ticăitul AL au mers]el au mers ALS după]dupe S făgăduială]făgă-
30 duială L, făgăduiala S 8-9 în Țara Căzăcescă]crăească S 9 și au ernat
om. B viind primăvara]fiind trimis vara S 10 ajutoriu]agiutoriu L,
ajutor S de nicăiri]di nicăiure L vinit L ci]ce L și cu]și S 10-11
oarecițiva]oaricățiva L 11 căzaci L de ai]di ai L Mazipei]Mazepi A,
Mazapii L, Mazepii S Țariul]Țarul S 12 multe oști]oasti multă L au
35 venit om. S tăbăriți]tăbărăt ALS iunie 29 de zile]iunie 29 A, iunie în
29 di zilea L, tunu S atita]atăt AL 13 de tare războiu]războiu de
tari L amîndoaă]de amăndoaă A, di amăndoa L, de amăndoo S 14
piearză]pearză L, piarză S dumnăzeu L 15 țariului]împăratului AS,
moscalilor L sfețesc]șfețesc A, șfezesc L Mazipa]cu Mazepa A, Mazipa L,
40 Mazepa S abiea]abea L 16 de au trecut]di au tricut L Niprul]Nistrul S
și au]de au S vinit S Vozie L 16-17 Di acolea au vinit L 17
Bender]Benderiu L 18 șzut]șezut L vreme]vreame A, vreami L Deacii]
Decii A, Deci LS trimes L

ducă la Odriiu, să-i dea un loc de odihnă să șază, iar el nevrînd să meargă cu voe, cu război l-au luat și l-au dus | fără voea lui și i-au dat loc la Dimotica de au șăzut cu oamenii cităva vreme. Deacii l-au slobozit de s-au dus la țara lui trecînd pen Țara Rumînească și pen Ardeal și pen Țara Nemțescă. Iară mai nainte de ducerea sfețului la Dimotica au venit țariul, împăratul Moscului, cu oaste asupra turcului să să bată, fiind chemați cu multe rugăciuni de domnii și de creștinii ce sint supt mîna turcilor și cu acea nădejde ca să ia și Țarigradul dela turci, întrebînd: departe este Țarigradul?

Pe acea vreme era domn la Moldova Dumitrașco Vodă, fecior lui Cantemir Vodă și în Țara Rumînească Costandin Vodă Brîncoveanul, carele fiind chemat de turci să meargă la oaste unde venise cu mare gătire de au trecut Dunărea pe la Obluciță, să să bată cu moscalii, au făcut multe meșteșuguri Costandin Vodă, mai virtos cu bani au împăcat pe turci ca să nu meargă la ei, văzînd pe moscali că au intrat în Țara Moldovei, nădăjduind în oarece chip izbîndă creștinilor. Însă el nu vrea să meargă nici spre o parte, nici spre alta ca să nu i să întîmple vreo greșală, măcar că mulți îl îndemna să meargă la moscali, iar el nici cum

1 dea]de L de] di L 2 cu război]curănd S luoa S fără voea]fără voe L, făr de voea S 3 di au șezut L oamenii]oamenii lui ALS vreme]vreame A, vreami L 4 Deacii]Deci LSde s-au]dis-au L pen]prin S 5 Românească L pen]pân S pen²]prin S nemțescă]neamțască L, nemțască S și pen Ardeal și pen Țara Nemțescă om. B Iară]Iar ALS nainte]innaintel 6 ducerea]ducere L sfețului]șfedului L țariul om. S 7 oaste]oasti L să să bată]ca să-l bată A, ca să să bată L chieați A 8 de¹]di L domnii]domnie B și de creștinii]și di creștini L, creștini S ce]care S sint]sint L mîna]stăpănirea L 9 acea]o A, ace L nădejde]nădeajde A, nădeajdi L După nădejde ad. nădăjduea A ia]e L și om. S de la]di la L 10 departe]diparti L, dăparte S este]iaste A, esti L 11 acea]ace L, aceea S vreme]vreame A, vreami L la]în ALS Dumitrașco]Dumitrașcu L fecior L 11-12 Dumitrașco Vodă, fecior lui Cantemir Vodă]fecior lui Cantemir Voevod, Dumitrașcu Voevod S 12 Cantimir L Românească L Costandin]era Costandin A 13 carele]carele pentru că A, carilea L chieat A oasti L 13-14 unde venise]de venise A, undi vinisă L 14 mari gătiri L Dunărea pe la Obluciță]pe la Obluciță (Oblucițea L) Dunărea AL să să]ca să să L 15 muscalii S multe]multi L vodă]Vodă Brîncoveanul L 17 văzînd]văzînd L pe]pi L muscali S Mōldovei]Moldovii ALS 18 în om. S oarece]oarice L, oareșce S 19 spre]^{1,2}dispre L nu i să]nu să L întîmple]întânpli L, întânple S vreo]vreo L greșală greșală L] 20 la]spre S muscali S iar]iară A

nu vrea, numai ce șădea la Urlați, lângă Cricov, privind ce vor face oștile moscăcești și cu ale turcului.

Iară Toma spătariu Șăitănescu, au dintr-a lui nebuună mindrie, ce pururea avea părerii de domnie sau de sfatul unchilor lui, au lăsat cinstea ce o avea dela domnul său și binele ce avea fiind spătar mare și văr premare domnului și încă nu numai atit, ci mai credincios și iubit nu avea domnul pe altul ca pe dinsul. Iară el s-au dus la moscali fără voea și știrea lui Costandin Vodă, de care mare întristare au avut domnul, nu atit pentru lipsa unui boeriu al țării sau pentru căci au fugit ca un ficlean, cit să temea de turci că auzind de un boieriu spătariu și rudă a lui și credincios al lui, că s-au dus la vrăjmașii lor, toți vor să zică și vor să crează că cu învățatura lui s-au dus, iar nu într-alt chip și crezind îi va veni și lui și țării vreo hată; care au și fost mai pre urmă, că aceasta au fost aceea întâea pricină | a nevoii lui Costandin Vodă, că au rămas întru mare necredință despre turci. Toma dar, după ce s-au înpreunat cu țariul, au cerut oaste, să-i dea, să vie la Brăilă să o bată și luindu-o era cu acel gând să coprinză marginea Dunării. Și i-au dat pe Ren gheneariul cu vreo 8 mii de moscali și viind la Brăilă o au luat cu război moscalii în 2—3 zile.

1 ce]ci A șădea]side L lângă]la S privind]preavind L 1-2 ci vor faci oștili L 2 moscăcești]moschicești AL, muschicești S și cu ale]cu ale A, și cu ali L 3 Iară]Iar ALS au]sau AL dintr-a lui]dintr-a lui A, dintr-a a lui L mindrie]mândrii L 4 de domnie]di domnii L, de domnul S de]den A, din L 5 au]a A o om. LS dila L domnul său]domnă-său A, domnu său L ce]ce-l ALS 6 mare]marea L premare]primari L și încă]însă S 7 mai iubit ALS ca pe]ca pi L 8 Iară]Iar ALS muscali S fără]făr de S voea]voe L și știrea]și fără știrea AL, și făr de știrea S 9 de care mare întristare]di cari mari întristari L atit]atâta S 10 unui boeriu]unui boeriu A, a unui boeriu L țării]țărăi L căci]că L ficlean]viclean L, viclean S 11 temea]teame L de un]di un L, un S boeriu]boeriu A 12 a lui]al lui L lor om. S 13 iar om. A 14 crezind]creazind L vini L și]om. B țărăi L care]cari L 15 pre]pe AS, prea L aceea]acea AL, aici S întâea]întăiu L, întâi S 16 Vodă]Vodă Brâncoveanu L mare]mari L despre]disprea L 17 după]dupe S țariul]înpăratul ALS și au cerut L 18 oasti L luindu-o]luându-o A, luundu-o S era]iară A 19 coprinză]cuprinză L dat]da S pe Ren]pe Renea B, prin L 19-20 gheneariul]ghenărar L, ghinăral S 20 muscali S luoat A 21 moscalii om. S

Țariul încă cu oastea lui pogorîndu-se pe Prut în jos cu Dumitrașco Vodă Cantemir, care să hainise de către turci, acolo mai jos de Huși, în niște locuri rele, le-au eșit innainte turcii, tătarii, sfeții cîți era și i-au ocolit de toate părțile și le-au dat război foarte tare; ei încă au slobozit focul ca niște viteji în 2—3 zile pînă ce au sfișit pita de nu avea ce mânca.

Deacii au strigat la pacea și s-au rugat turcilor să le dea de mîncare, care turcii priimind și ei pacea, dindu-le moscalii Azacul cetatea carea este în gura apei Donului de intră în marea ce să chieamă Meotis și alte cetăți și le-au dat turcii făină, pesmed de le-au prins foamea. Și așa cu această rușine s-au întors țariul cu ai lui la țară-și.

Turcii încă au rămas în pace, numai pentru căci să hainise domnul Moldovei au slobozit pe tătari de au prădat și au robit cităva țară a Moldovei.

Toma spătariu Șăitănescu încă au isprăvit cu moscalii, că îndată ce au venit veste la Brăilă, unde era, că au făcut pace moscalii cu turcii, au rămas înghețat și ca un mort multă vreme. Deacii Ren gheneariul s-au dus după stăpină-său țariul, iar

20. 1 țariul] înpăratul AL, țarul S pogorîndu-se] pogorându-să A, să po-
goară L jos] gios L 2 Dumitrașcu LS Cantemir L cari să hainisă di L
către S 3 niște] niști L rele] reali L innainte turcii] innainti turcii L,
turcii innainte S 4 tătarii] tătării L, și tătarii S sfeții] sfeatnicii A,
șfezii L, și sfeți S de toate părțile] din toati părțile L 5 foarti tari L
25 focul] focuri S ca niște] foarte ca niște A, foarti ca niști L viteaji] viteji AS,
văteji L 6 zile] zili L pînă ce] pînă ALS sfișit] fărșit L ce] ci L 7
Deacii] Deci LS pace] paci L să le dea de] să le dea di LS 8 mîncare]
măncat ALS care] carii AL pacea] pace L moscalii om. S 9 Azacul
cetatea] cetatea Azacul ALS care] care AS, cari L este] iaste A, esti L apei]
30 apii LS 9-10 di intră în mari ci să L 10 chieamă] cheamă L, chiamă S
Meotis] Meotit B, Miotis L, Diotis S alte] alti L făină] făinea L pesmed]
pesmet AS 11 de] di L foamea] foami L țariul] înpăratul A, țarul S
13 hainise] hainisă L 14 Moldovii ALS pă] pe AL, pre S de au] di au L
15 Moldovii ALS 16 Șăitănescu] Șeitănescul L muscalii S După mos-
35 calii ad. lui ALS 17 ce au] ce i-au AS veste] veaste A, vesti L undi L
17-18 pace moscalii cu turcii] moscul (moscalii L, muscalii S) cu turcii pace
(paci L) ALS 18 înghiețat A și om. A multă vreme] multă vreame A,
om. L 19 Deacii] Decii LS Ren] Rent AL gheneariul] gheneariu A, ghi-
năral LS țariul] înpăratul A, țarul S

Toma au luat pen țară și pe Praova au trecut în Ardeal. De acolo pen Țara Leșască s-au dus și el la țariul.

Costandin Vodă încă cu întristăciune mare s-au tras dela Urlați la Tîrgoviște, venindu-i multe înputăciuni dela turci pentru spargerea Brăilei, cum că ar fi fost mers Toma cu știrea lui de au adus | moscalii de le-au făcut atita pagubă, care să munciea în tot chipul să le potolească. Iar Cantacozineștii, adecă Șăitâneștii, care din feliul lor era neodihniți și nemulțămitori tuturor domnilor precum s-au văzut mai pre urmă scris, că tuturor domnilor celor mai denainte s-au arătat cu ficleşug și cu răotate și domnului Costandin Vodă încă au început, să-l ficlenească, dela carele mult bine au avut, țiind pe unchii lui, Costandin stolnicul, Mihai spătariul în loc de părinți și pe verii lui Ștefan spătarul, Radu comisul ca pe niște frați și credincioși.

Într-această vreme au socotit că vor putea să-l surpe văzind că turcii s-au minieat pe dînsul numindu-l hain și alte ca acestea și găsind organ pe Mihaiu Vodă, care era domn mazăl la Țarigrad, ca prentre-însul să lucreze acele hicleșuguri ale lor. Și fiind Dumitrașcul hatmanul, fratile lui Mihaiu Vodă, pribeag în Ardeal,

1 luoat A pen] prin S pe] pen A, om. L, prin S De acolo] Di acolea L 2 pen] până în S Leșască] Leașilor A, Lășască L și s-au dus S țarul S 3 întristăciune mare] mari întrestăciuni L de la] di la L 4 la] în A venindu-i] viindu-i AL, venind S multă înputăciune S de la] di la L 5 spargerea] spargirea L Brăilii ALS știrea] știri L de au] di au L, de s-au S 6 adus] dus la S muscali S de] di L care să munciea] carii zicea A, cari muncie L, care munciea S 7 să le] să-l L, să S Cantacozineștii] Cantacozinii AS, Cantacuzinii L adecă] adecăte A, adică L Șăitâneștii] Șeitâneștii L 8 care] carii L din] den A feliul] felul LS neodihniți] neodinați A, niodihniți L nemulțămitor] nemulțumitori AS, nimumlțămitori L tuturor] tutulor S 9 precum s-au văzut mai pre urmă scris că tuturor domnilor om. S 9-10 celor mai denainte om. B 10 denainte] dinainti L vicleașug L răotate] răutate AS, răutatea L 11 să-l] să B ficlenească] vicleanească L de la carele mult] de mult A, di la cari mult L, dela care mult S 12 bine] bini L 13 di părinți L 14 pe niște] pi niști L 15 Într-această] Într-aceste S vreme] vreame A, vreami L, vremi S că vor] că-l vor A, că va B putea] pute L surpe] surpi L văzind L 16 minieat] măniet L pe] spre S alte] altele AS, altilea L aceste] aceastea A 17 pe] pre S care] cari L mazăl mazălit B, mazil L 18 prentre-însul] printr-ânsul LS lucreze] lucreaze A, lucrăzi L acele] aceale A, aceli L hicleșuguri] ficleşuguri AS, vicleașuguri L ale] ali L 19 Dumitrașco A fratile] fratele AS, fratilea L

la Braşov, fiind ginere lui Mihai spătariul Cantacozino, la dînsul
au trimis de au făcut toate pecetile boerilor Țării Rumineşti și
le-au¹ trimis aici la socră-său, Mihai spătariul, de au făcut arzuri
despre țară pîrînd pre domnul că este hain și bogat și alte vorbe
5 viclene de ale lor și acelea trimițîndu-le Dumitraşco hatmanul
la frate-său Mihai Vodă, le-au dat turcilor, carii bucurîndu-se
de aceasta că-l vor putea prinde pe Costandin Vodă, că le era mai
nainte frică că nu vor putea pune mina pă el, i-au făgăduit dom-
niea lui Mihai Vodă. Deci așa umblînd cărțile dela unii la
10 alții și ticălosul Costandin Vodă nimic nu știea de acestea, ci
încă să gătiea de nuntă să însoare pe fii-său Răducanul, să-i dea
pe fata lui Antiohie Vodă, ce au fost domn la Moldova. Și au
trimis pe ginere-său, aga Manolache, cu fii-sa Bălaşa, la Țarigrad,
să aducă cocoana. Iar turcii, cu sfaturile Șăitâneștilor, atuncea
15 au găsit vreme, cînd era domnul în București și fără nici o grijă
și au trimis cu taină mare pe imbrihorul cel mare al împăratului
și pe Mustafa aga capigi-başa ca să-l prinză și să-l ducă cu toată
casa lui și cu toți ginerii lui la Țarigrad.

Ci dar au venit întii Mustafa aga la București și imbrihorul
20 au rămas la Giurgiul de au |strins oaste în taină ca de nu să va 144°

1 ginere]gineri L Cantacozino]Cantacuzino L 2 trimes L di au L
toati L boerilor]boearilor A Țării Românești L 3 trimes L aici]
aice L socră-său]socru-său S de au]di au L 4 despre]disprea L pre]
pe LS este]esti L alti vorbi L 5 viclene]vicleani L de ale]di a L
25 trimițîndu-le]trimitînd B, trimețîndu-lea L 5-6 Dumitraşco hatmanul
la frate-său Mihai Vodă]la Dumitraşco hatmanul el le-au trimes la frati-
său Mihai Vodă, el L, la Dumitraşco hatmanul i la frate-său Mihai spătar S
carii]care-i S bucurîndu-să S 7 de]di L că-l]că LS le era]li era L
8 nainte]înainti L pune]puni L, om. S pă]pe LS i-au]au LS 9 dom-
30 niea lui Mihai Vodă]lui Mihaiu Vodă (voevod S) domniea LS unblănd S
de la]di la L 10 la alții]până la alții S vodă nu știe nimic L 11
gătiea]gătie L di nuntă L însoare]însoari L fii-său]fiiu-său L 12 An-
tiohie]Antohie LS 12-13 au și trimes (trimis S) LS 13 Manolachi L
fii-sa]fiică-sa L 14 cocoana]cucoana L Iar om. S Șeitâneștilor L atuncea]
35 atunce L, atunci S 15 vreme]vreami L cînd]că L fără]făr de S grijă]
grije L 16 trimes L pe]pre L, om. S, inbrihorul L mare²]mari L 17
și pe]și pi L capigi-baş S 19 venit]vinit L și cu inbrihoriul L 20
Giurgiul de]Giurgiuv di L oasti L ca di L

14.—20 Radu Popescu IV 27 r. 1-r. 9

1 Cu acest cuvînt se intrerupe ms A

da Costandin Vodă, ci va sta înpotrivă, să vie imbrihorul cu oaste asupra lui.

5 Înșă viind Mustafa aga în casele domnești și spuindu-i că l-au mazălit înpăratul, n-au mai avut ce să mai zică și ce să facă, că n-au avut știre mai nainte măcar cu 3—4 ceasuri, că ar fi fugit, măcar că ar fi fost rău de țară, iar el s-ar fi mintuit.

10 Aceasta au fost în miercurea cea mare a Paștilor, iar în zioa de joi mari au venit și imbrihorul cu vr-o 300 de turci înaintea a căruia i-au eșit boerii de l-au adus cu cinste pînă la gazdă și au avut poruncă peste 3 ceasuri să să afle toți la imbrihorul. Șăitâneștii cei mari și cei mici, miercuri noaptea spre joi, umblase pe la Mustafa aga pentru ca să facă domn pe Ștefan spătariul, feciorul lui Costandin stolnicul și plecase și pe cei mai mari ai țării. Mustafa aga așăzase și pe imbrihorul cu mulți bani și au 15 priimit și el. Și îndată ce s-au strins toți cu părintele vlădica, episcopul dela Rîmnic, Mihai spătariul, banul Știrbei, Șarban Bujoreanul vistierul, Ștefan spătariul și alții mergînd înaintea imbrihorului au zis unile, altele și au întreat care este spătariu, iară spătariu Mihai au arătat pe Ștefan spătariu.

20 Deci l-au luat turcii și au cerut caftan să-l înbrace și nefiind acii caftanul, s-au dezbrăcat Mustafa aga de conțeș și l-au înbrăcat

1 să vie cu oasti imbrihorul L 3 casele] casălea L, casile S spu-
indu-i] spuind L 4 mazilit L și i ce] și ci L 5 nainte] dinainti L, de
25 nainte S 7 miercurea] mercurea L cea mare] ce mari L 8 de joi mari]
di gioi mari L vinit L trii suti di turci L 9 a om. S căruia] căruie L
eșit înainti boerii L După boerii ad. și slujitorii LS de] di L adus] dus S
cinsti L După gazdă ad. Deci (Deaci L) s-au dus fieșcarele {fiiștecaripe L}
la gazde (gazdi L) LS 10 poroncă L peste 3 ceasuri să să afle toți] pisti
30 trii ceasuri să să afli toți L, să să afle toți peste 3 ceasuri S 11 Șeită-
neștii L și cei mari L mercuri L spre joi] spre gioi L umblase] unblasă L,
unblase S 12 ca să facă] di ispreavisă (de isprăvisă S) pentru ca să facă] LS
pe Ștefan spătarul domn L 13 ficiorul L și pe cei] și pi cei L, pe cei S
mai om. LS 14 țării L După țării ad. să priimească LS așezasi și pri
35 imprihoriul L 15 Și²om. LS cu om. S 16 Rîmnic] Răbnic L, Rămneș S
Șerban L 17 Bujoreanul] Pojoreaanul L vistierul] vel vistier S spătariul]
iar spăt. L, iar pătr. S înainte L 18 unile] unilea L altele] altile S cari
esti L spătariu] spătarul LS 19 spătariul^{1,2}] spătarul LS 20 căftan L
21 acii] aci S caftan S dezbrăcat] dizbrăcat L, dăzbrăcat S de] di L

pe Ștefan spătariu și au scos un ferman în care nu era numele domnului, ci atunci l-au scris iazagiu, Bocteș efendi, numele lui Ștefan Vodă și, pînă a să citit fermanul, au venit și caftanul dela visterie și cal domnesc și, cu pompa ce să cade domnului s-au dus la curtea domnească, iar pre Costandin Vodă cu toată casa lui și cu ginerii lui, a doă zi, în vinerea Paștilor, l-au luat Mustafa aga cu tare urgie împărătească și l-au dus la Țarigrad și l-au băgat în Edicula, unde au fost un loc mai de urgie și toată avuțiea ce au avut acolo lingă dinsul o au luat turcii. Și pînă întru atita avea necredință ca cum ar fi mai ascuns avere pînă și pe doamna și pe nurori le-au căutat și au luat ce au găsit, care obicei la turc n-au fost mai nainte, să să cerce muerile pîn-tr-atit precum au fost atuncea. Aici în țară Ștefan Vodă cerca averea lui Costandin Vodă să o găsească cu mare pohtă și o au și găsit; ci una au dat-o la imbrihorul în seama împărăției, alta au mîncat-o el cu imbrihoru și i-au stins casa din fața pămîntului, nu ca unii rude și făcător de bine, ci ca unui vrăjmaș foarte mare ce ar fi fost, că scotea oameni de ai țării fără voea lor de striga innaintea agilor ce venise și veniea dela Poartă de pira pe Costandin Vodă de rău și de ficlean și de mîncătoriu și altele.

1 spătariu LS care]cari L 2 atuncea]atunce L, atunci S iazagiul LS Bocteș]Bectoș LS 3 citi]ceti L vinit L căftanul L 4 di la L visterie]vistierie S cu pompa]cu un pompa B domnului]domnilor L 5 pre]pe LS 6 doă zi]doao ză L, doă zi S 7 tare]mari L, mare S urgie]urgii L 8 l-au băgat]l-au închis LS Edicula, undi L mai de]mari di L 9 avuție L acolo]acolea S pînă]păr L 10 întru atita]într-a atăta L avea]ave L necredință]neacredință L avere]aveari L, averea S 11 pe]pi L nurori]noru-sa LS ce]ci L care]cari L 12 obicei LS turc]turci LS nainte]innainti L cerce]cerci L pîn-tr-atit]pînă într-a a tăta (într-atăta S) LS 13 atuncea]atunce L, atunci S Aici]Aci L în țară om. L 14 găsească]găsască L mare]mari L o om. S 15 au dat-o]o da L sama L împărăției]împărătească L, împărății S 15-16 alta o au mîncat el L 17 rude]rudi L făcător]făcătoare B de bine]di bini L foarti mari L ce ar fi fost]ci i-ar fi fost L ce i-au fost S 18 scotea]socotiea L, scotiea S țării]țărâi L fără]făr de S de striga]di striga L 19 ag]lor]a ginerilor B ci venise și vinie L Poartă]Portă L de pira]di părăe L pe]pi L. pre S 20 de ficlean]di viclean L și de]și di L, de S mîncătoriu]mîncături L, mîncător S și altele]și di altilea L, de altile S

Cu acest fel de mulțămită s-au arătat Șăitâneștii către Costandin Vodă pentru binele și cinstea ce le făcuse. Fostu-i-au stins casa și pe dînsul și pe feciorii lui precum să va scrie înaintea.

5 Și aceea au luat sfîrșit domnia lui Costandin Vodă Brincoveanul, domnind ani 25 luni 6.

DOMNIEA LUI ȘTEFAN VODĂ CANTACUZINO

Mșta martie 25 leat 7222

Mă mir de unde să încep a scrie și unde să sfîrșesc, pentru domnia lui Ștefan Vodă, de vreme ce era om nestatornic în
10 cuvinte și în fapte și în jafuri fără cale și fără dreptate, atit cit n-au rămas episcop, egumen, călugăr, neguțătoriu, boeriu, mari și mici, care să nu fie jăfuiți și prădați și mai ales pe oamenii lui Costandin Vodă i-au stins, măcar că de omorît | nu i-au omorît 145°
pă nimeni, pentru că nici vremea nu i-au dat îndemină, fiind
15 domnia lui și scurtă și fără temei dela Poartă, iar le lua tot glumind și rizînd. Acea idiomă avea și cu aceea politie să politiea. 147
Spre zisele lui nu putea să razime cineva că cu ceasuri își schimba vorbele și faptele, iar de a lua și a jăfui gîndesc că nu va fi fost

1 Cu acest]Și cu di acest L mulțumită S Șeitâneștii L către S 2
20 binele]cinstea]binile]șicinstea L, cinstea și binele S lifăcusă L Fostu-i-au] până i-au LS 3 pe dînsul și pe feciorii lui]ca și pi dînsul și pi feciorii lui L, feciori și pe dînsul S 4 aceea]de aice L, aici S domnia lui Gr: Domnului B, Domnul LS 5 ani 25 luni 6]ani 25 pol BL 6 Domniea]Domnie L Cantacuzino L mșta]la luna lui L, om. S 8 mir]mer L di undi La scrie] să scriu L unde²]undi L sfîrșesc]sferșesc L După sfîrșesc ad. că B 9 domniea]domnie L vreme]vreame L, vreme S era]el era LS nistatornic L 10 cuvinte și în fapte]cuvânt și în fapte L fără¹]făr de S cale]cali L fără²] fără di L, făr de S dreptati L atit]atâta LS 11 neguțătoriu]neguțitor L, neguțător S boeriu]boeri LS 12 care]cari L jăfuiți și prădați]jefuiți și prădați L, prădați și jăfuiți S 13 Vodă]Vodă Brîncoveanul L stins]stâns L de omorît]di omorât L, om. S 13-14 nu i-au omorît pă nimeni]pe cineva (nimini S) n-au omorât LS 14 vremea]vreame L îndămână LS 15 domniea]domnie L și scurtă]în scurt L făr de la Poartă temei]S dela]dila L 16 rizînd]râzînd L Acea]Acea L idiomă]fire di om L, fire S acea²]ace L politiea]politisea L, politisea S 17 Spre]Și spre LS zisele]zisă lilea L putea]pute L să razime cineva]nime să să razimi în vorba lui L, să să razime cineva S cu ceasuri]pi ceasuri L, pe ceas S 18 vorbele]vorbile L faptele]faptili L fost]stătuț LS

altul aseamînea cu el în Țara Rumînească, doar nici într-alte țări. Sfaturi dela nimeni nu lua, ci numai el însuș să sfătuea la celă ce vrea să facă întru trebile țării, iar întru trebile Porții turcești și ale altor părți cu tată-său Costandin stolnicul să sfătuea. Că nu era odihniți să slujască numai unui stăpin, adecă împăratului turcesc, dela care avea mila și cinstea, ci umbla de amesteca lucrurile cu nemții și cu moscalii și cu alte neamuri cu gînd ca acela ca să poată turbura pe acele părți, să rădîce cu război asupra turcilor pe carii biruindu-i să rămîie supt stăpînirea creștinilor, adecă sau al nemților sau al moscalilor, ca să fie ei în veac stăpînitori țării noastre și pămîntului nostru, pentru că-și luase cărți de contii, grofii, dela amîndoi monarhii creștini.

Însă s-au înșălat cu gîndul lor, precum mai pre urmă să va vedea, la ce i-au adus acele umblete ale lor.

Acum dar să venim iar la începătură. După ce au luat domnia joi în săptămîna cea mare a Paștilor, numai de cît, trecînd Paștile, au gătit 2 boeri: pe Costandin banul Știrbei și pe Radul Dudescul, cumnată-său, pre care și logofăt mare l-au făcut atuncea și i-au trimis la Țarigrad cu bani ca să dea și pocloanile domniei și să pîrască pe Constandin Vodă întru atît cît să nu scape cu

1 aseamenea]asămenea L cu el]lui LS Românească L într-alte]într-alti L 2 de la]di la L nimeni]nimenea L, niminea Ssfătuea]sfătue L 3 celea]celi L, cele S vrea]trebuea S trebilea L țării L trebile²]treabilea L 4 ale om. L stolnicul Costandin L 4-5 sfătue L 5 numai om. L adecă]adică L 6 dila cari L mila și cinstea]cinstea și mila LS unbla LS 7 de amesteca]di amesteaca L, amestecând S muscalii S alti L neamuri L 8 acele]aceli L ridice S 9 pe carii]pricari L, pe care S rămîie]rămină S 9-10 stăpînire L 10 creștinilor L adecă]adică L al^{1,2}]a LS neamților L 11 ei]el B veac]vec L stăpînitoriu B țării noastre și pămîntului nostru]pămîntului țării (țării S) noastre (noastre S) LS 12 că-ș]căci S de contii, grofii Gr: de la contii, grofii B, de la contie, grofie L de la grofii S de la] di la L 14 înșelat L precum]pe cum S pre urmă]pe urmă S va]vor S 15 vedea]videa L acele]aceli L umblete]unblăti L ale lor]ali lor L, om. S 16 dar]dar iar S venim]vinim L iar om. LS Dupe S domniea]pe domn L 17 cea mare a]ce marea L 18 gătit]găsit S boeri]boiari L pe²]pre L 18-19 Radu cumnată-său Dudescu S 19 pre care]pre cari L, pe care S atuncea]atuncea L, atunci S 20 trimes L dea]de L și pocloanile]și pocloanilea L, poclonul S domnii LS 40 21 atăta LS nu scape]nu mai scapi L

16—21 Radu Păpescu IV 30 r. 29—31 r. 10

vieață nici Costandin Vodă, nici feciorii lui, temîndu-se, cînd vor scăpa vreunii dintr-inșii cu vieață și vreedată sortul și norocul îi va aduce la starea cea dintii a lor și cunoscîndu-se aieve faptele Șăitănăștilor cele ficlene, ce l-au viclenit pe Costandin Vodă și l-au și surpat din domnie și din toată averea lui, vor petrece rău și pentru aceea să nevoea în tot chipul cu multe feliuri de pîri și de aici den țară și acești 2 boeri acolo în Țarigrad cu arzuri în toată vremea, ce da la împăratul și la viziriul, s-au nevoit ca să-l dezhădăcineze pe Costandin Vodă din fața pămîntului, pe cum au și făcut; că dupe multe cazne ce l-au căznit pe Costandin Vodă și pē feciorii lui, după ce au mers și imbrihorul de aici la Țarigrad, fiind plin de vorbele lui Ștefan Vodă și ale tătini-său și ale unchi-său Mihai spătaru și încă dăruiat cu mulțime de bani, au îndemnat pe împăratul de i-au scos în zioa de sintă Măriea Mare unde șădea împăratul la un foisor lingă mare, carele îl numesc turcii Iali-Kioșkiu, pe Costandin Vodă și pe 4 feciori ai lui: Costandin, Ștefan, Radul, Matei și pe Văcărescul de le-au tăeat capetele.

Dupe aceea i-au rădicat în prăjini de i-au scos innaintea porții împărătești pentru privirea să-i vază lumea. Și toată zioa

1 vieață]viiată S ficiorii L temîndu-se]tămăndu-să L, temăndu-să S cînd vor]că di (de S) vor LS 2 vreunii dintr-inșii cu vieață]cu vieață (cu vieață om. L) unii (vreaunii L) dintr-ănșii(ad. cu viiață L)LS vreedată]vreaodată L nărocul L 3 starea ce L a lor]al lor L cunoscîndu-se]cunoscăndu-să L, cunoscănd S aieve]aiavi L, aieve S faptele]faptile L, vorbele S 4 Șăitănăștilor L cele]celi L ficlene]vicleani L, viclene S ci l-au vicleanit L 5 din]di L petreaci S 6 și]ce L, ci S nevoea]neavoe L feliuri]fealuri L, feluri S 7 pîri]păriți S de aici]di aice L den]din LS și²om. S 8 vremea]vreame L ce da la Gr. ci de la BS, ci di la L și la]și de la BS 9 ca să-l]ca să S dezhădăcineze]dezhădăcineazi L, dăzhădăcineze S 10 pe cum]pre cum L după LS multe om. S multi cazni L 11 și pe]și pi L ficiorii L dupe S și om. S aici]aice L 12 vorbele lui]vorbile a lui L 13 tătăne-său S ale]ali L unchi-său Mihai]unchi-său a lui Mihai L 14 dăruiat]au dăruiat LS mulțime de]mulți S îndemnat]indeamnat L pe]pre S 15 de]di L zioa]zio L sintă]sintă L Măriea]Mărie L mare]ce mare L șădea]șidea L mare²]mari L 16 carele]carile L, care S il om. S Iali-Kioșkiu]Ali-Kioșkiu S 17 feciori L ai lui]ai lui, anume LS și 18 pe Văcărescul]om. B, și pi Văcărăscul L tăeat]tăet L capetele]capitile L, capetele S 19 După LS ridicat S prăjini]prăjini S de]di L innaintea]innainte L 19-20 de i-au scos innaintea porții împărătești om. S 20 privirea]preavirea L, priveliște S lumea]lume L, oamenii S acolo]acolo LS

1—18 Radu Popescu IV 31 r. 11—32 r. 24.

acolea au zăcut, iar după ce au inserat i-au rădicat și i-au dus de i-au aruncat în mare.

Zic unii carii sînt vrednici de crezut că vrînd imbrihorul să porcează la Țarigrad să fie mers Costandin stolnicul și Mihai spătariul la dinsul și afară din daruri ce i-au dat galbeni și altele, i-au zis să facă bine să stea cu nevoiță către împăratul, ca să omoare pe Costandin Vodă și pe feciorii lui, că au fost vicleni împăratului. Și acest lucru făcîndu-l va fi norocul fii-său, lui Ștefan Vodă, pe carele el l-au făcut domn și cirac. Și cu aceste vorbe rele ale acestor răi și hicleani bătrîni și cu mulțimea mojișicilor ce-i scotea fără voea lor înnaintea imbrihorului și al unui hasechiu ce venise cu caftan dela Poartă, carii pîra pe Costandin Vodă de jăcaș, de viclean și de altele, acestea au făcut de au perit Costandin Vodă și feciorii lui și casa lui. Și lîngă acestea mai mult banul Costandin Știrbei și Radul logofătul Dudescul s-au nevoit cu pîră în toată vremea, cu arzuri și cu gura cătră cei mari de l-au stins pe acel domn din fața pămîntului.

A căroră fapte auzindu-le pămîntenii noștri toți, încă și streinii să mira cum și în ce chip acei ce au văzut bine, cinste, milă dela Costandin Vodă și multă bogăție cit era îndestulați de toate, aceea au fost vrăjmașii cei mai mari.

Ci dar să lăsăm pe Costandin stolnicu unchi-său, că lîngă alte bunătăți ce-i făcea lui și casii lui, îl numiea tată, că de multe

1 inserat]insărat L i-au dus de]i-au adus di L, om. S 2 mare]mari L
25 3 carii sînt]cari sint L, care sânt S 5 ce]ci Lgalbini L altili L 6 bine]
bini L către]cătră L 7 omoari L pi ficiorii L vicleni]vicleani L 8
Șiacest]găndie (găndind S) că acest LS noroculfii-său]nărocul fiiu său L
9 pe carele]prea carilea L, pre carele Scirac]cireac L 9-10 acesti vorbi
răli L 10hicleani]vicleani L, ficleni S [mulțime L mojișicilor] mojișicilor S
30 11 ce-i]ci-i L fără]făr de S voea]voe L și al]și a 12 L hasechiu]hasescu B
ci vinisă L cu caftan]cu un căftan (caftan S) LS de la]di la L Poartă]
Portă L carii pîra]cari părăe L, carei părăea S pe]pre S 13 de jăcaș]
di jacaș L de viclean]și di vicleaan L și de]și di L, și S altele]altilea L
de]di L 14 ficiorii L și casa]și toată casa S acestea]acești L mai mult
35 om. S 15 Știrbeiu LS 16 vremea]vreama L și om. L către S de]di L
17 stins]stăns L acel]acest S domn]domn di l-au stăns, vestit L, domn
vestit S din]di pe L 18 A]Ale S fapte]fapti L pămîntenii noștri L 19
streinii]streainii L cinste]cinsti L 20 de la]di la L cit]că L indestu-
lați]îndistulați L, îndăstulați S 21 toati L aceea]acie L 22 pe om. L
40 Costandin stolnicul]postelnicul Costandin B alte]alti L 23 ce-i]ci-i L
făcea]făcusă L numiea]numie L di multi L

ori și noi am auzit pe Costandin Vodă zicînd că eu tată n-am pomenit, de vreme ce am rămas mic de tată, fără cit pe dumnealui tata Costandin l-am cunoscut părinte în locul tătine-mieu și altele ca acestea zicea|acel fericit om.

5 Să lăsăm și pe Mihai spătariul, unchi-său, carele cu atita cinste și mile ce au avut cit să răsfăța în avere ce avea, de trăea ca un domn și să zic și mai bine decît un domn, de vreme ce domnul totdeauna are grijile împărății și ale țării, iar ei nu-
mai această grijă avea să mănince și să bea, să se plimbe din
10 loc în loc și să se veselească, iar ei să brodiră cu atita răotate
asupra-i. Și să venim iar la Știrbei banul și la Dudescu logofătul, pre carii de multa lipsă și necinste ce avea, precum toată țara știe, i-au rădicat Costandin Vodă în cinste ca aceea ce încă
15 nu li să cădea și i-au făcut bogați precum alții în Țara Rumînească
pe acele vremi nu era și ei să să facă pină într-atita vrăjmași și pricină nevinovatului singe al stăpînului lor cel bun ca să să
verse (o minune). Cum să nu să mire toți cei ce au auzit și cei
ce aud și cei ce vor auzi de nemulțămirea acelor oameni. Încă
și răutate au făcut pămîntului acești 2 boeri, că au adaos haraciul cu 60 de pungi de bani și niște saraiuri, cu banii țării cumpărate, le-au făcut hoget pe numele lui Ștefan Vodă. Ci dar ade-

1 zicînd] zicînd LS 2 de vreme]di vreami L de²]dea Lfără]făr de S dumnealui]dumnalui L 3 părinte]părinti L tătine-mieu]tătini-meu L altele]altilea L, alte S 4 zicea]zice L fericit]fereacit L 5 și pe]și pi L spătarul LS carilea L 6 cinste]cinstea L cinste și mile om. B ce au] l-au S averea L 7 de trăea]di trăe L bine]mult L și să zic și mai bine decît un domn om. B vreme]vreami L 7-8 de vreme ce domnul om. S 8 domnul]domnii L totdeauna]în toată vreme (vremea S) LS are] au L, avea S grijile]grijelea L ale]ali L țărâi L și ale țării om. S 9 grijă] grije L avea]ave L și om. LS să se]să să LS plimbe]primble LS 10 să se veselească, iar ei]să să vesăleaască, iar ei L, om. S brodiră]brudiră L răotate]răutati L, răutate S 11 venim iar]vinim iarăși L Știrbeiu S Dudescul L 12 pre carii]pre cari L, pre care S de multa lipsă și necinste]din multă nicînstea L, din multe nevoi și lipse S 13 ridicat S cinste]cinsti L ci încă L 14 cădea]căde L [Romănească L precum alții în Țara Rumînească pe acele vremi nu era]nu ca alții ce era în Țara Rumănească S acele]aceli L [15 vremi]vreami L pină într-atita]pără într-atăta L, om. S 16 singe]singe L 17 să să verse]să să versi L, să-l verse S să mire]ne mirăm L cei om. S 18 de]di L nemulțămirea]nemulțumirea S [19 răutate]răutati L acești]acesta S adaos]adaoas L 20 de om. S de bani om. LS niște]niști L țărâi L cumpărate]cumpărati L 21 le-au]l-au L Ci dar]și dar S adivărat esti L

vărat este cuvintul înțelepților ce zice cu întrebare: oare ce să trece sau îmbătrânește în lume mai curînd? Facerea de bine, zice, aceea să trece mai curînd.

Acum dară s-au văzut de ochii noștri această zisă a înțelepților aceloră, că s-au întîmplat la acești oameni. Însă d-zeu cel ce nu să înșală niciodată au început a trimite și minuni în lume pentru ca să cunoască toți că nu sint Șăitâneștii și cu ai lor, dumnezei, ci este d-zeu acel mare și puternic care face minuni singur.

Însă întiea minune au fost că trimițînd Ștefan Vodă pe doamnă-sa și pe coconii lui la minăstirea De-un-lemn, unde este o icoană a Maicăi Preacestii, făcătoare de minuni, pentru închinăciunea și pentru chip de evlavie, întîmplîndu-se în zioa de sintă Măriea Mare, adecă Adormirea Preacistii, de era acolo doamna la minăstire, în care zi și la Țarigrad au tăeat pe Costandin Vodă și coconii lui (o minune), într-aceeași zi au lovit pe această doamnă a lui Ștefan Vodă nevoe, lovitură, îndrăcire cît s-au spărieat toți¹ | ciți era acolo cu dînsa și să mira ce să-i facă. Și multă vreme cu acea îndrăcire au fost. Și această întîmplare fiind, iar n-au venit Ștefan Vodă și cu ai lor la cunoștință

1 ce zice]cii ce zic L cu]că LS întrebare] în'reabarea L oare ce să] ori ci să L, oare ce S 2 trece]treace L sau]au S îmbătrânești L mai curînd în lume LS Facerea de bine]Facire di binea L 3 trece]treaci L 4 dară]dar LS de]di L 5 că s-au]sau căci s-au S întîmplat L 6 cel ce nu să]ci nu să L trimiti L 7 Șăitâneăștii L 8 dumnăzai L este] est L acel]cel L mari L și puternic]și puternic L, om. S cari L faci L 10 au fost]aceasta au făcut (fost S) LS treamețind L pe]pre LS 11 și pe coconii lui om. L coconii]copii S De-un-lemn] Dintr-un lemn L, Din lemn S undi esti L 12 Preacestii]Precistii LS făcătoare di L 12-13 închinăciune S 13 evlavie]evlavii L întânplăndu-să LS 14 Măriia mari L, Măriea cea mare S adică L Adormire L Precistii LS de]di L 15 doamna]domnă-sa L, doamnă-sa S la mănăstire om. LS cari L tăeat]tăet L 16 și coconii]și cuconii L, și pă coconii S într-aceeași]într-aceeș L, într-această S au lovit]o au lovit LS 17 doamnă]doamnă Păuna (Păună S) LS 18 spărieat]spăriet L, mirat S 19 multă vreme cu acea îndrăcire au fost]în multă vreami cu ace îndrăciri au fost L 19-20 întânplari L 20 iar om. L vinit L cu om. L

¹ Cu cuvintul «toți» sfîrșește incidental ms B după care s-a publicat ediția din Mag. ist., V, p. 93—184. Textul în continuare e reprodus după S, începînd cu f. 350^r rîndul 10.

10-20 Radu Popescu IV 32 r. 25-r. 29

ca să-și vadă păcatul ce l-au făcut, pentru care d-zeu și minune mare au făcut de s-au îndrăcit doamna sa și să fie căzut la pocăianie, ci au zis că o au fermecat călugărițele de acolo împreună cu o călugăriță așume Olinbieada, că era | mătușe doamnei 350^r
5 Păunii, sor cu mumă-sa și le-au pus la mare pedeapsă pe toate și pe unile din mueri de acelea le-au și spinzurat, iar pe mătușă-sa Olimbiea o au trimis la Bațcov, la mănăstire și o au zidit într-o chilie, lăsindu-i numai o ferestruie de-i da pe acolo pită și apă.

10 Această pocăință făcea ei pentru păcatele lor. Și nu s-au îndăstulat Ștefan Vodă numai pe moartea lui Costandin Vodă și a feciorilor lui, ci încă fiind doamna și ginerii lui Costandin Vodă și alți oameni ai lui scăpați din primejdiea morții pre carele vrea turcii să-i sloboază să vie în țară, iar el s-au sfătuit cu tată-său și cu sfetnicii lor că nu să cade să vie în țară, ci să-i 15 facă surgun. Și au făcut meșteșug cu imbrihorul și i-au înșălat de au dat bani 80 de pungi, zicându-le că zic turcii că | de vor 351^r
da acești bani îi vor slobozi și ei în nădejdea aceea au trimis pela casile lor aici în țară de au făcut cum au putut, de au dat acei bani și despre altă parte scriea la imbrihor ca să să nevoească să-i 20 facă surgun la Kiutaiu, la Anadol și au fost cu banii dați și surguniți.

Într-aceste vremi craiul sfețesc, carele au trecut prin Țara Ruminească cu oastea ce avea lângă dinsul și s-au dus la țara lui la Sfeția. Carele fiind scăpat din războiul ce au avut cu

1 ca om. L vază]cunoască L care]cari L minune]ciudă S 2 mare] mari L de]di L doamnă-sa L 2-3 pocăianie]pocaianii L 3 fermecat] ferăcat L de acolo]di la m-rea Dintr-un lemn L împreună]înprăună L 4 Olinbieada]Olibiiada L 5 sor]soră L la mari pedeapsă L toate]toate L 6 unile]uneli L de acelea]ci-și bănuie L și om. L pe]pi L 6-7 mătuși-sa Olibiiada L 7 o au]de o au S trimes L la²om. L mănăstirea L 8 lăsindu-i]lăsindu-i L ferestruie de-i]ferăstrue di-i L acolo]acolea L 9 pocăință]pocăințe L făcea]face L păcatele]păcatile L 9-10 îndestulat L 10 numai om. S 11 ficiorilor L 12 din primejdiea morții]din primejdie morții L, om. S pre]prea L carele vrea]carii vre L 13 s-au]au L 15 meșteșug]meștersug L înșălat de au]înșelat di i-au L 16 că de vor]că di vor L 17 nădejdea]neadejdea L trimes L pe la]prin S 18 casile]casile L aici]aice L de au¹]di au L de au]și au L despre]i pre L 19 parte scriea]parti scrie L nevoiască L 20 Kiutai L cu banii]și cu banii L surghiuniți L 21 Întru acești vremi L sfețesc]sfezesc L carele]carile L prin]pen L 22 Românească L oastea ce avea]oasti ce ave L 23 Carele]Carile L războiul L

muscalii la Poltava, în Țara Căzăcească și viind la turci și șazind
cităva vreme în Țara Turcească, la Bender, dupe aceea la Dimo-
tiha, iar cu voea turcilor s-au slobozit și s-au dus la țara lui,
carele multă cheltueală au făcut țării | cu merticele ce i să da, 351^v
5 măcar că turcii au ținut cheltueala în seamă la haraci, iar Ștefan
Vodă n-au vrut să plătească nimului de cele ce s-au luat de s-au
dat sfeților, precum au fost și cu caii ce s-au dat la împărăție și
cu altele carele le-au luat cu jafuri și împărăția le-au ținut în
10 seamă la haraci. Iar Ștefan Vodă n-au dat nici un ban nimului,
ci au rămas toți cu lacrămile pre obraz și alt n-avea ce face fără
de numai aceea ce au obicei neputincioșii de blestemă și ei
încă blestema.

Dupe aceasta turcii brăileni, avînd și pizmă asupra țării
pentru Toma spătarul Cantacozino că venise acolo cu moscalii
15 de făcuse mare pradă, au scornit și ei gilceavă pentru hotarale
ce să hotărască cu Țara Rumînească și intra cu hotaru în țară 352^r
de lua pămînt mult și din toate hotarale, din toate satele după
margine; pînă aproape de orașul Flocii pusese supași de lua
vamă ei din bălți.

20 Deci Ștefan Vodă au trimis la Poartă de au adus un agă al
vizirului cu ferman de poruncă ca să ție hotarale dupre cum s-au
ținut mai nainte, să nu treacă mai mult și de aici au rînduit
boeri pe Neagoe stolnicul Topliceanu și pe Drăghici medelni-
cerul Strinbeanul și pe Radu vornicul Popescu de s-au dus iarna

25 1 moscalii L șazănd]șezind L 2 vreme]vreama L dupe]după L 4
carele]care L cheltuială L țării]țării L merticele ce i să]merticele ce i
să L 5 măcar]măncarea L cheltuiala L seamă]samă L 6 nimului]
nimănu L de cele ce]di celi ci L de s-au]și s-au L 7 sfeților]șfeților L
și cu]și că S ce]cari L 8 altele]altile L carele om. L împărăția]înpă-
30 răție L 9 seamă]samă L nimului]nimănu L 10 lacrămile pre]lacră-
milea pe L n-avea]n-ave L ce face]ci faci L fără de]fără L 11 de]di L
blestemă]bleastă L 12 blestema]blăstăma L 13 Dupe]După L țării]
țării L 14 Cantacozino] Cantacuzinul L venise]vinisă L muscalii S 15
de]di L făcuse]făcusă L mare]mari L hotarale]hotaralea L 16 ce]ci L
35 să om. S Românească L hotarul L 17 di lua mult pămînt L din toate
hotarale om. L toati satilea L după]di pi L 18 aproape]aproapi L de]
di L Flocii]Flocie L pusese]pusă L supași]subași L 19 vamă]vama L
20 Deci]Deaci L trimes L de au]di au L 21 cu un ferman S di por-
40 roncă L ca să să ție hotaralea L dupre]di pre L 22 nainte]înnaintea L
de aici]di aice L 23 Neagoe]Negoe L Topliceanu L 24 Radul vornicul
Popescu di L

la Brăilă și stringându-să la cadui, brăilenii și cu boerii au avut multă gilceavă. Însă în cea după urmă au biruit boerii țării cu dreptatea ce au avut și au luat hogetu dela cadui, scriindu-să hotarele cele vechi ca să fie iar pe acolea și carte au scris | de 352^v
5 au gonit și pe subași du prin sate.

Întru aceste vremi a domnii lui Ștefan Vodă, vara, au făcut gătire mare turcii de oaste asupra țării Moreea, care o ținea venețianii de cițiva ani, luind-o ei dela turci și stringindu-să oaste multă, singur viziriul Ali pașa s-au dus cu oștile. Și mergind 10 in 40 de zile toată țara o au luat; unile cetăți mai numite și tari, avind innăuntru frinci, au stătut inpotrivă, ci cu năvala ce da in 3—4 zile lua pe fieșcare de aceste. Iar cele mai multe sate, cetăți s-au inchinat. Și cu mare izbîndă s-au întors vizirul innapoi, pre carele cu cinste l-au priimit inpăratul, cum n-au 15 priimit altădată inpăratul pe alt viziriu. Și venețienii au rămas rușinași intr-atita | vorbe ce au zis că au atita și atita galeoane, 353^r
corăbii și altele pline de oști și Cavalerie de Malta și cind au fost pe urmă nici cum nu ș-au ivit obrazul ca să dea ajutor ticăloșilor greci, dela care intr-atitea ani luase mare sumă de bani, ci i-au 20 lăsat fără de ajutor de s-au robit mulțime de creștini pravoslavnici.

Dupe ce acestea s-au făcut și viind Ali pașa viziriu la Odriiu și fiind caimacan Rechiap imbrihorul care pusese domn pe Ștefan Vodă, nu știm din ce pricină au grăit vizirul inpăratului și l-au

1 Brăila L acolo la caduiul L brăilenii] Brăilii L 2 multă gilceavă] 25 mari gâlceavă L cea după] ce dupre L [boerii țării] boiarii țării L 3 dreptatea] dreaptatea L hoget L di la caduiul L 4 hotarele cele] hotarălea celi L iar pe] iar pi L carte] carti L de au] di au L 5 și pe] și L subași] supășii L du prin sate] di prin satea L 6 aceste vremi] acesti vremi L 7 gătire mari L de oaste] di oasti L țării Moreea] țării Morii L 7-8 30 cari o ține vinițienii L 8 di cățiva L luind-o] luindu-o L dela] di la L 9 oasti L oștile] oștilea L 9-10 mergind in 40 de zile toată țara o au luat] mergând in țara aceea toată țara o au luat in 40 de zilea L 10 unile] unilea L numite] innaintea L 11 și tari] și frânci tari L innăuntru] in lăuntru L frinci om. L năvala] năvală L 12 fieșcare de aceste] fiiește cari di acelea L 35 multi L 13 sate] sati L mare] mari L 14 pre carele] prea carilea L 15 priimit¹] priimet L altădată] niciodată L inpăratul] vreaun inpărat L 15-16 rușinași intr-atita vorbe] rușinași și mincinoși intr-atătea vorbi L atătea și atătea galioani L 17 altele pline] altile plini L di Malta L 18 nu ș-au] nu s-au S dea] de L agiutoriu L 19 di la cari intr-a atăța L luasă mari somă di L 20 fără di agiutoriu di L creăștini L 21 După ce ș-au 40 făcut aceste L la Odriiu om. S 22 caimacan] căimăcan L Rechiap Gr: Rachel L, Rachel S care pusese] carilea pusăsi L

făcut pe acest caimacan pașă la Bender, trimițându-l cu olac să
 să ducă, care nu multă vreme au fost pașă acolo, ci au trimis
 vizirul om al lui de l-au omorit și i-au | adus capul la Poartă. 353^v
 Pentru care auzind Ștefan Vodă mare întristăciune au avut căci
 5 acest caimacan îl făcuse domn și el l-au ținut în domnie cît au
 fost. Iar după ce au perit nădejdea lui, să temea tare de mazălie.
 Ca de acest fel de slăbiciuni ale domnului Ștefan Vodă cunoscînd
 Mihai spătarul, unchiu-său și fiind neodihnit om și amestecători
 de domni, au început a unbla cu scrisori la cuscră-său Mihai
 10 Vodă prin mijlocul gineri-său Dumitrașcu hatmanul, care era
 frate lui Mihai Vodă, îndemnîndu-l ca să nevoească în tot chipul
 să făgăduiască în tot chipul turcilor bani ca să-i dea domniea
 Țării Rumînești și au și unblat destul, dar unde nu va d-zeu, oa-
 menii încă nu pot, că nu s-au întîmplat | așa cum au vrut Mihai 354^r
 15 spătarul, ci într-alt chip. Că vrînd înpărăția să meargă cu oști
 către Beligrad și știind că Ștefan Vodă nu este drept înpărății, să
 fie spre aceste părți de loc, deci cînd au fost leat 7224 ghenar 9
 au venit un turc trimis de la înpărăție, anume Isuf aga, cu ferman
 de mazălie și cu veste cum că au pus domn pă Nicolae Vodă,
 20 care era domn la Moldova cu a doa domnie și lui Ștefan Vodă i-au
 dat vreme în 5 zile de s-au gătit și l-au ridicat cu doamnă-sa, cu
 coconi, de i-au dus la Țarigrad și au mers și tată-său împreună cu
 dinsul. Iar Mihai spătarul fiind la satu lui, la Cozleci, înțele-
 gînd cum că vine | Nicolae Vodă domn și cuscră-său Mihai Vodă 345^b
 25 nu, au fugit să treacă la nemți, iar plăeașii l-au prins și l-au

1 căimăcan pași L trimețindu-l L cu olac] de olac L 2 care] cari L
 vreami L trimes 3 viziriul L al lui de] a lui di L care] cari L 4 mare]
 mari L întrestăciunea L căci] că L 5 căimăcan L făcuse] făcusă L 6
 perit] părit L nădejdea] neadejde L să temea] să teme L tare de] foarti tari
 30 di L mazălie] mazilie L de] di L 7 de slăbiciuni] di slăbiciunea L ale]
 ali L 8 și amestecători] de domni] și neatimător di domn L 9 scrisori]
 cărți L cuscră-său] cuscru-său L 10 care] cari L 12 făgăduiască L
 în tot chipul om. L domniea] domnie L 13 Țării Românești L
 destul] distul L dumnăzeu L 14 întănplat L într-alt] într-a alt L 15
 35 înpărăția] înpărăție L cătră L 16 este] esti L 17 aceste] acesti L
 ghenar] ghenarie L 18 vinit L trimes L de la] di la L 19 de mazălie] di
 mazilie L veste] vesti L domn om. L pă Nicolae] pe Neculai L
 20 cari L doa] dooa L 21 vreme om. L zile de] zili di L ridicat] ră-
 dicat L cu coconi] și cu cuconii lui L 23 satu] satul L 24 vini Nicolae]
 40 vine Neculai L și cuscră-său Mihai Vodă nu] și nu cuscru-său Mihai
 Vodă L 25 neamți L plăeașii] plăeșii L

1—6 Radu Popescu IV 35 r. 20 — r. 30, 17-19 Radu Popescu IV
 35, r. 31—36 r. 9

5 întors îndărăt. Deci peste câteva zile au venit și cărțile de la Nicolae
 Vodă la boeri scriind tutulor să să bucure și scriea spătarul Mihai
 să fie caimacan pînă va veni și măriea sa. Deci o seamă de boeri
 și cu slujitori și cu alte gătiri au eșit înaintea mării sale la Foc-
 10 șani și s-au înpreunat și cu cinste i-au priimit și au venit cu toți
 pînă la București. Deci la București iarăși mai cu mare cinste
 au eșit ceilalți boeri și cu toată slujitorimea și au intrat în|scaun 355^r
 cu mare pompă, mutindu-să de la domnie iar la domnie, priimind
 și măriea sa pe toți cu dragoste. Iar a lui Ștefan Vodă domnie
 10 au fost un an și noo luni.

DOMNIEA LUI NECULAE VODĂ DINTĂIU

Leat 7224

15 Și rămîind Nicolae Vodă domn Țării Rumînești s-au temut de
 Ștefan Vodă că nu-l va lăsa să domnească cu pace, ci au făcut
 piră mare la vizirul și la împărăție și a dat 1000 de pungi de
 20 bani viziriului de au tăeat capul lui Ștefan Vodă și al tătine-său,
 lui Costandin stolnicul și pe ceilalți boeri ai lui Ștefan Vodă pe
 Mihaiu spătarul, unchi-său și pe Radu | Dudescu vel logofăt i-au
 pus la opreală, apoi i-au trimis la Odriiu, la împărăție de i-au
 tăeat și pe dinșii și aici au adus turci de le-au luat tot ce au
 20 avut, făcînd mezat de le-au făcut tot bani și pe alți boeri i-au
 ținut la opreală și le-au luat avuția.

1 îndărăt] îndărăpt L Deci] Dici L peste] păsti L câteva] cătiva
 L zile] zilea L 2 dela Nicolae] dila Niculai L tutulor] tuturor L bu-
 cure] bucuri L scriea] scrie L spătarul] și spătarului L 3 caimacan] căi-
 25 măcan L veni] vini L măriea] măriia L seamă de] samă di L 4 alte gă-
 tiri] alti gătiri ce s-au căzut L 5 înainte L Focșeni L cinste] cinsti L
 venit] vinit L 6 mare cinste] mari cinsti L 7 au] i-au L ceilalți] cealanți L
 slujitorime L 8 mare] mari L de la] di la L 9 După domnie ad. di la
 cinsti la altă cinstea L măriia L dragoste] dragosti L 10 noo] 9 L 11
 30 Înainte de domniea ad. Leat 7224 S domniea] domnie L Neculae] Neculai L
 dintăiu] cea dintii S Leat 7224 om. S 12 Nicolae] Niculai L Țării Ro-
 mânești L 13 ci au] ce au L 14 mare] mari L viziriul L 15 de bani om. L
 de au tăeat] di i-au tăiat L tătăni-său L 16 ceilalți] cealanți L ai lui]
 a lui L 17 Radul Dudescul L 18 trimes L di i-au tăiat L pe] prea L
 35 19 de le-au] di le-au L tot] toati L 20 făcând mezat de] făcându-le mezat
 di L 20 tot] toati L pe alți] prea alți L boeri] boiari L i-au] tot au L

1—10 Radu Popescu IV 41 r. 8-r. 31, 42 r. 1-r. 13, 14—21 Radu
 Popescu IV 43 r. 29—44 r. 5, r. 36—45 r. 26

Iar cînd au fost la luna lui avgust, într-o vineri, lui Neculae Vodă i-au dat o spaimă cum că îl inpresoară nemții și îndată au purces în murgul serii și i s-au făcut zio în Giurgiul și au șăzut acolo cîteva zile, apoi iar au venit cu grecii lui la București și
5
ișindu-i boerii cei de țară înainte la Fîntîna Radului Vodă, iar el ca o heară sălbatică îndată au tăeat pe Pătrașcu vel dvornic Breazueanul acolea în drum și | iar au început¹ a pune boeri la
10
opreală, iar feciorii Dudescului și cu alții au scăpat în Țara Ungurească cu mumă-sa Mariea Dudeasca, fata lui Costandin stolnicul. 356^v

Iar cînd au fost la noemvrie 14, într-o zi miercuri, dinsu-de-dimineată au sosit Barbul sărdar, fecior Cornii banul și cu alți boeri de țară, cu multe catane și au prins pe Necolae Vodă și l-au dus în Țara Ungurească și au tăeat toți turcii ciți au găsit în
15
București.

Apoi peste vreo săptămînă iar au venit un domn mare sîrb și cu multe catane și cu nemți în București de au șăzut trei zile pînă ș-au luat boerii tot ce au avut și s-au dus boerii în Țara Ungurească, iar catanile și nemții luind toate tunurile din Bucu-
20
rești s-au dus la munte | de au făcut cetate la minăstire la Mărgineni și la Cîmpulung. 356^v

Și au prădat Bucureștii foarte rău și țara neavînd cine să-i folosească. Numai fiind aici în București preasfințitul patriiarh al Alixandrii, sfinții sale făcîndu-i-să milă de țară au trimis cărți
25
la pașa de la Giurgiul cum că țara pierе și nu este nimic vinovată. Pașa încă au trimis la împărăție de au făcut domn pe Ion Vodă, fratele lui Neculae Vodă la leat 7225.

1 vineri]vineari L Neculae] Neaculai L 2 inpresoară] inpresură L
30
neamții L și îndată] ci dar îndată L 3 serii]sării L zio]zîoa L 4 șăzut]
șezut L cîteva zile]cătiva zilea L venit]vinit L grecii]greacii L Bu-
cureaști L 5 ișindu-i]eșind L de țară înainte la] din țară înainte lui la L
6 heară]hăară L tăeat]tăiat L 7 Breazueanul]Breazoianul L

1—10 Radu Popescu IV 49 r. 7—51 r. 19, 11—15 Radu Popescu IV
57 r. 19—58 r. 15 16—27 Radu Popescu IV 58 r. 15—59 r. 16, 60 r.
13—r. 22

35
1 Cu cuvintele «și iar au început» se intrerupe L, foile mai departe fiind rupte.

5 Şi au venit cu Ion Vodă un Aşchiiş paşa cu zece mii de turci
 călărime şi cu arnăuţi mulţi şi tătari şi au şăzut în Bucureşti o
 săptămână de au luat tot ce au găsit, prădînd | şi jăfuind şi s-au 357^v
 dus înapoi turcii la Giurgiul; tătarii încă s-au dus la ţara lor,
 luînd multă sumă de suflete de creştini. Iar măriea sa Ion Vodă
 înţelegînd de aceasta s-au milostivit spre bieţii creştini ce-i ro-
 bise de le-au eşit înnainte la podul de piatră, ducînd daruri scumpe
 şi rugîndu-să la cel mai mare, au scos mulţime multă de robi de
 10 tot felul de vîrstă, bărbaţi, fămei, copii, d-zeu să-l pomenească
 intru împărăţia cerului.

Apoi să venim iar la cuvîntul cel după urmă. Ducîndu-să
 tătarii la ţara lor cu robi, iar Ioan Vodă au rămas în Bucureşti
 cu o seamă de turci şi arnăuţi şi au început a face pace cu Pivodă 357^v
 15 şi cu ghinaralul nemţilor şi au scos văcăritul de vită cite | doi
 orţi şi nu au băgat seama legătura ce făcuse Ştefan Vodă cu toţi
 arhieriei şi au mai scos şi hîrtille de nume de om, care aceasta
 n-au fost de cînd pămîntu.

20 Apoi au trimis la Poartă 12 boeri pe Mateiu Fălcoianu vel
 vistier şi pe Pană vel ban, fratele doamnei lui Costandin Vodă şi
 cu alţii şi împăratul daca i-au văzut foarte i-au părut bine şi pe
 toţi i-au înbrăcat cu caftane şi au trimis şi lui Ion Vodă
 caftan şi ferman şi au intrat turcul cel cu caftan în Bucureşti
 la martie leat 7225.

1—23 Radu Popescu IV 93 r. 20—94 r. 30, 95 r. 29—r. 30

GLOSAR

- aprox.*
- Acieaş**, îndată, imediat, 54 passim.
- **Agarlic**, bagaje militare multe, grele, 90.
- **Agă**, ofiţer de infanterie, comandant la turci; la noi o dregătorie, Iaşi, 13, 16, 31, 41, 54, 65, 77, 78, 87, 103, 114, 115, 124.
- Alai**, halai v. pompă.
- Antüriu**, haină lungă purtată de boieri, 46.
- Apă de trandafir**, la prepararea pesmezilor, 69.
- **Armada**, flotă, 25, 58.
- Armaş**, 8, 43; — *ul cel mare*, 42.
- Arz**, —uri, memoriu oficial, 114, 119, 120.
- Azagiu**, v. iazagiu, 8, 10.
- Balgi-baş**, trimis al sultanului sau al hanului pentru a ridica cantitatea de miere şi ceară din Ţara Românească necesară curţilor respective, 76.
- Batjocură**, ocară, 32.
- Becisnic**, slab de fire, 50.
- Beizadea**, fiu de domn, 34, 35, 51, 52.
- Beldie**, toiag de-, lujerul de pelin, de bozi, 42.
- Bolnav de inimă**, diaree, 55.
- Bocluc**, —uri, neregulă, 79.
- Bohaz**, —uri, bogazuri, trecătoare, 33, 34, 64.
- Bostangiu**, —ii, soldat din garda sultanului, 82.
- Bozănariu**, pozănariu, buzunar, 46, 48.
- Bucate**, produse, 53.
- Buluc-baş**, termen tehnic militar, comandantul unei companii de ostaşi turci.
- Butuci**, unelte de tortură în care se prindeau picioarele vinovaţilor, 75.
- Cadiu**, judecător la turci, 125.
- **Caftan**, mantie lungă cusută pe margini cu fir de aur, se da de sultan domnilor români nou numiţi, 9, 115, 129, passim.
- **Caic**, vas turcesc cu pinze, 70.
- **Caimacam**, loctiitor de domn, împuternicitul noului domn pînă la sosirea în ţară, loctiitorul marelui vizir, 39, 52, 53, 71, 125, 126, 127.
- Cal domnesc**, cal înşeuat şi împodobit special pentru domn şi care se numeşte tablabaşa, adică cel mai însemnat din grajd, 6, 116.
- Capete**, domni, boieri mari, 92.
- **Capichihaele**, reprezentanţi ai domnilor din Ţara Românească şi Moldova, la Poartă, 8, 36, 38, 39, 41, 52, 78, 87, 104, passim.
- **Capigi-başa**, capegiu, capul uşierilor saraiului, 6, 11, 76, 114.
- Car**, cară, 62, 64, 73, 81.
- **Catane**, ostaşi austrieci, 92, 128.
- **Catastişale** vistieriei, 70.
- **Cavalerie de Malta**, cruciaţi aşezaţi în insula Malta, în serviciul veneţienilor, 125.
- Cazaci de leafă**, ostaşi, 48.
- Călăraşi de Ţarigrad**, curieri, 42, 51.
- Călărimea**, oaste călare, 89.
- Căpitan** de la Dunăre, turc, 25.
- Căpitan** de dorobanţi, 73.
- Căpitan** de lefecii, 45, 47.
- Căpitanul** cel mare de cazaci, 49.
- Căpitanul** de Cerneţi, 65, 66.
- Cârţi**, scrisori, 51, 68, 77, 85, 114; — *de conţii*, — *de grofii*, 118.
- Ceas**, moment, 54, 69.
- **Celebiu**, telebiu, de neam bun, amabil, 95, 96.
- Cerca**, cerceta, 17, 18, 79.
- Cetate**, loc întărit, 54.
- Chică nemţească**, tunsoare nemţească, 40.

- Chivernisi*, a, a organiza, 5.
Chiverniseala, organizarea, îngrijirea, 5, 55, 90.
Cirac, om de încredere, 120.
Clipală (clipă), 31, 59, 82.
Cocorană, fiică, 114.
Cocon, fecior, 88, 95, 122, 126.
Comădat (comandant), 28, 80, 92.
Comis, dregătorul care se ocupă de caii domniei, 6, 62, 100.
Comisariu, 22.
Conac, -ce, loc de popas, 53, 66, 67, 69, 70, 81.
Conăci, a, a face popas, 35.
Conet, sfârșit, 59.
Conteș, manta lungă și imblănită purtată de domn și boieri, 115.
Coronație (incoronare), 97.
Coștei, -tee, cetăți, 19, 59.
Cot, unitate de măsură, 45.
Cuca, căciulă înaltă și piramidală pe care sultanul o trimite domnului la numirea în domnie, 11.
Cură, curge, 84.
- Dăns-de-dimineață*, dins-, 83, 91, 128.
Deșărt, în-, (zădarnic), 22.
Dijmariu, stringător de dijme, 73.
Direș, dres, reparat, 55.
Divan, judecată, cercetare, 43.
Divanul cel mare, clădirea, încăperea, 8, 11, 42, 43.
Dragomanul cel mare, interpret, 35, 95, 103.
drum - 29
Efendi, domnul, 42, 103.
Eleziea, alegerea, 12.
Enicer-aga, comandant al ienicerilor, 58.
Ernatec, adăpost pentru iarnă, 92.
Estimp, în acest timp, 87, 98.
Exaporitul, a secretis, de la chestiunile secrete, calificativ dat lui Alexandru Mavrocordat, 95, 103.
- Fămei*, femei, 129.
Fărîma, a, (sfărîma), 82.
Ferman, ordin din partea sultanului, 115, 124, 126, 129.
Fete, feate, 106.
Ficleni, vicleni, 102, passim.
Ficleșug, hicleșug, vicleșug, passim.
Fii-sa, fiica sa, 87.
Fiiu-său, fiul său, 85.
Fortaliții, cetăți mari și întărite, 24.
Frîncesc, *venetian*, 58. *Italian*
Furcate, vase pentru transportul oștilor pe Dunăre, 61. *fragate*
Furtișaguri, hoții, 73.
- Galbeni roșii*, bani de aur, 69.
Galeoane, corăbii mari de război, 125.
Gheneral, ghenărariu, general, 13, 18, 21, 25, 26, 27, 31, 33, 34, 59, 81, 93, 112.
Ghenerariusemus, mai mare peste toți gheneralii, 81.
Gidea, călău, 42.
Gloate, mulțime de oameni și femei, 7, 11, 101.
Grație, iertare, 106.
Grămătic, slujbaș într-o cancelarie, 8.
Hadăm-saip, eunuc negru, 65, 66.
Haiduci, ostași în Transilvania, 62.
Hain, trădător, 39, 40, 114.
Haină ostășească, zale, 61.
Haini, a se-, 112.
Halai, halai mare, 11, 61, 69 v. și pompă.
Haraciu, tributul ce se plătea Porții de către Țara Românească, 104, 121, 124.
Hasechiu, soldat din garda saraiului, 120.
Hatâ, necaz, supărare, 29, 111.
Hatișerif, decret cu autograf al sultanului, 105.
Hatman, căpetenia unei oștiri la vechii poloni și la cazaci, 109.
Haznadariu, vistiernic, 9, 10.
Hărborie, vitejie, luptă aprigă, 82.
Hirtii, de nume de om (chitanțe), 129.
Hieară, fieară, 42.
Hoget, act de proprietate, 121, 125.
- Iarbă*, praf de pușcă, 61.
Iazagiu, -li, grămătic pentru actele turcești, 41, 116. v. azagiu.
Idiomă, graiu, limbă, 117.
Imbrohor, -cel mare, -cel mic, șeful grajdului sultanului, 104, 114, 115, 119, 120, 123, 125.
Inicieri, soldat din vechea infanterie turcească, v. și la litera e. 81, 90.
Ișlic, căciulă domnească și boierească de sobol, 40.
Iznoavă, de-, noutate, lucru nou, 21.
Izvoade, copii, 46.
Incorona, a, 32.
Inconjurat, inconjurat, 54, 90.
Înmări, a, a adăuga, 104.
Împărat = țarul, sultanul, passim.
Împutăciuni, imputări, 113.
Întristăciune, întristare, 13, 76, 88, 104, 111, 113, 126.

- Jolniri*, călărași, oaste nemțească, 96.
- Județ*, formație teritorială ad-tivă, 72.
- Jupine* (domnule), 31.
- Lăngoarea*, a lovi lingoarea-, 55.
- Leage*, religie, credință, 85.
- Lefecii*, ostași cu plată, 45.
- Luoat*, luat, 91.
- Mahometesc*, neamul-, 61.
- Mazâl*, mazil (destituit), 87.
- Mazâli*, a destitui, 58, 68, 115.
- Mazălie*, destituire, 78, 126.
- Mărturiseală*, cărți de, 41.
- Mătci*, la catastivele vistieriei, chitanțele de impozite de lângă cotor, în vremea lui Brîncoveanu, care se păstrau pentru control, 70.
- Mîlcomire*, tăcere, 7, 11.
- Mîntuință*, mîntuire, scăpare, 22, 23, 24, 25.
- Mîrzac*, căpetenia unei hoarde de tătari, 31.
- Medetu*, medetu, gheaur bezebat (vai, vai ghiaurii ne-au călcat), 82.
- Meghistani*, dregătorii cei mai mari ai Porții, 10, 30, 37, 58.
- Meidan*, iveală, 71.
- Merși* (duși), 18.
- Mertic*,-ce, tain, porții de alimente, 28, 124.
- Meșteșug*, viclesug, 36, 37.
- Mezat*, licitație, 127.
- Mită*, bani sau daruri date unei persoane cu scopul de a o corupe, 72.
- Mnoga leata* (mulți ani), 6, 7.
- Mocănesc*, car-, din regiunile de munte, 41.
- Moscălii*, v. rușii, 18.
- Moscăcești*, muscăcești, din Moscova, 99, 111.
- Moscus*, lichid parfumat întrebuințat la prepararea pesmezilor, 69.
- Moșă-său*, moșu-său, 88.
- Mozavirie*, calomnie, pîră neadevărată, 50.
- Muere*,-ri, femee, 12, 61, 84, 94, 116.
- Muțiu*, șeful religiei mahomedane, 104, 105.
- Mulțămîtă*, mulțumire, 117.
- Muma*, mama, 55, 56, 61.
- Muntenesc*, romînesc, 79.
- Murgul serii*, amurg, 128.
- M saip*, gelep, neguțator străin, 65, 66.
- Muslim*, locțiitorul unui guvernator, 3.
- Nalcăran*, fărîmă potcoavă, 98.
- Neuniciune*, neunire, 4, 86.
- Neștiință*, (în ascuns), 23.
- Nimului* (nimănu), 124.
- Nițele*, puține, 26.
- Norod*, popor, 24, 42.
- Oaste*, oști, armată, 31, 61.
- Obezi*, obadă, 75.
- Oboară*, doboară, 100.
- Obștea*, comunitate, mulțime, 15.
- Odihnă*, pace, 33.
- Oglu*, fiu, 77.
- Olac*, de-, curier, ștafetă, cal de poștă, 10, 12, 68, 93, 126.
- Olat*,-te, regiuni, 14, 15.
- Omorăea*, omoră, 94 passim.
- Opreală*, arestare, 40, 41, 127.
- Oraș*,-șă, 29, 97.
- Organ*, unealtă, 113.
- Orgoliu*, norocos, 58.
- Ospeațe*, ospețe, 86.
- Osînda*, pedeapsa, 45.
- Oștire*,-a oști, a purta război, 5, 56, 57, 80, 88, 99.
- Otac*, lagăr sau cort, 66.
- Othomanicesc*, -cești (turcesc), 103.
- Palangă*, întăritură, 33.
- Parola*, angajament, 23.
- Pathola*, pică, inimă rea, 74.
- Patriearșii*, patriarhi, 85.
- Păhară*, pahare, 91.
- Pămînt*, de- (pămîntean) 105, 121 passim.
- Pîlc-urii*, unități militare, 81, 97.
- Pedestrim*, infanterie, 89.
- Pesmed*,-mezi,-duri, preparat cu apă de trandafir și cu moscos pentru meghistani 53, 64, 65, 69, 112.
- Petrari*, prostipendă, 3.
- Petrecanie*, petrecere, 94.
- Pinteni*, obiect de metal în formă de potcoavă pe care călăreții îl pun la cizme, 40.
- Pisariu* leșesc-letinesc, 21.
- Pită*, piine, 112, 123.
- Plăeuși*, păzitori ai plaiurilor, grăniceri, 126.
- Plean*, pradă, 36.
- Pocăianie*, pocăință, 123.
- Poclon*, plocon, dar, 118.
- Pohță*, dorință, 14.
- Pohți*, a dori, 9.
- Poliție*, organizare, 117.
- Pomană*, pomene, 72.
- Pompă*, alai, 35, 42, 61, 116, 127.
- Pont*,-turi, puncte, 10.
- Porțile turcești*, 87.
- Poște*, in-, poștă, 91.

- Povață*, îndrumare, 69.
Pozvolim, ne- (nu voim), 86.
Practic, priceput, 77.
Praporu, pînza steagului militar, 61.
Pravila, legea, 43, 51.
Premare, primar, 111.
Prezidii, ale cetăților, comanda 92.
Pricină, motiv, 24.
Prieteșug, prietenie, 46, 47.
Prochimien, 11.
Purcedere, pornire, 17, 25, 46, 62.
Pușcă, -șci, 26, 81, 82, 99.
Pușcărie, închisoare, 43, 45, 48, 73.

Rascuri (vreascuri), 66.
Răvaș, scrisoare, adevărită, 22, 46.
Rebeliși, răsculați, 94.
Regement, -uri, regiment, 93.
Rinduele, mertice, 93.
Rubine, rubine, piatră prețioasă, 97.
Ruminesc, din Țara Românească, 57, 95.

Samavolnic, despre oameni care procedează după bunul plac, 15.
Sarai, -uri, casa agenților romîni la Constantinopol, 57, 61, 112.
Scorni, a, 62, 102, 107, 124.
Scrisori, 17, 51, 52 v. cărți.
Selam malichim, salutare, 66.
Seraschier, -riu, comandantul suprem al unei armate în război, 8, 30, 31, 39, 58.
Serdenghesti, voluntari care merg în fruntea oștirii și la război ei încep ostilitățile luptînd, ca niște desperați, 58.
Siimeni, seimeni, corp de vînători la turci, ostași cu plată în Țara Românească, 82.
Sin, fiu, 22.
Slujitori, slujitorime, ostași cu plată, 33, 40, 42, 62, 127.
Soli, solie, 12, 13.
Sortul, 119.
Spătăria cea mare, încăperea din palatul domnesc unde aveau loc unele ceremonii, 42, 43.
Spătăria cea mică, camera de lucru a domnitorului, 3, 8, 42.

Stolița, la Moscova, 99.
Streajă, termen militar, 89.
~~*Struguri*~~, oferțiți turcilor, 69.
Subași, turci, în sate, 125.
Sudui, a, înjura, 72.
Surgun, exil, 53, 58, 123.
Surlari, muzicanți, 7.

Să, șei, 66.
Șăitânești, Cantacuzini, passim.
Șeheroșlan, 3, ~~Constantinopol~~.
Șleahța, mica nobilime poloneză, 86.

Tabără, loc de concentrare al oștirii și însăși oastea concentrată, 30, 54, 62, 69, 81, 89.
Tabără legată, 82 passim.
Tablă, tablăoa, grajd, 66.
Tîrg, orășel, 42, 45.
Temniță, închisoare, 43, 49.
Tingiri, vase de metal pentru gătit, 72.
Tipsii, farfurii de metal, 72.
Tun, -uri, 81, 93, 128, passim.

Țariul, Petru cel Mare, 108.
Țelebiu v. celebui. 7

Unghii, lung de-, apucător, hoț, 70.
Urgisi, a, a năpăstui, a oropsi, 72.

Val, -uri, supărare, 53, 56.
Vamă, taxă care se plătește pentru a trece o marfă dintr-o regiune în alta, 124.
Vas, -se, corăbii, 26, 27, 84, 98.
Văcărit, impozit pe vite, 129.
Vinui, a, 36.
Vistierie, 43, 44.
Vlădica, mitropolitul, 3, 7, 43, 115.
Vom, voim, 7, 86.

Ză, platoșe, 61.
Zaharea, provizii, 55, 61.
Zapis, act, 108.
Zătieni, a, împiedica, 80.
Zicături, cîntece, 8.
Zmult, scos din, 27.
Zurbale, răzvrățiți, 105.

INDICE

- Adrianopol*, v. Odriiu.
- Afumați*, sat, 56.
- Ahmet*, sultan, frate cu sultanul Suliman, 57.
- Ahmet*, sultan, frate cu sultanul Mustafă, hatîșerif pentru Const. Brincoveanu să fie domn pe viață, 105.
- Alexandru*, domn al Țării Romînești, intervine la ruși pentru cedarea Azovului turcilor, 85.
- Ali pașa*, comandant al vaselor turcești pe Dunăre, la atacul Rușavei, 26—27.
- Ali vizirul*, cucerește Moreea de la venețieni, 125.
- Amlaș*, ținut, 14.
- Anadol*, 123.
- Antiohie Cantemir*, v. Cantemir Antiohie.
- Antiohie*, hatman moldovean, pribegește în Țara Romînească, 36, 79; merge la Poartă să pîrască pe Const. Cantemir, este prins și trimis în Moldova, 36, 37.
- Antonie Vodă*, domn al Țării Romînești, despre jafurile Știrbeilor, 73.
- Ardeal*, Transilvania, Ardeleni, 29, 30—32, 64, 79, 80, 92, 96, 107, 113; solia trimisă de Șerban Cantacuzino la Viena cerea o parte din Ardeal cu privilegiu pentru Cantacuzini, 14, 15, 16; oaste austriacă în, 19; prada tătarilor intrați pe la Comănești în, 35, 36; pregătirea expediției turcilor în, 53.
- Aristofan*, 102.
- Arnăut pașa*, trimis de sultanul Mustafă să bată Logoșul, 59.
- Arnăuți*, oaste, însoțesc pe Ion Mavrocordat în Țara Romînească, pradă și robesc, 129.
- Așchiiș pașa*, vine cu oaste în Țara Romînească să instaleze domn pe Ion Mavrocordat, 129.
- August de Saxonia*, ales rege al Poloniei; se aliază cu rușii contra suedezilor; se leapădă de Polonia, 108.
- Austria*, Țara Nemțească, austrieicii, 107; cereri ale soliei lui Șerban Cantacuzino trimisă în, 14—16; așezarea oștirii lor la Rușava contra turcilor, 26; cuceresc Nișul, Vidinul, Cladova și trec la Cerneți, 27; duc război contra turcilor în Bosnia, 92; oști la ernatec în Țara Romînească, Ardeal și Țara Ungurească, 28, 92.
- Azov*, Azac, cetatea, cucerită de ruși, 84; restituită turcilor, 85, 112.
- Babă*, 10, 39; boieri trimiși de Const. Brincoveanu la seaschierul de la, sint îndrumați la Odriiu, 9.
- Badensis*, markgraful de Baden, general austriac, are bătălie cu turcii la Niș, trece la Cerneți, 27; hotărăște ca oștile austriece să ierneze în Țara Romînească, 27, 28; trece în Ungaria, 28; vine spre Ardeal, 32; așteaptă pe turci la Zemlin, 34.
- Batcu Lupu*, cel ce copiază o cronică (1767), XII, XIII.
- Bațcov*, m-re, 123.
- Bădeanu Barbu*, căpitan, vine de la Constantinopol la București și înștiințează pe Const. Brincoveanu despre pribegii trimiși de Cantemir să-l pîrască la turci, 38.
- Bălașa*, fiică a lui Const. Brincoveanu, 114.
- Bălăceanu Badea*, vornicul, ucide neguțători moscovlii, 18.

- Bălăceanu Constantin*, aga, 23, 40; ginerele lui Șerban Cantacuzino, 13, 39; mergînd cu solia trimisă la Viena, este slobozit să se întoarcă în țară, 16, 17; este acuzat că a intervenit pentru reținerea Cantacuzinilor la Viena, 17; la Brașov unelțește pe lângă Heissler contra lui Brîncoveanu, 18—20, 22, 24, 25; vine la București cu austrieii, 28; este omorît la Zărnești iar capul lui este trimis la București și expus, 31, 32.
- Bălăceanu*, familia, 18, 21.
- Beci*, v. Viena.
- Belgrad*, Beligradul sîrbesc, cetatea, 32, 33, 35, 58, 61, 62, 64, 80, 84, 87, 88, 91, 92, 93, 126; pacea de la (1739); este recucerit de turcii de la austrieii, 33; retragerea turcilor spre, 34; asediat de nemți, 54, 55; refăcut de turci, 55; oaste trimisă de turci acolo, 54, 57; boi, cară, cai din Țara Romînească acolo, 86.
- Bender*, 126.
- Berciani*, general unгур, partizan al lui Racoți Ferent, trece în Polonia, 106—107.
- Biblioteca Academiei Republicii Populare Romîne*, secția mss., XI, XII, XIII, XXIV.
- Biblioteca centrală din Blaj*, XI.
- Biblioteca filialei Acad. R.P.R. din Cluj*, X, XI.
- Bistrița*, din Ardeal, 96.
- Bocteș*, iazagiu, 116.
- Boeri moldoveni*, pribegesc în Țara Romînească, la mazitarea lui Const. Duca, 78, 79.
- Boeri munteni*, se sfătuiesc pe cine să aleagă domn după Șerban Cantacuzino, 3—6; în alaiul lui Brîncoveanu, 6, 7; felicită pe Brîncoveanu în biserica Curții domnești, 7; depun jurămint de credință față de Brîncoveanu, 7, 8; sărută mîna domnului după îmbrăcarea cu caftan, 11; pribegi cu jalbă la Tarigrad contra lui Brîncoveanu sînt aduși legați la București, 41, 42; întîmpină pe Nicolae Mavrocordat la Focșani, 127; trec în Transilvania, 128.
- Boeri unguri*, partizani ai lui Thököly, trimiși de turci sub îngrijirea lui Const. Brîncoveanu, 55, 93, 94.
- Bogdan*, hatman, ginerele lui Const. Cantemir, urmărit de Const. Duca, 52; pribegeste în Polonia, 52, 76.
- Boi*, din Țara Romînească, cer turcii 62; trimiși spre Belgrad, 62, 64, 86.
- Bolliac Cesar*, X.
- Bolin*, general austriac, 81.
- Bosnia*, 92.
- Bovan*, general austriac, 82.
- Bran*, trecătoare, 30.
- Brașov*, cetate, 18, 64, 114; aga C. Bălăceanu la, 16, 18; Heissler la, 22.
- Brăila*, cetate, 112.
- Brăilenii*, turci din Brăila, 125.
- Brăiloi Barbu*, serdar, fiul lui Cornea banul, cu catane prinde pe N. Mavrocordat, 128.
- Brăiloi Cornea*, ban, 128; înlocuiește ispravnicii speciali de la Cerneți, 65; fuge de la Cerneți ca să nu dea ochi cu turcii, 65—68; se opune să facă un dar de 50 de pungi de bani muftiului, urmările, 104, 105.
- Brătășanul Barbu*, trimis de Const. Brîncoveanu la Odriiu contra boierilor piriși, 38, 39.
- Brîncoveanu Constantin*, domn al Țării Romînești (1688—1714), 64, 123; boier ales domn, 5, 6, 12; domnia, 3—117, neam al lui Matei Basarab, 5—9; chemat de boieri de la Curte la Mitropolie, 6; ungerea ca domn, 6; alaiul spre Curtea domnească, 6, 7; cere jurămint de credință boierilor, 7, 8; solemnitatea instalării în scaun, 8; îl întîmpină capegiul cu caftan de domnie, ceremonia, 11; primește ponturile date de Șerban Cantacuzino la Viena, 13; solia lui Ciaki Laslo și întîlnirea de la Mogoșoaia, 16, 17, 18; uneltirile lui Bălăceanu la Viena, 17; atitudinea față de creștini, 20, 21; misiunea lui Radu Golescu la Heissler, 21, 22; misiunea lui Radu Popescu la Heissler, 22—25, 26; atitudinea lui Heissler, 25; ordin de la turci să meargă la Cerneți, 25; înștiințează pe Heissler că turcii vor ataca Rușava, 25—26; trimite soli la Badensis să treacă cu oștile în Ardeal, 27—28; se retrage cu boierii la Plătărești și apoi la Rușii lui Șerban vodă, 28; întîlnire cu Heissler la Drăgănești, 28, 29; cu tătarii la București contra austrieicilor, 29; se unește cu Thö-

- köly pentru expediția din Ardeal 29, 30; cu prilejul luptei de la Zărnești, 31; însoțește pe Thököly la Cîrstian, 32; conflict cu Thököly, 33; însărcinat cu paza trecătorilor spre Transilvania, 33, 34; sprijină boierii moldoveni pribegi, piriși contra lui Const. Cantemir, 36, 37, 38; pirișii munteni susținuți de Const. Cantemir, trimiși la Țarigrad, jalba, arestarea și predarea lor lui Brîncoveanu, 38, 41—43; vizitează pe unchiul său Vintilă banul, 50; strică dominația lui Dimitrie Cantemir, 51; pregătiri pentru o expediție turcească în Ardeal, 53; liberat de a participa la expediție, 54, 55; revine în București, 55; pază la vadul Dunării și la munți contra haiducilor, 61, 62; refacerea cetății Cladova, paza la trecători, 62, 63, 64; comportarea banului Cornea Brăiloiu la trecerea sultanului prin țară, 65—70; îmbrăcarea cu caftan a lui Brîncoveanu de către sultan, plecarea la Brîncoveni, Țirgoviște, 70; acuzații adunate împotriva clucerului Const. Știrbei, despăgubirea locuitorilor din Mehedinți, 71, 72, 73, 74; stăruie să împace pe Const. Duca cu turcii, 77; se opune la căsătoria fetei lui Șerban Cantacuzino cu Antioh Cantemir, 79, 80; paza plaiurilor, 85; trimite boi, care, cai la Belgrad din ordinul turcilor, 86; cu oaste la Cerneți, 87; ia să crească pe nepotul său Șerban Duca, întimpină pe tătari cu daruri, 88; chemat la Odrii de sultanul Mustafă, mărește haraciul cu 240 de pungi, 104; motivul chemării 104, 105; a obținut hatîșerif de domnie pe viață de la sultanul Mustafă și apoi de la Ahmet, 105; chemat de turci la oaste contra rușilor, 110, 111; se retrage de la Urლაți la Țirgoviște, 113; uneltirile Cantacuzinilor și Racoviștilor contra lui, 113—114; căsătoria fiului său Răducan cu fata lui Antioh Cantemir, 114; mazilirea, 115; dus la Țarigrad cu familia, închis la Edicule, averea confiscată, 116; anii de domnie, 117; piri îndreptate contra lui de Ștefan Cantacuzino, 118, 119; executat împreună cu copiii săi de către turci la Țarigrad, 119, 120; familia lui surghiunită prin stăruința lui Ștefan Cantacuzino, 123.
- Brîncoveni*, sat, proprietatea lui Const. Brîncoveanu, 62, 70.
- Breazueanul Pătrașcu*, vornicul omorît de N. Mavrocordat, 128.
- București*, 3, 29, 32, 41, 48, 56, 78, 85, 87, 95, 114, 128, 129; intrarea lui Const. Brîncoveanu cu capegiul ce-i aducea caftanul de domnie, 11.
- Bujoreanu Șarban*, vistier, 115.
- Bunea*, armașul, trimis înaintea sultanului, 67.
- Buta*, tras în țepă pentru că omoară niște negustori, 18.
- Buzău*, oraș, Brîncoveanu vine aici în așteptarea tătarilor, 29.
- Cai*, trimiși la Odrii, 162.
- Camenita*, cetatea luată de turci de la poloni, 86.
- Cantacuzini*, (șeitănești,) familia, 3, 14, 15, 16, 17, 119, 122; cer la Viena să fie numai ei domni în Muntenia și Moldova, 14, 15; viclenesc pe Const. Brîncoveanu, 113; intervenții ca să fie numit domn Ștefan Cantacuzino, 115; comportarea față de Brîncoveanu mazil, 117.
- Cantacuzino Constantin*, stolnicul XIII, 113, 115, 118, 119, 128; părăște pe Const. Brîncoveanu la imbrohor, 120; însoțește pe fiul său Ștefan la Constantinopol, 126.
- Cantacuzino Iordache*, fiul lui Șerban Vodă, pretenții la domnie, 5, 13.
- Cantacuzino Iordache*, spătarul, fratele lui Șerban Vodă, în solie la Viena, despre alegerea lui Brîncoveanu ca domn, 13; reținut la Viena, 16; atitudinea lui față de ceilalți membri ai soliei, 17.
- Cantacuzino Maria*, doamna, soția lui Șerban Vodă, uneltește să ridice pe fiu-său Iordache domn, 5; anunță pe gineri-său Bălăceanu să nu vină în țară, 17; vrea să-și mărite o fată după Antioh Cantemir, 79, 80.
- Cantacuzino Mihai*, spătarul, frate cu Șerban Vodă, 113, 115, 119; părăște pe Const. Brîncoveanu la imbrohor, 120, 121; umblă după domnia Țării Românești prin Mihai Racoviță, vrea să fugă la nemți, 126; numit caimacam de N. Mavrocordat, 127; trimis de

- Mavrocordat la Odrii, este omorât de turci iar averea confiscată, 127.
- Cantacuzino Radu*, comisul, 113.
- Cantacuzino Șerban*, căpitanul, în solie la Viena, despre alegerea ca domn a lui Brîncoveanu, 13; reținut la Viena, 16.
- Cantacuzino Șerban*, domn al Țării Românești, 37, 39, 63; boala, moartea, 3, 8, 9; înmormîntarea, 12; instrucțiunile soliei trimise la Viena, 12, 13; a participat la construirea cetăților de la Dogan-Ghecet, 57; vrea să spînzure pe Const. Știrbei pentru că a furat din banii cailor, 73; fetele lui, 79.
- Cantacuzino Ștefan*, fiul stolnicului, 115, 118, 120, 126, 127; spătar, 113; îmbrăcat cu caftan de domnie, 115, 116; merge la curtea domnească, 116; caută averea lui Brîncoveanu și scoate oamenii înaintea turcilor să-l pîrască, 116; caracterizarea lui, 117—118; domnia, 117—127; acțiunea de stingere a familiei lui Brîncoveanu, 120; surghiunește familia lui Brîncoveanu, 123; nu despăgubește pe acei care dau provizii la trecerea suedezilor, 124; pentru hotarul țării despre Brăila, 124, 125; cu doamna, copiii și tată-său la Țarigrad, 126; legătura contra vîcărîtului, 129.
- Cantacuzino Toma*, spătar, 124; trece de partea rușilor și participă la cucerirea Brăilei de la turci, 111; se retrage prin Transilvania în Polonia, după lupta de la Stănițești merge în Rusia, 112, 113.
- Cantemir Antiohie*, Cantemiroglu, fiul lui Constantin, domn al Moldovei, 52, 77, 86, 96; ostatic la turci, 51, 52; numit domn al Moldovei, 77—78; voia să se căsătorească cu o fiică a lui Șerban Vodă, 79; opunerea lui Brîncoveanu la această căsătorie, 80; fiică a lui promisă în căsătorie lui Răducan Brîncoveanu, 114.
- Cantemir Constantin*, domn al Moldovei, 36, 41, 44, 50, 51, 52, 78, 110; omoară pe frații Miron și Velicico Costin, 36; conflictul cu Const. Brîncoveanu, 36, 37, 38, 39, 41; se îmbolnăvește, moare, 50.
- Cantemir Dumitrașco* (Dimitrie), fiu al lui Constantin, domn al Moldovei, 110; ridicat domn de boieri, 50, 51; scos de turci și dus la Țarigrad, 51, 52; hainit de către turci, coboară pe Prut cu rușii, 112.
- Caramanlăul*, postelnicul, trimis de Brîncoveanu înaintea sultanului, 67.
- Cară*, din Țara Românească, trimise la Belgrad, 62, 64, 86.
- Carlovitz*, localitate unde s-a încheiat pace între turci și austrieci, la 1699, 103.
- Carol XII*, regele Suediei, ierneză în Saxonia cu armata sa, 108; luptele cu rușii în Polonia, 108, 109; merge în Țara Căzăcească, învins de ruși fugе la Voziea apoi la Bender, 109; dus forțat de turci la Dimotica, 110; trece prin Muntenia, Transilvania, Țara Nemțescă spre patrie, 110; ajunge în Suedia, 123, 124.
- Catașișle vistieriei* (mătcii), 70.
- Cavalerie de la Malta*, 125.
- Cavaran Sebeș*, cetatea, 14.
- Cazaci*, 57, 84.
- Cazaci de lefi*, oaste a lui Brîncoveanu, 48, 49.
- Călărașii* de Țarigrad, curieri, 42, 51.
- Călinești*, moșie a Știrbeilor, 75.
- Căpitanul cel mare*, de cazaci, 47, 49.
- Cîmpulung* (Muscel), întărit de austrieci, 128.
- Cîrstea vistierul*, lăsat de Brîncoveanu în București să dea provizii austriecilor, 28.
- Cîrstian*, sat lângă Sibiu, Thököly se încoronează acolo crai al Ardealului, 32.
- Ceurul Dumitrașco*, socrul lui Antioh Cantemir, 80.
- Celebiu*, v. Mavrocordat Scarlat.
- Cerneți*, reședința ad-tivă a jud. Mehedinți, 61, 63, 70, 71, 87, 95, 96; Brîncoveanu merge cu oști acolo, 25, 61; trecerea armatei austriece la, 27; concentrarea carelor și boilor ceruți de turci, 62, 63; ispravnicul domnului la, 65; căpitanii de Cerneți, 65.
- Chiuciuc*, sultan al tătarilor, cu prilejul expediției contra austriecilor și al luptei de la Zărnești, 30, 31.
- Chiupriuliuoglu*, vizir, comandantul expediției contra nemților de la

- Belgrad in sus, 33, 34, moartea lui, 34.
- Ciachi Laslo*, grof, din Ungaria de sus, trimis de austrieci în solie la Brîncoveanu, 16.
- Ciocănești*, sat în fostul jud. Vlașca, 96.
- Ciuc*, regiunea, prădată de tătari, 35, 36.
- Cladova*, cetate, 62; recucerită de turci de la austrieci, 33; distrusă de nemți și refăcută de Brîncoveanu, 63, 64.
- Claudie*, împărat roman, 62.
- Colentina*, rîu, 10 c, 56.
- Comănești*, trecerea tătarilor în Ardeal pentru pradă pe la, 35, 36.
- Comis*, 69, 100; comis al doilea, 6, 62.
- Comșa N.*, XI.
- Constantin*, fiu al lui Brîncoveanu tăiat de turci la Constantinopol, 119.
- Constantinopol*, Țarigrad, Poartă, 5, 35, 36, 37, 42, 47, 55, 61, 65, 78, 87, 98, 105, 113, 114, 116, 118, 119, 120, 126; tăierea lui Const. Brîncoveanu și a fiilor săi, 118, 119.
- Corbeanu Mihai*, postelnic, trimis înaintea sultanului, 67.
- Corturi*, tabăra la Cotroceni, 62.
- Costin Ion*, din Moldova, fuge în Țara Romînească, 79.
- Costin Miron*, logofăt, omorît la Roman din ordinul lui Const. Cantemir, 36; fiii lui pribegesc în Muntenia, 79.
- Costin Nicolae*, fuge în Muntenia, 79.
- Costin Pătrașco*, fuge în Muntenia, 79.
- Costin Velicico*, hatmanul, frate cu Miron, omorît în Iași din ordinul lui Const. Cantemir, 36.
- Cotroceni*, Cotrăceni, m-re ridicată de Șerban Cantacuzino unde este și îngropat, 12; Brîncoveanu cu boierii la, 28; tabără în formare pentru a porni spre Cerneți, 62.
- Cozleci*, sat al lui Mihai Cantacuzino, 126.
- Crim* (Crimeia), Crîmleni = tătari, 54, 84.
- Cricov*, pîrău, 111.
- Cronica anonimă*, titlu sub care se mai discută Istoria Țării Romînești de la 1689 încoace, V—VI.
- Cupărești*, familie moldovenească; 44.
- Curtea domnească*, din București, 6, 7, 35, 116.
- Dimbovița*, județul prădat de Const. Știrbei cu ocazia încasării dărilor, 72.
- De-un-lemn*, m-rea, 122.
- Dii*, v. Vidin.
- Dimotica*, Carol XII al Suediei acolo, 110, 124.
- Dionisie*, patriarh al Țarigradului, în Țara Romînească, 3, 7, 56.
- Dogan Ghecet*, cetăți cucerite de ruși la, 57.
- Don*, fluviu, 84, 112.
- Dositheu*, patriarh al Ierusalimului, în Țara Romînească și Moldova, 46, 51.
- Dragomanul cel mare*, v. Mavrocordat Alexandru.
- Dragoslavele*, sat, 30.
- Drăgănești*, sat, aici are loc întîlnirea între Brîncoveanu și Heissler, 28, 29.
- Duca Constantin*, fiul lui Gh. Duca, numit domn al Moldovei prin stăruința și banii lui Brîncoveanu, 51, 52; confiscă averea lui Const. Cantemir și a oamenilor lui, 52, 53; se căsătorește cu Maria, fata lui Brîncoveanu, 55, 56, 79; acte ale boierilor pribegi pentru a-l discreditat în fața turcilor, 76, 77; mazilit, 78; mazil la Constantinopol, 87.
- Duca de Saxonia*, 59, 81; ales rege al Poloniei, obligații, încoronare, fastul, 97; numit de turci nălcaran v. August de Saxonia.
- Duca Gheorghe*, fost domn al Moldovei și al Țării Romînești, 57; despre incorectitudinea Știrbeilor, 73.
- Duca Maria*, doamna lui Const. Duca, fiică a lui Const. Brîncoveanu, 51, 55, 56, 88; moare de ciumă la Constantinopol, 87.
- Duca Nastasia*, mama lui Const. Duca, 56.
- Duca Șerban*, fiul lui C. Duca, cerut să fie crescut de Brîncoveanu, 88.
- Dudescu Maria*, soția lui Radu Dudescu, fiica lui Const. stolnicul Cantacuzino, 128.
- Dudescu Radu*, logofăt, trimis la Constantinopol să pîrască pe Brîncoveanu, 118, 119, 120; a mărit haraciul țării cu 60 de pungi, a trecut saraiuri ale țării pe numele lui Ștefan Cantacuzino, 121; în-

- chis de Nicolaie Mavrocordat, trimis la Odriiu, omorît de turci și averea confiscată, 127; fiii lui fug în Ardeal, 128.
- Dudești*, movilă în marginea Bucureștilor unde erau executați tilharii, 18.
- Dumitrașco*, paharnicul de la Côrbi, frate cu Vintilă banul, uneltește cu Staico contra lui Brîncoveanu, 46, 47, 48; arestat, judecat și trimis la m-reă Tismana, 49, 50; cum a fost iertat, 50.
- Dunăre*, fluviul, 35, 54, 64, 80, 110; dincoace de, 54; pod peste, 59, 88.
- Edicula*, închisoare la Contantinopol unde au fost duși Brîncoveanu și membrii familiei lui, 116.
- Enachie*, dragoman, capuchehaia al Țării Romînești la Poartă, 78.
- Episcopul de Rîmnic*, 115.
- Evghenie*, Eugeniu de Savoia, general austriac, 91.
- Făgăraș*, ținutul, 44.
- Fălcoianu Matei*, vistier trimis la Poartă pentru confirmarea domniei lui Ion Mavrocordat, 129.
- Fintîna Radului Vodă*, 128.
- Floci*, tîrg, 124; venirea tătarilor spre, 29.
- Flondor*, armaș moldovean, fuge în Țara Romînească, 79.
- Focșani*, oraș, 127.
- Francezii*, conflict pentru succesiunea la tronul Spaniei, 107.
- Frînci* (venețieni), 58, 125.
- Funduc pașa*, seraschier, 30.
- Galbeni*, bani de aur, bătuți de Const. Brîncoveanu, 69.
- Gavriliță*, vornic moldovean, 57.
- Ghica Gligore*, fiii lui, la Constantinopol, 47; despre incorectitudinea Știrbeilor, 73.
- Ghinea*, paharnic al doilea, aduce pe Const. Știrbei la Țirgoviște, 70, 75.
- Ghiurghiu*, ținutul prădat de tătari, 35, 36.
- Giurescu Const.*, contra paternității lui Radu Popescu, asupra Istoriei Țării Romînești de la 1688—1714 — argumente, VII; nici continuarea publicată de Nicolaie Iorga nu e opera lui Radu Popescu, IX; data redactării istoriei: două
- perioade — a) pînă la 1699, scrisă între 1709—1711, — b) după 1699 scrisă între 1716—1719, IX.
- Giurgiu*, 114, 128, 129.
- Golescu Radu*, postelnic, misiune la Heissler, 21, 22.
- Grămătic* grecesc, 8.
- Haiduci*
- Haizler* v. Heissler.
- Hanul tătarilor*, de la Crim, 76, 77; vitejia lui de la Niș, 33; întîlnire cu vizirul la Oltenița, 54; contra nemților, 57.
- Hațag (Hațaghi) Radu*, pribeag în Transilvania, 38; chemat în Moldova de Const. Cantemir, 38; judecata și condamnarea lui, 44, 45; iertat după un an, 45.
- Hîrtii de nume*, de om, 129.
- Heissler*, Aizler, general austriac, comandantul trupelor din Transilvania, 64, 81; cîștigat de Bălăceanu prin daruri, 18; misiunea lui Radu Golescu la el, la Brașov, 21, 22; misiunea lui Radu Popescu, 22; despre salvarea Țării Romînești de sub turci, 24; ostil lui Const. Brîncoveanu, 25; înștiințat că turcii se concentrează la Rușava, 25; intențiile turcilor, 25, 26; pornește și el cu oaste la Rușava, 26; cu Badensis, 27; cu oști austriece la iernat în Țara Romînească, 28; întîlnirea cu Brîncoveanu la Drăgănești, 28, 29; se retrage din București, 29; prins viu la Zărnești, dialogul cu Brîncoveanu, 31—32; sub Duca de Saxonia, 59; moare în luptă, 83.
- Heleşteu*, la Obilești, 87.
- Hios*, (Sacîz în turcă), insula, recucerită de turci, 58.
- Hotin*, cetate, turcii bătuți de poloni la, 86.
- Hristodor*, căpitan de Cerneți, întîmpină un musaip, 66.
- Husein pașa*, ridicat vizir, 91.
- Huși*, tîrg, 112.
- Iacșă sirbul*, căpitan, pribeag în Transilvania, 37; chemat în Moldova de Const. Cantemir, 38; trimis la ocnă, iertat după un an, 45.
- Iali-Kioskiu*, foișor lîngă mare, 119.
- Iași*, oraș, 36, 38, 86; nunta lui Const. Duca, veselia 56; lovit de Moisi sârdarul cu oaste, 76.
- Iliaș vodă*, domn al Moldovei, 34.

- Ilinca*, băneasa, soră cu Stanca, mama lui Const. Brîncoveanu, 74.
- Ilinca*, fiica lui C. Brîncoveanu, căsătorită cu Scarlat celebiul, 96.
- Imbrihorul cel mare*, trimis să prindă pe Const. Brîncoveanu, 114; rămîne la Giurgiu să strîngă oaste, 114, 115.
- Iordache*, fiul lui Șerban Cantacuzino, v. Cantacuzino Iordache.
- Iordache*, vistier, boier moldovean, feciorul cuparului, urmărit de Const. Duca, pribegeste în Polonia, 52, 76.
- Jorga Nicolae*, socotește autor al Ist. Țării Romînești 1688—1714 pe Radu Popescu, argumente, VII—VIII.
- Istoria Țării Romînești de la oct. 1688 la martie 1717*, privire istorică asupra chestiunii: mss., ediție, titlul lucrării, titluri sub care este discutată și rostul ei, V—VI; paternitatea asupra lucrării și temeiurile ei, VI; date noi: descoperirea fragmentului de legătură al Istoriilor, VI; autorul Istoriei folosește altfel decît Radu Popescu termenii turcești, latinești, VI; continuarea Istoriei de la 1714 la 1717 e contra lui Nicolaie Mavrocordat, VI; mss. folosit de N. Bălcescu și alte 4 mss. descoperite de C. Grecescu, VI; titlul ce se dă lucrării, IX—X; descrierea manuscriptelor: B, X—XI, A XI—XII, L, XII—XIII, S, XIII, S¹ XIII—XIV, filiația mss., XIV; izvoarele Istoriei Țării Romînești de la 1688 la 1717: comparație cu *Viața lui Brîncoveanu*, XV—XVII, comparație cu *Istoriile* lui Radu Popescu, XVII—XX; data redactării, XX—XXIII; autorul, XXII; valoarea literară și documentară, XXII—XXIV; ediții din Magazin Istoric pentru Dacia, XXIV—XXV, ediția de față, XXVI; sigle și prescurtări, XXVI—XXVII; textul Istoriei cu aparatul variantelor, 3—129.
- Istoria Țării Romînești de la 1689 încoace*, continuată de un anonim, titlul sub care a publicat N. Bălcescu Istoria Țării Romînești de la oct. 1688 pînă la martie 1717, passim.
- Istoriile domnilor Țării Romînești*, passim.
- Isuj aga*, aduce mazilirea lui Ștefan Cantacuzino, 126.
- Jiu*, rîu, 68, 69.
- Kiutaiu*, în Asia Mică, familia lui Brîncoveanu exilată acolo, 123.
- Lațcarachie*, spătar, frate cu Iordache vistierul, capuchehaia lui Const. Cantemir la Poartă, 36, 38, 39, 41, 52; prinde pe pîrșii lui Cantemir la Țarigrad și-i trimite în Moldova, 36, 37.
- Leopold*, împăratul Austriei, 23, solie a lui Șerban Cantacuzino din Țara Romînească trimisă la el, 12, 13, 14; primește vești de biruință asupra turcilor, 91; susține pe Duca de Saxonia ca rege al Poloniei, 97.
- Leși*, v. Polonia, poloni.
- Lipova*, cetate, 14.
- Lișănskii Stănislav* (Leszczinski Stanislas), cheamă pe suedezi să alunge pe August de Saxonia, ridicat rege al Poloniei, 104.
- Logofăt rumînesc*, 8.
- Logos*, cetate, 14, 59; tabăra lui, Vetirani lîngă, 59.
- Lupul*, boier moldovean pribeg în Muntenia, merge la Poartă să pîrască pe Const. Cantemir, prins și trimis în Moldova, 36, 37.
- Manciulea Ștefan*, XI.
- Manolache aga*, ginerele lui Brîncoveanu, trimis la Constantinopol, 114.
- Manole*, sluger moldovean pribeg în Polonia, 76.
- Marea Meotis* (= de Azov), 112.
- Marea Neagră*, 41, 95.
- Matei*, fiul lui Brîncoveanu, tăiat de turci la Constantinopol, 119.
- Matei Basarab*, domnul Țării Romînești, 5, 9; cu privire la incorectitudinea Știrbeilor, 73.
- Mavrocordat Alexandru*, exaporitul, dragomanul cel mare al Porții, delegat la tratativele de pace turco-austriece de la Carlovitz, 103.
- Mavrocordat Ion*, fiu al exaporitului, numit domn în Țara Romînească, 128, 129; trimite boieri la Poartă pentru firmanul de domnie, 129; scoate din mîinile tătarilor pe locuitorii romîni robiți, 129.
- Mavrocordat Niculae*, domn al Țării Romînești, 127, 128; mutat din

- Moldova în Țara Românească ca domn, 126; numește caimacam pe Mihai Cantacuzino spătarul, 127; piră contra lui Ștefan Cantacuzino ca să-l omoare turcii, 127; refugiarea la Giurgiu de teama nemților și apoi prinderea lui de către nemți, 128.
- Maurocordat Scarlat*, celebru, fiu al exaporitului, ginere al lui Brîncoveanu, 95; pleacă la Cerneți după domn, 96.
- Mazepa*, hatmanul cazacilor, sfătuirii cu Carol XII, regele Suediei, bătut de ruși, fuge la Bender, 109.
- Mărgineni*, m-re, transformată de austrieci în cetate, 128.
- Mehadia*, cetate, 14.
- Mehedinți*, județ, 8, 76.
- Mehmet*, sultan, tatăl sultanului Mustafă, 57, 61.
- Memoriile* lui Radu Popescu, alt titlu folosit pentru Istoria Țării Românești de la 1688 la 1717.
- Milcoveanul* v. Preda căpitanul din Milcov.
- Mită*, 72.
- Mitropolia Țării Românești*, ungerea lui Brîncoveanu ca domn, 6.
- Moșoaia*, întilnirea lui Const. Brîncoveanu cu Ciachi Laslo la, 17, 18; moșia lui Brîncoveanu, 87.
- Moisisărdariu*, pribeag moldovean în Polonia, cu oaste lovește Iașii, robește niște turci, 76.
- Moldova*, Țara Moldovei, 37, 46, 50, 51, 53, 56, 77, 78, 80, 85, 86, 96, 110.
- Moreea*, stăpînită de venețieni, recucerită de turci, 125.
- Mosc* (= Moscova), rușii, 18, 85.
- Moscalii*, muscalii, 84; cuceresc cetățile de la Dogan-Ghecet, 57; luptele cu suedezii, 107, 108; v. și Rușii.
- Moscul țarul* = Petru cel Mare, 98, 99.
- Mustafă aga*, capegi-baş trimis să prindă pe Brîncoveanu, 114; sosește la București, mazilia lui Brîncoveanu, 114, 115, face domn pe Ștefan Cantacuzino, 115.
- Mustafă pașa*, caimacam al vizirului, prieten cu Vergo portarul, fost seraschier la Babă, 39; sprijină pe Brîncoveanu ca domn, 40; este numit vizir, 53.
- Mustafă*, sultan, feciorul lui Mehmet, 57; ordonă expediție contra nemților la Logos, 60; trece prin Țara Românească, merge la Constantinopol cu ostatici, 61; dar de la mama sa, 61; altă expediție contra nemților, 80; se retrage la Belgrad, 84; cucerește cetăți, robește sate la nemți, 88, 89; ordonă vizirului să ajute pe turcii surprinși la trecerea Tisei de către austrieci, 90; delegații săi pentru pacea cu nemții, 103; cheamă pe Brîncoveanu la Odriiu, 104; scos de răsulați din scaun, 105.
- Muște* veninate (columbaca), primăvara la Cerneți, 62, 63.
- Muzeul* național de anticități (Buc.), XI.
- Muzeul* romino-rus, XIII.
- Nastasia*, doamna, mama lui Const. Duca, în vizită la cuscru-său Brîncoveanu, 56.
- Neacșa*, jupîneasa călugărului Știrbei, 75.
- Necola*, Necula, preot originar din Sinope, om de încredere al lui Brîncoveanu, 41; însoțește pe Scarlat celebru în Țara Românească, 95.
- Necopoe*, Nicopole, 61, 70.
- Nemții*, austriecii, 5, 9, 14, 15, 23, 30, 39, 40, 46, 87, 102, 106, 107, 118; oastea lor din Ardeal, 18, 19, 22; de la Rușava, 26, 27; fac cetatea Niș, 27; o lună la București, 28; pierderi în lupta de la Zărnești, 31; concentrarea lor în Banat, nimicirea lui Vetirani, 59, 60, 81; din Ardeal, 80; bat Timișvarul, 80; lupte cu turcii, 82, 83; retragerea peste Tisa, 83; surprind pe turci la trecerea Tisei, 89, 90; prada capturată de la turci, 91; pedepsirea familiilor ungarilor rebeli din cetăți, 93, 94; nemții neam rău și tiran, 94—95; caută complicități ungarilor rebeli, 96; despre Rami Reiz efendi, 103; pradă Bucureștii, 128.
- Niprul*, rîu, 109.
- Niș*, bătălia austriecilor cu turcii la, 27; recucerit de turci, vitejia hanului tătarilor, 33.
- Obilești*, sat și heleșteu al lui Brîncoveanu, 87.
- Oblucița*, vad la Dunăre, 110.
- Odriiu*, Odrii, Adrianopol, 10, 41, 46, 48, 51, 62, 84, 87, 91, 104, 105, 110, 125, 127; boieri trimiși de Brîncoveanu pentru confirmarea

- domniei, 9; pribegi munteni trimiși de Const. Cantemir să piraască pe Brincoveanu la turci, 37.
- Olimbiea*, Olimbieada, mătușă a doamnei Păuna, călugăriță la m-reă De-un-lemn, 123; trimisă la m-reă Bațcov și zidită în chilie, 123.
- Olt*, riu, 68.
- Olenia* (= peste Olt), 70.
- Oltenița*, 56.
- Paladie*, moldovean, pribeg în Țara Românească, 79.
- Pană*, vel ban, fratele doamnei lui Const. Brincoveanu, trimis la Poartă pentru confirmarea domniei lui Ion Mavrocordat, 129.
- Patriarhi*, 85; al Alexandriei, 128; al Constantinopolului, 3, 7, 56; al Ierusalimului, 46, 51; al Rusiei, 101.
- Pătru*, căpitan de Obedeni, trimis înaintea sultanului, 67.
- Păuna*, doamna lui Ștefan Cantacuzino, nebunește fiind la m-reă De-un-lemn, 122, 123, 126.
- Pesmed*, mii de cântare, pregătit în Țara Românească pentru turci, trimis la Belgrad, 64, 65.
- Pesmezi*, pregătiți cu apă de trandafir și cu moscos, pentru meghistanii turci, 69.
- Petrevorodin*, cetate lângă Dunăre, turcii voiesc-o cucerească, 88, 89.
- Petrolți Ișfan*, general și văr al lui Thököly, chemat din Țara Românească la Belgrad, 94.
- Petru cel Mare*, țarul, împăratul Moscului, sprijină pe August de Saxonia ca rege al Poloniei, 97, 108; lipsa de activitate militară contra turcilor sau tătarilor, motive, zvonuri, 98—102; învins de suedezi, 108, 109; expediție contra turcilor în Moldova, 110—112.
- Petru Rareș*, domn al Moldovei, 34.
- Pisar leșesc-latinesc*, la Heissler cu Radu Golescu, 21, 22.
- Pitești*, 75.
- Pivoda* (= maiorul Dettine), 129.
- Plăeși*, 126.
- Plătărești*, sat, m-re, boierii cu Brincoveanu se retrag din fața austriecilor la, 28.
- Poarta*, Poarta turcească (= Turcia) 4, 36, 38, passim.
- Pojun*, cetate, 13.
- Polonia*, Țara Leșască, polonezii, 52, 76, 107, 113; înfring pe turci la Hotin, 86; dezbinați după moartea lui Sobieski, rămân fără rege, 86; ridică rege pe August de Saxonia, 97; provoacă război între suedezi și ruși, 108.
- Poltava*, bătălia între suedezi și ruși, 124.
- Popescu Radu*, vornicul, autor al Istoriei Țării Românești de la 1688—1714, argumente pentru, VII, IX, argumente contra pater-nității, IX.
- Poște*, 91.
- Potlogi*, moșia lui Brincoveanu, 87; tabără pentru expediția de la Zărnești, 30.
- Prahova*, Praova, riu, 113.
- Preda*, armaș, moldovean, pribeg în Țara Românească, 79.
- Preda Milcoveanu*, căpitanul de la Milcov, pribeg în Transilvania 37; chemat în Moldova de Const. Cantemir, 38; judecata lui, 44; trimis la ocnă, iertat după un an, 45.
- Preda Prooroceanul*, căpitanul din Prooroci, pribeg în Transilvania, 37; chemat în Moldova de Const. Cantemir, 38; se poartă cu chică și cizme nemțești, 40; adus la București, observațiile domnului, 41—43; judecarea lui, 44, 45, trimis la Snagov, 45; spinzurat la Rușii-de-Vede în zi de țirg, 45.
- Preda*, spătarul, fiul lui Trufandă, trimis după solia ce mergea la Viena, 12.
- Prooroceanul v. Preda Prooroceanul*.
- Prut*, riu, 112.
- Putna*, m-re, regiunea, 97.
- Racoți Ferent*, crai al Ungariei de sus, răcoala contra nemților, stăpînirea lui, 106, 107; trece în Polonia, 107.
- Racoți Gheorghe*, crai al Ardealului, 106, 107.
- Racoviță Dumitrașco*, hatmanul, frate cu Mihail Racoviță, domnul, ginere spătarului Mihail Cantacuzino 113; pribeg în Transilvania, uneltiri contra lui Brincoveanu, 113, 114, pentru domnia socrului său în Țara Românească, 126.
- Racoviță Mihail*, fost domn al Moldovei mazil la Țarigrad, 126; piri contra lui Brincoveanu, 114.

- Radu*, beizadea, fiul lui Iliș vodă, căsătorie cu Stanca, fiica lui Brîncoveanu, asistat de Alexandru exaporitul, 34, 35.
- Radu* (Răducan), fiul lui Brîncoveanu, se pregătea de căsătorie, tăiat de turci la Constantinopol, 114, 119.
- *Radu*, stolnicul, fiul lui Tudor șetrarul, ispravnic la refacerea cetății Cladova ș.a. 64, 65.
- Radu Mihnea*, domn în Țara Românească și în Moldova, intervenția lui la ruși pentru cedarea Azovului către turci, 85.
- Rami Reiz-efendi*, delegat turc la tratativele de pace de la Carlovitz, 103.
- Rechiap*, caimacam al vizirului, mutat pașă la Bender, 125; omorât din ordinul vizirului, 126.
- Ren*, comandant rus, cucerește Brăila de la turci (1711), 111; pleacă de la Brăila după țar, 112.
- Roman*, oraș, omorîrea lui Miron Costin, 36.
- Romînești*, sat, moșie a lui C. Știrbei, 71.
- Rucăr*, sat, 30.
- Rușava*, cetate, cucerită de austrieci de la turci 25; Heissler și Ali pașă, căpitan de Dunăre la, 26; cucerită de turci, 26—27.
- Rușii*, moscalii, 118, cucerirea Azovului, 84, amenință Crîmul, 88; înconjuțați de turci, tătari și suedezi pe Prut, mai jos de Huși, 112; cedează Azovul turcilor, 112.
- Rușii* lui Șerban vodă, sat, retragerea lui Brîncoveanu cu boierii de la București, la vestea sosirii austriecilor, 28.
- Saciz*, v. Hios.
- Sava*, riu, 103.
- Saxonia*, 59, 97.
- Săcui*, unguri, morți la Zărnești, 31.
- Simbăta*, sat în părțile Făgărașului, al lui Brîncoveanu, 44.
- Sbierea I. G.*, atribuie *Istoria Țării Românești* de la 1688 la 1714 lui Radu Popescu, argumente, VII.
- Scherletoglu Alexandru* v. Mavrocordat Alexandru exaporitul.
- Selim Gherii*, hanul tătarilor, 53; spre Belgrad, 59; pîri de la pribegii moldoveni în Polonia contra lui Const. Duca, 77.
- Sever Septimiu*, împărat roman, 63.
- Sfînta Troiță*, m-re în București (Radu vodă) renovată de Radu Mihnea, 85.
- Sfezi*, v. suedezi.
- Sinop*, oraș în Asia Mică, 41, 95.
- Slatina*, tîrg, 74.
- Slujitorime*, ostași, 42; întîmpină pe Nicolaie Mavrocordat la București 127.
- Sobijski*, Sobetșkii, craiul leșesc, moartea, 86.
- Soliman* pașă. vizirul, biruit de nemți, 60.
- Spania*, 107.
- Staicu*, Staicu, paharnicul, 46, 47, 48; pribeag în Transilvania, 37; chemat în Moldova de Const. Cantemir, 38; arestat la Odriiu și adus la București, 41; aducerea în divan, observațiile lui Brîncoveanu, 42, 43; trimis la m-re la Snagov, 43, 44; bătut la talpe, 45; spînzurat în București în tîrgul de afară, la zi de tîrg, 45; pus în temniță împreună cu Dumitrașco paharnicul, 49.
- Stanca*, fiica lui Brîncoveanu, căsătorită cu Radu beizadea.
- Stanca*, jupîneasă, mama lui Brîncoveanu, conduce pe nepoată-sa Maria la Iași, 55—56; intervine pentru iertarea lui Const. Știrbei, 74.
- Strășovar*, cetate, nemții atacă pe turci la, 34.
- Strînbeanul Drăghici*, medelnicer delegat pentru cercetarea hotarului țării despre Brăila, 124, 125.
- Strehaia*, m-re, 72.
- Suedia*, suedezi (Sfeția, sfezi), războiul cu rușii pentru Polonia, motive, 107, 108.
- Suliiman*, sultanul turcilor, moartea, 57, 58.
- Șăci*, vase, transportă zaherea, 61.
- Șăitânești* v. Cantacuzini.
- Șarban*, fiul Mariei Duca, luat pentru creștere de către Brîncoveanu, 88.
- Șoimescu Ioniță*, copist (1792), XIII.
- Ștefan*, fiu al lui Brîncoveanu, tăiat de turci la Constantinopol, 119.
- Știrbei*, familia, tipul, jefuitori ai poporului sub diferiți domni, 73; uneltiri contra lui Brîncoveanu, 74, 75.
- Știrbei*, călugărul, la Călinești, închis la Tismana, 75; fiii lui închși din cauza uneltirilor, 75.

- Știrbei Constantin*, clucer, pradă locuitorii din Mehedinți la strângerea dărilor, închis, 70, 71; judecat în divan pentru această pradă, 71; alte jafuri, 72, 73; dijmar sub Antonie vodă, logofăt de visterie sub G. Duca, falsifică semnătura marelui vistier, sub Șerban Cantacuzino fură din banii cailor, 73; închis din cauza uneltirilor, 75; merge la imbrohor la mazălirea lui Brincoveanu, 115; trimis să piască pe Brincoveanu, la Constantinopol, 118, 119, 120; a mărit haraciul țării cu 60 de pungii, a instreinat saraiuri ale țării, 121.
- Tătari*, 14, 19, 21, 24, 39, 62, 99, 102, 107; vin în Muntenia contra nemților, 29; însoțesc pe Thököly la Cristian, 32; retragerea din Ardeal la vestea sosirii lui Badensis, 32, 33; intră în Ardeal pe la Comănești și pradă 35—36; pregătirea unei expediții în Ardeal, 53; urmăresc pe nemți, 83; cei de la Crîm, război cu rușii pentru cetatea Azac, 84; merg în expediție prin Țara Românească, 88; nuparticipă la expediția contra nemților, 93; îndeamnă pe Carol XII să urmărească pe ruși, 109; pradă Moldova în urma lui Dimitrie Cantemir, 112; însoțesc pe Ion Mavrocordat și pradă în Muntenia, 129.
- Tîrgoviște*, oraș, 8, 65, 69, 71, 75, 85, 87, 113; venirea lui Brincoveanu la, 70.
- Teleajen*, rîu, 32.
- Teleki*, generalul ungarilor din Ardeal, mort la Zărnești, 31.
- Teleorman*, județul prădat de Știrbei la strângerea dărilor, 72.
- Theodosie*, mitropolit al Țării Românești, vlădica, 3, 7; la judecata lui Staico și a tovarășilor lui, 44, 45; judecă pe Dumitrașco paharnicul de la Corbi, 49.
- Timișoara*, Timișvar, cetatea, zaherea introdusă de turci, 55; înconjurată de nemți, 80.
- Tisa*, rîu, 83, 88; oaste turcească surprinsă de nemți la trecerea ei, 89, 90.
- Tismania*, m-re, închisoare 50, 75.
- Toader* vistier, boier moldovean, 57.
- Tukli (Thököly)*, grof, înțelegerea cu Brincoveanu pentru expediție în Ardeal, 29, 30; fugit la turci așteptă să fie făcut crai, 30; în expediția din Ardeal, 31; încoronat crai la Cărstian, 32; retragerea în Țara Românească la vestea sosirii lui Badensis, 32, 33; jafuri și răutăți în Țara Românească, 33; conflict cu Brincoveanu, 33; plecat de la Belgrad la Țarigrad, 55; în tabăra turcească, 81; chemat din nou la Belgrad, 93.
- Topliceanu Neagoe*, stolnic, delegat la cercetarea hotarului țării despre cetatea Brăilei, 124, 125.
- Traian*, împărat roman, podul peste Dunăre, 63.
- Transilvania*, v. Ardeal.
- Trămbițași* domnești, turcești, 7.
- Trufandă*, familia, 12.
- Tudor*, șătrarul, din Greci, 64, 65.
- Turcii*, Turcia, Poarta, 4, 5, 14, 18, 21, 22, 23, 24, 29, 37, 38, 39, 46, 47, 62, 64, 74, 75, 76, 78, 102, 106, 118; acceptă domnia lui Brincoveanu, 11; expansiunea lor în Europa, 19; cucerirea Rușavei, 25, 26, 27; lupta de la Zărnești cu nemții, pierderi, 31; retragerea din Ardeal, motivele, 32, 33; expediția contra austriecilor de la Belgrad în sus, 33, 34; panica lor după moartea vizirului, 34; alte pregătiri militare contra nemților, 53; despresoară Belgradul, 55; noi efective la Belgrad, 57; cuceresc Hiosul, 58; cu Arnăut pașa, 59; tabăra primă și a doua în așteptarea nemților, 81; războiul cu nemții, 82, 83; ordonă domnilor creștini să ceară Azovul de la ruși, 85; bătuti de poloni la Hotin, 86; ordonă lui Brincoveanu să meargă cu oaste la Cerneți, 87; expediție contra nemților: cuceresc cetăți, robesc sate și țîrguri, 88; surprinși de nemți la trecerea Tisei, 89, 90; sultanul se retrage, 91; nu ajută pe Racoți Ferenți, 107; îndeamnă pe Carol XII să urmărească pe ruși, 109; cheamă pe Brincoveanu la oaste contra rușilor, 110; lupta cu rușii pe Prut, 112; impută lui Brincoveanu spargerea Brăilei, 113; oștire asupra Moreii, 125; pornesc oaste spre nemți, 126; acei din București tăiați de nemți, 128; cu Ion Mavrocordat în Muntenia, pradă, 129.

Turcii brăileni, intră cu hotarul în Țara Românească, 124.

Turnul Severinului, podul lui Traian; muscă columbacă acolo, 62, 63.

Țara Căzăcească, 124.

Țara Moldovei, 14, 15, v. Moldova.

Țara Nemțească, v. Austria.

Țara Românească, Muntenia, 13, 16, 20, 36, 37, 40, 51, 54, 56, 64, 78, 85, 88, 89, 93, 118, 123; motivele alegerii grăbite de domn, a lui Brîncoveanu, 3, 5; cererile Cantacuzinilor la Viena în legătură cu domnia Țării Românești, 14, 15; în fața turcilor și tătarilor, 19; n-are cetăți, 24; dă cai, cară, boi pentru turci, 62; mare furtună, 95; mărirea haraciului cu 240 de pungi, 104; cu alte 60 de pungi de bani, 121.

Țara Ungurească, 29, 70, 83, 88, 92, 107, 128; *de sus*, 13, 16, 30; se ridică contra nemților, 106.

Țarigrad, v. Constantinopol.

Țarul, v. Petru cel Mare.

Ungurii, Ungaria, ostași ai lui Thököly trimiși în Țara Românească, 55; chemați la Thököly, 93; răsculați contra nemților în Ungaria de jos, fug la turci, 92, 93; pedepsirea familiilor răsculaților de către nemți, 94; alți răsculați trec prin Ardeal în Moldova, 96; cei din Ardeal se ridică contra nemților, 106.

Urlați, sat, tabăra lui Brîncoveanu, 111, 113.

Varodin (Varasdin), 103.

Vasilie, spătar moldovean, feciorul lui Toader vistierul, însoțește pe doamna Maria Duca la București, 57.

Vasilie, vornic moldovean, feciorul lui Gavriliță, însoțește pe doamna Maria Duca la București, 57.

Văcărescu Ianache, căpitan de lefegii, anchetează la Snagov pe Stoico și pe Preda Prooroceanul, 45; tăiat la Constantinopol, 119.

Văcărit, impozit, de vită 2 orți, pus de Ion Mavrocordat, 129.

Vărzariul Constantin, comisul, vine de la Constantinopol și înștiințează pe Brîncoveanu despre boierii trimiși de Const. Cantemir să-l piarscă la turci, 38.

Venețienii (frincii), pierd Moreea, 125.

Vergo, portarul, 53; trimis de Brîncoveanu la Odrii contra boierilor pîriși, 38, 39, fost capuchehaia la Babă, prieten cu Mustafă pașa, 39; capuchehaia la Poartă, 52; paharnic, 69.

Vetirani, general austriac, 64, 68, 80; cu Badensis, 27; din Ardeal e chemat în Banat, moare în luptă cu turcii lângă Lugoș, 58, 59, 60; a dărimat Cladova, 63.

Vidin, Dii, cetatea, 27, 54, 88; recucerit de turci de la austrieci, 33; retragerea lui Thököly acolo, 33.

Viena, Beci, 13, 14, 23, 91; solia trimisă de Șerban Cantacuzino acolo, 12; doi din soli rămîn acolo, 16, 17.

Vintilă banul, căsătorit cu o soră a mamei lui Brîncoveanu, roagă pe domn pentru iertarea lui Dumitrașco paharnicul, 50.

Vlașca, județul, 96.

Vlădescu Șerban, comisul, în solia de la Viena, vine în țară, 16; despre oprirea lui Bălăceanu la Brașov, 17; acuzat că a uneltit pentru reținerea Cantacuzinilor la Viena, 17.

Vlădica (mitropolitul), intervine pentru iertarea lui C. Știrbei, 74; la imbrohor după mazierea lui Brîncoveanu, 115.

Voziea, localitate, Carol XII și Mazepa fugari acolo după Poltava, 109.

Ză, oferită sultanului Mustafă, 61.

Zaherea, introdusă la Timișoara, 55.

Zemlin, Zimen, austriecii la, 34, 103.

Zicători (muzicanți), 8.

Znagov, Snagov, mănăstirea, 45, passim.

125

126

127

128

98

Constantin oglu 77

C U P R I N S

<i>Prefață</i>	V — XVI
Introducere	XVII — XLII
1. Privire istorică asupra chestiunii (XVII); 2. Apar date noi de fond (XVIII); 3. Autorul și data scrierii (XIX); 4. Descrierea și filiația manuscriptelor (XXIII); 5. Izvoarele „Istoriei Țării Românești de la octomvrie 1688 la martie 1717“ (XXVIII); 6. Data redactării (XXXIV); 7. Autorul. Valoarea documentară și literară a lucrării (XXXVI); 8. Ediții (XXXIX); 9. Sigle și prescurtări (XLI).	

TEXTUL CRONICII 3-129

1. <i>Domniea lui Costandin Voevod</i>	3
2. <i>Domniea lui Ștefan Vodă Cantacuzino</i>	117
3. <i>Domniea lui Neculae Vodă dintăiu</i>	127
4. <i>Domniea lui Ion Vodă</i>	129
Glosar	131
Indice	135

Tehnoredactor : Gheorghe Popovici
Corector : Gheorghe Argint

Dat la cules 25.07.959. Bun de tipar 27.08.959. Tiraj 2500 + 160 exemplare. Hirtie semivelină de 65 gr./m.p. Format 70x100/16. Coli editoriale 15,12. Coli tipar 12 A. : 01193/959. Pentru bibliotecile mari indicele de clasificare 9 (R) 1. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 9 (R)

Tiparul executat sub com. nr. 80604 la Combinatul Poligrafic Casa Științei „I. V. STALIN”, Piața Științei, nr. 1, București — R.P.R.

